

ANĎĚL STRÁŽNÝ

Časopis pro křesťanskou mládež

—

Redaktor

EMANUEL MASÁK

—

Ročník čtyřicátý šestý

1926—1927

V BRNĚ

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny

Obsah.

Básně:

	Strana		Strana
<i>Berka Cyril:</i>		Ptáci v zimě	121
Z mých modliteb (s obr.)	171	Věj, větříčku, věj (s obr.)	145
Maria a děti v máji (s obr.)	193	Dcera obuvníka (s obr.)	179
Dítě před svátostí oltární	231	Krupička (s obr.)	212
		Pejscí (s obr.)	237
<i>Dědinský J. M.:</i>		<i>Orebský J. M.:</i>	
Veveříčka (s obr.)	7	Už se blíží (s obr.)	25
U zrcadla (s obr.)	38	Na přístavní hrázi (s obr.)	31
Ještě včera (s obr.)	65	Balada o Janošíkovi (s obr.)	85
Vánoční stromek (s obr.)	97	Nemocná panenka (s obr.)	233
Modlitbička (s obr.)	165	<i>Ponětovský B.:</i>	
Na sudě (s obr.)	213	Podzim	92
<i>Dynowská Marja (O. F. Babler):</i>		<i>Rais K. V.</i>	
Husopásek	229	Bělohradské zvony	
<i>Elpl Eduard:</i>		<i>Sázavský J. M.:</i>	
Mravenec a včelka	21	Skluzavka (s obr.)	17
Na Dušičky (s obr.)	49	Snídaníčko (s obr.)	35
Vánoce (s obr.)	109	Houpačka-foukačka (s 6 obr.)	47
<i>Jelenský Jan:</i>		Pozor na kosu (s 3 obr.)	84
Malá zahradnice (s obr.)	61	Hrdinové (s obr.)	133
Při setkání (s obr.)	92	Kočka a myš (s obr.)	163
Pozor, pejsku (s obr.)	161	Bílé květy (s obr.)	175
<i>Krásnohorská Eliška:</i>		Na koni (s obr.)	227
Mládeži české	99	<i>Strážovský Fr.</i>	
<i>Milota Jan:</i>		O svatý Lojzíčku	
Přelud (s obr.)	52	<i>Šťastný Boh.:</i>	
Babiččin svátek (s obr.)	113	Klekání	138

Povídky, pohádky a legendy:

<i>Dědinský J. M.</i>		<i>Keyser Leander S. (O. F. Babler):</i>	
Martin bohatýr (s 2 obr.)	224	Jak jsem objevil ptačí hnízdečko	181
<i>Dostál Alois:</i>		<i>Lansing Marion F. (O. F. Babler):</i>	
Pro čest rodu	190, 196	Červená slepička apšeničné zrnko	82
<i>Elpl Eduard:</i>		<i>Milota Jan:</i>	
O třech tovaryších	123	O králi spáči	18, 32
Pohádka o třech synech	238	Létovíla (s 3 obr.)	76
<i>Grossmannová-Brodská Ludmila:</i>		Dřevěná miska (s obr.)	139
Pohádka o Hvězdince (s 2 obr.)	102	<i>Morisani Elsa (O. F. Babler):</i>	
O princezně Žabikuňce (se 4 obr.)	148	Stesk uvězněného čermáčka	161
<i>Háj F.</i>		<i>Orebský J. M.</i>	
Kájův popelec (se 2 obr.)	8	Pohádka o Jarmilce (se 2 obr.)	54
Prolhaný Slávek (se 3 obr.)	40	Běsná skála (s obr.)	126
Rozplakaná Málčinka (se 2 obr.)	86, 114, 133	<i>Oosterhoff P. S. A. (O. F. Babler):</i>	
Kája Mařík v Praze	156, 183, 204, 218	O chlapci, který chtěl mít slunko	161

	Strana		Strana
<i>Rumler A.:</i>		<i>Vévoda Josef:</i>	
Čtyři slepičky . . .	110	Babí léto . . .	6
Příhody malé myšky	164, 176	Sobotní slunko . . .	26
<i>Sahula Jiří:</i>		Proč má hrdlička na krku červený pásek?	69
Světlo jasné a čadivá louč	30	Proč má krivonoska křivý zobák?	90
Mrzutá koupel . . .	50	Proč vrabec nechodí, ale skáče?	113
Ušlechtilost vítězí	84	Dvě legendy o kukačce	122
Nevčasná kuráž	132	Slzičky Panny Marie . . .	155
Síla a mrštnost	163	Proč se osyka neustále třese?	170
Chybný výpočet	180	Jak pšenice zázrakem uzrála	212
Motýl a můra	234		
<i>Sázavský J. M.:</i>		<i>Všetečka Fr.:</i>	
Pod ochranou kříže (se 2 obr.)	100	Japonská pohádka o dvou žabách	178
Zachráněn (s obr.) . . .	172		
Liptovský rytíř (se 3 obr.)	202	<i>Zháněl Ignát:</i>	
<i>Valoušek Jan:</i>		Bohatství . . .	27
O Kašpárkovi a jeho společnících	14, 36	Ošizený loupežník	194
O sv. Mikuláši (s obr.)	74	Voda života	231

Články poučné:

<i>Elpl Eduard:</i>		Metropolitní chrám v Olomouci (s obr.) . . .	89
O užovce . . .	62	Staré slovenské hrady (s 6 obr.)	128
O Smrtné neděli	172	Jubilejní rok sv. Cyrila (s obr.)	146
O netopýru	213	Oravský zámek (s obr.)	155
<i>Grossmannová-Brodská Ludm.:</i>		<i>Strnad Fr.:</i>	
Špendlíky	90	Duchovní pout slovanských dětí k hrobům svatých	93
Světlé památce El. Krásnohorské	98	<i>Všetečka Fr.:</i>	
Včela a její význam u rozličných národů	234	Jak to vypadá při zemětřesení .	228
<i>Jasnov B.:</i>		<i>Koutek pro ruční práce:</i>	
Z malého vojína velký světec (s obr.) . . .	3	Hliněné květy (se 2 obr.)	39
Kůň a almužna (s obr.)	29	Vázy z hlíny (se 2 obr.)	95
<i>Masák Em.:</i>		Pěkné věci ze dřeva (obr.)	120
Karel Václ. Rais (s obr.)	2	Rámečky na obrazy (s obr.) .	144
Mohyla míru (se 2 obr.)	12	Další ukázky rámečků (s obr.)	168
Javořina (se 2 obr.)	60	<i>Okénka do světa i do života:</i>	
		23, 46, 70, 143, 216	

Z našeho mladého světa:

<i>Bureš Vojtěch:</i>		<i>Soldán Jos.:</i>	
Zima (obálka č. 6)		Příhoda (obálka č. 4)	
<i>Hobza Ant.:</i>		<i>Uhde J. Z.:</i>	
Rozluštění celoroční soutěže	240	Dva poklady (obálka č. 6)	
<i>Miláček A. V</i>		Otázka (obálka č. 6)	
Ticho večer	192	<i>Žák V</i>	
Na podzim (obálka č. 2)		Můj přítel pes	192
<i>Nezveda Kar.:</i>		<i>Žilka Pavel:</i>	
Potrestaný zloděj (obálka č. 7)		Jaro?	192
<i>Pasch Jos.:</i>		<i>Zábavný koutek:</i> 24, 96, 168	
Co vrána umí	22	<i>Žertíky:</i> 64, 71, 96	
<i>Sekerková H.:</i>		<i>Skrývačky:</i> 71, 96, 191	
Opovážlivá vrána	22		

Obrazy:

132 obrázků a mnoho ozdob.	<i>Ign. Raab:</i> Sv. Alois přivádí děti k B. Srdci Páně.
Dvě zvláštní barevné přílohy:	
<i>Ant. Jero:</i> Kalendář na rok 1927.	

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46

Září 1926.

ČÍSLO 1.

K. V. Rais, básník a spisovatel, zemřel 8. července 1926.

K. V. Rais:

BĚLOHRADSKÉ ZVONY.

*Bělohradské zvony znají pěkně hráti,
poslouchají vždycky v nebi všickni svatí.*

*„Hrubý“ i ti menší lahodně se pojí, —
což jsem já je slýchal v kolébce už svojí.*

*Na kolébce chudé s malovaným květem,
matička když s nimi pěla nad dítětem.*

*Když jsem z domu krácel přes vrchy a hony,
daleko jsem slyšel známé naše zvony.*

*A v tom našem dolu posud znějí k výším — —
bělohradské zvony, slyším vás, ó slyším!*

Karel Václav Rais.

Na počátku prázdnin — dne 8. července — odešel na věčnost jeden z nejoblíbenějších našich spisovatelů — K. V. R a i s. Není snad českého člověka, který by nebyl četl některé jeho práce, když ne jinde, jistě aspoň v čítankách, kde už dlouhá leta jsou otiskovány jeho básně a krátké povídky nebo i vyňatky z povídek delších.

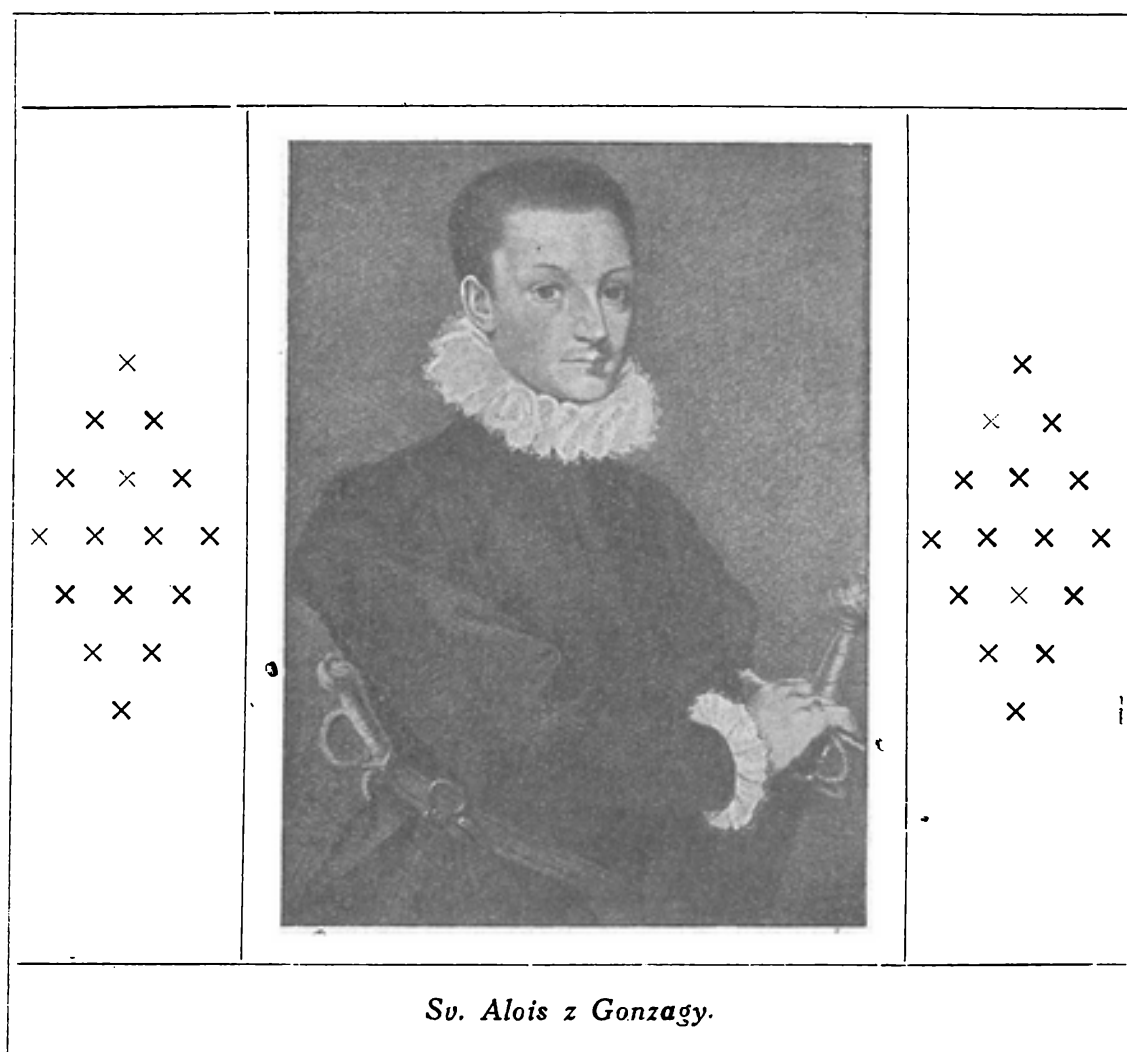
Odešel ve věku 67 let, narodil se dne 4. ledna 1859 v městečku Bělohradě pod Zvičinou na Jičínsku. Otec jeho tam měl skrovné pozemky a Karel od malička rád pomáhal otci při polní práci. Než povolání zavedlo ho jinam: byl poslán na studie do Jičína a stal se učitelem v Trhové Kamenici, pak v Hlinsku, v Podole u Prahy, na Žižkově a konečně na Král. Vinohradech. I v městech zachoval si však lásku k venkovu, k polím a horám i k lidu, jak ukázal celou svou literární činností.

První své práce věnoval Rais d ě t ě m. Uspořádal a vydal pohádky B. Němcové, K. J. Erbena a V. Beneše-Třebízského, sám pak složil „České pohádky o Kristu Pánu“, „Povídky ze starých hradů“, „Listy z české kroniky“, „Listy z minulosti“, „Jak hráli o krále Václava“, „Vzkazky vlastenecké“, „Povídky o českých umělcích“, „Zlaté chvíle“, „Když slunce svítí“, „Pod modrým nebem“, „Třešně“, „Veselý svět“, „Dárek maličkým“ a j.

Nejvíce však zasloužil se Rais svými povídkami a romány pro lid. Znal dobře těžký život podkrkonošských venkovanů v boji o chléb, znal všechny jejich přednosti i vady, a tak začal brzy líčiti ve svých povídkách radosti i starosti sedláků a domkařů, utrpení výminkářů a rodičů, kteří sklidili nevděk od svých dětí, pošetilou touhu po penězích i po lepším, „panském“ životě v městě a konečně i práci učitelů a kněží, kteří uvědomovali lid národnostně i hospodářsky a stali se jeho nejlepšími rádci a pomocníky. Sem patří nejkrásnější povídky Raisovy „Zapadlí vlastenci“ a „Západ“, které vyšly také ve skvostných velkých vydáních s obrazy Adolfa Kašpara, pak „Pantáta Bezoušek“, „Sirotek“, „Stehle“, „Na lepším“, „Výměnkáři“, „Kalibův zločin“, „Pulpáni“, „Paničkou“, „Rodiče a děti“, „Mezi svými“, „Lopota“, „Horské kořeny“, „Potměchut“, „Káča“, „O ztraceném ševci“ a j.

Než ani v těchto velkých pracích nezapomíná Rais na děti a vedle dospělých lidí, dobrých i zlých, kreslí také s patrnou zálibou různé drobné, ale vždy milé postavičky dětské.

Za tuto lásku zaslouží jistě, aby ho naše děti vždycky vděčně vzpomínaly a četly rády spisy, které pro ně napsal a kterými se povznášeli i poučovali již jejich rodičové. Až pak budete dospělejší, neopomeňte si opatřit do své knihovny aspoň „Zapadlé vlastence“, „Západ“ a „Pantátu Bezouška“.

B. J a s n o v :

Z malého vojína velký světec.

V severní Italii na pevném hradě Castiglione narodil se dne 9. března 1568 hošík, kterému dali na křtu sv. jméno A l o i s. Otec jeho Ferdinand Gonzaga byl mocným markrabětem a při tom statečným vojevůdcem, který se mnohokrát vyznamenal v bojích proti Francouzům a Iberům.

Alois byl tiché, ale mile živé povahy a veden zbožnou matkou Martou jevil od malička také velikou, upřímnou zbožnost i zvláštní lásku k chudým. Když někdy potkal žebráka, upozorňoval vždycky ručkama i očima — neuměl ještě ani mluvit — své průvodce, aby mu dali almužnu a měl velikou radost, když tak vymohl něco pro chudé.

Ale otci nelíbila se příliš tato synáčkova zbožnost a měkkost. Alois jako prvorozený měl se státi dědicem všech jeho statků a hodností

a také dědicem jeho vojenského povolání. Proto chtěl si otec vychovati z něho hned od malička vojína: dal už čtyřletému hošíkovi zhotoviti vojenský šat a pořídití malé zbraně, zvláště zbraně střelné.

Který pak chlapec neměl by rád zbraní a vojáků? Těšilo to i malého Aloisa. A proto také rád spěchal s otcem, který byl právě od španělského krále ustanoven nejvyšším velitelem italských vojsk na výpravě proti Mohamedánům do Tunisu, do vojenského tábora. A veselý život v táboře, plném vojska v nejrůznějších uniformách, velice se mu zalíbil.

Také maličký Alois, jak líčí jeho životopisec*), nosil helmici s pérem, lehký pancíř, pod nímž vystupovaly široké podvázané kalhotky, po boku měl malý kord s pěkným košem, v ruce halapartnu, zbraň to důstojníků a chodil tak vystrojen pln pýchy po boku otcově. Zvláště ho lákaly střelné zbraně a s radostí je vypaloval. Brzy byl malý setník miláčkem vojáků, kteří rádi mu poskytovali příležitosti, aby mohl podle libosti střílet z pušek. Ale neměl při tom zvláštního štěstí. Kdysi mu vletěl prach z pánvičky do obličeje a popálil ho hrozně ve tváři. Zdá se, že mu po tomto neštěstí byl odňat prach. Alois si však z této nehody mnoho nedělal. Naopak, právě nyní chtěl střelných zbraní užiti do sytosti.

Kdysi v poledne, když vše v táboře klidně odpočívalo, zazněl náhle výstřel z děla z předních hradeb a postrašil všechny. Markrabě nemyslel jinak, než že v táboře nastala řež mezi vojskem a vyslal důstojníky, aby vypátrali, jak se věci mají. Brzy byl kazimír vypátrán. Byl to Alois. Vplížil se totiž tajně do stanu vojáků, vzal si tam z lahvic prachu, nabil si malé dělo a vypálil je. Dělo však narazilo tak nešťastně na malého dělostřelce, že by ho bylo málem zabilo. Anděl strážný však bděl nad svým chráněncem a tak se mu kromě pořádného nárazu a velikého leknutí jiného nic nepříhodilo. Otec však pohlížel na věc přece jenom jako voják přísně a chtěl dát malého důstojníka řádně potrestati pro rušení vojenské kázně. Vojínové se však přimlouvali za svého odvážného setníka, a tak byla tato příhoda urovnána.

Kdykoliv si však Alois později na ni vzpomněl, jednak děkoval Bohu za své zachránění, ale vždycky také si vytýkal, že sáhl na cizí majetek a uvedl do nebezpečí i život ostatních vojáků.

Pobyt ve vojenském ležení měl pro hocha ještě horší následky. Když sedal mezi vojíny při ohni, slyšel nejednou všelijaké vtipy a nadávky i neslušné řeči. A poněvadž chtěl býti ve všem jako druzí vojáci, začal i sám užívati takových slov, o kterých ani nevěděl, co znamenají. Teprve když ho jeho vychovatel upozornil a vážně napomenul, styděl se za to, a kdykoli později uslyšel takové slovo, zarděl se vždy znovu studem.

Jako pětiletý hoch neměl tehdy ještě Alois dosti rozumu, proto také chyby, kterých se tu dopustil, nebyly hříchem. A měly pak pro

*) P. Jan Černý T. J.: „Sv. Alois z Gonzagy“. Vyšlo nákladem Věstníku Mariánských družin čsl. v Praze 1926. Stojí 5 Kč. Tento spis vyzdobený 20 obrazy [doporučujeme všem, kteří chtějí poznati podrobně život světcův.

něho i veliký význam: vzpomínka na ně pohnula Aloisa k tomu, že činil později velké pokání, učil se opatrnosti ve styku s lidmi i se světem a tak zároveň přemáhal své náklonnosti, cvičil svou vůli a vypěstoval v sobě velikou sílu a statečnost duše. A tyto vlastnosti přispěly k tomu, že z hošíka, kterého otec chtěl mítí vojínem a vojévůdcem, stal se zvláštní milostí Boží veliký světec.

Jest to s v a t ý A l o i s, jehož letos vzpomíná celý katolický svět, neboť bude tomu v prosinci 200 let, co byl prohlášen za svatého.

Vzpomeňte naň i vy, děti, a zvláště tehdy, když se octnete v nebezpečné společnosti nebo v těžkém pokušení! A když jste snad již někdy více z nerozumu než ze zlé vůle klesly, příklad našeho milého světce vám ukáže, že vždycky jest možno ještě povstati a pokáním i dobrým životem napravit chybu!

Frant. Střížovský:

Ó svatý Lojzíčku!

Ó svatý Lojzíčku,
čistounký hošíčku, —
tvé něžné srdečko
je rajske kvítečko,
bělostná lilie,
nežli se rozvíje.

V srdci tom přebýval
Ježíšek — Pán a Král —,
učil tě moudrosti,
prospívat ve ctnosti,
hříchu se nad vše bát,
s anděly obcovat.

Panenku Marii,
přečistou lilii,
nebeskou Matičku,
ó svatý Lojzíčku,
vroucně jsi miloval,
jejím se dítkem stal.

Bližnímu v nemoci
přispěti k pomoci
ihned jsi hotov byl,
života nešetřil,
s nuznými soucit měl,
v každém jsi Krista zřel.

Duše tvé bílý květ
nerozkvet pro ten svět, —
v zahrádce nebeskou
Pán Bůh jej rukou svou
pro věčnost přesadil,
aby nás oblažil. —

Ó svatý Lojzíčku,
slyš naši prosbičku:
Kéž všechny dětičky,
chlapci i holčičky,
podobny tobě jsou
čistounkou duší svou!

Za mládež oroduj,
s nebe ji opatruj,
by si tak jako ty
vážila čistoty,
Ježíška v srdci svém
na trůně bělostném
nechala kralovat!

Josef Vévoda:

Babí léto.

Legenda.

Krásný je i podzim, když listí stromů počne žloutnouti a v září slunka se leskne jako pozlacené. Letní parno již minulo a mírné teplo jeseně láká lidi ven do přírody, která se chystá k zimnímu spánku.

A právě za takových pěkných dnů podzimních poletují vzduchem bílá vlákna a mnohdy celé chumáčky jemné a hebké příze, jakby někdo roztřepával tam v oblacích bílé hedvábí a shazoval je dolů na zem.

To Panna přesvatá, nebeská přadlena, sedíc na modravých oblacích dává se lehounce unášeti prostorem nadzemským, majíc přeslici s kuželem přediva po levé ruce, a pravou točí zlatým vřeténkem, navíjejíc na ně teničkou přízi.

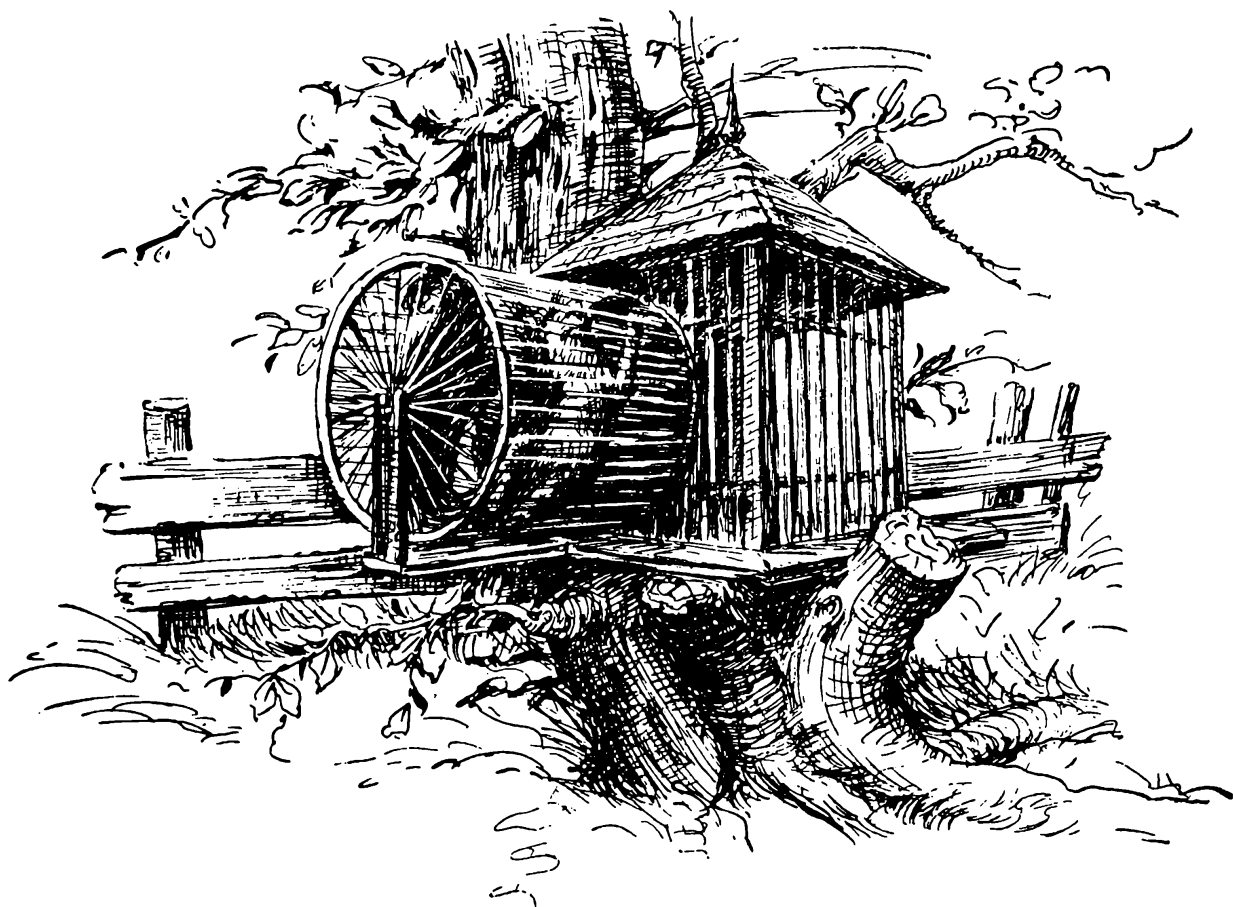
Blíží se zima, a jí, dobrotivé Matce všech lidí, szelelo se těch politování hodných ubožátek, jimž nemůže pomoci nikdo! Jsou to dušičky zemřelých nekřtěnátek, které tam nahoře kolem ohrady ráje se krčí a rády by se do něho nějak dostaly, ale nemohou, protože je nelítostná smrt skosila dříve, než se jim mohlo dostat křtu svatého. Choulí se tam zimou a prosí o smilování. A právě pro ně milostivá Matka Boží spřádá tu hebounkou přízi, z níž potom andělé tkají teplé plény a rozvěšují je po ohradě ráje, aby chudátka nekřtěnátko měla se čím přiodívati.

A když tak předouc Matka milosrdenství vznáší se vysoko na oblacích, vzpomíná zároveň i na ubohé sirotky na zemi, nahé často a opuštěné. I těch jest jí líto, a proto shazuje chvilkami po hrstkách příze dolů, vítr je zachytí, souká a svíjí v chumáčky a niti a spouští je lidem na hlavu, do obličeje i na šaty, aby jim připomenul, že se blíží zima, ať se slitují také nad ubohými sirotky a pamatují na ně nějakým kouskem teplého obleku.

Každý je vidí rád, tyto nitky z příze Matičky Boží, jimž lid říká Babí léto, jenom jeden tvor na světě pohlíží na ně s utajenou závistí a puká zlostí. Je to pavouk, tvor maličký, ale velice troufalý. Odvážil se jednou ve své hříšné domýšlivosti tvrditi, že dovede spřádati ještě tenší nitky, než sama Panna Maria a pustil se s ní v zápas.

Ale Bůh jej potrestal za tu jeho pýchu a opovážlivost, že se od té doby musí se svým předivem skrývati v tmavých koutech a skulinách, že ji hravě zpřetrhá letící brouček nebo větší muška, ba i lehký větérek.

J. M. Dědinský:

VEVEŘIČKA.

*Chytli chlapci veveričku,
chytli chlapci veverku,
do klíčky ji uzavřeli
plachou lesní číperku.*

*Chodili se na ni dívat,
smáli se a tleskali,
že se trápí ubožátko,
na to pranic nedbali.*

*Pravila jim dobrá máti:
„Zlí jste, chlapci! Styďte se!
Veverce je smutno v kleci,
touží, chudák, po lese.*

*Pomněte jen, milé děti:
Byly byste nerady,
kdyby vás tak někdo zavřel
do dřevěné posady.*

*Daleko pak od domova,
od rodičů, od dětí,
kdybyste tak v úzké kleci
měly pořád seděti.*

*K tomu by se na vás dívat
chodil kdos a smál se jen —
věru, takovýto esud
nepřála bych vám ni den!*

*Vidíte, a veverička
cítí bolest jako vy,
propusťte ji do lesíčka,
propusťte ji do křoví.*

*Ať se těší ze svobody,
ať se těší ze žití —
věru, že i vás to bude,
milé děti, těšiti!“*

F. Háj.

Když březzen rozplakaně se zadíval na krajinu, přestalo sáňkování. Pan farář řekl ve škole: „Ještě den, a přijde popeleční středa — začátek čtyřicetidenního postu. Přijďte si do kostela pro popelec. Udělám posvěceným popelem na vašich čelech křížek na znamení, že i vy musíte býti v této době zvláště hodnými. Lepšími, poslušnějšími než dříve!“

Kája poslouchal, dech zatajoval. A jak přišel domů, maminky se ptal: „Víte, že bude za den popeleční středa?“

„Jako bych nevěděla, Kájo, vždyť s tatínkem také do kostela půjdeme. Když jsem byla mladá a doma, o masopustním úterku bývalo veselo v hostinci. Ale jak ponocný na roh pod okny dvanáctou zatroubil, vstal pan purkmistr a řekl: „Teď domů, chaso! Začíná svatopostní doba.“

A všichni se tiše rozešli a druhý den o sedmé všichni do kostela pro popelec si přišli.

Nebožtík dědoušek zvečera toho dne vzal poslední šnupeček a potom dal pykslu babičce s prosbou: „Schovej, maminko, zamkni! Dá-li nám Pán Bůh dočkat, o bílé sobotě po vzkříšení šňupnem si oba.“

Kája dobře nerozuměl, ale cítil, že přeměna v církevním roce je velice vážná.

Maminka v úterý sundala velký kříž z kuchyně a malý z přístěnku, omyla je, a tatínek přinesl z lesa zelenou chvoj, rozřezal ji na drobné větvičky, přibil do podoby a velikosti obou křížů na zeď, jakoby kobereček pod kříže uchystal. Teprve pak pověsili kříže a oba při tom řekli: „Aby Ti, Ježíši Kriste, měkčeji na kříži bylo!“

Maminka dříve zpívala čerstvé, veselé písničky, ale o popeleční středě spustila smutnou a vážnou: „Křesťanská duše“.

Kája šel s rodiči do kostela. V řadách už stály a poklekaly děti kolem mřížek. Když na něho došla řada, přiklekl k mřížce se žhavým přáním: „Kéž jen mi pan farář hodně popela na čelo nasype, aby mně to vydrželo, než přijdu domů!“

A pan farář, jakoby to věděl, právě mezi prsty z cínového podnosu nabral, a Kája cítil drobný prach padat až přes oční víčka. Přivřel oči a po paměti šel k východu. Byl blažen. Cítil se býti mnohem důležitějším než dříve. Už jako velký si připadal. Když si vzpomněl na

fialové plátno s velkým bílým křížem uprostřed, které zakrývalo celý oltář, vzdychl si: „Jak je to všechno krásné. Ale jen aby mi ten křížek na čele zůstal do večera. Tatínkovi se setře kloboukem, mamince šátkem, ale já mám čepici v kapse a budu dávat velký pozor, aby mi to znamení co nejdéle vydrželo.“

Protože šel s přivřenýma očima, jak z kostela vyšel, v předsíni vrazil trochu loktem do staré Tremповé. Hned se zdvořile začal omlouvat: „Já nerad, teta,“ ale než domluvil, už cítil její kostnatou ruku na svých zádech, a z jejích úst se řinulo jako z vodopádu: „Ty lesáku, ty Indiáne, ty divochu bezbožný, počkej, až potkám hajnýho, já mu povím, jakého má darebáka. Kluk uličnická, schválně do mne vrazí!“ A její ruka zvedla se k nové ráně.

Ale Kája už nečekal. Horké, lítostné slzičky pálily ho pod víčky. Vždyť on přece nerad. A ona tolik křičí a zlobí se.

Upaloval do školy. Povznešená nálada v jeho srdečku plakala. Ve škole ostatní děti povykovaly, ale Kája sedl na své místo. Z obou dlaniček udělal stříšku nad čelem, jen aby nikdo popelec mu nesmazal, a tiše seděl.

Vojta Brabenců, největší uličník ve třídě, se zeptal: „Proč si držíš ruce nad čelem?“

„Aby mi nikdo nesmazal popelec,“ řekl Kája upřímně. „Rád bych jej přinesl takhle čerstvý domů.“

Zlomyslné oči Vojtěcha Brabence zableskly zlobou. „A ukaž, máš to hodně znát?“

Kája odkryl čelo, ale než se nadál, naslinil Vojtěch ruku, přejel jí čelo a vykřikl: „Tak, už nemáš nic, abys to věděl!“

Když pan řídící vešel za chvíli do třídy, viděl Káju s Vojtěchem v křížku. Po prvé viděl Káju se prát a podivil se. Kája, dítě lesa, ale podajné jako tvárná hlína, s předobrym srdíčkem, ten Kája, který byl chloubou jeho třídy — ten se pral a k tomu s největším uličníkem třídy a tak houževnatě. Ostatní utvořivše půlkruh kolem nich s planoucíma očima pozorovali postup rvačky tak napiatě, že příchodu pana řídícího ani nepozorovali.

Utvořily se dvě skupiny. Z té jedné bylo slyšet: „Kájo, nedej se!“

A z druhé: „Vojto, maž ho!“

Kájovy oči svítily, tvářičky se mu rděly až k čelu. Vojta byl vyšší o celou hlavu, byl „repetant“, opakoval už druhým rokem první třídu. Byl zlostí bledý, když pozoroval, že Kája, třebaš menší, jako lasička uhýbá jeho štulcům a prohýbá se jako vrbový proutek. V pěstkách Kájových bylo mnoho síly. Vždyť doma nosil vodu, dračky štípal, trávu nosil. A proto právě při vstupu pana řídícího zachytl konečně obě zápěstí Vojtovy, pevně stiskl, do půlkruhu jimi točil, a děti vidouce porážku Vojtovu začaly sborem volat: „Kája to vyhrál!“

V tom pan řídící pokročil až mezi ně. Kája pustil Vojtovy ruce, zahánbeně a rozpačitě se podíval po panu řídícím. Vojta zarputile, posupně si prohlížel špičky botek. Ostatní se rozběhli na svá místa.

Pan řídící jakoby dnes měl vlčí mlhu, hodně z blízka podíval se do obličeje Kájova a řekl: „Kájo, ty se takhle umíš prát? To jsem ani nevěděl. To bude mít maminka malou radost až jí to napíšu.“

Ale Kája svezl se do první lavice a hořce se rozplakal. Trvalo to jistě čtvrt hodiny, než se dověděl z trhaného Kájova vzlykání, že Vojta mu utřel popelec, a že si jej chtěl přinést domů čerstvý.

Pan řídící přes to, že byl už starý, přece nezapomněl, že také býval malým chlapcem a také někdy se popral s kamarády, a proto jeho ruka se dotkla hebce hlavy Kájovy a řekl: „Přestaň plakat, Kájo! Lepší by bylo, kdybys byl počkal, mně požaloval a ne se prat! Je to nehezke tak se rvát! Je mi to líto na tebe.“

Ale Kája plakal čím dál, tím usedavěji, až pan řídící řekl přísně: „Už dost! A ticho bude!“

Kája zvedl uplakané oči, potlačil pláč a řekl vzlykavě: „Já už budu ticho, ale když já už nemám popelec a já jsem měl takovou radost, že si jej přinesu domů čerstvý, a měl jsem takový hustý a tmavý. Pěkně vás prosím, pane řídící, já bych si doběhl do kostela pro jiný!“

Jeho oči dívaly se s takovou prosbou na pana řídícího, že řekl: „Běž, ale hned ať jsi tady!“

Kájovy rty se rozšířily k úsměvu, poslední slzičky dopadly na lavici, mžikem byl ze dveří: „Tak ano! Vezmu to trapem.“

Když se po chvíli vracel, blahodárný úsměv ležel mu ve tváři, a temný popelcový křížek černal se mu na bílém čele.

Vojta stál na místě hanby, a pan řídící právě dopověděl poslední slovo ostrého napomenutí.

Kája sedl do lavice a podotkl: „Tak pěkně děkuju, pane řídící. V kostele byl už jen velebný pán, tak jsem mu řekl: „Já už jsem tu, prosím, jednou byl, ale Vojta Brabenec mi popelec utřel, a já jsem tuze naříkal. Tož pan řídící mne poslal ještě jednou.“

Jak děti ze školy vyšly, Kája nejvíc pospíchal. Ale teta kovářka byla před kovárnou a volala: „Kájo, pojd' sem! Já nemohla pro popelec, moc mne nohy bolí, pojd', dám ti rozpíček s hruškovým povidlím, syrečkem sypaný, smetanou kapany, a vezmu si štipec popelce od tebe!“

Ale Kája uháněl a v běhu volal: „Já, teta, nemám kdy, líhnou se nám housata.“

Kovářka zavrtěla nedůvěřivě hlavou: „Že by už? To není ani možná! To kluk na roztopáš smejší a mne, starou osobu, za blázna má. No, počkej, jen co uvidím hejnou!“

Kája poskakoval přes pařezy a myslil si: „Teď jsem lhal, a to už vím napřed, že teta bude žalovat. Raději to doma hned řeknu.“

Vběhl do dvorku: „Maminko, teta kovářka chtěla ode mne popelec, a já jsem řekl: že musím domů, protože se nám líhnou housata.“

Maminka řekla: „Ten konec mohl sis nechat, protože je to lež. A jestli nepřestaneš lhát, nebudu tě mít nic ráda. Kájo, odvykni si lhaní!“

V tom vcházel tatínek. Kája dobře hádal. Kloboukem setřel si popelec, šátkem maminka. Jen on měl neporušený.

Maminka ho poslala pro vodu, a on zapomněl přivřít dveře, a proto zaslechl, co maminka povídá: „Teta kovářka chtěla od Káji vzít si popelec. Jak by si sama dojít nemohla. Všecko svádí na bolest v nohou, ale běhat po městečku a sbírat noviny, to jí nohy nebolí! Ale Kájovi domluv! Řekl, že se nám líhnou housata. Zase lhal.“

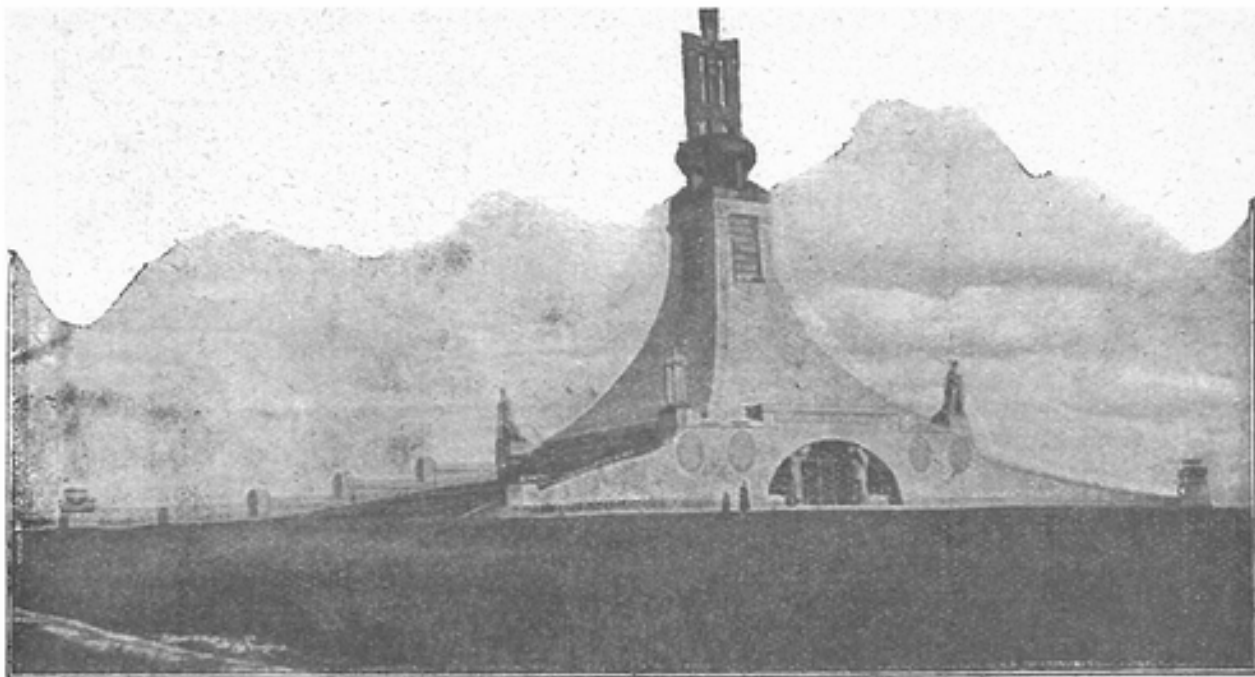
„Já, teta, nemám kdy, líhnou se nám housata“.

Tak se nějak stalo, že tatínek zapomněl Kájovi domluvit.

Když Kája po modlitbě večer ulehl, pomyslí si: „Vida, tak ona teta lhala. Když velcí pořád napomínají nás malé, neměli by lhát nejdříve oni.“

A nebyl by klukem, kdyby poslední vzpomínkou nebylo zavolání Pepíka Kučerovic ze třetí třídy, které za ním poslal dnes odpůldne, když ze školy vycházeli: „Kluci, helejte, to je Kája Mařík, co dnes přepal Vojtu Brabencovic!“

Mohyla míru u Prace na bojišti slavkovském.

Mohyla míru.

*Znáti cizinu — prospěšno,
znáti vlast — povinnost.*

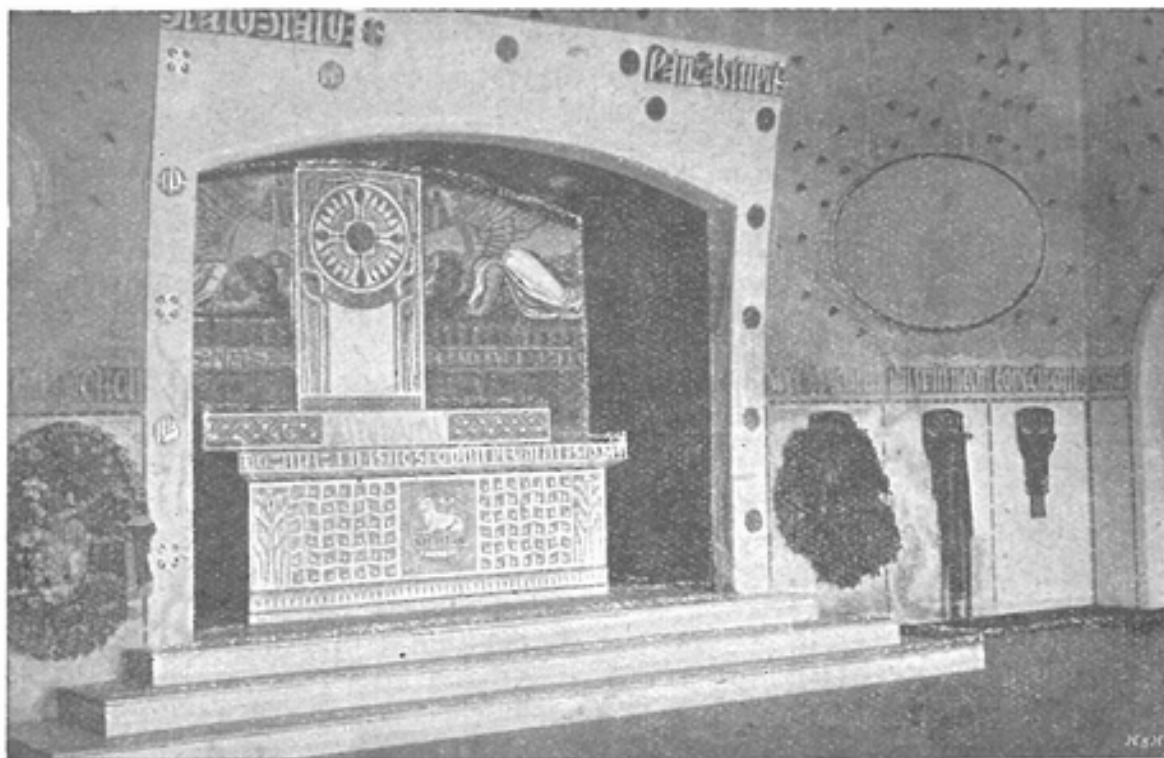
Mnozí z vás sledovali v loňském ročníku „Anděla Strážného“ pout studenta Petříka do Říma a jiných památných míst v Itálii. Snad leckdo si při tom pomyslí: „Také bych se tak rád podíval do světa, ale — můj tatínek není mlynářem, ani nemám tak hodně tetičky.“

Nemusí vás to mrzet: víte, že Petřík byl rád, když se vrátil z dalekých krajin domů a řekl si jistě upřímně po staru: „Všude dobře, doma nejlépe!“ A letoších prázdnin použil k tomu, aby poznal lépe svou vlast. Přesvědčil se tak znovu, že tu máme mnoho přírodních krás, jež se vyrovnají oslavovaným krásám jiných zemí a jichž si často nevšímáme; a že máme i mnoho památných míst, jež nám hovoří o minulosti a jsou poučením pro budoucnost..

K některým z nich zavedu vás letos. Doufám při tom, že pěkné obrázky se stručným doprovodem pohnou vás k tomu, abyste také sami podle možnosti tato místa navštívili a poznali je z vlastního názoru.

Začínám místem, o kterém jste slychali ve škole a na které spěchá každoročně také mnoho cizinců: je to slavkovské bojiště se svou „mohylou míru“.

Slavkovské bojiště bylo dne 2. prosince r. 1805 jevištěm známé rozhodné bitvy tří císařů: francouzského, rakouského a rus-

Oltář v kapli mohyly míru.

kého. Vítězný Napoleon za dva dny po ní ujednal s poraženým rakouským Františkem I. příměří a 26. prosince pak mír v Bratislavě.

Za sto let po něm byla zbudována uprostřed krvavého kdysi bojiště, na hoře vysoké 324 m, u osady Prace, zděná, 26 m vysoká mohyla: neměla snad býti válečným pomníkem, nýbrž měla hlásati světu především myšlenku míru — míru časného mezi lidmi na zemi i míru věčného v nebi.

A tato myšlenka jest tu opravdu pěkně znázorněna. Hlavní nápis na mohyle hlásá budoucí vzkříšení padlých reků: „M o j i z a b i t í z a s e v s t a n o u.“ Čtyři veliké měděné desky po stranách líčí ono vzkříšení. Na vrcholu mohyly zdvihá se k nebi mohutný kříž, znamení lásky a míru i naděje na slavné vzkříšení. A konečně dole pod mohylou jest kaple s oltářem, na němž se koná oběť mše sv., oběť smíru za padlé vojíny.

Vzpomeňte na ně modlitbou také vy, až přijdete jednou k mohyle a rozhlédnete se od ní po širém okolním kraji — bývalém to bojišti slavkovském. A když si představíte v duchu hrůzy takových krvavých válek, umíníte si jistě, že budete vždycky dle možnosti pracovati o rozšíření myšlenky míru ve světě. Ale při tom snažte se také žít tak, abyste měli pravý mír ve svém srdci: mír s lidmi i s Bohem.

Tak si zajistíte i — věčný mír.

E. M.

Jan Valoušek:

O Kašpárkovi a jeho společnicích.

Viděli jste již loutkové divadlo? Všichni křičíte, že ano, a proto vám něco povím o Kašpárkovi a jeho soudruzích z umělecké družiny.

Majitel loutkového divadla pan Matěj zanaříkal si, že nemá plný sbor svých loutek, a bylo třeba, aby jej doplnil. I zašel ke starému řezbáři a samouku vesnickému Pernikářovi. Jeho výrobky byly hledané, neb dovedl do svých figur a loutek dáti kus své přirozené umělecké duše.

„Vítám vás, pane Matěji,“ pravil mistr řezbářský. „Copak vás ke mně přivádí, a to v neděli, kdy u vás plné ruce práce k odpolednímu představení?“

„Potřebuji doplniti garderobu,“ odpověděl pán Matěj. „Kašpárka, pastýře, zbrojnoše, rytíře, ježibabu a hrobníka. Na králi a princezně zvlášť mně záleží.“

„Stane se,“ řekl řezbář. „Udělám loutky z topolového dřeva, dobře vyschlého, a paní principálová obleče je do barev oku milých a líbivých. Avšak život jim dáti, by dovedly scénu sehráti, musí pan principál.“

Pan Matěj se uklonil a dodal: „Ovšem, ovšem, je mojí úlohou naučiti je řečem a způsobům, by dovedly vyhověti malému a často i velkému publiku.“

Po nějaké době zašel opět pan Matěj k řezbáři se podívat, jak pokročila jeho umělecká družina. Opravdu pěkná podívaná.

Kašpárek měl nové šatečky a šibalsky se usmívaje byl k pomilování. Také pastýř v širokém kloboučku, zbrojnoši a rytíři v krunýřích. Ježibaba v loktuši s brýlemi a hrobník s lopatou. Král a královna jakoby ani nebyli z tohoto světa. Tváří se velice vážně a zdá se, jakoby se vznášeli mezi nebem a zemí. Princ a princezny jsou roztomilá stvořeníčka. Potom ještě řezbář-umělec zhotovil různé nářadí, jako kladivo, rakev a jiné, jež doplňují panu Matěji jeho umělecký inventář.

„Tak to je jedno,“ libuje si pan Matěj, „a teď přijde to druhé, což je nejdůležitější. Naučiti loutky mluvití jejich řečí, která vystihuje jejich osobnost a povahu.“ Vzal Kašpárka do kapsy a navštívil krejčířika Studýnku, jenž při šití sedává na podnožce, postavené na stole, a když bere zákazníkům míru, vystupuje až na židle.

„Příteli, vezmi Kašpárka do učení a nauč jej mluvití svým hláskem, a budu ti za to vděčen.“

Krejčířík Studýnka promluvil a Kašpárek otevřenými ústy chytal slova do své živnosti. Zbrojnoši a rytíři páně Matějovi měli za učitele zámeckého ponocného a drába. Loutce pastýři dal hodinu starý Skřivánek, neb jen ten ztrávil čtyřicet let na salaši a znal mnohá zaříkání. Ježibabu ponaučila kořenářka Plšková, která vařívá obstojnou muší vodu. Hrobník nemá tolik s uměním co dělati. Hluboký hlas postačí od hrobníka Kiliána a přehoditi lopatu na rameno a věc by byla odbyta, pomyslí si pan Matěj.

Nejdůležitější loutky ve sboru jsou král, královna a ostatní královské pokolení. Aby loutka věděla, jak král mluví a si počíná, je třeba

zajít k němu, slyšet na vlastní ucho jeho mluvu, vidět pohyby, způsoby a všechno to, co dělá krále králem. A není to snadné, uvažuje pan principál Matěj. Pohříchu, králů je málo, kam a v kterou stranu se obrátit?

Pan Matěj vložil do tlumoku královské loutky a vydal se na cesty. Všude se horlivě dotazoval, nevědí-li lidé o nějakém králi, ke kterému by bylo možno zajít. Řekli mu: „Tam kdesi bydlí král v zámku!“

Pan Matěj šel.

„Prosím vás, bydlí zde nějaký král?“ otázal se sloužícího v zámeckých vratech.

„Ach, prosím, tam a tam v tom křídle je jeho obydlí. Ale to vám předem pravím: Nic u něho neuvidíte a nenaučíte se královského. Celý den štípe dříví. Sám se divím, jak mohl být králem?“

„Já musím vidět a slyšet krále, který má královský šat, důstojný postoj, vážně mluví a ne aby štípal dříví. Od toho je drvoštěp.“

Řekli mu, že kdesi mají královské prince, ale ti ještě méně toho znají. „Vaše královské loutky by se zhora nic nenaučily, co by jim prospělo.“

Z těchto trampot svého pana mistra vysvobodil Kašpárek, který již od krejčíka Studýnky všechno věděl a se naučil.

„Pane principále, nemohu pochopit, proč bychom měli hledat krále daleko za hranicemi, když jej máme doma? Což neznáte Honzu Pecivála? Celý den na peci ležel a nic nedělal, a když jej matka poslala do světa, jaké slávy si dobyl? Za jeho slavné činy král mu dal jedinou dceru, stal se po smrti starého krále také králem a zajisté ochotně nám ukáže, jak se sluší a patří chodit v královské hodnosti.“

Pan Matěj udeřil se do čela a zaradoval se.

Sebral tedy Kašpárka a jeho společníky do tlumoku a šli hledat krále Honzu Pecivála. A když přišli k jeho zámku kol dokola obklopenému krásným sadem rozložitých stromů, na nichž sedí přerozmanití ptáci, pan Matěj údivem pootevřel ústa a Kašpárek vykukuje z tlumoku. Otevřenou bránou volně vešel pan Matěj do zahrady a žlutý písek pod nohama chrupel a překrásní pávi rozčeřili svoje vějíře, jakoby se chtěli pochlubit nádhernými jak nebeské duhy barevnými péry.

Pan Matěj raději by již ani nešel dále ke králi, jak se mu tady líbilo. Avšak vzpomněl na svou živnost, chtěl-li ji provozovat s úspěchem, přec bylo jen třeba vidět krále a osvojit si pro královské loutky jeho způsoby.

Takto uvažuje octl se na širokých schodech, pokrytých měkkými koberci. Kde se vzal, tu se vzal před panem principálem stál sloužící se stříbrným talířkem a žádal navštívenku.

Pan Matěj otíral prachem potřísněnou obuv a zahanben řekl lokaji: „My u nás nemáme navštívenek, ale ohlaste mne, že krajan Matěj, majitel loutkového divadla, prosí pana krále o rozmluvu.“

Premovaný lokaj se divně usmál, ale neříkal nic a odešel.

Za chvíli stál pan Matěj tvář v tvář samému králi. Byl však náramně zklamán. Představoval si, že král bude sedět na zlatém trůně, kolem něho panoši v uctivé vzdálenosti, — a král zatím chodí po světnici jako domácí pán, pokuřuje z dlouhé dýmky. Župánek a čepičku jen co je pravda, má velice vkusné.

„Tak co mně přináší pan Matěj pěkného?“ zasmál se král z plna hrdla a podával udivenému svoji heboučkou ruku.

„Veličenstvo, chtěl bych raději něco odnésti,“ řekl uzardělý principál. sundal tlumok, rozložil na koberci a pravil: „Zde moje loutky, jež rozšířiti mají uměleckou družinu; kromě královských Výsostí naučil jsem je všechny sehráti divadlo, ale těmto lekci nemohu dát, poněvadž jsem nikdy krále neviděl a jiné pomůcky nemám.“

„Tak tedy já je mám naučiti?“ vpadl král panu Matěji do řeči a ještě více se rozesmál.

„Vaše královská Milosti, toho nežádám, to již já učiním sám, ale musím viděti, jak králové jedí, spí a poddaným rozkazují.“

„Nu tak dobře,“ pravil rozveselený král, „obědvati budeme spolu jako krajané.“

Byla již pokročilá doba k jídlu, tedy vzal král pana Matěje pod paži a vešli do jídelní síně. Všecko se jen třpytilo a pan Matěj se obával, aby na něco nestoupl, neb se mu zdálo, že všude jsou podložena zrcadla.

Král usedl do křesla a pan Matěj vedle. Král rozepjal u vesty gombíky.

„Aha, pomyslí si loutkař, bystře sleduje počínání královo, „snad proto, aby více vtěsnil do žaludku.“

Chytrý Kašpárek byl všude s panem principálem a neméně jako jeho šéf všiml si všeho, co dělá král.

Do druhého dne principál pan Matěj již viděl a znal, jak Jeho Veličenstvo Honza Pecivál obědvá, spí a rozkazuje, ale mělo to zůstat jeho tajemstvím, a kdo to chce věděti, musí navštívit loutkové divadlo.

Z vděčnosti však za radu Kašpárkem udělenou, že tak lacino zvěděl důležité věci pro svůj obor, nařídil, aby na věčné časy jmenovalo se **K a š p á r k o v o d i v a d l o**.

J. M. Sázkavský:

SKLUZAVKA.

*Když jsem cestoval
temnou Afrikou,
jed' jsem pískové
buchtý s paprikou.*

*Viděl jsem tam lvy,
krokodilů moc,
lidé byli tam
černí jako noc.*

*Také měly tam
děti žirafku,
z té si zřídily
pěknou skluzavku.*

*Po žebříčku jí
na hlavu lezly,
dolů po zádech
pěkně se svezly.*

*Sjely do vody —
to je bavilo!
Vám by se to as
také libilo!*

Jan Milota:

O králi — spáči.

Pohádka.

Za dávných časů žil kdesi daleko na východě jeden král, který velmi rád spal a proto mu říkali král-spáč. A když tedy král spal, musilo býti v celém zámku a všude okolo úplně ticho. Proto nikdo nesměl v tu dobu kolem zámku jezdit a kdo tudy náhodou šel, toho zastavily stráže, aby si zul střevíce a šel dále bos a po špičkách. Také uvnitř zámku se chodilo boso a po špičkách a jen nejvyšší hodnostáři směli míti na nohách punčochy.

Ve stájích se koním ovazovala kopyta, aby příliš nedupali, psům se dávaly těsné náhubky, aby neštěkali, a kohoutům se zavazovaly zobáky, aby nekokrhali.

Jen mouchám se nemohlo nijak zakázat, aby nebzučely, za to však nesměly do komnaty královny pod trestem smrti. Proto byly ve všech oknech husté záclony z nejjemnějšího hedvábí, aby ani nejmenší muška nemohla proklouznouti.

Přece však nepochopitelným způsobem se jedenkrát stalo, že přes všecku ostražitost služebnictva i přes husté sítky v oknech jakási veliká moucha opovážlivě vnikla do komnaty královny a nestydatě bzučíc, jala se všetečně sem tam poletovati a na vše sedati, a na konec — slyšte — i spícího krále štípnutím probudila!

Král otevřev oči a spatřiv drzou mouchu, náramně se rozčílil. Vyskočil v nedbalkách se své postele, jal se volati o pomoc a zvoniti, až se to po celém zámku rozléhalo. Nastal veliký poplach a všecko služebnictvo o překot pádilo do komnaty královny nic jinak, než jakoby mu hrozilo smrtelné nebezpečí. Když pak se tam sběhlo, nařídil král, aby ta drzá moucha byla ihned chycena a utracena.

Tu nastal úžasný hon na ubohou mouchu. Přes dva tucty lidí honilo jedinou mouchu a každý se ze všech sil snažil ji polapiti, aby se králi zavděčil. Páni ministři ozbrojení svými vyšívanými trepkami, komorníci velikými plácačkami a kuchaři největšími vařečkami, všecko to v jednom chomáči běhalo sem a tam, vráželo do sebe a strkalo, padalo a vstávalo za nesmírného křiku a šramotu. Dalo jim to mnoho namáhání, neboť poplašená moucha lítala hbitě a nejvíc vysoko, takže jí nemohli zasáhnouti. Konečně musili přinést žebříky a tak se jim podařilo ji zabiti.

Když se tak stalo a zabitá moucha byla pro výstrahu všem ostatním mouchám na pevné niti pověšena do okna, všichni si oddechli a byli milostivě propuštěni.

Jen králův šašek, Kobylka, jenž byl nejoblíbenějším druhem, ba i důvěrným rádcem královým, směl zůstat, aby krále povyrazil a opět v dobrou míru přivedl.

Ale tentokrát se mu to nedařilo. Král, byv tak nešetrně probuzen z nejlepšího spaní, neustále zíval a byl mrzut. Pořád se také rozhlížel na všechny strany po své komnatě, nespátl-li by někde ještě nějakou mouchu, ba šaškovi nařídil, aby též do skříní a pod postel se podíval.

Když pak nikde nic podezřelého se nenašlo, král se trochu upokojil a ptal se svého milého šaška, co by měl činit, aby se taková nemilá příhoda už nikdy neopakovala a žádná moucha ho neobtěžovala.

„Milý králi,“ odpověděl šasek, „chceš-li mítí napříště od much pokoj, nezbyvá, nežli je všechny z říše tvé vyhnati.“

Královi, jenž byl na mouchy beztoho strašně rozhněván, se zalíbila rada šaškova a poručil hned vydati nařízení, jímž se všechny mouchy pod ztrátou hrdla z jeho říše vypovídají.

I nastalo veliké stěhování much, které brzy v ohromných rojích od-táhly do sousední říše. Král měl nyní pokoj a mohl nerušeně spáti, aspoň mouchy ho už nikdy neobtěžovaly.

Brzy však přestaly pod střechou švitořiti vlaštovičky a v háji zpí-vati slavíci, jímž král někdy s potěšením naslouchal. Divil se tomu a nemohl pochopiti, co by to znamenalo. Ale jednoho dne dostalo se mu vysvětlení.

Přišlo totiž ke králi ptačí poselstvo a jejich řečník, starý Rorejs, pravil: „O králi, promiň, že tě obtěžujeme, ale nastaly nám zlé časy. Od té doby, co se odstěhovaly mouchy, nemáme se čím živiti, neboť ony byly hlavní naší potravou. Nedostane-li se nám jí, musíme buď zahynouti, nebo se z říše tvé za mouchami vystěhovati. Račiž tedy Vaše královská Milost mouchy zpět povolati, nebo nám dovolit se vy-stěhovati — —“

„Nikdy!“ zvolal král popuzen. „Či mám snad dovolit aby bídne mouchy nade mnou zvítězily a znovu mě obtěžovaly? To raději se vzdám trůnu. Odejdete!“

Když pak odešli a král se trochu uklidnil, bylo mu přece líto líbez-ného zpěvu, jímž ráno i večer se utěšoval, a proto byl velmi zasmu-šilý. Kobylka marně dělal své pitvorné skoky a směšné šprýmy, ne-mohl krále rozveseliti. I dodal si konečně srdce a ptal se krále, co ho rmoutí.

„Ti ptáci mi nejdou z hlavy,“ odpověděl král, „musíš mi poraditi, co mám činiti?“

„Milý králi,“ pravil šasek, „chceš-li si zachovati svoji důstojnost, nesmíš ptákům povoliti. Ať se jen stěhují za mouchami, však jich tu nepotřebujeme. Jejich zpěv nahradí tobě dvorní zpěváci a hudebníci.“

Králi zalíbila se rada šaškova a hned kázal vydati nařízení, jímž se všem ptákům dovoluje se vystěhovati.

I nastalo veliké stěhování ptactva, jež v celých houfech odlétalo do hájů a sadů sousední říše.

Král měl nyní pokoj a mohl spáti dle libosti, aspoň ptáci ho už nikdy neobtěžovali. Mohl jíti večer dříve spat, když neposlouchal už slavíčka, a ráno mohl později vstávat, když ho nebudila již vlaštovička.

Brzy však bylo pozorovati jakési znepokojení mezi zvířátky polními a lesními a konečně dostavilo se ke králi poselství zvířátek, jejichž vůdce, ferina Lišák, pravil: „O slavný králi, račiž nám laskavě promi-nouti, že si dovolujeme Tvoji královskou Milost obtěžovati, ale nastaly nám velmi zlé časy. Od té doby, co se odstěhovalo ptactvo, nemáme se čím živiti, neboť ono bylo důležitou naší potravou. Nedostane-li se

nám jí, musíme zahynouti nebo se za ptactvem vystěhovati. Račiz tedy, Vaše královská Milosti, vyslyšeti naši prosbu a ptactvo zpět povolati, nebo nám dovolit se vystěhovati —“

„Nikdy!“ zvolal král hněvivě. „Či mám snad dovolit, aby ptactvo nade mnou zvítězilo a potom to vrabci po střechách vykřikovali? Tc se raději vzdám koruny. Odejďte!“

Když pak odešli a král se uklidnil, zželelo se mu přece těch milých zvířátek, a byl tak zamyšlen a zasmušilý, že ho ani šašek Kobylka nemohl rozveseliti. Když se tedy dlouho marně namáhal, dodal si srdce a ptal se krále, co ho trápí.

„Ale myslím stále na ta ubohá zvířátka,“ odpověděl král, „porad mi, co mám činiti?“

Šašek odpověděl: „Milý králi, bez újmy své důstojnosti nesmíš jim povolit. Ať jen se za ptactvem vystěhují, beztoho nejsou k ničemu.“

Králi se zalíbila rada šaškova a hned kázal vydati nařízení, že všem zvířátkům polním i lesním dovoluje se vystěhovati.

I nastalo veliké stěhování zvířátek lesních i polních, jež v celých houfech táhla do polí a lesů sousedního království. Král měl nyní pokoj a mohl spáti dle libosti, aspoň zvířátka ho už nikdy neobtěžovala.

Ale netrvalo dlouho a docházely zprávy o neobyčejném znepokojení mezi venkovským obyvatelstvem. Král nechápal, co by to znamenalo, ale brzy se mu to vysvětlilo.

Přišlo totiž veliké poselstvo ze všech vesnic a jejich řečník, bělovlasý stařec, pravil: „Milostivý pane králi, neměj nám za zlé, že tě obtěžujeme, vede se nám velmi špatně. Od té doby, co se odstěhovalo ptactvo, jsou naše zahrady a sady vydány v šanc housenkám a jinému škodlivému hmyzu, a co odtáhla polní zvířata, hubí naši úrodu záplava myší. Nepřijde-li ptactvo a polní zvířata zpět, musíme zahynouti, nebo se vystěhovati. Račiz tedy, milostivý pane králi, věc uvážiti a —“

„Nikdy!“ přerušil ho král nemilostivě. „Či mám snad dovoliti, aby zvířata a ptáci nade mnou zvítězili? To se raději vzdávám království. Jděte!“

Když pak odešli, byl král zase velmi mrzut, a šašek nemohl ho nikterak rozveseliti, takže konečně si dodal odvahy a ptal se, co mu je?

„Jak nemám býti mrzut, Kobylko,“ zvolal král, „když vidím, že moji věrní poddaní jsou nespokojeni. Porad, co mám činiti?“

Šašek odvětil: „Čiň, o králi, co ti velí tvá důstojnost a nespokojencům nepovoluj. Povolíš-li jedněm, musíš povolit i druhým. Ať si jen jdou, však se bez nich obejdeme.“

Králi zalíbila se rada šaškova, a kázal hned vydati nařízení, kterým se dovolovalo venkovánům se vystěhovati.

I nastalo veliké stěhování venkovského lidu. V dlouhých procesích táhl lid do sousedního království a vesnice zůstaly liduprázdné. Král měl nyní zase pokoj a mohl spáti dle libosti, aspoň venkované ho už nikdy neobtěžovali.

Ale netrvalo dlouho a bylo pozorovati jakés znepokojivé hnutí mezi městským obyvatelstvem. Král se tomu velice podivil a nemohl to pochopiti. Ale brzy dostalo se mu vysvětlení.

(Dokončení.)

1. obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

Ed. Elpl. :

MRAVENEC A VČELKA.

*Mravenec a včelka kdysi
do sporu se dostali,
když se jednou v pilné práci
u lesíka potkali.*

*Unaveni sedli na mez
pode stinnou oboru,
z řeči do řeči, až náhle
dostali se do sporu.*

*„Lid nás oba stejně chválí
pro práci a snaživost,
přec však u vás u mravenců
poctivosti není dost.“*

*Mravenec tím uražený
hájil ctnosti bratří svých,
ale včelka vedla svoji,
až druh její náhle ztichl!*

*Vzpomenul, jak včelař ondy
rozzloben u úlů stál,
když se do nich po poledni
při přehlídkce zadíval.*

*Uznal pravdu včelky zlaté,
mlčky domů s rancem tih',
cvrčků cymbál provázel ho
z kvetoucích a vonných lích.*

Z našeho mladého světa.

Co vrána umí.

Malý Toník P... obdržel od své tety z Prahy nové dřevěné kolo, ze kterého měl velikou radost.

Ještě týž den vyjel si na projížďku k blízkému lesu.

Bylo to z jara 1926, kdy panovala bytová nouze a též paní Vráně dělalo nemalou starost, kterak si opatří, případně vystaví příbytek, jelikož se před krátkým časem vdala za fešného havrana.

Tato viděla Toníka proháněti se s kolem a ihned se rozhodla, že Toníkovi kolo sebere a upotřebí jako nosiče své zamýšlené novostavby.

Dlouho se nerozmýšlela, její perutě zasvištěly vzduchem a již unášela v zobáku Toníkovo kolo.

Toník ronil hořké slzy, a utíraje se, shodil si klobouk na zemi, což se Vráně dobře hodilo. Přilétla znovu, uchopila klobouk do silného zobáku a nesla jej rovněž k upotřebení pro stavbu svého příbytku.

Toník celý zoufalý kus cesty Vránu pronásledoval, a pak seznal, že lítati neumí, upustil od dalšího pronásledování, smířiv se s osudem.

Vrána mistrně pověsila kolo na pahýl větve, na spodní okraj upevnila klobouk a libovala si, že byla tak rychle zbavena starosti o stavbu hnízda.

V tomto klobouku vyseděla 4 vránata, a když jí klobouk na dolním okraji byl nepohodlný, přemístila jej nahoru, což mělo tu výhodu, že jsouc blízko svých dětí, nebyla jimi obtěžována, neboť jí neviděli a v domněnku, že jim maminka něco dobrého přinese, byly zticha.

Toník dlouho kolo a klobouk oplakával, avšak když jednou viděl, že touto jeho ztrátou bylo ptáčkům ušetřeno mnoho

práce a starosti, odpustil Vráně drzý kousek a kochal se pohledem na vilu vrání rodiny.

Josef Pasch,
stud. III. tř. č. st. reál. gymn. ve Znojmě.

Opovázlivá vrána.

Horem, dolem,
lesem, polem,
pádí Jarka
za svým kolem.

Vtom však — hrůza —
lidé zlatí —
vrána všecku
radost hatí.

Jarka pláče,
oči žlímá,
to však vránu
nedojímá.

Mžik — a zle je,
Jarka malý
s novým žalem
k mamce pálí.

Paní vrána
rozumuje:
„Z lupu pěkné
hnízdlo hned je.“

A pak v krátku
v šťastné pyše
křičí s mladými
s té výše:

„Díky za to kolo,
klobouk, hošku,
nezlob se už na nás
ani trošku!“

Hanička Sekerková, stud. I. tř. st. gymn.
v Hradci Král.

Okénka do světa i do života.

Světové Boží Tělo čili eucharistický kongres konal se koncem měsíce června v Americe v městě Chicagu. Z celého katolického světa — také z naší vlasti — sjeli se tam zástupcové všech národů, aby vyznali veřejně svou víru, úctu a lásku k nejsvětější svátosti a zároveň aby se poradili o nových cestách k jejímu dalšímu šíření. Jak obrovský byl tento sjezd, jest patrné již z toho, že při hlavních bohoslužbách bylo přítomno přes půl milionu lidí. Mezi nimi bylo 62.000 dětí z amerických katolických škol. Všechny děti byly oděny bílými šaty, zdobenými žlutými stuhami a zpívaly společně jako jedněmi ústy zpěvy ke mši svaté. Dovedete si představit: 62.000 dětí-zpěváků? Jistě nikdy ještě nebyl pohromadě takový obrovský pěvecký sbor! A večer shromáždilo se na ohromném stadioně 300.000 mužů ze všech stavů, kteří na dané znamení rozžehli své svíce, zazpívali americkou národní hymnu a pak písně k Nejsv. svátosti. Jaký to byl asi dojemný a uchvacující okamžik: tři sta tisíc mužských hlasů slibuje věrnost Spasiteli a modlí se: „Bůh budiž veleben! Velebeno budiž Jeho svaté jméno! Veleben budiž Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk!“ Dočkáme se něčeho podobného také u nás?

Slavný norský letec Roald Amundsen vrátil se v polovici července ze své výpravy k severní točně a byl slavnostně uvítán v městě Bergen od svých krajanů, kteří vzali všechny účastníky polární výpravy na ramena a donesli je k autům. Amundsen prohlásil, že severní točna leží v oceánu a že tedy území severního pólu jest mezinárodní.

Malý Eskymáček u sv. přijímání. Americký misionář jesuita P. Delon vypravuje ve svém dopise z Aljašky tuto rozkošnou příhodu: „Zavolali mne,“ tak píše, „do nemocnice do Holy Cross, abych zaopatřil těžce nemocného bratra laika. Ve vedlejší světnici ležel malý Eskymák, čtyř- nebo pětiletý, kterému jsem teprve předešlého dne podal první sv. přijímání a udělil mu také bířmování, poněvadž se nedoufalo v jeho uzdravení. Tento malý hoch viděl mne přicházeti s velebnou svátostí a potom vraceti se do kaple. Vylezl ze svého lůžka a šel za mnou nepozorovaně až k oltáři. Teprve když jsem zavřel dveře

svatostánku a obrátil se, abych od oltáře odešel, uviděl jsem tohoto malého občánka na stupních oltářních. Stál tu v noční košilce, kterou oběma rukama pozdvíhoval. „Co pak je, malý Ondřeji? Co pak tu chceš?“ ptal jsem se. Odpověděl skoro plačtivým hlasem: „Chci přijmouti Pána Ježíše!“ Nevěděl jsem zprvu, co mu říci. Pak jsem se zeptal: „A máš milého Pána Ježíše rád?“ „Ovšem že mám!“ odpověděl malý. „Ale máš ho velmi rád?“ ptal jsem se znovu. Tu vzdvihl košilku skoro až k ústům a skloněný pravil: „A jak!“ Protože jsem od milosrdné sestry, která zatím přišla, zvěděl, že hoch je ještě lačný, podal jsem mu bez rozpaků svaté přijímání a malý kluček vlezl opět všecek šťasten do svého lůžka. Myslil jsem si: Takových jest království nebeské!

První a nejsladší honorář Mikuláše Aleš. Náš známý český malíř Mikuláš Aleš začal malovat už jako maličký hoch. Sám vypravuje ve svých vzpomínkách, jak jel jednou v zimě jako čtyřletý chlapec se svou matkou na formanském voze z Prahy do Mirovic, kam se tehdy jeho rodičové stěhovali. „Cestou jsme se stavěli na jakési hospodě a tu já na nízké stoličce na ústřížcích papíru kreslil sv. Václava; malá šenkýřovic dceruška a u okna píchající mistr-krejčí byli mými prvními obdivovateli a kousek cukru první mou odměnou — sladšího honoráře později jsem neokusil.“ — Svému příteli K. V. Raisovi vypravoval jednou Mik. Aleš, kde nejraději čerpá látku ke svým obrázkům: „To já leckdy, když mám kreslit něco náladového, vezmu si svůj starý slabikář, čítanky, biblickou dějepřavu, prohlížím, přečítám a za chvíli je „toho“ v člověku plno.“

První sv. přijímání v rodině letcově. Jinou zdařilou výpravu k severní točně podnikl letos, jak je známo, plukovník Nobile. Jeho dceruška měla jíti náhodou k prvnímu sv. přijímání právě v den, kdy její otec podnikl onen památný let. Rodina chtěla odložit slavnost až do návratu otcova. „Ne,“ pravil plukovník Nobile, „naopak, bude mi útechou při nebezpečném letu, když budu vědět, že má dcerka jde po prvé k sv. přijímání právě v tuto dobu a že se modlí za šťastný návrat svého otce.“

Zábavný koutek.

Veselé příhody ze školy.

Z přírodopisu. Pan učitel: „Jmenuj mně tři zvířata, žijící v Africe.“ — Karlík: „Dva krokodili a jeden lev.“

Z počtů. „Dej pozor, Františku,“ pravil p. učitel, „když ti dám dva králíky a tvůj tatínek ti dá taky dva králíky, kolik králíků budeš mít?“ — „Šest, pane učiteli!“ — „Špatně. Tedy ještě jednou tutéž otázku, ale dobře přemýšlej!“ — František nechce povolit. Panu učiteli je to už příliš hloupé a poručí chlapci, aby si sedl. Tu František vzlykáje praví: „Vy — myslím, nevíte — pane učiteli — že já — mám — už dva králíky doma!“

Z náboženství. „Pověz mně, synku, jak prodali bratří Josefa,“ ptá se velebný pán malého Toníka, syna to bohatého rolníka. Toník: „Lacino“.

Z dějepisu. Malý student byl týden nemocen a nemohl do školy. Když se zase ve škole objevil, řekl mu profesor dějepisu: „Tak ty jsi zase zde? Budeš musít mnoho dohánět. Jak dlouho jsi tu nebyl?“ — Student (myslí na látku, kterou bude musít dohonit): „Od bitvy u Lipan.“

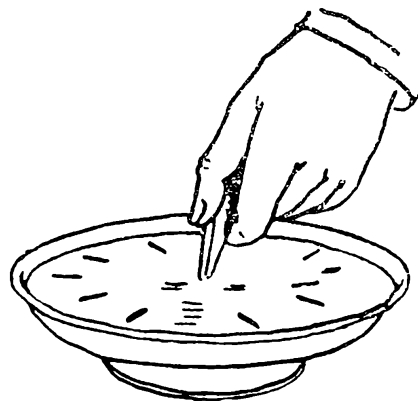
U nejmenších. Pan učitel vysvětloval prváčkům, co je to křestní jméno a co je to příjmení. Chtěje se přesvědčiti, zdali tomu děti rozumějí, ptá se jednoho chlapce: „Jaké je tvé křestní jméno?“ — „Jan,“ odpovídá chlapec zkrátka. — „Dobře. A tvé příjmení?“ ptá se dále pan učitel. — „Honzík!“ praví chlapec vesele.

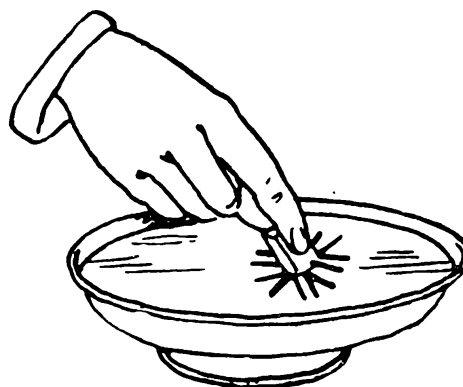
Před mýdlem utíkají — za cukrem se táhnou.

Kdo? Myslíte asi naše chlapce, kteří se hned ztratí, když maminka ukáže kousek mýdla a poručí umýt se v čerstvé vodě. Ale když uvidí kousek bílého sladkého cukru — však už víte, jak se za ním všechno táhne, chlapci i děvčata.

Od dětí naučily se tomu také naše dřevěné zápalky. Nevěříte-li, přesvědčte se sami!

Vezměte misku čisté vody a do ní rozložte pěkně v kruhu, jako špiče u vozového kola, asi deset dřevěných domácích zápalek. Uprostřed ponechte kousek místa i pro osu. Touto osou bude na ostro vykrojené mýdlo. Ponořte je do oné mezery mezi zápalky a tu uvidíte ke svému podivu, jak se zápalky celé polekané rozběhnou po misce. Není pochyby: bojí se mýdla.

A teď je zavolejme zpět, jako malé mlouny: ponořte do vody kostku bílého cukru a seznáte, jak polekané slečinky budou se rychle snažit dostat se k sladké pochoutce.

Opravdu, mlsné zápalky!

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46

Říjen 1926.

ČÍSLO 2.

J. M. Orebský:

UŽ SE BLÍŽÍ

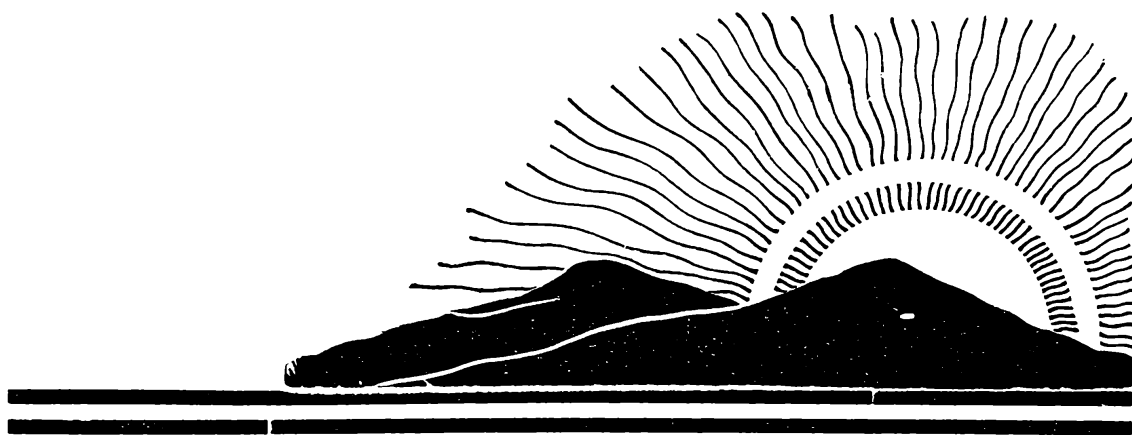
Už se blíží podzim šerý,
pole oseta,
kvítek, kde je ještě který,
valem odkvétá.
V lukách bledý ocún zkvítá,
bílé babí léto litá
kamsi do světa.

Těž se naši milí ptáčci
loučí v podzimi,
vlaštovičky jsou i špačci
mezi prvnimi.
Listi v sadě poletuje,
od hor chladný vítr duje
poli smutnými.

Však už babička si s půdy
snesla kolovrat,
povídají děti všudy,
že se bude drát.
Oživne pak jizba zase,
pohádky až bude chase
bába povídat.

Ať si tedy přijdou mrazy,
bouř a led a sníh,
my si řeknem': Co nám schází
v našich příbytcích?
Překulí se krátká doba,
mine zase zimní zloba,
zavzni jarní smích.

Josef Vévoda:

Sobotní slunko.

Třeba že Svatá rodina byla chudobná a proto jen chudobně se šatila, vynikala čistotou v obleku i v domácnosti. O to dbala pečlivě Panna Maria, Matka nejčistotnější, jak ji právem nazýváme. Bylať nejčistotnější především co do duše, ale nejčistotnější také co do těla a zevnějšku.

Že tedy i po této stránce první a největší péči věnovala svému božskému dítěti, Ježíškovi, rozumí se samo sebou. Zvláště o nedělích a svátcích košilka a šatičky Ježíškovy bývaly čisté, až milo bylo naň pohleděti.

Právala mu je matička sama každou sobotu a na sluníčku bílila, rozvěsivši je v zahrádce na šípkovém keři.

Ale stalo se jednou, že po celý týden přšelo neustále a slunko se ani neukázalo. Přišla sobota a Matička Boží měla již prádlo nachystáno. Ale od samého rána přšelo, jen se lilo, a oblaka se mračila ještě hůř, než dny předešlé.

Starostlivě vyhlížela Panna Maria oknem ven k zatažené obloze, ustane-li déšť aspoň na chvíli, ale nadarmo. I sepjala ruce a jala se tiše modliti.

Ještě se ani nedomodlila, mraky se počaly trhati a z nich vyskočilo slunko, svítíc a hřejíc až radost. Šťastná matička dala se ihned do prádla a netrvalo dlouho, košilka a růžové šatečky, rozvěšené na šípkovém keři, počaly schnouti, košilka se bělela jako sníh a šatičky rděly se do růžova, jako na nebi ranní červánky.

Od těch časů musí sluníčko každou sobotu se usmáti na svět aspoň na chvíli, pro radost malým dětem a jejich starostlivým matičkám.

A šípkový keř, že se na něm sušovalo prádélko Ježíškovo, odměněn tím, že jeho květy se zbarvily od těch šatiček Ježíškových dobledorůžova a vydávají líbeznu vůni až podnes. Z jeho buclatých šípků pak vařívají matičky churavým dítkám chutný a léčivý odvar k pití.

Ignát Zháněl:

Bohatství.

Pohádka.

Na břehu oceánu bydlila v chudinké chaloupce pod vysokými a starými stromy rybářská rodina. Otec a matka byli mladí, zdraví, pilní, neštíteli se žádné práce. Zažili však ve svém životě více starostí i bolestí, než radostí.

Největší radost měli nad svými dvěma dětmi, nad Růženkou a Pavlíčkem. Hoch byl celý tatínek, holčička velice se podobala matince.

Pot, tato skvostná perla práce, kape častěji na skálu, kde nepřináší užitku, málo kdy padá v úrodnou zemi, kde dává stonásobný užitek.

Podobně bylo v rodině rybáře Haluše. Ač vyjížděl každý den buď za tmy časně z rána nebo odpoledne dále do moře na hlubinu a rozeštel síť, nezatřepala se v ní, když je vytáhl, stříbrná rybička, ale často všelicos nevhodného, řasy, mořská tráva nebo nějaká havět, která nebyla k jídlu, již bylo nutno odhodit. Mnohý den těžce pracoval, zapotil se při práci a nic nevydělal.

Tu vplížila se v srdce obou rodičů závist. Nepřáli zámožným jejich majetku a neměli jiného přání, než aby zbohatli.

Jednoho krásného dne předstoupil rybář před svou rodinu a pravil: „Moji drazí! Nasytil jsem se ustavičných starostí o vezdejší chléb. Lidé vypravují, že je daleko od nás na druhé straně širého oceánu, na jehož břehu bydlíme, země, v níž možno snadno najíti mnoho zlata, kde je v písku mnoho drahokamů, především diamantů. Kdo tam pracuje, brzy si vydělá tolik, že stane se zámožným a nabude velkého bohatství. Já jsem silný a chci pracovati, vy tu buďte zatím trpělivi, čekejte na mne! Jedu do této zázračné země k vůli vám, abych vás mohl snadněji uživiti a lépe vychovati. Děti, buďte poslušny, uctivý k matince, když nebudete míti doma otce. Matko, prosím tě, starej se dobře o děti, pečlivě je vychovávej!“

Všichni dali se do usedavého pláče a slzíce loučili se s drahým tatíčkem. Než odešel tázal se jich:

„Budete na mne čekati, i kdybych se dlouho nevracel?“

„Počkáme,“ zněla jednohlasná odpověď.

„Budete se vzájemně milovati, děti, budete ctíti matku?“

„Ano, svatosvatě slibujeme.“

Poklekli, otec jim požehnal. Zvolal: „S Bohem!“ a již zmizel ve dveřích chaloupky.

* * *

Rok za rokem ubíhal, otec se nevracel. Každý den proseděly děti s matkou na lavičce u dveří své chaloupky a dívaly se toužebně na moře, zda se objeví v dálce lodička otcova, naložená drahocennými poklady; nikde však nic neviděli.

Matka pracovala celý den, ani chvílenky nezahálela. Když pak večer děti ulehly a usnuly, seděla dlouho u jejich postýlek a modlila se, aby se otec brzy navrátil. Když ulehla a usnula, snila každou noc o pokladech. Pro sebe si jich nepřála, ale pro své miláčky.

Tři vysedávali celé večery na lavičce, brzy však zůstali jenom dva. V nedaleké osadě vypukl záškrt u dětí. Růženka se ve škole nakazila a onemocněla. Ač starostlivá matinka ihned zavolala lékaře, nemohl pomoci. Útlá květinka uvadla a odpočinula ve stínu smutečních vrb.

Nyní sedávala matka na lavičce s Pavlíčkem. Oba byli přesvědčeni, že se tatíček brzy vrátí a doveze mnoho pokladů, které je zbaví bídy, již nyní měli.

„Pavlíčku, nevidíš lodičky tatíčkovy?“ tázala se často matka.

Měl sice hoch oči jako orel, viděl výtečně do dálky, ale ač napínal oči, jak mohl, nic neviděl a smutně odpovídal: „Nikde nic nevidím.“

Matička byla někdy netrpělivá a vadívala se s Pavlíčkem, říkajíc: „Synáčku drahý, oči ti vypovídají službu, slábnou, vezmi do dlaně u studně trochu vody, navlhči si oční víčka!“

Darmo činil hoch, jak matka kázala. Toužebně očekávaná lodička nepřijížděla, nebylo jí nikde viděti na širém moři.

Jednoho dne Pavel odešel z domu a dlouho se nevracel. Matka ho hledala v celém okolí, ale nenašla. Hledali ho známí, ale rovněž ho nenašli. Matka byla blízka zoufalství.

Teprve čtvrtého dne uviděli rybáři, když se ráno vraceli z lovu, který za jasné měsíčné noci podnikli, nedaleko břehu plouti mrtvé tělo. Když se k němu přiblížili, poznali Pavlíčka.

Nikdo nevěděl, jak se neštěstí přihodilo, ač nechyběli lidé, kteří tvrdili, že se Pavel bídou a hladem zbláznil, pomátl na smyslech, že nevěděl, co činí a skočil do moře.

Ať se stalo jakkoliv, ubohá matka sedávala nyní sama na lavičce. Neměla pro nic na světě zájmu. Pouze pomaloučku popravila vše potřebné v domácnosti a nestarala se o nic dále. Lidé vyzorovali, že hladoví. Donášeli jí tolik jídla, aby se každý den dosyta najedla.

Sedávala nyní skoro celý den na lavičce, opřena stárymi zády o rozedranou, opravy potřebnou chaloupku. Ruce se jí třásly, když si protírala oči, zda neuvidí lodičky, ve které jí budou dovezeny poklady. Bezzubá ústa se pohybovala, mluvila sama k sobě a volala po zemřelých dětech.

* * *

Byl skvostný jarní den. Slunečko právě nádherně vyšlo a osvětlovalo moře, že vypadalo, jakoby to bylo samo stříbro. Stařenka seděla zase před chaloupkou a vyhlížela, zda uvidí lodičku.

Stálým díváním na moře seslábl jí zrak, byla poloslepá. Neviděla onoho krásného jitra lodičky, která přistála nedaleko jejich chaloupky ke břehu. Vystoupil z ní stařec. Měl na hlavě dlouhé, jako stříbro bílé vlasy.

Pozorně se rozhlížel na všechny strany po krajině, podobalo se, že je tu cizí. Konečně krácel k chaloupce, před níž seděla stařena. Když se k ní přiblížil, pozdravil a oslovil ji: „Paní, nevíte, co se stalo z hezoučké mladé rybářky, která kdysi tudy bydlila? Jmenovala se Magdalena.“

Oslovená se jaksí podivně usmála, přistoupila ke starci a suše odvětila: „Jmenuji se Magdalena, kdo jste vy, stařečku?“

Stařec přistoupil k ní blíže, dlouho se mlčky na ni díval a pak rozepjal široce obě ruce a s radostným výkřikem ji objímal.

„Ty jsi Magdalena! Tato seschlá, vyzáblá babička je moje žena, krásná mladá Magdalena? Odkud máš tolik vrásků v obličeji? Kde se poděla krásná červeň tvých tvářiček? Jsi to skutečně, drahá Magdalena? A kam se zatoulala naše drahá děťátka, kde je Růženka, kde Pavlíček?“

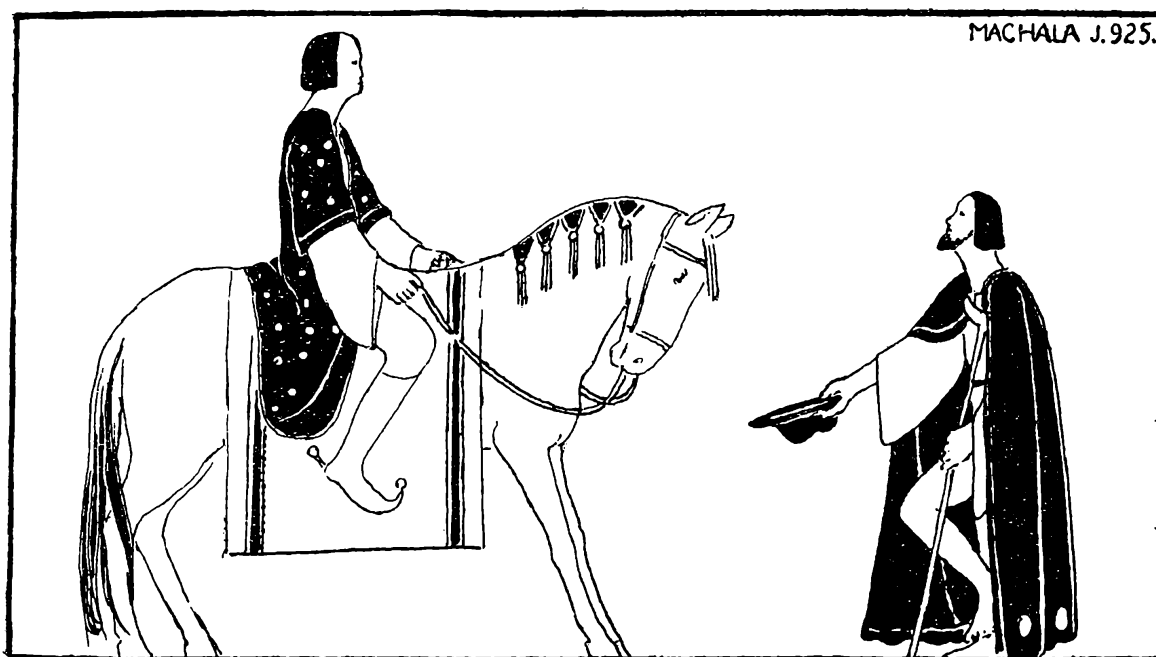
„Pojď se mnou, ukáži ti je,“ odvětila tichým hlasem, který jí selhal. Chtěla odejít, ale zapotácela se, padla těžce na lavici a dříve než stařec pochopil, co jí jest, spadla k zemi a byla mrtva. — — —

Dlouho klečel rybář u mrtvoly. Potom vyskočil hbitě jako mladík, šel ke břehu k lodičce, již přijel. Na dně leželo několik beden a pytlů. Vzal do ruky veslo, odplul od břehu. Když byl dosti daleko v hlubině bral bednu po bedně, pytel po pytlu do ruky a házel je do moře...

Bohatství je kletba. Mezitím co rybář po něm toužil a je hledal, ztratil nejdražší klenot, mládí a všechny své drahé, svou celou rodinu! Bohatství je vidina.

Kůň a almužna.

Slavný polský hrdina a bojovník za svobodu Tadeáš Kościuszko byl muž čisté a šlechetné povahy. Zastával se utiskovaných, pomáhal chudým, na svých statcích již od počátku 19. století osvobodil sedláky od roboty a poddanství. Takovým zůstal, i když musil opustit vlast a žít ve Švýcarsku.

Jednoho dne měl Kościuszko podat nějakou zprávu svému známému v sousedním městě. Pro jiné práce nemohl tak sám učinit. I požádal svého mladého přítele, aby zajel místo něho do města, a půjčil mu k tomu i svého vlastního koně, který s ním všude jezdíval.

Když se posel po nějaké době vrátil, řekl: „Pane, vašeho koně nemohu potřebovat, pokud mně nepřepustíte i svou peněženku!“

„Proč?“ ptá se slavný hrdina.

„Je to zvláštní kůň,“ praví mladík. „Když jsme potkali na cestě nějakého starce, který sňal klobouk a vztáhl ruku pro almužnu, váš koník se vždycky okamžitě zastavil a nepohnul se, dokud jsem žebrákově něco nedal. Už jsem rozdál všechny peníze, které jsem měl a musil jsem proto napodobovati pohyb, jako bych dával almužnu a šiditi tak koně, neboť jinak bych se nebyl dostal s místa!“

„Ano, můj dobrý koník ví, co se má dělat,“ odpověděl Kościuszko s úsměvem a pohladil zvíře, hodné svého pána.

Jiří S a h u l a :

Světlo jasné a čadivá louč.

Večer v srpnu houpala se na řece lodička, v níž seděl hoch s rozžatou loučí v ruce. Jakmile spatřily plamen drobné jepice, hned k němu letěly houfem. Popálily si křídélka a padaly na plachtu rozestřenou na dně lodičky. A již se hnal do plamene druhý houf jepic.

Napomínal cvrček: „Nelítejte k tomu plápolu čadivému, nechcete-li zhynouti. Vizte, jak se vaše sestry bezmocně tetelí na plachtě. To není světlo životodárné, které vidíte, nýbrž usmrcující. Necítíte ten čpavý dým? Sečkejte do rána; vyjde nádherné slunce, které prosvítí i husté křoviny, povzbudí k jásavému pění skřivánky, posílí rostliny, ukáže včeličkám vonné květy, rozjaří motýly v radostný rej. Ne-dejte se oklamati světlem lstivým, potměšilým!“

Jedna z jepic však odpověděla: „Přestaň cvrlikati tolik ustrašeně! Ty miluješ nejraději tmu své podzemní skuliny, my však i v noci tíhneme ke světlu, k záři, v níž chceme zbarviti žhavě svá křídélka a roznést na nich jas podél celé řeky. Naše sestry narazily na pruty vrby nad loďkou, když to světlo bylo ještě malé, takže při svém letu na cestu dobře neviděly; proto zchromly. My však se blížíme cestou zcela volnou.“

Cvrček utichl — a již druhý bláhový houf jepic připražil si křídélka a sypal se na plachtu. Hned za ním nový tlum toho hmyzu vrážel do plamene, aby se hned v následujícím okamžiku třepotal malomocně mezi jinými hynoucími družkami.

Hoch učinil veliký lov a těšil se, že mnoho utrží od těch, kteří jepicemi krmí ptáky.

Co činí vrtošivé a zaslepeně umíněné jepice, dělávají také tvrdohlaví a příliš sebevědomí lidé. Pohrdají sluncem pravdy Kristovy a zářným jasnem skutečné vědy; hrnou se k čadivým loučím pověry, ha-dačství a různého blouznění, pozbývají zdravé soudnosti, připraží si mozek a vrhají se do velikého neštěstí.

J. M. Orebský:

NA PŘÍSTAVNÍ HRÁZI.

*Na přístavní hrázi sedí
s Lidkou bratříček;
vědí, že přijede brzy
s lodí tatiček.*

*Jirka hledí v modrou dáli
vodní hladiny.
Dlouhá chvíle — vytáh z kapsy
svoje hodiny.*

*Hledí na ně. Sestra ptá se,
kolik hodin as?
Jirka pravi odhodlaně:
„Jak včera v ten čas!“*

*Z toho Lidka nezmoudřela,
ale spouští smích:
„Nadarmo je nosíš, Jirko,
nevyznáš se v nich.“*

*Tak se přeli, domlouvali,
s Lidkou bratříček,
nevšimli si, že se z dáli
blíží parníček.*

*Až to houklo — parník stanul
v lodním přístavě.
Vyskočili a byl konec
jejich zábavě.*

Jan Milota:

O králi — spáči. (Dokončení.)

Jednoho dne dostavilo se ke králi poselství se starostou v čele. Ten pak pokloniv se králi hluboce, pravil: „Vaše královské Veličenstvo, račiž nám laskavě prominouti, že si dovolujeme Vaši Milost obtěžovati. Jsme však k tomuto kroku nuceni našimi tísnivými poměry. Od té doby, co se vystěhovali sedláci, jsme téměř na mizině. Naše výrobky se nekupují, obchody stojí a z venkova nikdo nic do města nepřiváží. Půjde-li to tak dále, musíme zahynouti, nebo se vystěhovati. Prosíme tedy, aby Vaše královská Milost ráčila povolati rolníky zpět —“

„Nikdy!“ přerušil ho král hněvivě. „Či mám snad dovoliti, aby sedláci nade mnou zvítězili? To raději se zřeknu panování. Jděte!“

Když pak odešli, byl král opět velice zamyšlen a mrzut, takže ho ani šašek nedovedl rozveseliti. I dodal si konečně srdce a ptal se, co mu je.

„Eh!“ zvolal král. „To už abych ze své královské kůže vyletěl, když vidím, že i moji dobří měšťané jsou nespokojeni. Porad', milý Kobylko, co mám činiti?“

„Hm,“ pravil šašek, „Vaše Milost musí býti důsledna a pevná. Propustili jsme venkovany, propustíme i měšťany, však oni se brzy navrátí. Zatím máme v zámku dosti služebnictva, které se o nás náležitě postará.“

Králi zalíbila se rada šaškova a kázal hned vydati vyhlášku, již se dovolovalo měšťanům se vystěhovati.

I nastalo veliké stěhování a celé zástupy měšťanů odešly do říše sousední, takže města zůstala liduprázdna. Král měl nyní pokoj a mohl spáti dle libosti, aspoň měšťané ho už neobtěžovali.

Ale netrvalo dlouho a v samém zámku nastalo podivné jitření a znepokojení. Král se tomu nemálo podivil, ale brzy se mu dostalo náležitého vysvětlení.

Dostavilo se totiž jednoho dne ke králi poselstvo zámeckého služebnictva s vrchním správcem v čele. Ten, obřadně se pokloniv, pravil: „Náš milovaný pane a králi, promiň nám laskavě krok, k němuž nás bída a zoufalost dohánějí. Od té doby, co vystěhovali se venkované a měšťané, nedostáváme svých platů a nelze nic koupiti, protože pokladny jsou prázdné a krámy zavřeny. Za těchto neblahých poměrů musíme i se svými rodinami zahynouti, nebo zámek opustiti. Račiž tedy —“

„Nikdy!“ přerušil ho král hněvem bez sebe, „nikdo nesmí říci, že by nade mnou zvítězil, raději zahynu.“

„Ano, zahyneš,“ pravil správce odcházeje, „a za to se můžeš poďekovat nemoudrým radám tohoto svého šaška.“

Když odešli, byl král nad pomýšlení mrzut, ba zoufalý. Což divu, že ho netěšily šprýmy šaškovy. Ostatně i ten byl zaražen a sotva si dodal tolik smělosti, aby se krále zeptal, co mu schází?

„Ještě se ptej, bídniče!“ zahřměl na něho král. „Což nevidíš, kam jsme s tvými radami dospěli? Nyní ukaž, jak umíš raditi, neboť nemýlím-li se, je nyní dobrá rada drahá.“

Šašek se velmi polekal, ale vida, že by jinak byl ztracen, dodal si myslí a pravil: „O milý králi, nikdy není tak zle, aby nebylo opět dobře. Jen třeba vytrvati a zůstatí si důsledným. Co jsi činil, dobře jsi činil, protože nezbývalo nic jiného. Neboť co chtěli ptáci? Mouchy — a tys jim jich dáti nemohl. Co chtěla polní a lesní zvířata? Ptactvo — a tys jim ho dáti nemohl. Co chtěli rolníci? Polní zvířata — a tys jim jich dáti nemohl. Co chtěli měšťané? Venkovany — a tys jim jich dáti nemohl. A co chtějí dnes tvoji služebníci? Měšťany. Můžeš-li jim je opatřiti, dobře — rádi zůstanou. Nemůžeš-li však, darmo bys jich zdržoval. Ať tedy si jdou, však oni se brzy vrátí. Zatím se budu starati o tebe sám, abys v ničem netrpěl nedostatku a obveselovati tě, aby se ti po nikom nestýskalo.“

Královi se zalíbila rada šaškova a vydal vyhlášení, že je volno zámeckému služebnictvu se vystěhovati.

Nastalo tedy veliké stěhování zámeckých služebníků a brzy nezůstal v zámku ani jediný, kromě starého kuchaře, jenž nemohl již choditi a seděl smutně nad svými hrnky a nemytými mísami, neboť i poslední kuchtík mu utekl.

Král měl nyní opravdu pokoj, že mohl spáti dle libosti. Nikdo ho neobtěžoval, aniž se toho musil obávati. Spal tedy dnem i nocí a zatím šašek se starým kuchařem mu vždy něco připravili k jídlu, a když se probudil a pojedl, šašek ho vyrážel svými žerty a šprýmy.

Ale jídla bylo čím dále tím méně a mnohdy králi ani nechutnalo, a tu ho ovšem netěšily ani šprýmy šaškovy.

Jednoho dne konečně tak se rozhněval pro špatnou tabuli, že zvolal: „Takhle to už dále nejde! Buďto mi, Kobylko, opatříš, čeho potřebuji, nebo ti vlastní rukou setnu hlavu.“

Toho se ubohý Kobylka nesmírně ulekl. Teď teprve pochopil, že si něco velmi zlého nadrobil. Přemýšlel, jak by se z toho vyvlekl, ale nechtělo mu nic chytrého napadnouti. I král chtěl býti především dobře nasycen, ale kde toho opatřiti? Zde mu rozum stál a všechnen důvtip ho opustil.

Poněvadž mu pak vlastní hlava byla přece milejší než celý král i s korunou, sebral se jednoho jitra, kdy král ještě spal, vyklouzl ze zámku a utekl do nedalekých lesů. A že nebylo nikoho, kdo by ho pronásledoval, dostal se tam pohodlně a bloudil lesy nazdařbůh až do večera, živě se různými lesními plodinami.

Nebyl však zvyklý na chůzi a námahu, unavil se brzy a když se přiblížil večer, byl tak unaven, že si lehl pod strom a usnul. Na štěstí dravá zvěř na něho v noci nepřišla, a tak se vzbudil ráno zdráv a vesel. Nevěda, co si počítí, jal se znova blouditi lesem, až přišel na bídnou chatrč, v níž zůstával moudrý poustevník.

Ten ho ihned poznal, pohostil a na všecko se vyptal. Potom pravil: „Tvoje rady přivedly zemi v záhubu a krále ve strašnou bídu. K tomu jsi ho v nejhorší době zrádně opustil. To se musí napravit. Pojď se mnou ke králi!“

Šašek se bál a nechtěl o tom ani slyšeti, ale konečně si dal přece říci a šli. Když pak přišli ke králi, naskytla se jim žalostná podívaná.

Král ležel na svém loži polomrtev, neboť již dlouho ničeho nejedl. Poustevník se o něho postaral a když se král zotavil, pravil mu: „Vím všechno, o králi, ale proč jsi to učinil?“

„Šašek mi tak poradil,“ odpověděl král.

Poustevník povážlivě zavrtěl hlavou a pravil: „Moudrý nemá poslouchati bláznů. Ale chceš-li, o králi, poradím ti —“

„Mluv!“ pravil král.

„Dej zavolati opět mouchy,“ radil poustevník.

„Těmi se nenasytím,“ podotkl král.

„Pravda,“ usmál se poustevník, „ale za mouchami přijdou ptáci.“

„Těmi se také nenasytím,“ děl král.

„Pravda,“ vece poustevník, „ale za ptactvem přijdou polní a lesní zvířata.“

„Ta mi nepomohou,“ mínil král.

„Dobře,“ odpověděl poustevník, „ale za nimi přijdou venkované.“

„Ti mi také nepomohou,“ mínil král.

„Dobře,“ řekl poustevník, „ale po nich přijdou měšťané.“

„To už je něco,“ pravil král.

„A za nimi přijde tvoje dvorní služebnictvo.“

„Hm,“ usmál se král, „to by bylo dobře, beztoho tento šašek, který mi špatně radil a potom utekl, je nemoudrý a nevěrný. Dobře, zavolám tedy mouchy. Ale kdo pro ně půjde?“

„Kdo jiný, nežli tento šašek,“ pravil poustevník, „ať napraví, co pokazil.“

Král pokynul hlavou, že souhlasí, ale šašek se začal vymlouvat, že mouchy s ním nepůjdou a že se ho budou bát.

„Jakživ jsem jim nic dobrého neudělal,“ povídá, „když jsem byl maličký, utrhával jsem jim křídélka a nožky. Jak by mohly se mnou jíti?“

„To je moje starost,“ odpověděl poustevník a když ho král milostivě propustil, vzal s sebou šaška do své poustevny. Tam ho natřel celého medem a tak ho poslal do sousedního království.

Mouchy, jak ucítily med, slétaly se zdaleka a jen se na sladkého šaška lepily, takže vraceje se nazpět, byl mouchami všecek obalen a ještě celé roje much jej obletovaly.

Tak se tedy mouchy vrátily. Za nimi potom přišlo ptactvo, za ptactvem zvířátka polní a lesní, za nimi sedláci, za sedláky přišli měšťané a s nimi hned královské dvořanstvo a služebnictvo.

A tak bylo brzy zase všechno v předešlém pořádku, ale král už nikdy neposlouchal bláznivého šaška, ale zvolil si za rádce moudrého poustevníka.

J. M. Sázavský:

SNÍDANÍČKO.

*Když já ráno vstávám,
vždycky pozor dávám,
je-li snídaničko
na stole.*

*Sluníčko už svítí
na stromy a kvítí,
tatiček šel dávno
na pole.*

*Maminka tu vkročí,
její dobré oči,
hned se podívají,
bdím-li již.*

*„Ach, ty můj lenůšku,
proč jsi ještě v lůžku?
Což pak ptáčky zpívat
neslyšíš?“*

*Já si protru víčko —
vidím snídaničko
v koflíčku svém tady
pěkně stát.*

*Vyskočím já s lůžka
čilá jako muška,
teď už se mi nechce
déle spát.*

*Pomodlím se krátce,
dám své milé matce
pac a k tomu ještě
hubičku.*

*Potom snídaničko
piji, svoje mlíčko,
z malovaného si
koflíčku.*

Jan Valoušek:

O Kašpárkovi a jeho společnicích.

II.

Na své pouti světem stanul na křižovatce podivný vůz, přikrytý bílou plachtou, v němž byl zapřažen hubený koník. Pan principál Matěj zadíval se na rozcestí, kde na sloupu několik dřevěných rukou ukazuje směry vesnic a vzdálenost v kilometrech.

„V Stráni jsou lidé lakomí, v Habrech bych nevydělal na večeři, ve Zmole zavírají dveře před komedianty. Jeti dále je nemožné! Kůň sotva dorazí tuhle do Vrbiny. Zdá se, že tam jsou ještě lidé nejhodnější a dají se potulným umělcům alespoň najísti. Hý, v pravo!“ zvolal na koníka pan Matěj, neboť nikdo neznal tak dobře městečka a vsi jako on, bylť již se svými loutkami prošel české země křížem krážem.

Vysílený koník mrštil ohonem, pohodil hlavou, až se mu hříva zježila, jakoby projevem spokojenosti nad pánovým rozhodnutím.

Sotvaže podivný vůz dojel k vesnici, již jej obklopil houfec dětí, jež s uctivou zvědavostí okukují tajemné hlubiny jeho.

Uprostřed návsi koník se zastavil a vesele zařehotal, jakoby zvěstoval příchod a ohlašoval svůj hlad. Pan Matěj koníka vypřáhl a tento se vrhl na zelený palouk, kde vrbinovské husy mají svůj rynek a sluneční lázeň, když se vyšplouchaly v nedalekém rybníčku. Pak se pan Matěj rozhlédl po návsi, jakoby zkoumal a o čemsi důležitém přemýšlel.

Kluci znali již podobné případy a proto se hnedle panu principálovi nabízejí:

„Já donesu koni otep jetele, ale chci za to lístek na loutkové divadlo, praví Frantík z protějšího domu.

„A já obroku!“ hlásí Vojtíšek Ovísků, a tak to jde dále. Do večera byl komediantský vůz zanesen různými věcmi, ale všichni za to chtěli volné lístky na divadlo, ke kterému na obecním hostinci vyvěšený plakát, psaný křídou na papíře z homole cukru, k největší účasti zve.

Až dosud ležel Kašpárek se svými společníky v uzavřené bedně v jakémsi polospánku, do něhož je ukolíbaly hrbolaté cesty. Teď se probudil a pravil:

„Snad jsme někde na místě. Věřte mně, kamarádi, je mi v bedně vždy neobyčejně úzko. Miluji svět, lidi a nejvíce drobotinu, která se nejsrdečněji rozesměje mým nápadům!“

„Ty máš pořád do smíchu, ale kdybys byl hrobařem jako já, tak bys se nesmál! Když se objevím, tekou vždy většinou slzy!“

„Za to já nemohu, že jsi se jinému nenaučil. Pan principál má různé odbory, tedy se přičiň!“ radí Kašpárek.

„Že vás ty řeči nemrzí,“ durdí se ponocný, který se nikdy nevyspí a je rád, když má od služby klid.

Kašpárek zkrivil posměšně ústa. „Starí bručouni, s vámi by toho pan principál vydělal! Hlady by musel pojít. Rádi byste se vozili světem a při tom podřimovali.“

„Ty máš jaksi mnoho řečí, holobrádku!“ zvedla se ježibába, známá kartárka. „Z tvého vystoupení by náš principál také nestloustl. Jen já

vyvolávám štěstí všem chtivým. Ovšem ty již obyčejně v bedně odpovídáš, jakobys nevím co vykonal, a při tom se stále naparuješ.“

„Hm, a kdyby nebylo Kašpárka, nebylo by ani divadla a nevím, jestli by se kdo odvážil rozbítí stan s ježibabou i v nejposlednější Lhotě.“

„Vychloubačnost — nic jiného!“ přizvukují všichni členové divadelní družiny, kteří se již také probudili a staví se v jednu frontu proti Kašpárkovi.

„Nuže tedy dobře!“ zvolal Kašpárek popuzen. „Slyšíte, jak koník chrupe jetel a ovesný obrok, jehož neokusil již týden?“

„Co to má s tebou co dělati?“ ozval se společný hlas jako bouře.

„Když jsme přijeli, byl na vsi křik a shon a kluci i dívky volaly: ‚Kašpárek přijel!‘ — Proč nekřičeli: ‚Ježibaba přijela?‘ — Pak se rozprchli a žadoní po rodičích, aby se večer na mne mohli přijít podívat. Rodiče sice peněz nemají, dali jim však, co mohli, aby zaplatili představení. Důsledek toho je ten, že koník je zasypán pokrmem.“

„Což jen koník má potřeby?“ posupně se ozvala ježibaba a ostatní jí přisvědčují.

„Kůň nás vozí světem, a proto má neobyčejné zásluhy, že se někam dostaneme.“

Ale ježibaba nedala se tak lehce odbýti:

„Myslíš na koně, ale o panu principálovi se ani nezmiňuješ, zda se do syta nají? Hospodský mu na tebe sotva co dá! Paní hostinská si dá vyložití ode mne karty, a tu se již pan Matěj nemusí starati, co bude pít a jíst.“

„Vidíš, tluchubo!“ smějí se loutky v bedně a div netleskají, že Kašpárek dostal co proto od ježibaby.

Princ, princezna a rytíři, mající zvláštní přihrádku, slyší hádky plebejců, kdo vykonává platnější služby ve prospěch pana principála. Pohrdlivě ohrnují nosičky, až konečně promluvil princ nosem, neboť on nemůže přece pouštětí svůj hlásek jen tak na procházku jako podřízená čeládka.

„My jsme ozdobou divadla páně principálova. Princů a princezen je pořádku a my nepotřebujeme docela nic mluvit, přijdou se lidé na nás podívat, když jen slyší o princích. Každý z těch diváků chtěl by být princem. Vy všichni, co jste vedle v bedně, žijete mezi lidem a nejste žádnou vzácností. Kašpárek se nejvíce nad nás nadouvá, ale řekněte mi, jestli lhu, řeknu-li, že Kašpárka potkáte v každém druhém člověku!“

Teď zařinčely zbraně, to se rytíři probudili.

„Nás také počítáš mezi plebejce? Kdyby nebylo rytířů, nebylo by ani princů. Jsme vaší ochranou a vrháme se první do všech bitev.“

Princ sklonil lehce hlavu a pravil:

„Rytíři, toť výkvět pokolení lidského a je mi nevýslovně líto, že jste v takové společnosti, jaká je zde natlačena v bedně. Nuže, aťsi! Když nám již osud určil, že musíme společně vystupovati na jevišti, není mi protivný pastýř, ponocný, hrobař, ani ježibaba více, než ten čertovský Kašpárek. Je to neomalená, vychloubačná huba a chtěl by poroučeti i samému principálu!“

„Pst, pane princi, jen ne tak zhurta!“ varuje král ve třetí přihrádce uložený. „Stojím sice také v nepřátelství proti Kašpárkovi, ale budeme-li na Kašpárka všichni útočiti, rozhněváme si pana principála.“

„Kluk mizerná!“ ulehčil si po druhé princ, „chce být nad nás — urozené.“

„Dost toho, pane princi! Já vaši královskou výsost upozorňuji, že dokud králové měli svá království, vždy chovali na dvoře svém Kašpárky k obveselení a vyzvídání pravdy!“ zaduněl královský hlas.

„Aha!“ pozvedli své hlasy protivníci Kašpárkovi. „Dobře si pamatujeme, že když se panu principálovi jednalo o krále, který je také z topolového dřeva jako my a proto neví zhola nic o královských způsobech, Kašpárek to byl, jenž mu radil, ke komu se má obrátiti. Nyní je principál i král vděčen Kašpárkovi.“

„Odtud také ta jeho troufalost!“ zlostně rozkřikla se Ježibaba.

Ostatní loutky zavzdychaly.

„Ještě dobře,“ pokračuje Ježibaba, „že my, chvála Bohu, dovedeme žítí bez jídla. Dívám-li se na ty věci, které vrbinští nanosili, jako třeba čočka, fasole a kroupy, vidím, že samy bychom to museli snísti, a ten čertovský Kašpárek jistě by dostával jen čokoládu!“

V tom zachřestily klíče. Pan Matěj otevřel bednu a upozornil Kašpárka i jeho společníky na to, aby se připravili k večernímu představení.

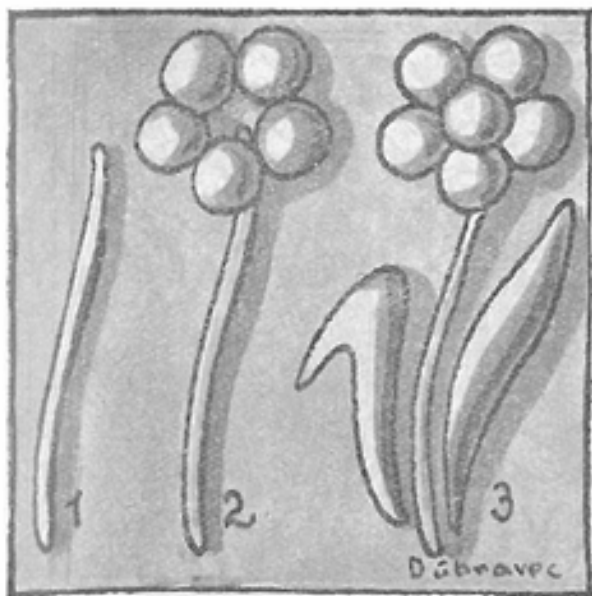
~~~~~

J. M. Dědinský:

U ZRCADLA.

*Malá Mařka tady sedí,
do pokojička se vkradla.
„Hele, hele, kdo to hledí
tuhle na mne ze zrcadla?“
Rozcuchaná ještě zcela,
jak z postýlky vyskočila —
to jsem ani nevěděla,
že by to má družka byla.
Hle, jak z líčka růžového
se jí třpytí jasná očka!
A co při tom nejlepšeho,
taky u ní sedí kočka.
Pojď sem, děvče, budu s tebou
na cukababu si hrát,
ale kočky neber s sebou,
mohly by se poškrábati. —
Nechceš? Jak jsi pošetilá,
to musím říci naší Madle.“
A jazýček vystrčila
na svůj obraz ve zrcadle.
„Mařko milá, co to tropíš?
Jsi ty nerozumné robě!
Což ni toho nepochopíš,
že se směješ sama sobě?“*

Hliněné květy.

Za nedlouho zmizí z našich zahrad poslední květy. Nevídný podzim zatlačí vás zase do teplých světnic a útulných kuchyní. Nebudete jistě zahálet. Vráťte se zase ke svým oblíbeným knihám. A sáhněte rádi také po svých ručních pracích, které vám přinesou mnoho užlechtilé zábavy i užitku.

Dlouhé podzimní večery zpříjemní vám zvláště práce z hlíny. Ukáži vám dnes, jak si můžete vykouzliti z hlíny pěkné květy jako trvalou vzpomínku na ty, které venku v přírodě již odumřely.

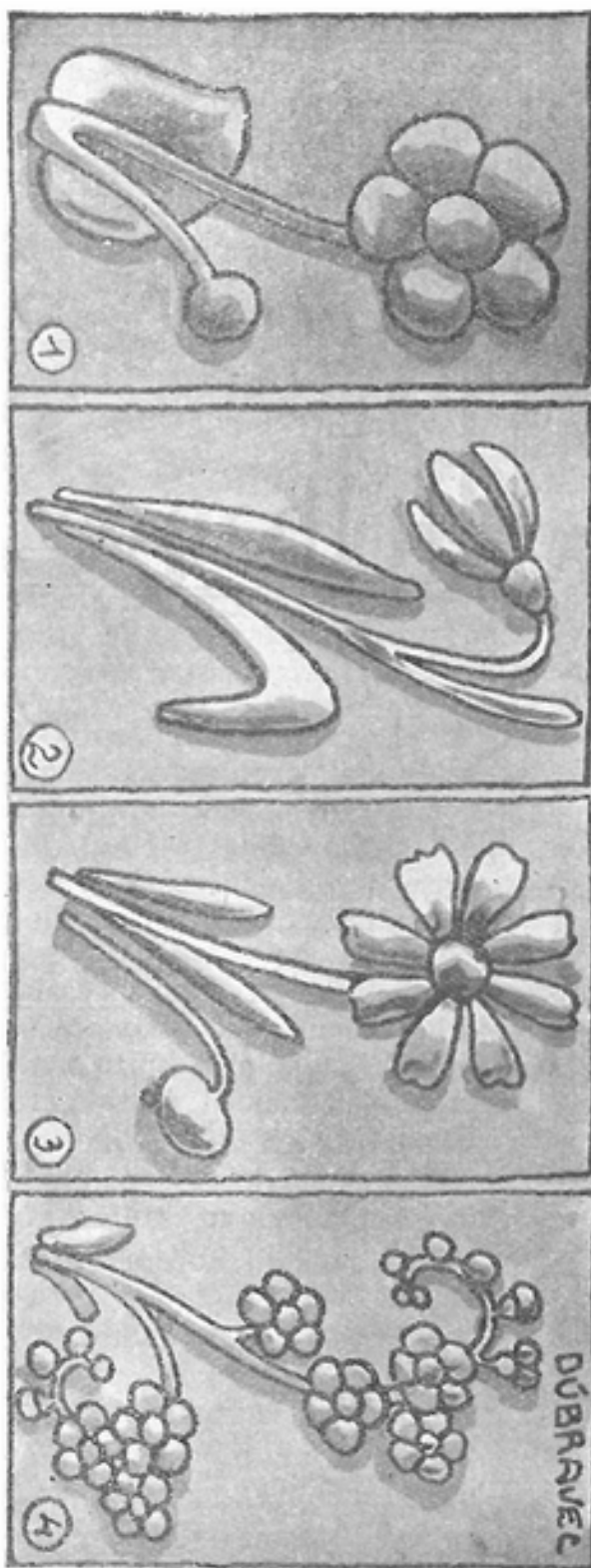
Potřebujete k tomu silnějšího papíru, kterým pokryjete stůl, abyste ho nezamazali. Pak nožíku a trojhranného pravítka.

Hlínu vymísíme tak, aby byla měkká, ale ne příliš lepkavá. Uděláme z ní asi 1 cm silný plást, který rozkrájíme na cihélky 6 cm široké a 10 cm dlouhé.

Z jiného kusu hlíny odřežeme asi 6 cm dlouhý kousek, vyválíme jej do válečku a přitlačíme zlehka v podobě stonku na jednu cihélku, jak to vidíte na prvním obrázku u čísla 1.

Pak uděláme 5 kuliček ve velikosti hrachu, přiložíme jednu ke druhé v kruhu a zase zlehka přitlačíme tak, aby prostřední spodní ležela na stonku, jak je to znázorněno u čísla 2. Konečně uhněteme dva lístky a přitlačíme vedle stonku. Když nyní mezi oněch pět kuliček vložíme doprostřed ještě kuličku šestou, která představuje prašníky, máme hotovou květinu (č. 3).

Takto můžeme vymodelovati mnoho květin. Na příklad blatouch, jenže zde složíme nejprve široký srdcovitý list, potom rozdvojený stonek a konečně květ (č. 1). Pak sněženku (č. 2), sedmikrásku (č. 3) a pomněnku (č. 4). Při sněžence a sedmikrásce jsou květy podlouhlé, při pomněnce kulaté, ale drobkunké. Pokuste se vytvořit tak i jiná kvítka dle těch, které vám snad dosud kvetou v zahradě!

Pohádka.

Slávek Dohnalů byl hošík šestiletý. Čiperný, hezoučký, zdvořilý, ale lhal. Lhal tak strašlivě, že ani maminka, ani tatínek nevěděli si s ním rady. Nikdo ho tomu neučil. Rodiče jeho byli přesní a řádní lidé, ale Slávek je trápil.

Přišel první den ze školy:

„Maminko, pan učitel má dlouhé vlasy až na zem. A což ruce! Taký až na zem!

Když jsem šel domů, běžela přede mnou veverka tak veliká jako telátko. Ohon měla jako koště a oči jako talíře.

V Dobříkově umřel kníže pán. Leží ve zlaté rakvi, diamanty posázené. Ta rakev už třikrát praskla, tak ji pořád dělají vyšší. Už je vysoká čtyři metry.“

„Slávku, Slávku, ty nás umučíš těmi lžemi. Co si s tebou počneme? Vždyť každé slovo, které pravíš, je lež.“

Slávek pohodil kučeravou hlavičkou:

„Ba ne, maminko! Což kdybyste viděla, jaké klády vozil dnes z lesa strejček Fabulovic! U kostela stál, a na samém konci města byl teprv druhý konec klád. A široké byly jako sudy. A měl jich narovnáno až ke špičce věže.“

Maminka už byla pryč. Slávek sedl si na práh, pronikavě hvízdal, a už se sběhli kamarádi.

„Kluci, já dnes viděl v lese zajíce; byl veliký jako kůň. Oči měl jako mísy, srst jako lev. Lva už jsem taky viděl. Pod „Štítkem“! Pane, ten umí rvát! Já po něm skočil, pích’ jsem ho do oka, a on pošel.“

Kluci ani nedýchali.

„A což ti hadi, co vidím na pasece. Jeden měří dvacet metrů. Nosím jim chleba a vajíčka. Mají jazyky jako vidle.“

„A už dost toho lhaní!“ vykřikl jeho tatínek, který slyšel poslední slova.

Kluci se rozprchli, Slávek se zamračil. Tatínek vzal do ruky metlu: „Tak co, ty nepřestaneš lhát?“

„To není lež, co povídám,“ řekl vzdorně.

„Tak dobře,“ řekl tatínek. „Bít už tě nebudu, není to nic platno.“

Jak Slávek večer lehl, maminka s tatínkem sedli si na zápraží a radili se. Nechali Slávka ještě pár dní lhát, ale tatínek zvěděl od pana učitele všechny lži, které ve škole řekl. Že maminka nechce mu dát jíst, že babička ho bije důtkami, že tatínkovi, když si večer sedne ke kamnům, vyletují plamínky z bot a šlehaají na něj — všecko, všecičko tatínek zvěděl. I to, že u nich na půdě sídlí čerti, kteří v noci dupají a výskají a ohnivými jazyky stropem hází žhavé uhlíky právě na Slávka.

Po delším rozhovoru zvedla se maminka a šla do komory. Připravila si do šátku bílou mouku, do druhého krupici, z kurníku vytáhla černou slepici, tatínek snesl s holubníku bílého holuba, mamince do košíku vložil. Ta ještě na stráž za jejich domkem se rozběhla, při svalu měsíce hrst orseje, hrst kopretin, hrst pryskyřníku utrhla, z meze materiďdoušku přidala — v kytici svázala, svěcenou vodou pokropila, po růženci sáhla — těžce vzdychla:

„Nerada, tatínku, tuze nerada, ale musím. Co by bylo z toho našeho chlapce? Mladý lhář — starý zloděj. Už se stydím mezi lidi vejít; kde kdo povídá mi o našem prohaném Slávkovi. Tak s Pánem Bohem, tatínku! Než dojdou na křižovatku, bude zrovna půlnoc. Slyšíš? Teď houká ponocný v městečku jedenáct. S Bohem!“

„Buď s Pánem Bohem, maminko, a dobře poříd! Budu čekat. Jestli Slávek propadl zlým mocnostem, nevím, zachráním-li chatu před ohněm, protože by zlý duch hned si pro něj přiletěl, jak se zeptáš. Ale jestli ho ještě Anděl strážný neopustil, bude zachráněn. Jdi, maminko!“

Zaklapla dvířka, maminka zmizela v zátočině. Na jedné ruce košíček s holubem a slepicí nesla, na druhé tašku s moukou a krupicí a v ruce kytku držela.

Sinavé světlo měsíce do zelena vybarvilo stráž i pole. Maminka šla a šla. S pravé do levé kytku přendala, do pravé růženec vzala. Byl dotýkaný, vzácný, mocný. Zdrávas za Zdrávasem tiše splýval se rtů smutné matky. Konečně! Tam bělá se mezník u panských polí. Tam je křižovatka, tam se dělí cesta na sever, jih, východ a západ. Maminka schovala růženec, trochu se zachvěla. Právě ve chvíli, kdy dotkla se nohou bílého mezníku, slyšela z města ponocného pískat dvanáctou. Jak dopískal, přitiskla kytku, svěcenou vodou postříknutou úže k hrudi, na cestu k severu směřující prostřela bílou šatku, na jednu hromádku vysypala mouku, na druhou krupici a zavolala:

„Meluzino mocná,
ty mi radu dej,
na Slávka se ptej,
zdali propad' duchu zlému
k velkému zármutku mému!“

Od severu, jako když bičem šlehne, to prásklo. Studený proud vzduchu stočil se kolem bílé šatky. Mouka i krupice začaly se prudce roztáčet a vznášet vzhůru v pravidelných kotoučích. Bylo to jako dva bílé sloupy čerstva se točící. Rostly, rostly, najednou od země se utrhlly, vyšínuly se do výše, nad horami zaúpěla Meluzina, letěla, blížila se a už stála jen tak pět, šest metrů od maminky. Zima z ní čišela, a z jejího hlasu pláč skřípěl:

„Nakrmila's moje dětičky, povím ti. Slávek bude potrestán, ale zlému duchu nepropadne.“

Zasvištělo to kolem, lesy se udiveně zachvěly, prolomily větve, vzhůru je pozvedly, a jak zahlédly už jen cíp jejího mdle svítivého pláště, pošeptaly si:

„Meluzina, Meluzina,“ a znova usínaly.

Maminka obrátila se ke straně jižní — polední. Vytáhla z tašky velkou bílou plachetku pěkně škrobenou, na cestu ji položila a zavolala:

„Polednice, polednice,
říší mnohých panovnice,
ty mi radu dej,
na Slávka se ptej,
zdali propad' duchu zlému
k velkému zármutku mému!“

Teple, horce to zadýchalo z luk. Tisíce zvonků zazpívalo. Maminka rozeznávala jednotlivé zvonky. Ten hluboký, toť Václav z jejich kostela, ten druhý Zikmund, ten vyšší, toť skalecký, ten smutně lkavý, toť z Malé sv. Hory, ó, ani sledovat všechny nemohla. Zvonky zněly, blatouchy na lukách a měsíčky pampelišek ve tmě žloutly a svítily jako maličká sluníčka.

V bílé plachetce stanula na cestě zabalená Polednice. Sehnula se kvapně pro bílou šatku na zemi, přehodila ji přes ruku:

„Plachetku jsi přinesla? Dobře jsi udělala. Chodím za poledne polmi a květ plevle nechává stopy na mém bílém šatě. Prát nemám kdy, neboť na poledne pozor dávat musím. Jen když mi lidé přinesou, zahodím kus nejvíc pošpiněný a čistý vezmu.

Nepropadl Slávek zlým mocnostem, ale bude potrestán. Celý týden bude v trestu.“

Zvony doznívaly, její vysoká postava ztrácela se zároveň s pohasínajícími květy.

Maminka vzdychla ulehčeně:

„Ano! Za hříchem musí jít trest!“

Obrátila se k východu, po košíku sáhla, bílého, krotkého holuba vytáhla. Na rameno jí sedl, ona zavolala:

„Duchu dobrý, sluncem chráněný, duhou hýčkaný,
ty mi radu dej,
na Slávka se ptej,
zdali propad' duchu zlému
k velkému zármutku mému!“

Rozsvětlo se na východě. Měkce růžové obláčky rozběhly se s výše. Poskočily po vrcholcích stromů, probudily je, polaskaly je, a les tichounce zašeptal:

„Jde dobrý duch!“

Červánky slily se ve vysokou postavu, celou růžovou, přepásanou širokou stuhou nádherných, duhových barev a sladký hlas zahovořil:

„Bílého holoubka vidím, ustaranou matku s ním. Holoubku, běláčku, pojď se mnou do výše!“

A bílý holoubek zatřepetal křídly, otřel zobáček o hlavu matčinu a přeletěl k zářivému zjevu. Na vztaženou ruku mu sedl, dobrý duch přitiskl ho k sobě.

„Slávek nezahyne ve lži, ale potrestán bude. A ty, maminko i s tatínkem s ním. Celý týden Slávkova trestu nesmíš promluvit ani jediného slova! S nikým, pamatuj!“

Zavonělo růžemi kolem, do vysoka vznesl se dobrý duch, v červáncích rozběhl se po obloze, sesmutnělo kolem.

Vzdychla maminka, slzy jí v očích stály.

Po košíku sáhla, černou, nehezkou slepici vytáhla, v rukou ji držela, k západu se obrátila:

„Čarodějko od západu,
já zaklínám tvoji zradu.
Nemáš přístup k děcku mému,
nepropadlo duchu zlému!“

Dech se v mamince úžil. Zachechtalo to od hor pékelnými hlasy, zavzdychlo od lesů poděšeně. Zaklapla žlutými kostmi, zašklebily se příšerně dásně čarodějnice Belzekuky. Netopýr seděl jí v řídkých, rozcuchaných vlasech, dva hadi otáčeli se kolem kostí její šíje, děsně zaklaply její prázdné čelisti.

„Zaklínáš mne, lidský tvore?
Slávka zničím ve svém dvoře.
Aj, ty neseš slepici
a s červenou čepicí?
Slávek bude potrestán,
slepice co dar mi dán —
černá slípka, rudý hřeben,
z darů vzácných pro mne jeden.
Slávek bude zachráněn,
Belzekukou ochráněn!“

Drápovitě zahnutými prsty sáhla po slepici. Ve skalínách zase tak příšerně zaskučelo, zavylo, zachechtalo se, sirný pach vystoupil ze země a Belzekuka zmizela.

Tiskla maminka v ruce už jen kytku. Nesmí promluvit celý týden. Jakoby to byla tušila, řekla tatínkovi, když odcházela:

„Vrátím-li se s ní, dobře to dopadne.“ Mluvit tedy nesmí, ale kytku domů donese a tatínek pochopí. Tichými, čerstvými kroky vracela se k domovu.

Tatínek zatím seděl na zápraží. Jednu chvíli až do kostí projel mu ledový vítr. Druhou chvíli rozzlatilo se kolem jako polednem. Třetí chvíli zvláštní měňavá duhová záře rozklenula se nad chatou.

Růžový přízrak sletěl oknem do chaty a v příštím okamžiku vynesl z chaty spícího Slávka.

Tatínek seděl, ani se nehnu. Naděje promluvila v jeho srdci. To jistě dobrý duch odnáší Slávka k potrestání. Kdyby byl propadl zlým mocnostem, škaredá Belzekuka s černou družinou byla by přiletěla, synka zaškrtila, chatu zapálila.

Cupy, dupy po chodníčku k chatě běží maminka. Tatínek jí letí vstříc.

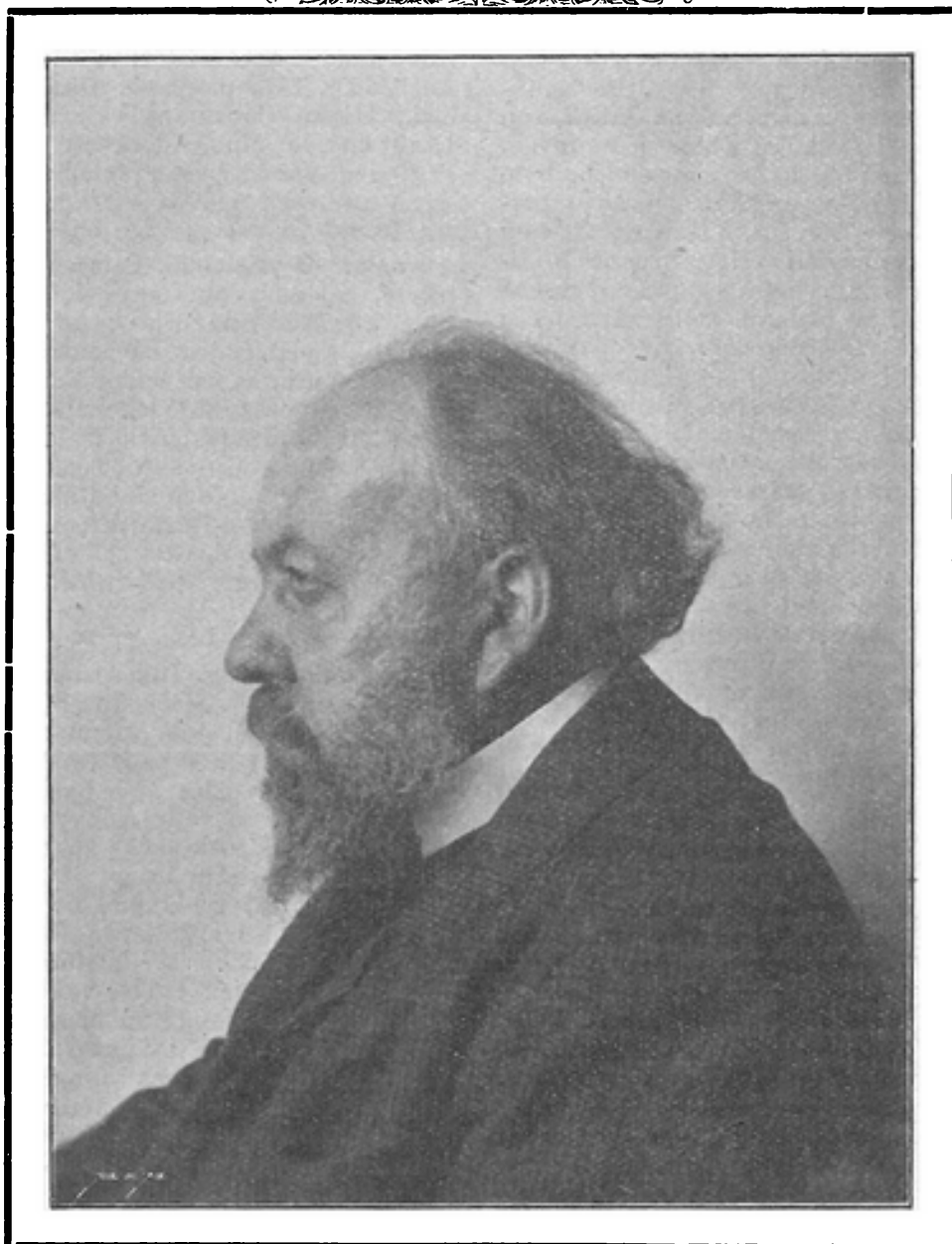
„Co je, maminko, jak jsi pochodila? Dobře, vid', dobrý duch odnesl našeho Slávka k potrestání.“

Ale maminka má rty pevně semknuté, jen kytku v ruce drží, slova nepromluví. Pochopil, že trest padl i na ně. Ano, málo trestali! Tiše lehli k spánku, když dřív smutně postáli u prázdné postýlky Slávkovy.

(Dokončení.)

2. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

Okénka do světa i do života.

Pronásledování katolíků v Mexiku. Předpověď Kristova, že jeho církev bude pronásledována, plní se stále na církvi katolické až do nejnovější doby. Po krutostech páchaných nedávno na křesťanech v Číně, v Turecku a občas i v jiných, většinou dosud pohanských zemích, bylo zahájeno letos v prázdninách nové pronásledování v Mexiku. Vláda začala tam 1. srpna provádět dříve vydané proticírkevní zákony, jimiž je zcela omezena náboženská svoboda, kostely zavírány a bohoslužby znemožňovány. Katolický lid mexický ovšem se hájí proti násilí a katolíci celého světa se modlí, aby je Bůh silil v těžkém utrpení a dal jim dočkati se zase náboženské svobody.

Nová zázračná uzdravení v Lurdech. Na slavném poutním místě francouzském, kde na přímělu Matky Boží bylo zázračně uzdraveno již tolik tisíc trpících lidí, byla letos v srpnu zjištěna za přítomnosti 40 lékařů tři nová náhlá uzdravení, jež není možno vysvětliti přirozeným způsobem. Dne 22. srpna byla uzdravena 47letá paní Aug. Augaultová z Craonu, postižená zhoubným nádorem, jež nebylo možno operací odstraniti; nádor pojednou zmizel a nezanechal nejmenší stopy. Druhou uzdravenou byla milosrdná sestra Isabela Chevaliérová z Lyonu, trpící Pottovou nemocí šíjových obratlů; třetí Marie Fougereťová, šička z nemocnice lavalské, stížená již dlouhou dobu tuberkulosním zánětem pobřišnice. Ano, dosud „Matka Boží divy tvoří“!

Vděčný generál. V 1. čísle psali jsme o slavném letci Nobilevi, který na výpravě k severní točně řídil loď „Norge“. Po návratu z této výpravy vyžádal si Nobile audienci u sv. Otce a odevzdal papeži korunu ze slonové kosti, kterou po něm poslali hlavě katolické církve Eskymáci z Aljašky. „Modlil jsem se za vás za všechny“, pravil sv. Otec, když mu generál líčil cestu a obtíže na ní zažité.

Mořská úžina La Manche opět přeplavána. Mořská úžina mezi evropskou pevninou a Anglií, která na svém nejužším místě mezi Calais a Doverem jest 22 km široká, láká již od dávných dob plavce ku přeplavání. Jest to ohromný výkon, stěžovaný příbojem i různými proudy neostejně teplotě. Dosud se podařil třem

Angličanům, jednomu Italu a jednomu Američanu. Letos pokusily se o to docela i dvě ženy a také zvítězily; kdežto první Angličan r. 1875 přeplaval úžinu za 21.45 hod., Dánka Corsonová vykonala to za 15.20 hod. a Miss Ederleová docela za 14.39 hod. Všechny však překonal na konci srpna německý plavec Vierkötter, který potřeboval ke své plavbě jen 12.42 hod.

Konkurent velbloudů. Pamatujete se na pěkný, náladový obrázek v loňském ročníku „Anděla Strážného“: karavana cestujících s velbloudem na poušti zasypané pískem? Nuže, za čas budou asi velbloudi jako dopravní prostředek náležitosti minulosti; místo nich začínají podnikaví lidé zavádět moderní — autobusy. Tak v poslední době byla otevřena autobusová trať na linii Astrachan-Elista, která vede přes bezvodnou pustinu. Cestu, která dříve na velbloudech trvala celý týden, vykoná nyní autobus za jeden den. Pak ovšem je těžko soutěžit!

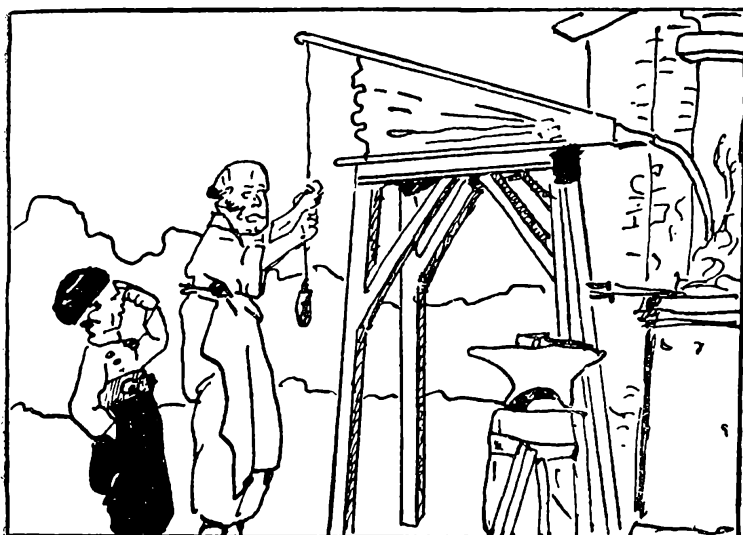
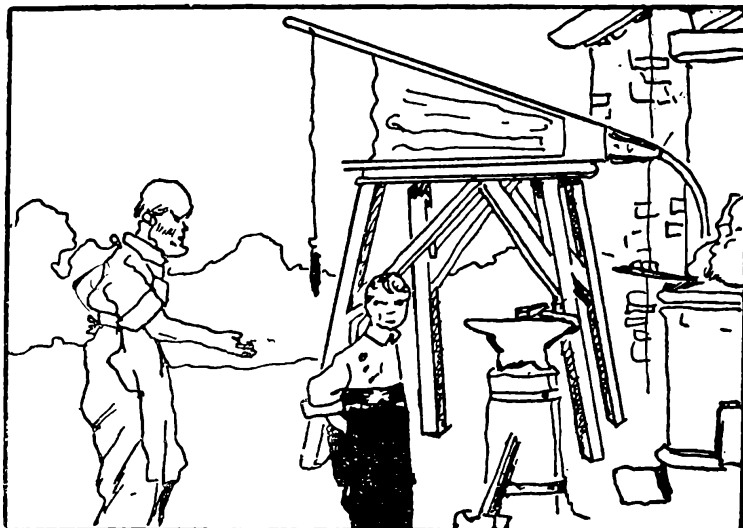
Zvon zbloudilého. Tak se nazývá jeden zvon v chrámě P. Marie Sněžné v Římě, v onom chrámě, kde kdysi sv. Cyril a Metoděj zpívali před papežem slovanskou mši svatou. Zvonice této basiliky jest v Římě nejvyšší a její zvony mají velmi pěkný souzvuk. Ale co je tu zvláštního: když všechny ostatní zvony již odzvonily večerní klekání, za hodinu po nich ozve se teprve onen malý „zvon zbloudilého“ a vysílá do okolí své stříbrné zvuky. Proč se tak děje? Kdysi ve středověku zabloudil jedné zimní noci nějaký český poutník, který pěšky putoval do Říma, v blízkosti města všecek unaven nevěděl již, co si má počítati a kam se obrátiti. Tu pojednou zaslechl lahodný hlas malého zvonu. Šel po hlase a šťastně došel do města. Na památku toho zvonil tento zvon klekání o hodinu později.

Český malíř Ignác Raab, jehož obraz sv. Aloisa přinášíme jako zvláštní přílohu, narodil se v r. 1715 v Nechanicích u Bydžova, učil se u malíře v Jičíně a věnoval se tomuto umění, i když se stal knězem Tovaryšstva Ježíšova. Mnoho jeho obrazů chová se v českých i cizích chrámech a sbírkách. Náš obraz je ve chrámě sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Raab zemřel r. 1787 na Velehradě.

J. M. Sázauský:

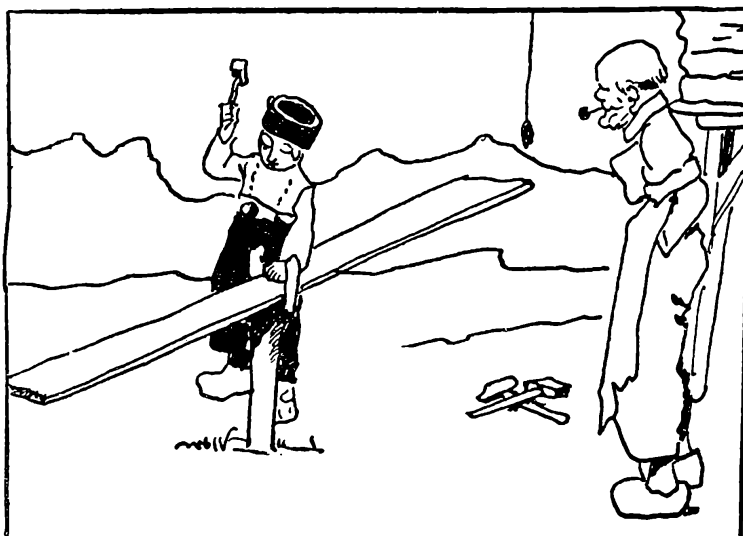
HOUPAČKA-FOUKAČKA, Jirkův vynález.

*S učedníkem mistr Sklízal
převelikou mívá svízel,
nikdy tahat nechce měchů,
radš by v háji ležel v mechu.*

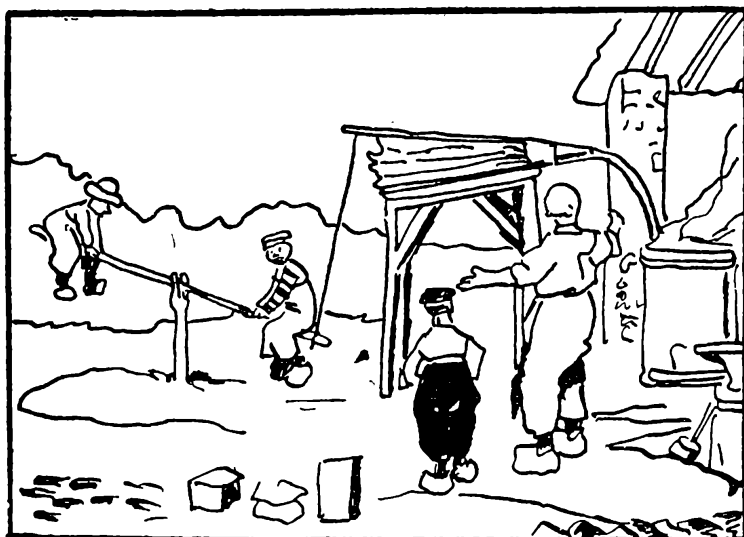
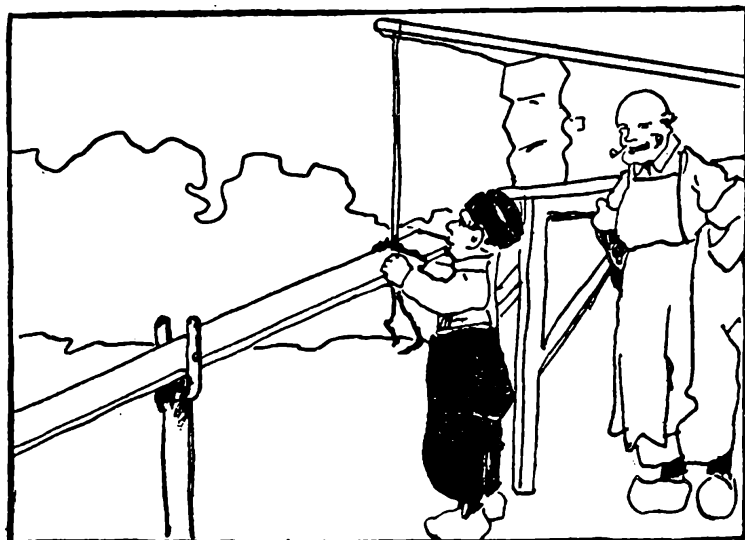

*Mnohdy do pozdní až noci
tahá mistr bez pomoci,
Jirka stojí přihlížeje,
jak pomoci, přemýšleje.*

*„Už to mám!“ si náhle praví.
„Houpačka to všechno spraví!“
Kůl do země, prkno na to —
houpačka je jako zlato.*

Však to byla práce taky!
Teď jen ještě provaz, páky
s koncem houpačky se spojí —
a již stroj tu hotov stojí.

Hoši běží na houpandu,
mají z toho velkou švandu,
mistr s potěšením kouká,
jak měch sám do výhně fouká.

Vesele teď mistr kuje,
lid se sbíhá, okukuje.
Jirka za ten nápad šťastný
sklízí teď jen potlesk hlasný.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46

Listopad 1926.

ČÍSLO 3.

Ed. Elpl:

NA DUŠIČKY.

*Plno lidi na hřbitově,
u hrobů dnes živo jest,
světél, jak by na obloze
Bůh rozsvítil plno hvězd.*

*Rovy všechny okrášleny,
u nich lidé modlí se,
mnohá slza drahokamen
ve trávníku zastkvi se.*

*Kateřinek pestrých květů
jako máku na poli. — —
Vzpomínka se dere v duši,
srdce ti dnes zabolí.*

*Všude, kam jen oko hledne,
život přijde v zimní sen.
Jak vše jarem probouzí se,
i vám, drazi, vzejde den.*

Jiří S a h u l a :

Mrzutá koupel.

Voda jest živlem velice potměšilým, který rád si zalaškuje i na velikou škodu lidí. Co se nachází na vodě, všechno se snadno pohybuje, hned se to potopí, hned se zase vynoří. I veliká kláda spočívající na hladině vodní pohne se slabým dotekem ruky.

Naplňte velikou mísu vodou. Položte do té vody jablíčko a usilujte zmocniti se ho pouhými ústy. Překvapí vás citlivá nedůtklivost hladiny. Dotknete-li se jablíčka jen jedním rtem, hned před ústy ubíhá jako poplašená rybka, až to druhdy vzbudí mnoho smíchu. Pokud jablíčko nesevřete velice obratně oběma rty najednou, každou chvíli čtverácky uklouzne.

Takové překvapující laškování předmětů plujících na povrchu vody měl dobře znáti Jaroušek Pokora dříve, než si sám na říčce nebezpečný šprým dovolil.

V neděli po obědě chystala se jeho matka k své sestře do sousední vesnice. „Zůstaneš tu, Jaroušku, sám,“ oznamovala synkovi. „Za dvě hodiny jsem zpátky. Tedy zatím se nikam nevzdaluj! Pozorně hlídej chalupu i dvorek! Máš nové šatečky. Proto ať mi nechodíš někam do bláta nebo k louži! Bude-li po mém návratu všechno v pořádku, půjdeš se mnou pak do loutkového divadla.“

Jarouškovy oči se rozzářily. Srdečně se těšil hoch na vtipy rozmarného skřítky Kašpárka. Po odchodu matčině vytrvával půl hodiny v pevné vůli, že se zachová poslušně. Ale předsevzetí jeho silně zakolísalo, když se na dvorku objevil spolužák Ferdík Lahoda.

„U říčky je tak roztomile,“ začal Ferdík, „čekal jsem tě tam, ale ty se skrýváš doma jako hlemýžď ve skořápce. Slunečko hřeje tak příjemně, lítají vážky, šídla a motýli. Vytáhni, sysle, nohy ven!“

„Nesmím,“ odmítal Jaroušek stojící ve dveřích. „Musím hlídat chalupu, protože maminka odešla do Klanic.“

„Tohle bude pro naše vyrazení ještě lepší,“ poznamenal nezbedný pokušitel, který býval často doma trestán pro své uličnictví a neposlušnost. „Aspoň tvá maminka nebude nic vědět, budeme-li se plavit po říčce. Necky na praní máte pěkné, vodu hned před dvorkem. Dva vyneseme necky snadno — a máme lodičku hned.“

Pokora se ocitl duchem u šplouchající běhuté vody. Pokušení bylo mocné. Ale přece poněkud váhal. „Hm, sousední hoši by nás viděli,“ upozornil starostlivě, „některý by to mamince prozradil — a ta by mi pak zaplatila nebernou mincí, až by mi lopatky svrběly do večera.“

„Jsi ty strašpytel, smál se Lahoda. „Hoši sousední šli do lesa, u vody nikdo. Ostatně — jestliže by kolem šel někdo známý, mohli bychom snadno necky postrčit do hustého vrboví.“

„Ale kdyby maminka přišla o chvílku dřív...“ rozpakoval se ještě poněkud Jarouš.

„I nestůj tady jako třesavé hříbě!“ houkl Ferdík. „Než se rozmyslíš, bude soumrak. Vždyť se projedeme jen chvílku. Honem do práce!“

Za dvě minuty již hoši vynášeli necky. Napřed se projížděl rozpustilý Lahoda, postrkuje skrovné plavidlo tyčí. Chvillemi položil tyč dovnitř, sedal do zadu i trochu na bok, aby se necky silně kymácelly, což mu působilo velikou radost. Aby se před spolužákem pochlubil, položil ruce na dno a zdvihl nohy; necky se rozhoupaly, div že trochu vody nenabraly.

„Teď zas já, teď zas já,“ žadonil Jarouš nedočkavě. „Přiraz ke břehu!“ Zapomněl při své lačné touze na matku i na nové šaty.

Ferdík postrčil necky směrem k Pokorovi a zarazil hned za nimi tyč do bahna. „Vidíš,“ poučoval, „tak se musí pevně zakotvit, aby ti lodička neuběhla šelmovsky dříve, než na ní stoupnou obě tvé nohy.“

Teď se plavil zas Jarouš, ale mnohem opatrněji. „Jsi mi divný hrdina,“ dráždil nezbedný Ferdík. „Nedovedeš na lodičce ani jediný veselý kousek.“

Posměch Jarouše zabolet. Když se blížil pod nakloněnou vrbovou větev, bleskla mu hlavou rytířská myšlenka. Vbodl tyč na pravo do řečiště, vyskočil a chytil se větve. Mínil hned seskočiti; Lahoda se podiví té pružnosti. Ale běda — necky spáchaly na vodě zradu šibalskou, nemilosrdnou! Jelikož se nožky odrazily od jejich dna trochu šikmo, ujelò plavidlo bleskurychle na pravo, otočilo se a pak se dalo unášeti proudem. Tyč se sklonila, vyloupkla se z bahnitého řečiště a zamířila jedním koncem k Lahodovi.

„Zastav necky!“ křičel Jarouš úzkostlivě, třepaje nožkami nad potměšilou tůní. Ferdík se chopil tyče a spěchal lovit.

Hůře bylo vlastně s Jaroušem než s plavidlem. Větev se rychle skláněla. Marně se kmitaly ve vzduchu nožky, protože to nebyla křídla, jež by mohla nadnésti. Když se již botičky dotýkaly vody, chlapcovy ručky se pošinuly dále na silnější část větve.

Zatím Pokora přinutil tyčí necky vplouti pod větev. Dříve však, než stanuly pod Jaroušem, došlo k vzrušujícímu výjevu. Větev sice ještě pod putujícími dlaněmi dvakrát se poslušně zaklátila, ale třetí změnu rukou chlapcových již nesnesla. Náhle praskla a hoch spadl na okraj tak, že necky podjely se vztyčeným předkem proti proudu. Do vody se skulil — jen to žblunklo — Jarouš v novém kabátku, nových kalhotkách a nových punčoškách.

„Chytni se tyče!“ houkl Ferdík. Zmáchaný druh se vybrodil brzy, provázeje svou záchrannou cestu hořkým kvílením. „Necky, necky!“ vrískal úzkostlivě, sotva že se mohl na pokraji vody v blátě postavit.

„I neječ jako meluzina!“ klidnil drsně Ferdík, „Jen když jsi celý zde. To korýtko už lehce dostaneme.“ Chytil se levicí vrby, naklonil se nad vodu a silně postrčil plavidlo tyčí k vrboví. Při tom však se mu noha smekla, levice klouzla se stromu, takže padl do bahnité kaše. Sotva že se ocitl na suchu, již ho chytila jedna silná ruka za vlasy, až pronikavě zavřeštěl. Byl to otec Ferdíkuv, který kráčeje nedaleko, byl přiváben blíže poplašnými hlasy. „Ty nezbedo, nezdaró neposlušná!“ zlobil se Lahoda, kudlaje synka prosícího za odpuštění. „Tak hlídáš malou Mařenku? Tohle máš, hastrmane, jen prozatím, ostatní slízneš brzy. Teď honem domů!“

Největší provinilec byl v pasti. Když se setkaly rozhněvané oči Lahodovy s uplakaným zrakem Jaroušovým, jekal promočený hoch trhaně: „Nebijte mne, pantáto, Ferdík mne svedl.“

„To se podobá pravdě,“ řekl Lahoda. „Mne se neboj! Žalovat na tebe nebudu. Ale tvé zamazané šatečky prozradí přece jen mnoho...“

Ještě štěstí, že necky uvázly za vrbinou. Jarouš je vlekl přes dvorek sám. Již věděl, že na loutkové divadlo dnes nepůjde. Vlasy se mu strachem ježily.

Snadno se zazpívá: „Vzhůru, plavci, na palubu spějme!“ Ale hůře jest plavbu zručně prováděti. Mrzutá lázeň připomínala Jaroušovi ještě dlouho, jak se neposlušnost špatně vyplácí.

Jan Milota:

PŘELUD.

*Byl velký liják. V zahradě
moc vody napadlo . .
„Pojďte se, děti, podívat,
zde máme zrcadlo!“*

*A stará kočka k nádržce
kořata dovedla
a sama nejdřív zvědavě
do vody pohlédla.*

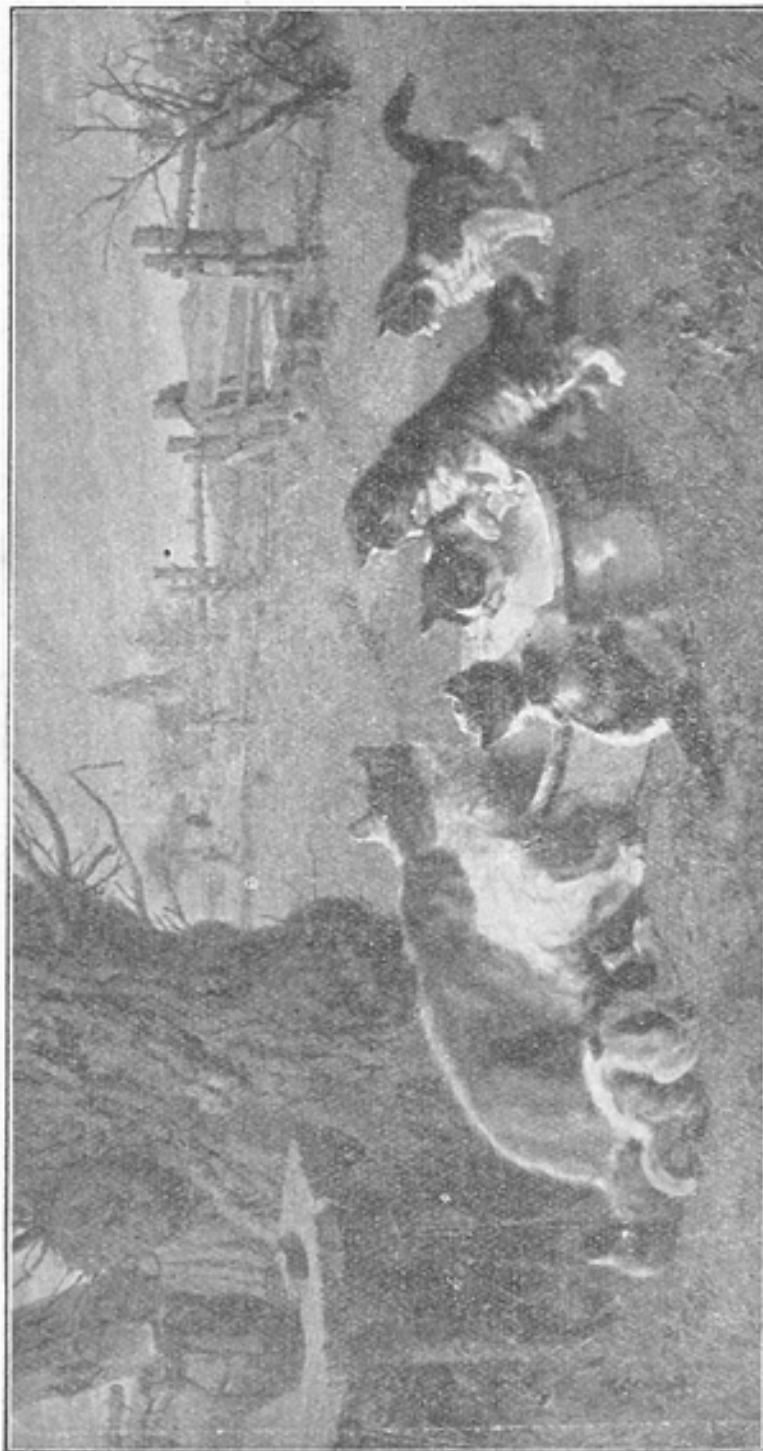
*Co ve vodním se zrcadle
zálibně zhlížela,
přes okraj též se dívala
kořátka veselá.*

*„Jej, mami, jenom pohlédni,
tam kořátka též jsou!
Že neutonou! — Žiji tam
jak rybky pod vodou?“*

*„Hle, jak se na nás vesele
z té vody dívají!
Půjdeme k nim a jistě že
si s námi pohraji .“*

*Prst stará zvedá výstražně
a praví: „Vězte přec:
Toť obraz váš je v zrcadle
a žádná živá věc!“*

*Kdybyste houply do vody,
obraz se rozplyne — —
Kdo věří pouhým přeludům,
ten jistě zahyne!“*

PŘELUD.

(Obrázek k básniče na str. 52.)

J. M. Orebský:

Pohádka o Jarmilce.

1.

Nyní poslouchejte, co vám budu vypravovati, neboť jest to opravdová pohádka.

Daleko za horami a za vodami byla jednou veliká a krásná říše a nad ní panoval král a královna. Měli syna a dceru; syn se jmenoval Slavoj a dceruška Jarmila. Byly to hezké a velmi hodné děti, ale byl jim předpověděn zlý osud: Princezna prý ve čtrnácti letech bude unesena a princ zabloudí prý ve hlubokém lese.

Což divu, že král i královna báli se o své milé děti a že jich nepouštěli téměř ani s očí. Směly si hrát jen v královské zahradě, ohrazené sedmerou zdí, směly se procházeti jen pod dozorem svých vychovatelů a učitelů, a to jenom po stezičkách, které byly bedlivě střeženy královskou gardou.

Kromě toho při každém vchodu byla tabulka, že cizím vstup se přísně zapovídá, a tak bylo vskutku docela nemožno, aby se byl někdo cizí do zahrady královské dostal a princeznu unesl.

A přece to všechno nebylo nic platno. Princezna Jarmila byla přece unesena. Nuže, poslyšme, jak se to stalo.

Jednoho letního odpoledne bylo takové horko, že v zámku královském všechno usnulo. Spal král i královna, ministři i komorníci, lokajové i vojáci, kuchařky i služky, ba i strážé v královské zahradě. A tam právě dlela Jarmila se svou vychovatelkou, jež sedíc na lavičce nad svou knihou, také klímala. Princezna měla dlouhou chvíli a šla sama dále po parku v tu stranu, kde ještě nikdy nebyla. Tu zaslechla lahodný šum vody, šla tedy dále, až se ocitla u bystrého potoka, kde při samém břehu houpala se na vodě krásná lodička.

Jarmila neodolala, vsedla si do lodičky, jež sama se od břehu odrazila a plula po proudu dál a dále. Ta lodička byla však očarována a kdo do ní vsedl, zapomněl na všechno a nemohl se z ní dostat, až lodička sama se zastavila.

Jarmila tedy plula dál a dále a náramně se jí to líbilo, takže zapomněla na celý svět a nepozorovala ani, že lodička vyplula už dávno z královské zahrady a ocitla se s ní v hlubokém lese.

Tam se teprve zastavila u samého břehu a princezna vystoupila na břeh. Tu se teprve vzpomatovala a velmi se ulekla, vidouc, že se nalézá úplně sama v hlubokém lese.

Usedla pod strom, zaplakala si, ale nahlížejíc, že jí to nepomůže a že si musí pomoci sama, vstala a rozhlížela se, kudy by mohla jíti domů. Ale nebylo zde cestiček, jako v královském parku, ba ani jediné stezičky a princezně bohužel nenapadlo, že by se mohla podle potoka pustiti zpátky.

Šla tedy na zdařbůh do lesa a bloudila sem a tam, až najednou, ke svému největšímu podivení spatřila pod stromem malé, docela nahé dítě. Sedělo tam jako hříbeček a zdaleka se na ni usmívalo.

I šla k němu a ptala se, kudy se jde k zámku.

Dítě vyskočilo a běželo před Jarmilkou, vybízejíc ji, aby šla za ním.

Jarmilka tedy šla a šla, kam ji vedlo dítě, ale bylo jí divno, že les byl čím dále tím hustší a divočejší, plný skal a roklín, v nichž zjevovaly se divné postavy, všelijaká zvířata, hadi a ještěři.

Byla by se ráda vrátila, ale bála se a myslila, že dítě ji přece dovede do zámku.

Tak se také stalo. Po dlouhé pouti příšernými skalami a neproniknutelným lesem objevil se na vysoké strmé skále starý zámek, ale běda! Nebyl to zámek královský, ale zámek zlé čarodějnice! Ta stála již před branou, chechtala se a šklebila tak odporně, že princezně běžel mráz po zádech.

„Hehe,“ skřehotala bába, „tak už jsi taďy, princezničko? No, neboj se, však tě nesníme, a vstup jen do mého paláce a buď mi vítána!“

Jarmile se bába, ani její palác docela nic nezamlouvaly, ale co měla dělati? Vstoupila tedy dovnitř a brána hned s rachotem se za ní zavřela.

Všecko, co se toho dne s Jarmilou dělo, nastrojila čarodějnice: nastrčila loďku i dítě a to vše proto, aby se králi pomstila. Byla kdysi dvorní dámou při dvoře královském a mladý král si ji tehdy velmi oblíbil a ji miloval, ale na konec učinil jinou svojí ženou a královnou.

Dvorní dáma pak zmizela a tvrdilo se, že zahynula, ale nebylo to pravda. Naopak, předpověděla králi zlý osud jeho dětí, prchla do lesa a usadivši se ve svém starém hradě, stala se čarodějnící.

A nyní přiblížila se doba její pomsty! První část byla vykonána a princezna unesena. Ale čarodějnice nadarmo ji neunesla, měla ještě jiný úmysl, chtějíc ji provdati za svého syna. Byl to tak ošklivý trpaslík, že ho nebudeme ani popisovati, aniž musíme podotýkati, že Jarmila ho nechtěla ani viděti.

2.

Zatím v královském zámku se již dávno všichni probudili. Nejprve vychovatelka protřela si oči, zívla a koukala hned, kde je princezna. Ale té nikde nebylo viděti!

Hoj, jak polekaně vyskočila, jak se třásla na celém těle a jak zbledla. Potom jako rozumu zbavena jala se běhati sem a tam, volati a naříkati, až všechny stráže probudila. Ty rozběhly se parkem na všechny strany, hledaly a hledaly, volaly a houkaly, až se to vůkol rozléhalo.

Tím hlukem probudily se služky i kuchařky, lokajové i vojáci a všichni zmateně pobíhali sem a tam, křičeli a bědovali tak, že se probudili ministři i komorníci, ba i sám král a královna a ptali se, co se děje.

„Princezna zmizela!“ znělo to kolem jako z jedněch úst a král i královna ztrnuli a nemohli ani slova promluvíti.

Královna lomila rukama, král rval si poslední bílé vlasy a zvolal konečně:

„Ó běda! Proroctví se vyplnilo! Co máme činiti?“

Ministři hned radili králi, aby rozeslal vojsko na všechny strany hledat princeznu. To se ihned stalo. Vojsko se rozjelo daleko široko po vůkolí, ale hledalo nadarmo. Princezna zmizela, jako když ji do vody hodí. A tak se konečně navrátili domů.

V královském zámku byl ovšem z toho veliký smutek a král se nyní jen obával, aby se druhé proroctví nevyplnilo, aby totiž princ nezabloudil v lesích, což zajisté by mu bylo osudným, ba král tušil, že by ho vícekrátě snad ani nespátlil.

Narídil proto, aby všechny lesy v okruhu královského zámku na mnoho mil byly vykáceny, aby princ nemohl v nich zablouditi. Nic toho nedbal, že je velikým milovníkem lovů a v těch lesích má své nejlepší revíry, všechno obětoval, jen aby svého jediného syna zachránil a sám raději se zřekl lovectví, jež bylo jeho oblíbenou zábavou a nevycházel téměř z domu, oddávaje se smutným myšlenkám na ztracenou princeznu.

Ale ani královna nemohla zapomenouti na ztracené dítě, uchylujíc se nejraději do zámecké kaple, kde v pláči a modlitbách denně prodlévala a za Jarmilku se vroucně modlíla.

Tak oba rodiče trápili se svým zármutkem a vůčihledě chřadli a se trátili.

To všichni v královském zámku pozorovali a proto panovala všude stísněnost a smutek jako těžký mrak se rozprostřel nad celým zám-

kem. Lidé chodili jako stíny a nikde nebylo slyšeti hlučnějšího hovoru, tím méně smíchu.

Nejvíce ze všech trápil se však mladý princ Slavoj, junák, rovněž tak statečný jako dobrý. Nemohl hleděti na utrápené rodiče a při vzpomínce na ubohou Jarmilku, s kterou od malička rostl, si hrával a již tak vřele miloval, pocítil vždy bolest, jako by mu ostrý nůž srdcem projel. Aby se ze svého zármutku trochu povyrazil, jezdíval s malou družinou na hony do dalekého okolí, ale místo pronásledování a ubíjení ubohé zvěře oddával se jen myšlenkám, jak by mohl princeznu vysvoboditi.

3.

Jednoho podzimního dne dostal se Slavoj se svou loveckou družinou až k lesům, kde ještě nikdy nehonil. A zde právě byla největší hojnost zvěře. Proto Slavoj pustil se s družinou do lesů a za veselého znění lesních rohů oddal se se vším zápalem svých mladých let honu.

Družina se po chvíli poněkud rozptýlila, ale troubením na rohy dávala si znamení, aby nikdo se příliš nevzdálil a nezabloudil.

Tu náhle vyskočil před Slavojem z houštiny překrásný jelen a vyzývavě postavil se proti lovcovi. Slavoj hned napřáhl své kopí a hnál se na paroháče, ale ten dal se v tom okamžiku v prudký běh a nyní nastala šílená honba. Jelen letěl jako vítr a přenášel se lehce přes balvany, rokliny i potoky, ale i dobrý kuň princův letěl jak střela a nezůstával pozadu.

Již již se zdálo, že jelen umdlévá a stane se kořistí prudkého

a vytrvalého lovce, když najednou se les rozevřel a před užaslým princem se objevil starý hrad na skále.

Jelen hnál se přímo ke hradu, několika skoky octl se nahoře a otevřenou branou vlétl do hradu.

Slavoj hnál se prudce za ním, ale když ho kůň donesl na pusté nádvoří hradu, nebylo tu už jelena, ale místo něho stál tu ošklivý trpaslík a stará čarodějnice, jež se oba strašlivě chechtali a příšerně šklebili.

„Nuže, matko, zde máš prince,“ pravil konečně trpaslík, „ale prohnal mne, jak se patří.“

„No, výborně jsi svou úlohu provedl,“ pochválila jej čarodějnice. „Nyní je princ náš a princezna bude povolnější a svolí ke sňatku s tebou!“

„Kde jest jelen?“ ptal se Slavoj.

„Ale to jsem byl já, pane princi, chechtal se trpaslík, „a proto jsem ti vběhl do cesty, abych tě dostal sem, na náš hrad. Tvá sestřička je tu již dávno, ale nechce si mne vzít za muže. Doufám, že ji přemluvíš, aby konečně svolila, a potom tě ovšem s radostí propustíme domů, ba rád ti i cestu ukáži.“

Tu Slavoj pochopil, že se stal obětí mrzkého úskoku, že vlezl do pasti, kamž patrně i sestra byla vlákána.

Strašný hněv ho uchvátil a již již se chtěl vrhnouti na trpaslíka, ale v tom si vzpomněl na sestru, na oko se uklidnil a pravil:

„Chci svou sestru vidět. Potom teprve můžeme spolu vyjednávat!“

Trpaslík pohlédl na čarodějnici, chvilku spolu šuškali a konečně řekl:

„Stane se, jak si přeješ, princi!“

A kázal přivést princeznu.

Ta spatřivši bratra, vrhla se k němu a s pláčem ho objímala, volajíc: „Zachraň mne, zachraň mne, bratříčku!“

Slavoj ji uklidnil a ptal se: „Chceš si vzít tohoto trpaslíka za muže?“

Jarmila podívala se opovržlivě na šklebícího se trpaslíka a pravila: „Nechci a nevezmu! Raději se vrhnu s nejvyšší věže hradu do propasti!“

„Nuže, slyšeli jste,“ pravil Slavoj čarodějnici a jejímu synovi. „Co tedy od nás chcete? Buďte nás ihned propusťte, anebo se připravte na zápas se mnou!“

Trpaslík se dal do hnusného chechtotu, ale Slavoj vytrhl svůj meč a hnál se na něj.

Tu čarodějnice vyřkla nějaká divná slova, dotkla se kouzelnou hůlkou svého syna a ten se v okamžiku proměnil ve strašného draka, jenž soptě z tlamý oheň a jedovaté páry, hnál se proti princovi. Tomu by se bylo zle vedlo, ale dobrý kůň jeho tak obratně se vyhýbal tlapám drakovým, že ho ani jediným drápem nemohl drak zasáhnouti. Při tom i Slavoj dobře se bránil, až šťastnou ranou srazil drakovi hlavu. Jakmile drak padl a černá jeho krev potřísnila půdu, tu čarodějnice se svalila jako mrtva k zemi.

Toho použil Slavoj, vysadil Jarmilu k sobě na koně a tryskem uháněl z hradu.

Ještě nebyl daleko, když najednou za sebou zaslechli šumění křídel a spatřili velikého černého ptáka, an se hnál za nimi.

„To je čarodějnice!“ zvolala Jarmila a všecka se strachem chvěla.

„Nic se neboj!“ pravil Slavoj, vytrhl rychle ze svého toulce šíp, položil na luk, napial tětivu, namířil a spustil. Šíp zasvištěl vzduchem, zasáhl ptáka do srdce a ten se sřítíl do propasti.

Teď bylo po všem nebezpečí a bratr se zachráněnou sestrou jeli dále. Jednalo se jen o to, aby se setkali s některým členem lovecké družiny, poněvadž v pustém lese ani cesty, ani stezky nebylo.

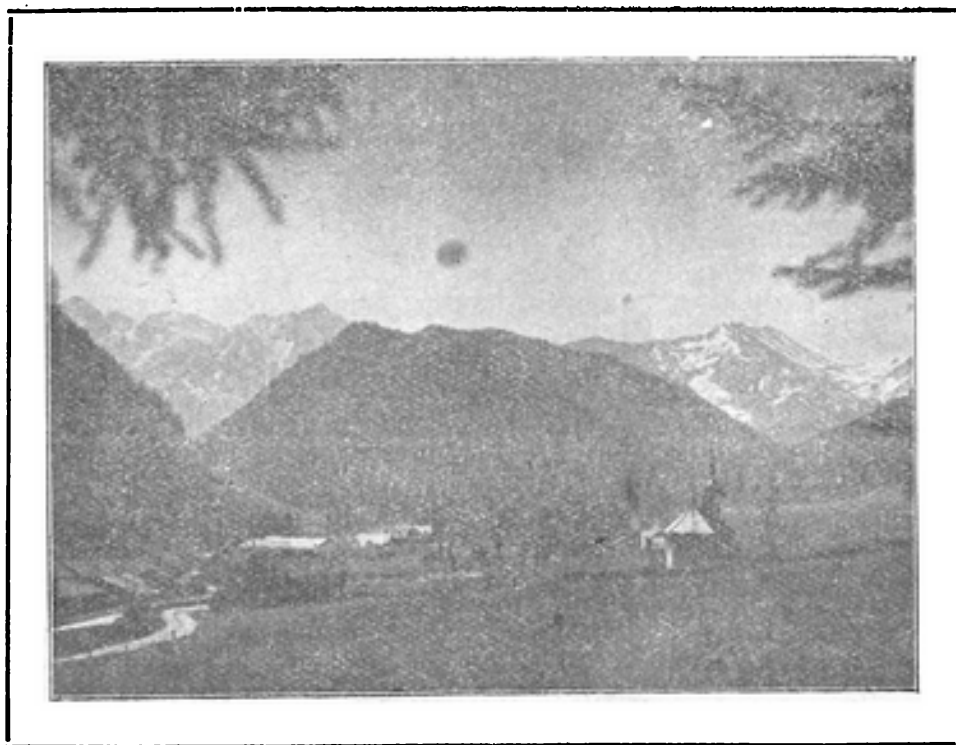
Slavoj tedy nasadil svůj lovecký roh k ústům a zatroubil. Czvěna rozhlaholila se po lese, nesla se dál a dále, až utichla.

Princ a princezna naslouchali, ale nic se neozývalo. Jeli tedy zase dále a princ zatroubil po druhé. Opět se nic neozvalo, a tak jeli zase dál.

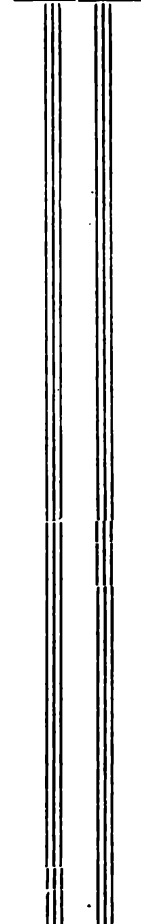
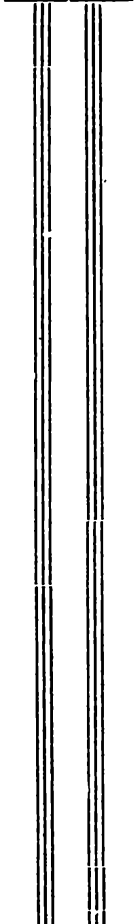
Za hodnou chvíli zatroubil princ po třetí, a tu slyš, v dáli ozvala se slabá odpověď.

Pustili se v tu stranu, odkud na každé další zatroubení ozvala se vždy hlasitější odpověď, až konečně se princ setkal se svou družinou. Všichni pak, vítajíce princeznu a radující se z jejího osvobození, ujížděli tryskem ke královskému zámku.

Jaké tam bylo shledání, jásot a radování, nedá se slovy pověděti. Když pak vše utichlo, žili všichni v klidu a štěstí ještě mnohá leta, až i jim zazněl zvonec, a to je pohádky konec.

Pohled na Javorinu.

Památný javorinský kostelíček.

Javorina.

Jméno Javorina ozývalo se u nás často po světové válce. Byl tento kraj dlouho předmětem sporu mezi naší republikou a Polskem, až rozhodnutím stálého mezinárodního soudu v Haagu ze dne 6. prosince roku 1923 bylo podle spravedlnosti uznáno, že patří nám.

Javorina má pro náš stát značný vojenský význam, ale vedle toho náleží také k nejkrásnějším místům severních Tater. Příroda zachovala si v tomto kraji ještě divokou krásu původní své neporušenosti. Horské srázy střídají se tu s půvabnými jezery i tichými údolími. A vystoupíme-li od prostého dřevěného kostelíka k velkému loveckému zámku na výšině, rozevře se před námi úchvatný pohled na celý okolní kraj: vidíme v dáli velebný Ledový Štít, poblíž pak zdvihá se mohutný, přes 1800 m vysoký Murán a ještě vyšší (2151 m) Havran. V javorinských lesích pak jest obsaženo nesmírné bohatství.

Krásná Javorina jest a bohdá také vždy zůstane naše!

J. Jelenský :

MALÁ ZAHRADNICE.

*Já jsem malá zahradnice,
záhonek svůj mám,
ten si sama upravuji,
pleji, zalévám.*

*Roste mi tam zelenina,
pěkné květiny :
salát, kapusta i zelí,
růže, jiřiny.*

*Zasadila jsem tam zjara
jádra všeliká,
z jednoho pak vyrostla mi
dýně veliká.*

*Dýně velká jako hlava,
žlutá jak citron,
v ní je malinová šťáva,
jader milion.*

*Dořesu ji do kuchyně,
řeknu: „Mami, hleď,
jakou převelikou dýni
já ti nesu teď.“*

*Maminka se bude divit,
řekne: „Dítě mé,
věz, za práci odměny že
vždycky dojdeme.“*

Ed. Elpl:

O užovce.

Za pěkného slunečního dne v měsíci březnu vypravil se otec se dvěma synky do blízkého lesa. Zaměřili ke mlýnu a kráčeli podle potoka, který protékal údolím, ovrouben olšemi, habříky a vrbovím. Sluníčko hrálo do straní, na nichž tu a tam ležel ještě sníh a led, poslední to známky uplynulé zimy. Potůček zbavený ledových pout oddychoval si volně. Voda ubíhala zvolna a na povrchu jejím pluly kousky tenkého ledu, který ještě před několika dny znova snažil se spoutati její hladinu. Leč marně! Jaro kráčelo krajem vítězně a probouzelo vše k novému životu.

Hoši chvílemi odskočili na úbočí stráně, aby utrhlí si první jarní kvítka, modré jaterníky a bělostné sněženky, které svými roztomilými zvonečky vyzváněly na slavné vzkříšení. Cesta vinula se na některých místech těsně podle potoka, jinde zatáčela se o kus dále do lesa. Děti radovaly se z probouzející se přírody, oči jejich zářily štěstím, kterým nevinné dětské srdce oplývá při takových příležitostech měrou vrchovatou. Každý strom, keř, kámen zdál se mluvit k nim řečí, které každý nerozuměl, ale chápalo ji mládí krásné a bezstarostné. Pojednou upoutal je zvláštní výjev. Vodní studený proud unášel na svém povrchu hada. Plul nehybně a naši malí pozorovatelé nemyslili jinak, než že jej někdo zabil a hodil do vody. Otec uřízl dlouhý prut a přitáhl ho ke břehu. Potom nabral zvíře na hůl a položil je na slunné místo. Had po chvíli začal projevovati známky života. Táhlé tělo se pohnulo, začalo se smršťovati a natahovati, až pozvedl hlavu. Chlapci uskočili, aby je plaz neuštkl. Otec se usmál a pravil, že jim nijak neublíží:

„Had, kterého vidíte, je neškodná užovka, již u nás vidíváte nejčastěji,“ poznamenal a řekl, aby si všimli jejího těla.

Hoši poznali, že jest na hřbetní straně barvy šedé s černými skvrnami. Otec upozornil oba chlapce, aby se podívali na žluté skvrny za hlavou.

„Vyhlízejí jako zlaté,“ řekli hoši a dívali se se zájmem na hada.

„Mnozí lidé,“ vypravoval otec dále, „domnívali se, že má na hlavě zlatou korunku, a vypravovali si o tom rozmanité příběhy. Viděli ve své obrazotvornosti, že prý had korunku si odkládal a snažili se jí zmocniti, což prý bylo velmi těžké. Někteří pokládali jej za hlídače podzemských pokladů.“

Hoši si vzpomněli, že jim pan učitel vypravoval pohádku o hadu se zlatou korunkou, a zadívali se znova na nevinné žluté skvrny, které jsou neklamným znakem, dle něhož plazové tito se poznávají.

„Všimněte si očí bez víček!“ řekl otec, ukazuje na její hlavu. „Jsou jako skleněné a zdá se, jakoby upřeně na nás pohlížely. I otvory ušní má had, jen že jich nevidíme. Jsou zakryty šupinami. Proto si vysvětlíte, že had slyší blížícího se člověka a hledí se rychle vzdáliti.“

Užovka znova pozvedla hlavu, při čemž viděli chlapci, že vystrkuje z huby dlouhý rozeklaný jazyk.

„Jejího jazyka se lidé bojí, domnívají se, že jím píchá jako vosa nebo včela žahadlem. Ale v tom se lidé velice mýlí; jazykem bodnouti nemůže, jest velmi ohebný a měkký. Jest jí jen čidlem hmatu. Plazí-li se, tu častěji vystrčí jazyk, dotýkajíc se jím věcí. Zubů má mnoho, a má je obrácené do zadu. Jsou narostlé na čelistech i na patře. Proto nemůže užovka potravu kousati, nýbrž ji polyká, což se děje často s velikou námahou, je-li živočich větší.“

„A čím se živi?“ tázali se chlapci.

„Užovka žije nejraději u vod, umí výborně plovati a tu se jistě toho sami domyslíte. Potravou jsou jí rybky, žáby, čolci a podobná studenokrevná zvířata.“

„Pamatuji se,“ dodal starší z chlapců, „že jsem viděl užovku, když jsme se koupali nedaleko mlýna. Seděli jsme u vody na trávniku. V tom zpod keře, který byl z části pod vodou, vymrštil se modravý had, zasyčel a zmizel ve vodě.“

„To byla užovka,“ řekl otec, „a nebylo třeba se jí báti, poněvadž je zcela neškodná.“

Fotom uchopil hada za hlavu a pozvedl jej, aby hoši viděli ho ze spodu.

„Jak se pohybuje užovka, když nemá noh?“ tázali se hoši.

„Užovka opírá se o žebra, která jsou ukryta pod koží, a pomáhá si tím, že se tělo vlnovitě prohýbá, čímž se pohybuje do předu. Je-li v nebezpečí, dovede rychle uniknouti, ani byste neřekli.“

„Což má užovka také nepřátele?“ tázali se malí zvědavci.

„Ovšem, jsou někteří ssavci a ptáci, kteří s kuráží pustí se i do hada. Ježek, jezevec, tchoř, lasice, káně, čápi jsou pronásledovateli hadů a proto musí se míti užovka před nimi na pozoru.“

„A jak se líhnou, otče, mladé užovky?“ byla nová otázka chlapců, kteří jevíli o věc neobyčejný zájem.

„Užovky se líhnou z vajíček, která jsou tak velká jako vejce holubí a jsou jak na šňůře navlečena. Nemají skořepiny, nýbrž jsou potažena slupkou kožnatou. Had skrývá je mělce v písku nebo pod mechem, aby je škůdcové nevyslídili. Slunečním teplem vylíhnou se mláďata, která hned, když přijdou na svět, podobají se dospělým užovkám. Staří se o ně nestarají. Potom odrůstají rychle. Některé užovky bývají až na metr dlouhé, čímž liší se od jedovatých zmijí, které zdržují se na suchých a výslunných místech a bývají délky něco přes půl metru.“

Užovky si rády pobesedují. Za slunečního letního dne shromáždí se někde u nízkého keře podle vody, svinou se v kruh, jenž vyhlíží jako mísa, a tak se na slunci vyhřívají. Jde-li kdo kolem nich, zmizí takřka mžiknutím v díře podzemní anebo vplazí se co nejrychleji do vody. Plovati umějí výborně. —

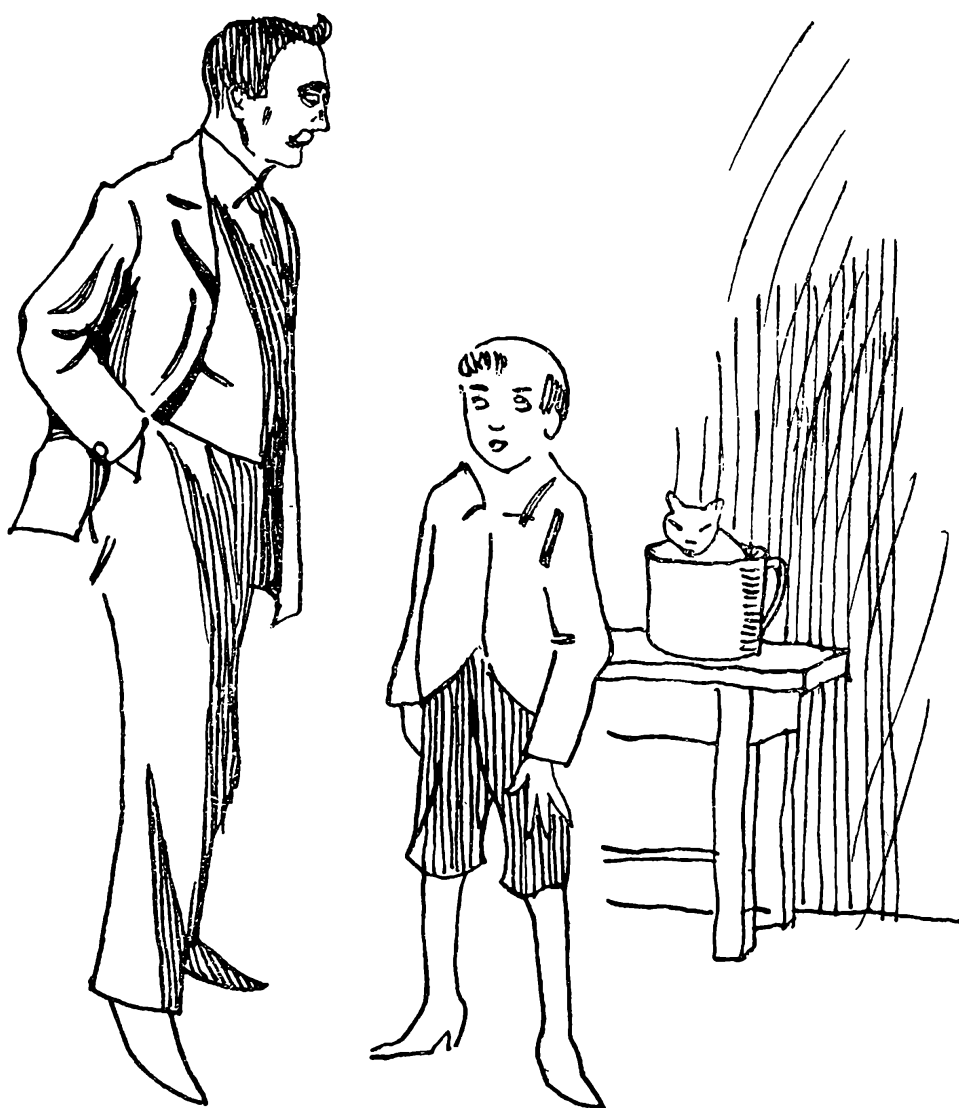
Jistě chtěli byste ještě věděti, co dělají užovky v zimě. Když venku napadne sníh a potůčky zamrznou, nenalezly by nikde potravu. Proto zalézají do země, obyčejně pod kořeny stromů, tam úplně ztuhnou a upadají v dlouhý zimní spánek. Teprve, když jaro znova se k nám vrátí, probouzejí se plazové k novému životu.“

Za řeči odplazila se užovka k blízkému keříku, pod nímž svinula se v klubko. Sluníčko vystupujíc na obloze, hrálo tepleji a tepleji a rozpouštělo zbytky sněhu, z něhož voda praménkem zurčela se strání do údolí. Hoši kráčeli mlčky podle otce, vzpomínajíce na užovku, s kterou dnes se náhodou důkladně seznámili. Nad lesem letělo hejno ptáků. —

Les dýchal novým jarem.

Karlíkův „chytrý“ nápad.

„Tatínku, myš spadla do hrnce s mlékem!“

„Vytáhl jsi ji?“

*„Udělal jsem to lépe. Hodil jsem tam kočku,
aby ji chytla!“*

J. M. Dědinský:

JEŠTĚ VČERA.

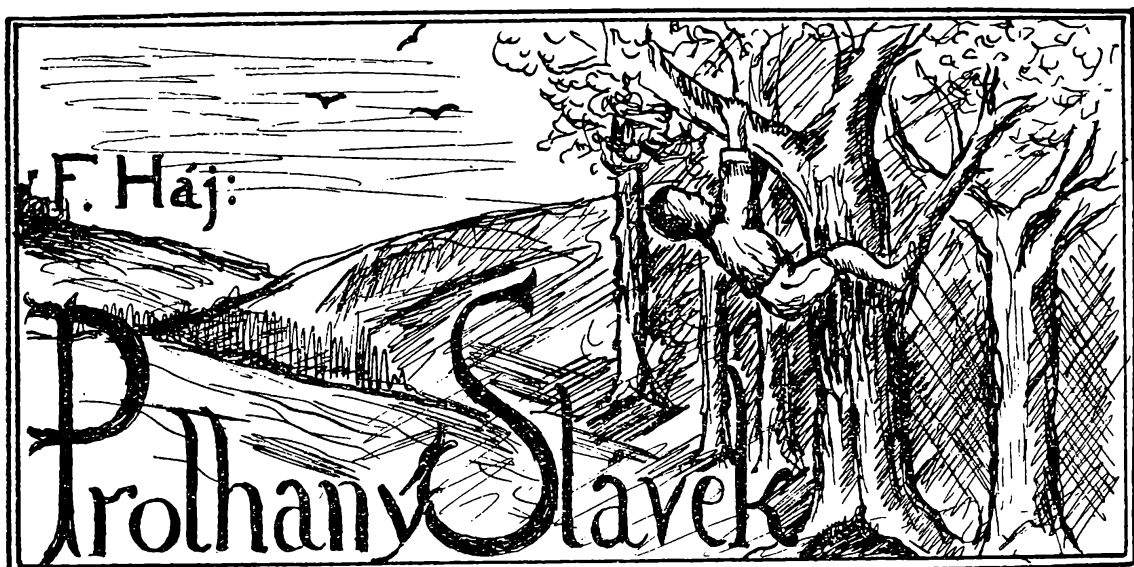
*Ještě včera jsi byl
doma volným ptáčkem,
ale dnes už, můj synáčku,
dnes jsi malým žákem,*

*Ještě včera pásal
husičky jsi v poli,
ale dnes už, můj synáčku,
musíš jít do školy.*

*Ještě včera házel
kuličky jsi k důlku,
ale dnes už, můj synáčku,
píšeš na tabulku.*

*Ještě včera jsi byl
samý smích a hračky,
ale dnes už, můj synáčku,
do školy jdeš plačky . . .*

*Teče voda čistá,
někdy též se zkali,
však se brzy rozveseli
můj synáček malý.*

(Dokončení.)

Když se Slávek probudil, ničeho nepozoroval. Chata jejich jako jindy. Maminka stojí u okna, v kamnech tma

„To mám hlad, maminko!“

Maminka nic.

„To bych jedl!“

Maminka zase nic. Za to hlas mu neznámý — hlas dobrého ducha — mu odpovídá: „Když ty lžeš a říkáš ve škole, že maminka nechce vařit, nevaří.“

Babička vyjde z komory, něco pod zástěrou nese.

„To jistě něco na zub Slávkovi,“ myslí si on, „snad čerstvou pomazánku, hrnek podmáslí, nebo snad hnětýnku s povidly jako často nosila. „Ale babička se zastavuje u jeho postýlky, najednou zdvihne zástěru, vytáhne ruku s důtkami, a Slávek jich dostává nepočítaných. Křičí, prosí, nic platno. Babička se ohání, šupá jen to sviští: „Když ty říkáš ve škole, že tě biju důtkami, tak abys věděl, jak to chutná.“

Slávek vyskočí z postýlky, chytne do náruče šaty na židli ležící, utíká, co mu nohy stačí, zastaví se až na kraji lesa. Čerstva se obléká, sem tam na tělo si sahá, všechno ho pálí, pochopit nemůže, co se to děje.

Utíká do školy. Za chvíli vchází pan učitel. Slávek se zachvěl hrůzou. Pan učitel má dlouhé vlasy až na zem, ruce se mu vlekou po zemi, hrůza z něho jde. Slávek sedí v poslední lavici. Jak se hne, až k němu dosáhne dlouhá ruka pana učitele a vlepí mu každou chvíli nehorázný pohled se slovy:

„Když ty lžeš a říkáš doma, že mám ruce dlouhé až na zem, okus jich!“

Slávek sedí blízko otevřeného okna. Vyskočí na něj — je to v přízemku — a hupky k lesu.

Co to? Ohromná veverka stojí mu v cestě. Je veliká jako telátko, ohon má jako koště. Švihne jím Slávka přes hlavu, až on upadne. Vykulí na něj oči velké jako talíře a řekne lidským hlasem:

„Když ty doma lžeš, že jsem velká jako telátko, tak mne tu máš.“

Slávek příkrčený k zemi hrůzou setva dýchá. Náhle se vidí v Dobřínském zámku. Nádherná rakev s nebožtíkem knížetem stojí na katafalku. Jak Slávek vejde, rakev praská, nebožtík zdvihá víko, ukazuje na něj žlutým prstem a volá:

„Když ty doma lžeš, že na mně třikrát rakev praskla, počkej, ukážu ti!“

Slávek letí po schodech jako divý. Zas k městu míří.

Strýček Fabulovic veze klády, ale jaké ohromné klády! Široké jako sudy, do výše věže narovnané, dlouhé od kostela do konce městečka, a volá na něj:

„Když ty doma lžeš, jaké že klády vozím, tak je vidíš. Než přejedu, doběhne tě babička s důtkami.“

Slávek se obrací, neví, kam utéci. Se šílenou odvahou podběhne pod vozem a sedře si při tom obě ruce do krve. Jako štvaný uhání k lesu.

Zajíc velký jako kůň, s očima jako mísy, srstí jako lev, stojí před ním. Slávek se hrůzou třese. Stvůra se rozběhla proti němu, Slávek peláší druhou cestou. Tělo ho pálí, hlad a žízeň ho trýzní, stvůra za ním křičí:

„Když jsi lhal a doma říkal, že jsem jako kůň, tak jsem.“

Vlasy se mu ježí, div se strachem nezalkne. Lev proti němu vychází. Hrozně řve, a Slávek rozumí:

„Když jsi doma lhal, že jsi mne viděl pod Štítkem — vyřídil mi to jižní větříček — vydal jsem se na cestu ze džunglí až sem. Pojď, píchni mne do oka, uvidíš, jak tě roztrhám na tisíc kusů!“

Polomrtvý Slávek vyšplhal se na strom. Po dlouhé době lev mrskaje dlouhým ohonem odcházel strašlivě vrče. Až k večeru slezl Slávek se stromu. Měl hrozný hlad. Padl na zem a rval černé jahody oběma rukama. Syrovinky-houby našel, snědl je bez opečení. A potom úprkem uháněl domů. Jistě bude večeře hotová.

Tatínek seděl u kamen, ale s bot mu vyšlehovaly plamínky a šlehaly přímo na něj a pálily strašlivě.

Tatínek řekl: „Jen trp! Když jsi lhal, že mi šlehají z bot plamínky, potěš se jimi!“

Udýchaný, ustrašený skočil do postýlky tak, jak přiběhl. Chtěl to všecko zaspát, ale jak oči zavřel, začalo na půdě něco hrozně dupat, křičet, výskat. Otevřel oči. Hle, stropem prolizují se čertí ohnivé jazyky, žhavé uhlíky padají mu na tvář. Ďábelský, hrozný hlas volá:

„Když jsi lhal ve škole, že čerti u nás v noci tancují, poslouchej!“

Schoval hlavu do peřiny a usnul. Druhý den a celý týden prožíval všechny lži, které kdy prořekl. Vždycky při tom slyšel: „Když jsi lhal!“

V krátkých chvilkách trhaného spánku spíнал ruce:

„Pane Bože na nebi, já už nikdy nebudu lhát! Pane Bože na nebi, vysvobod' mne z tohoto trápení!“

A když jednou zase tak upřímně si sliboval, že už nikdy lhát nebude, dotkla se čísi ruka jeho čela, a čísi sladký hlas mu řekl: „Slávku, hodina tvého vykoupení se blíží. Dnes o půlnoci zanesu tě do tvého pravého domova. Poznal jsi bolest, poznal jsi, že každý bude jednou potrestán tím, čím hřešil. Prožil jsi, jak by to na světě vypadalo, kdyby všechny tvoje lži staly se skutkem. Jakmile uvidím, že opět lžeš, už bez milosti tě odevzdám Belzekuce, ta si tě napíchne na železný kůl, na rožni tě upeče a sní. Nelži! Každá lež je stupínkem do propastí pekelných.“

* * *

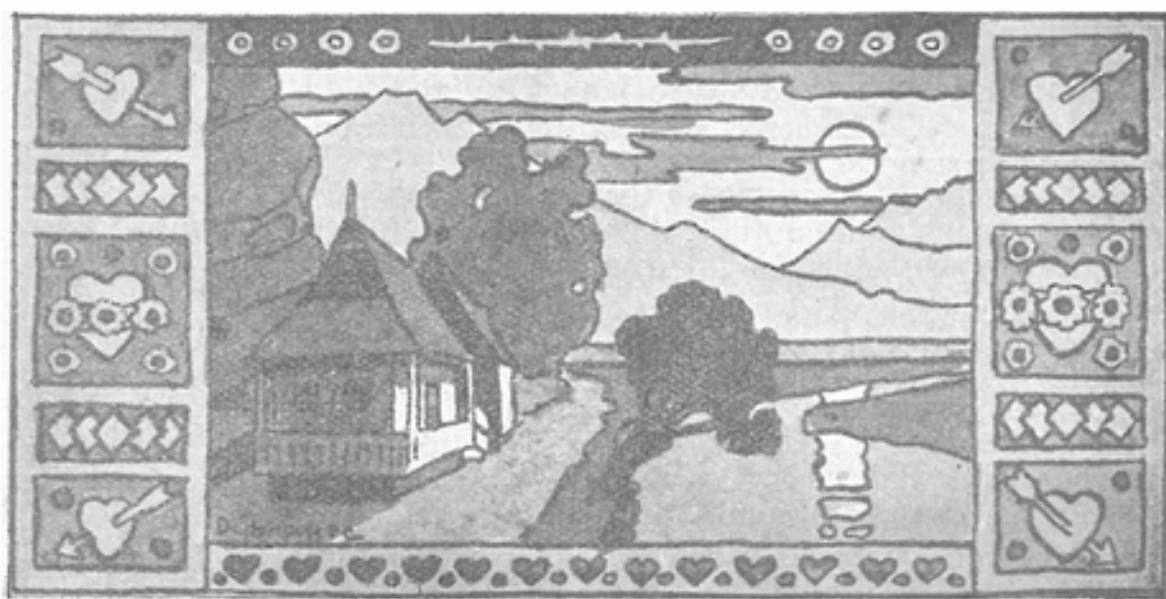
Slávkovi rodičové počítali bolestně dny. Maminka ani jednou se nezmyšlila, ani jednou nepromluvila.

V sousedství si vykládali, že lhavého Slávka odnesla si čarodějnice Belzekuka a že potrestala maminku nemotou, protože Slávkovi mnoho promíjeli.

Konečně přišel osmý den Slávkovy nepřítomnosti. Tatínek s maminkou seděli večer na zápraží. K půlnoci se prosvětlo kolem. Jasná, růžová záře zalila chatu. Dobrý duch se spícím Slávkem v náručí vlétl oknem do jizby. Zlehka hošíka na postýlku položil, na vteřinu zastavil se u maminky, dotkl se prstem jejích rtů a řekl: „Kletba je sňata. Mluv!“ A zmizel.

S hlasitým pláčem běželi oba k postýlce. Slávek však probudil se až pozdě k polednímu. To už byl jiný Slávek. Jedinká lež nepřešla jeho rty. Když jednou chtěl povědět klukům, že viděl v lese jelena, který měl parohy jako věž, hned si vzpomněl, že by se mu takový zas ukázal a honil ho a třeba i napíchl na parohy — a proto Slávek mlčel.

Přestali mu říkat „prolhaný“, a tatínek s maminkou byli s ním spokojeni až do konce života.

3. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

Josef Vévoda:

Proč má hrdlička na krku černý pásek?

Slovenské děvče nám to poví. Panna Maria měla jednu mnoho práce, i potřebovala někoho, kdo by jí zatím synáčka kolébal, než bude s prací hotova. Na dvorku poletovala hrdlička, chytila ji tedy a posadila ke kolébce, aby kolébala.

Ale milá hrdlička, neposeda, neměla se k tomu a pořád odbíhala. Matička Boží však věděla si s hrdličkou rady. Vzala černou šňůrečku, uvázala ji jedním koncem hrdličky okolo hrdélka, druhým ke kolébce a milá hrdlička musila nyní, chtíc nechtíc, pěkně kolébat i Synáčku Božímu, aby spíš usnul, hezky zpívati: Cukrů, cukrů!

Od té doby zůstal jí na památku černý pásek na hrdélku.

Okénka do světa i do života.

V měsíci říjnu konaly se po celém vzdělaném světě oslavy velikého našeho světce sv. Františka z Assisi, zvaného též Františkem Serafinským. Uplynulot dne 4. října 700 let od jeho blažené smrti. Tohoto jubilea prostého a skromného mnicha vzpomínali nejen katolíci, ale i protestanté; oslavovalo se nejen v kostelích, ale i na schůzích a v novinách, v divadlech i v knihách. V Itálii byly vydány i zvláštní poštovní známky s obrazy sv. Františka a jeho rodiště. Náš časopis přinesl několik obrázků a článků k tomuto jubileu již v 5. čísle minulého ročníku.

Obrovskou sochu sv. Františka v Assisi staví nad přístavem v San Francisco v Kalifornii. Světec jest tu znázorněn, jak žehná městu, které nese jeho jméno. Tato socha sotva ovšem překoná největší sochu na světě, totiž sochu Krista Vykupitele, jež byla nedávno postavena nad přístavem u Rio de Janeiro v jižní Americe: na vrchu 700 m vysokém je zbudován 12 m vysoký podstavec, na němž strmí socha do výše 35 m, celkem tedy 47 m. Dosud největší sochou na světě byla socha Svobody v přístavě Nového Yorku (36 m), pak socha sv. Karla Boromejského v Aroně na Lago Maggiore v sev. Itálii, vysoká 24 m.

Největší kniha na světě. Říká se někdy, že největší knihou na světě jest mohamedánský koran, ale ještě větší než toto dílo jest kniha, kterou může shlédnouti kdekdo, a přece málokdo si jí povšimne. Nalézá se ve Vídni v dominikánském kostele. Jest upevněna na zdi za hlavním oltářem. Kdo o ní přímo neví, jde mimo ni, považuje ji za starou skříňku. Ve skutečnosti je to kniha, jejíž listy se skládají z velmi tenkých a zarámovaných tabulí, které jsou na obou stranách potaženy pergamenem. Listy ty jsou 4 stopy vysoké a 3 stopy široké. Ve hřbetě knihy jsou upevněny zvláštními kotvicemi, které se při listování pohybují jako dveře. Obsah této jedinečné knihy jest velmi zajímavý a důležitý pro dějepisce. Jsou tam totiž vyprávěny životy zemřelých mnichů tohoto kláštera, mezi nimiž bylo mnoho slavných a učených mužů. Zápisy začínají již od

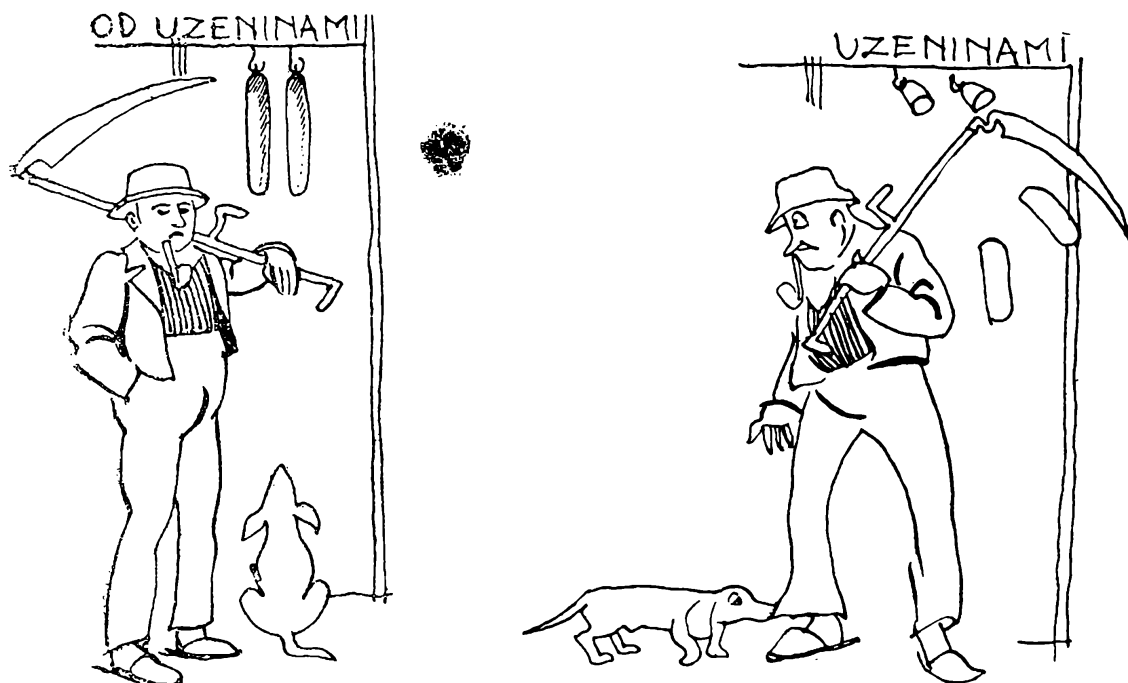
r. 1424. Jest tedy přes 500 let stará a má ještě mnoho prázdných listů. Na prvním místě je napsán výrok sv. Augustina: „Smrt toho jest blaženou, jehož život byl hoden chvály.“

Kolik hvězd vidíme prostým okem. Říká se básnicky, že člověk, dívaje se k nočnímu nebi, zří nad sebou planouti myriady hvězd. Ale prostým okem vidíme jich vlastně jen velmi málo; ty ostatní miliony nám ukazuje teprve řádný dalekohled nebo fotografie. Prostým okem vidíme jenom 19 hvězd první velikosti, 59 hvězd druhé velikosti, 182 hvězd třetí velikosti, 530 čtvrté velikosti, 1600 páté velikosti, 4800 šesté velikosti a dále už nic na obou polokoulích celého nebe. Zdokonalením dalekohledu došlo se až k hvězdám 14. velikosti, jichž napočítáno 29.000.000. Veliké stroje amerických hvězdáren v Licku a Yerlesu ukazují nyní i hvězdy 16. velikosti, jejichž počet jest 200.000.000. Vidíme tedy prostým okem vlastně jen pramaloučko hvězd, jen nepatrný zlomek počtu opravdu neobsáhlého. Ale i to málo mluví důrazně věřícímu srdci o velebnosti a moci všemohoucího Tvůrce nebes i země!

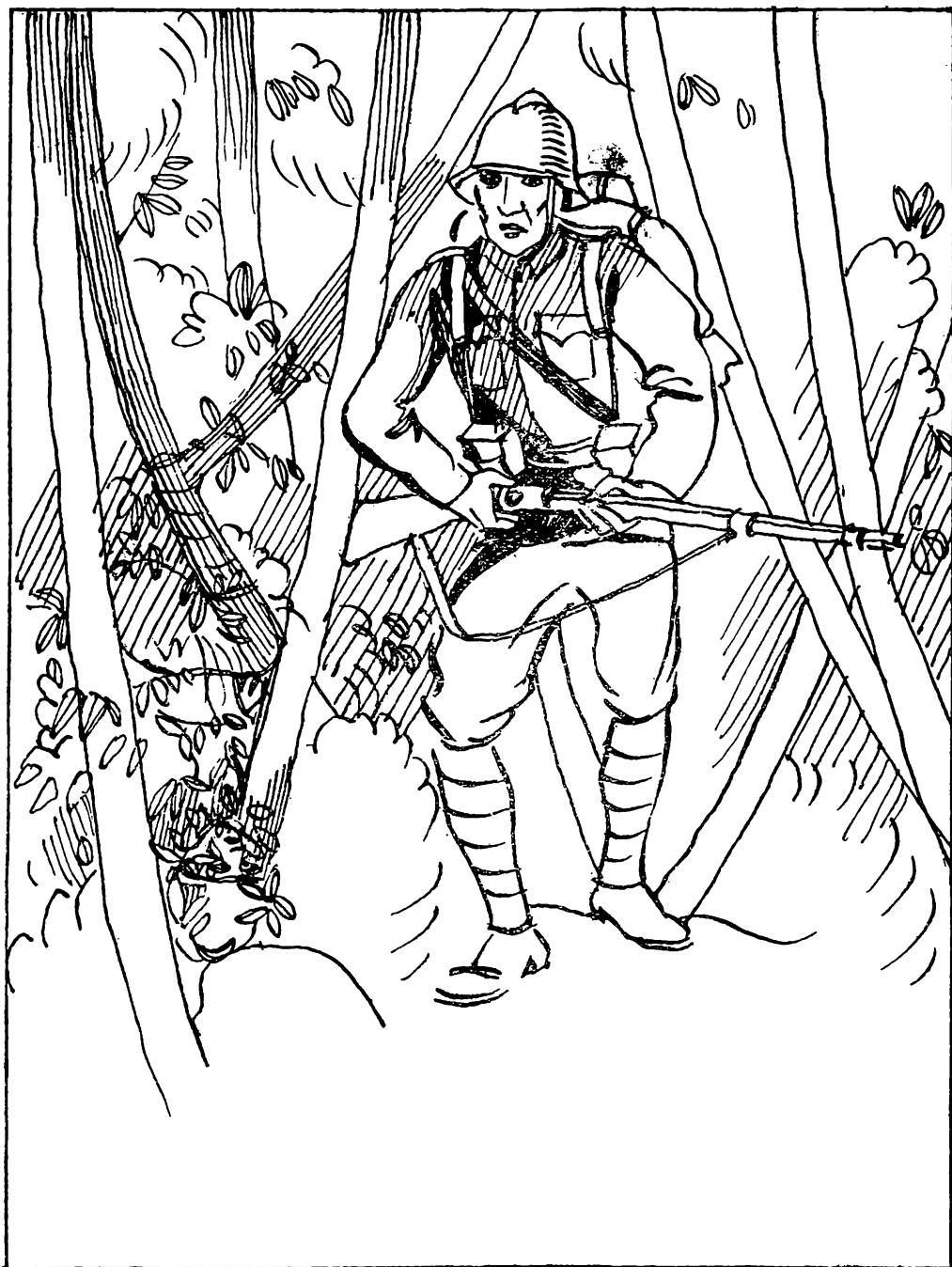
Hrdinové vzduchu. Neobyčejnou chladnokrevnost a odvahu osvědčili čtyři francouzští letci, kteří odvážným bojem s ohněm ve vzduchu vyvázli z jisté smrti. Čtyři mladí letci letěli v hydroplanu u Cherbourgu. Asi po půl hodině zpozoroval pilot, že stroj klesá. Benzinová roura praskla a vznikl požár, když byli ve výši 6000 stop. Zatím co stroj klesal, strojník Hamon, drže se výstuží a drátů, vysplhal se na jedno křídlo, aby odřízl rouru, přivádějící benzin, kdežto druhí dva členové posádky vylezli na druhé křídlo a hasícím přístrojem pokoušeli se uhasiti hořící stroj. Konečně klesli na moře a pokračovali v hašení vodou. Podmořský člun je zpozoroval a zavezl do přístavu, kde jim admirál osobně blahopřál k jejich odvaze a klidu. Jejich čin zasluhuje tím většího podivu, že jde o hochy vesměs mladší dvacetiletí, kteří byli v letectví takřka začátečníci. Když hoši vystoupili na břeh, chovali se tak klidně, jako by byli dokončili obyčejný let.

Jak strýček Přenosil místo trávy uzeniny kosil.

Skrývačka.

Kde je nepřítel?

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46.

Prosinec 1926.

ČÍSLO 4.

Z lože vstávám, chválu vzdávám Otci svému nebeskému za stráž noční.

Jan Valoušek:

O sv. Mikuláši.

Bylo již před vánočními svátky. Než přijde Štědrý den s večerem plným kouzla, předejde jej sv. Mikuláš se svými dárky a zvětšuje touhy a naděje, neboť které děti navštíví on, na ty nezapomene ani Ježíšek.

V radostné této roční době vyprávěla stařenka hodným vnoučatům, že vždy za dětství upírala své zraky k velkému výběžku za vsí; říkají tam „na chobotě“, Bůh ví, odkud vzešlo toto pojmenování. Chobot nosí největší zvíře, slon, a výběžek v lidovém rčení „na chobotě“ je věrným jeho obrazem.

Blíže něho je cesta a na malém, čtyřhranném paloučku vztyčen dřevěný kříž s mnoha symbolickými nástroji umučení Kristova, uměle ve dřevě řezanými, z nichž vyniká nad všechny oštěp. V tomto malebném koutku světa spouští prý se každého roku s nebe po zlaté stuze v tu noc před svým svátkem sv. Mikuláš s mnoha a mnoha dary pro děti.

Bylo tu dosti podivu, jaké množství dárků sv. Mikuláš musí dovézt, aby podělil všechny děti, které naň čekají.

„Milé děti!“ povídá babička. „Měsíc prosinec není velice přízniv cestování, a stává se, že sv. Mikuláš se svým břemenem nemůže s místa, neboť cesty jsou prašpatné a může se přihoditi, že uvízne v blátě. Proto otcové hodných dětí vycházejí na „chobot“ a trpělivě čekají na příchod sv. Mikuláše, aby mu ochotně pomohli naplněné fůry vytlačit. A protože vy nemáte tatíčka, půjdu také na „chobot“ čekat sv. Mikuláše.“

Stalo se však, že když se sv. Mikuláš spustil s nebe po zlaté stuze jako jindy, nespatriil zde nikoho z těch, kteří sem chodívali, aby mu pomohli s jeho nákladem. Chlíží se a uvidí stařenku, modlící se pod křížem. I táže se jí: „Což u vás nejsou již otcové a hodné děti?“

„Jsou, svatý Mikuláši, ale ty se v naší době těšíš stále menší lásce na zemi, než tomu bývalo za mých mladých let.“

„A kam se poděla ta moje švitořivá drobotina, která s radostí na mne každého roku čekávala?“ podivil se sv. Mikuláš.

Stařenka pokrčila rameny a zadívala se smutně na štědrého světce. Pak si dodala odvahy a řekla:

„Svatý Mikuláši, zdá se, že vycházíš z módy! Přicházím z města. Když jsem šla jeho ulicemi, nikde jsem neviděla tvůj obraz s bílým, důstojným vousem a s obvyklými podárky, zato však kam se jen ohlédneš, spatříš vyšňořené a všelijak ozdobené mladé i staré rarášky s ohnivými jazyky, pitvorně se šklebící, jakoby se všem vysmívali; zdomácněli mezi lidem, neboť jejich dárky obelstily lačná srdce.“

Svatý Mikuláš se zarmoutil při stařenčině řeči a měl se k odchodu.

„Svatý Mikuláši!“ zvolala stařenka třesoucím se hlasem, „a přece někdo na tebe čeká! Já a moje vnoučata. Slíbila jsem jim, že ti půjdu naproti, abys k nám nezabloudil. Jen pojd', neotálej, potěšíš je nesmírně svým příchodem!“

Sv. Mikuláš nastoupil zasmušen naznačenou cestu.

„Svatý Mikuláši, bolestný je světa nevděk!“ počala mluvit stařenka, „a ty nevíš, co všechno se zde na zemi děje. Lidé místo tebe mají rarachy s okovy na rukou, obtěžkané dárky, a staví si je za okna. A nejinak je tomu o Štědrém dni! Jdu-li městem, slyším: Ježíšek přijde a donese vám dárky! Ale těch, kteří vědí, kdo je Ježíšek a kteří se umějí k němu modlit, najdeš jen nepatrný počet. Ježíškovo narození oslavují podivnými způsoby. Jesle, stáj betlemská a chudí pastýři nejsou již vhodným dárkem ani hračkou dnešních dětí. My, jako děti, poslouchaly jsme s napiatou myslí věčně krásný příběh betlemské noci a za odměnu se nám dostalo červeného jablíčka a hrsti křížalek. Ó, co tu radosti a vzpomínek do dnešního dne!“

Cesta uběhla stařence a sv. Mikuláši velmi rychle. Přiblížili se k chýši již tak blízko, že bylo možno nahlédnouti dovnitř. Stařenčina vnoučata s utajeným dechem očekávala sv. Mikuláše a modlila se k němu. Světec se velice potěšil. Jeho tváře se vyjasnily a on pravil k stařence:

„Pro takové děti, jako jsou tvá vnoučata, stojí za to, abych přišel s nebe na ten podivný svět.“

A tak prý se dosud zásluhou dobré stařenky sv. Mikuláš spouští na „chobotě“ a navštěvuje hodné děti.

Jan Milota:

Létovíla.

Pohádka.

Slyšeli jste pohádku o statečném Slaviborovi a krásné Létovíle, o bělouši Zlatohřiváku, o laštovici rychloletce a o jelenu paroháči?

Neslyšeli?

O čem tedy budeme nejdříve vypravovati? O čem jiném, než o statečném Slaviborovi.

Statečný Slavibor, syn moudrého vladyky Dobroslava, byl sličný a dobrý junák, pýcha a naděje svého starého otce. Již jako pacholík uměl výborně vládnouti lukem i oštěpem. Lukem sestřelil jestřába, jenž jednoho dne přes nádvoří hradní letěl, a oštěpem protkl na honě divokého kance, tohoto černého satana lesů. Rád lovil v okolních lesích otcovských, ale raději sedával na omšelém balvaně nad jezerem v rozsáhlém parku zámeckém a nad knihou snil a dumal.

A o čem nyní budeme vypravovati? O krásné Létovíle.

Krásná Létovíla byla dcerou krále Sluneční země. Jako její vznešený otec, i ona byla dobrá a laskavá. Kamkoli zavítala, všude rozsávala hojnost a požehnání. Slavibor měl to štěstí, že ji spatřil jednoho dne v parku zámeckém.

Seděl jako obyčejně na omšelém balvanu nad jezerem. Krásný, tichý večer již pomalu se snášel nad snícími vodami a tiše šumící rákosí halilo se zvolna v podvečerní stíny.

Tu náhle jako světlý, lehký obláček vznesla se nad šumné rákosí překrásná víla, jejíž kadeře, věnčené růžemi, zářily zlatem. Slavibor se zatajeným dechem, pln obdivu pozoroval báječný ten zjev a sledoval jej vznícenými zraky, až mu v dáli v mlhách večerních zmizel.

Od té doby nemohl na tajemnou vílu zapomněti. Chodil denně k modravému jezeru, bloudil často kolem dokola, ba hledal i v rákosí hustém, ale nadarmo. Čarovná víla se mu více nezjevila. Přece však doufal, že ji ještě jedenkrát spatří a umínil si, že se musí o ní více dověděti. Proto se obrátil na vlaštovici rychloletku.

A tak budeme nyní vypravovati o vlaštovici rychloletce. Byla to dobrá přítelkyně Slaviborova. Její hnízdečko bylo zrovna nad oknem komnatky, v níž princ přebýval. Vlaštovice rychloletka každého rána s ním švitořila.

Jednoho dne se jí tedy zeptal: „Vlaštovičko rychloletko, přítelkyně milá, pověz mi, kdo byla ona princezna, kterou jsem onehdy spatřil u jezera?“

„Jak vypadala?“

„Byla všeska krásně bílá a růžové květy jí hořely ve zlatých kadeřích.“

„To byla jistě Létovíla, naše panovnice. Dokud zde prodlévá, i my zůstáváme, ale jakmile nám pokyne, s ní odletíme.“

„Tedy ji více nespatřím,“ povzdechl Slavibor.

„Chceš-li ji spatřiti,“ podotkla vlaštovice, „dostav se k jezeru, až se budeme shromažďovati ke svému odletu.“

Když tedy vlaštovičky se shromažďovaly v rákosí ke svému odletu, byl Slavibor na místě a čekal na krásnou Létovílu.

A tu za krásného tichého večera zdvihlo se s hlasným švitořením celé hejno vlaštoviček nad rákosí, zakroužilo nad vodami, a hle! tu ve středu jejich vznášela se krásná Létovíla a kynula s úsměvem svým bílým závojem Slaviborovi jako na rozloučenou.

Slavibor mával za mizejícími vlaštovicemi bílým šátečkem.

Též Slavibor mával za mizejícími vlaštovicemi bílým šátečkem tak dlouho, až mu docela v mlžné dáli se ztratily. Potom vrátil se smuten do hradu otcovského...

A o čem budeme nyní vypravovati? O krásném bělouši Zlatohřiváku. Slavibor byl smuten. Stýskalo se mu velmi po přítelce vlaštovici i po krásné Létovíle. Byl by nejraději se pustil za nimi do oněch šťastnějších krajů, kde zimy není, kde stromy neustále se zelenají, květiny kvetou a ptáci prozpěvují. Ale to nebylo možno a tak Slavibor

bavil se honbou a když tak proháněl se divoce na svém bílém koni Zlatohřiváku, zapomínal trochu na svůj zármutek pro přítelku vlaštovici a krásnou Létovílu.

Bělouš Zlatohřivák byl nyní jediným jeho potěšením. V jeho říši nebylo krásnějšího koně. Byl všecek bílý jako sníh a bujná hřiva jeho se leskla jako čisté zlato. A jak byl rychlý! Bylo mu hračkou bystrým letem dohoniti prchajícího jelena. Což divu, že Slavibor ho miloval a na jiném koni nikdy na lov nevyjížděl. Však o něm ještě uslyšíme.

Zatím budeme vypravovati o rychlonohém paroháči jelenovi.

Přišla Zima kouzelnice a roztrhnuvši nad krajem šedé plachty mraků, zasypala celou zemi bílým sněhem.

Slavibor sedával nyní s knihou u hřejícího krbu, v němž veselý oheň zářil a stravoval celá polena dříví, a zabíral se ve čtení a snění. Tu se mu často zdávalo, že sedí na omšelém balvaně u jezera a vidí nad vodami se vznášející Létovílu. A tu náhle vyskočil, dal si osedlati svého Zlatohřiváka a tryskem se pustil do smutného zimního kraje.

Jednou na takovém výletě spatřil dva jeleny a Zlatohřivák bez pobídky pustil se za nimi. Ubozí paroháči byli dlouhotrvající zimou a hladem zmořeni a tak je Zlatohřivák dostihl brzy.

Slavibor chytil v běhu jednoho jelena za parohy, ale v tom jelen promluvil: „Co nás pronásleduješ, princí? Co jsme ti učinili? Není toho dosti, že nás trápí hlad a zima? Pusť mne na svobodu!“

Slavibor se zastyděl, ale přes to řekl: „Nepustím tě, jelene paroháči, až mi povíš, jak možno přivést nazpět krásnou Létovílu.“

„Toho nevím,“ odvětil jelen paroháč, „ale v tomto lese bydlí starý, dobrý kouzelník, náš přítel. Ten ví všechno a jistě i tobě poradí.“

„A kde bydlí? Ukaž mi cestu!“ zvolal princ.

„Pojeď za mnou!“ pravil jelen a pustil se do skoku.

Zlatohřivák se Slaviborem letěl v patách za ním. Tak se brzy dostali k obydlí dobrého kouzelníka. Bydlel v prosté chatrči a vyšel jim vstříc.

„Vím, proč přicházíš, princí Slavibore“, pravil laskavě. „Rád bys přivedl nazpět krásnou Létovílu.“

„Tak jest,“ odvětil Slavibor, „a doufám, moudrý starče, že mi poradíš.“

„Je to příliš daleko, synu, vece kouzelník.“

„A kdyby to bylo ještě dále,“ zvolal Slavibor, „na svém Zlatohřiváku tam dojedu.“

„To by musil mít křídla,“ usmál se kouzelník.

„Tak mu dej křídla,“ naléhal Slavibor.

Kouzelník se zamyslel a potom pravil: „Za nic bych toho neudělal, ale že chceš přivést nazpět krásnou Létovílu, chci ti být nápomocen. Staň se!“

A promluviv nějaká tajemná slova, kouzelník vztáhl ruku a dotkl se svým kouzelným proutkem Zlatohřiváka a ejhle! tomu hned narostla překrásná bílá křídla.

Slavibor radostně děkoval dobrému kouzelníkovi a nemeškaje, vyšvihl

se do sedla, v okamžiku se vznesl do vzduchu a letěl do dálných teplých krajín.

Dlouho, dlouho letěl, ale mohutná křídla Zlatohříváka neumdlávala. Přeletěli tak hory i doly a dostali se konečně do krajů, kde nebylo sněhu, kde se stromy stále zelenaly, květiny kvetly a ptáci prozpěvovali. Byla to Sluneční země.

„Jsme na místě!“ zvolal Slavibor a Zlatohřívák se s ním spustil dolů a snesl se zrovna do nádvoří královského zámku, jež bylo vydlážděno zlatem a drahými kameny.

Celý zámek byl ze zlata a všechno zářilo tak, že nebylo možná na tu skvělou krásu ani patřiti. Ale když přiletěl Zlatohřívák, tu od jeho zářící hřívy vzplálo všechno jako jedním ohněm a strážé jaly se volati: „Hoří! Hoří!“

Na ten pokřik vyběhlo ze zámku všechno služebnictvo: Kuchař královský s velkým nožem, jak právě krájel maso, kuchařka s vařečkou, služka se smetákem, lokajové i štolbové, kuchtíci i čeledínové, a v prvním patře z okna komnaty princezny vystrčila svůj všetečný nosík i komorná.

Konečně sám starý král v županu a dýmko v ústech a hrdá královna s korunou na hlavě a nedokončenou punčochou v ruce, objevili se na balkoně.

„Co je?“ ptal se král.

„Hoří! Hoří!“ křičeli všichni a běhali sem a tam.

„Kde hoří?“ pravil král a vypustil veliký kotouč dýmu.

Nikdo nemohl říci, poněvadž nikde nehořelo, ale tu přišli na to, že ona ohnivá záplava pochází od princova Zlatohříváka. Všichni se hned hrnuli k zářícímu koni a král nařídil, aby neznámý rytíř byl k němu přiveden.

Slavibor tedy seskočil se svého koně a spěchal ke králi. Král nebyl v dobré náladě, protože byl probuzen ze svého odpoledního spánku, a královna rovněž byla velmi mrzuta, neboť při náhlém poplachu, pletouc svoji punčochu, tak sebou trhla, že si pletací drát vrazila do prstu, na který si dosud foukala.

„Kdo jsi a co zde pohledáváš?“ spustil král zhurta na Slavibora.

Ale Slavibor se nezalekl a pokloniv se opět králi i královně, pravil klidně: „Jsem Slavibor, syn krále Dobroslava a přijel jsem si pro princeznu Létovílu.“

„A jaj!“ podivil se král. „Ty znáš tedy princeznu a kde pak jsi se s ní seznámil?“

„Nikde, pane králi,“ odvětil Slavibor, „pouze dvakráte jsem ji viděl a to ještě zdaleka.“

„Hm, hm,“ povídá král a silně ze své zlaté dýmky zabafal, „snad bys ji tedy poznal?“

„Doufám, pane králi,“ vece Slavibor, „neboť krásnější princezny není pod sluncem.“

„Aj, aj!“ zvolal král. „A zná-li ona taky tebe?“

„Toho nevím, pane králi,“ odvětil skromně Slavibor.

„No, dobrá, princí,“ pravil král. „Poznáš-li tedy princeznu Létovílu,

Bělouši Zlato-
hřiváku bylo
hračkou doho-
niti prchající-
ho jelena . . .

moji dceru, a pozná-li ona tebe, budu přesvědčen, že mluvíš pravdu a dovolím, aby šla s tebou. Ne-li, pak hlava dolů!”

V tom okamžiku se naklonila královna ke královskému uchu svého vznešeného chotě a něco mu šeptala. Král pokyvoval hlavou a usmíval se. Potom pokynul na komorníka a něco mu rovněž pošeptal. Ten ōdkvapil, ale brzy se vrátil s kuchařkou, pěknou pannou.

„Je to princezna Létovíla?“ ptal se král Slavibora.

„Není, pane králi,“ odpověděl Slavibor, „tu jsem viděl na nádvoří s vařečkou.“

„Aj, aj!“ podivil se král chytrosti princově a pošeptal opět něco komorníkovi. Ten po chvíli přivedl opět jinou hezkou pannu, služebnou.

„Je to princezna Létovíla?“

„Není, pane králi,“ vece Slavibor, „tu jsem viděl na nádvoří se smetákem.“

„Aj, aj, aj!“ podivil se král a opět zašeptal něco komorníkovi. Ten po chvíli přivedl velmi sličnou pannu, princeznu komornou.

„Je to princezna Létovíla?“

„Není, pane králi,“ odpověděl Slavibor, tu jsem viděl, jak z okna hořejší komnaty vystrčila všetečně nosík, to by princezna neučinila.“

„Aj, aj, aj, aj!“ zvolal král v nejvyšším podivu, vybafl opět veliký kotouč kouře a pravil: „Vidím nyní, že jsi pravý a dokonalý princ, rytíř bez bázně a hany. Nuže, zavolejte princeznu Létovílu!“

Stalo se a když krásná Létovíla vstoupila a všichni se jí hluboce klaněli, poklonil se i Slavibor a král pravil: „Princezno Létovílo, znáš-li tohoto rytíře?“

„Znám, můj královský otče,“ odvětila skromně princezna.

„To mne těší!“ zvolal král. „Nyní vidím, že mluvil pravdu. A víš-li pak, že si přijel pro tebe?“

„To zas těší mne, můj královský otče,“ odvětila princezna.

„Tedy potěšení na obou stranách,“ usmál se král, „a chtěla bys s ním jeti?“

„S tvým dovolením, otče,“ vece princezna, „beztoho se tam zas na léto chystám.“

„A tak krásná příležitost se vždycky nenaskytne,“ podotkl král. „No, jeďte si, milé děti!“

„Díky, otče,“ odvětila princezna a políbila otci ruku.

I Slavibor chtěl králi políbit ruku, ale ten náhle vybafl ohromný kotouč kouře a zvolal: Ještě nejsme hotovi!“

A pravil zaraženému Slaviborovi: „Ty jsi nás polekal, ba byl jsi příčinou povážlivého ublížení na těle vznešené královny. (Královna si znova foukala na prst). Za to bych tě měl vsaditi do žaláře, ale k vůli své dceři se spokojím, dáš-li mi svého Zlatohřiváka.“

„Ale na čem pojedem, otče?“ zvolala princezna.

„Dám vám jiného koně,“ odvětil král. „Co tomu říkáš, princi?“

„Jak poroučí král,“ odvětil Slavibor. „Prosím jen o dovolení, abych se směl s princeznou na svém Zlatohřiváku projeti po nádvoří.“

„Nemám nic proti tomu,“ vece král.

„Aspoň budeme viděti, jak jim to slušeti bude,“ podotkla královna.

Sestoupili tedy všichni na nádvoří a král z opatrnosti postavil do brány silnou stráž. Slavibor vyšvihl se do sedla, princezna se lehce vyhoupla k němu a objížděli nádvoří.

Všichni jim volali: „Sláva!“ Když pak objeli po třetí, pobodl Slavibor svého okřídleného koně a vzkřikl: „Vzhůru, můj koníčku!“

A v tom okamžiku Zlatohřivák se vynesl rychle do povětří. Král vzkřikl: „Chyťte ho!“

Slavibor se obrátil a zvolal: „Až bude mít mladé, pošlu vám jednoho!“

A než se vzpamatovali, už byl s princeznou za horami.

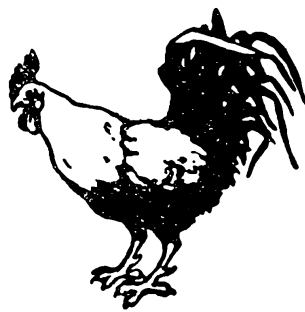
Červená slepička a pšeničné zrnko.

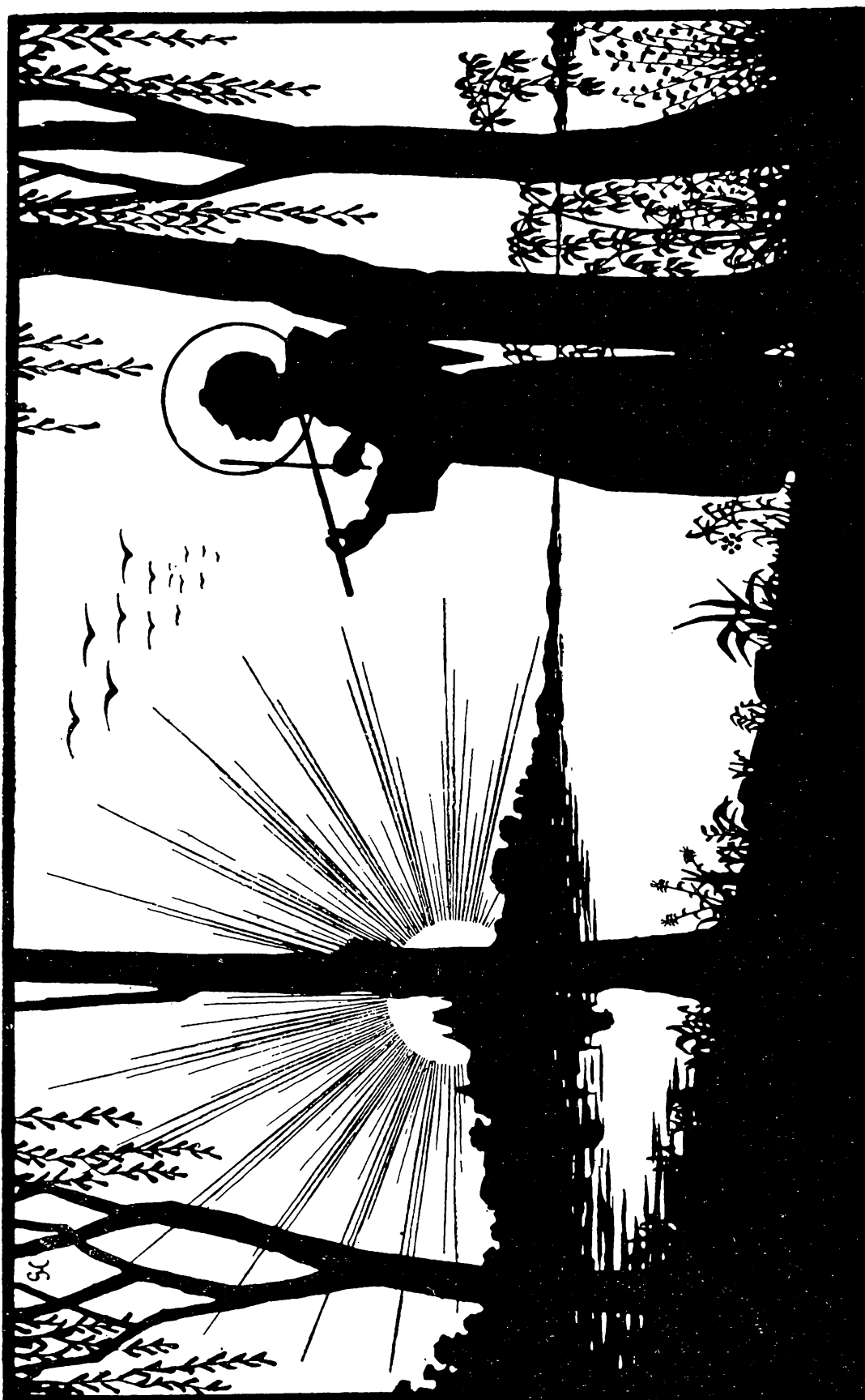
Anglická nár. povídka.

Zaznamenal Marion F. Lansing.

Červená slepička našla jednou pšeničné zrnko
„Kdo zaseje tohle zrnko?“ otázala se.
„Já ne,“ odpověděla myška.
„Já ne,“ odpověděla kočka.
„Já ne,“ odpovědělo prasátko.
„Tak zaseju sama,“ řekla červená slepička a učinila tak.
Když pšenice dozrála, otázala se červená slepička:
„Kdo sklídí tuhle pšenici?“
„Já ne,“ odpověděla myška.
„Já ne,“ odpověděla kočka.
„Já ne,“ odpovědělo prasátko.
„Tak sklídím sama,“ řekla červená slepička a učinila tak
Když pšenice byla sklizena, otázala se červená slepička:
„Kdo odveze tuhle pšenici do mlýna?“
„Já ne,“ odpověděla myška.
„Já ne,“ odpověděla kočka.
„Já ne,“ odpovědělo prasátko.
„Tak ji odvezu sama,“ řekla červená slepička a učinila tak
Když byla pšenice semleta, otázala se červená slepička:
„Kdo z této mouky upeče chléb?“
„Já ne,“ odpověděla myška.
„Já ne,“ odpověděla kočka.
„Já ne,“ odpovědělo prasátko.
„Tak jej upeku sama,“ řekla červená slepička a učinila tak.
Když chléb byl upečen, otázala se červená slepička:
„Kdo sní tento chléb?“
„Já,“ odpověděla myška.
„Já,“ odpověděla kočka.
„Já,“ odpovědělo prasátko.
„Ne, vy ne, ale sním jej sama,“ odpověděla červená slepička a učinila tak.

Přel. Otto F. Babler.

Sv. František zpívá před smrtí Píseň slunce.

J. M. Sázavský:

POZOR NA KOSU!

K žertovným obrázkům v min. čísle.

*Strýček šel kol krámu kdysi,
tam dvě uzenice visí.
Na ně Bosák toužně kouká.
„Chtěl bys, vid’?“ strýc na něj brouká.*

*Psík ho chytl za nohavičku,
jak by řek: „Dej jitřničku!“
Strýc se točí: „deš mi, sice!
Přefal kosou uzenice!“*

*Bosák skočí beze strachu,
chytne kus a už je v prachu — —
Uzenář pak zle se katí,
strýček chudák všechno platí.*

Jiří Sáhula:

Ušlechtilost vítězi.

V rozsáhlé dvoraně měl se pořádati koncert. Nástroje hudební byly rozloženy na prostranném podiu na různých místech.

„Já nejvíce vyniknu,“ zavřeštěla křídlovka. „Můj zpěv je pronikavý a vysoký. Jistě budu hráti všechny melodie solové; vy ostatní mne budete poslušně doprovázeti.“

„Co se tak zpozdíle chlubíš?“ rozčiloval se pozoun. „Můj hlas jest nejmohutnější; spodní mé tóny burácejí jako hrom. Připoutám k sobě největší pozornost.“

Ozvala se basa: „Příliš se chlubíš, bratře pyšný! Nikdo zde neumí tak znamenitě hučeti jako já. Nepochybuji, že všechna sóla jsou určena pro mne.“

„Jste oba na omylu,“ namítal buben. „Mé dunění nenapodobí žádný nástroj. Rachot hromu, hučení lesa i řeky dovedu tlumočiti ze všech nástrojů nejlépe. Budu tedy míti na zdaru koncertu lví podíl. Mně musí náležeti slovo hlavní.“

Hádaly se i jiné nástroje, kdo z nich nejvíce vyniká: Jen malé housle skromně mlčely.

Sešli se hudebníci a usedli na připravené židle. Když se již ke hře přichystali, vstoupil na podium vynikající virtuos; chopil se houslí, pokročil vpřed a hrál v stoje, aby obecenstvo seznalo, který nástroj má při koncertě hlavní úkol.

Ušlechtilé, jímavé tóny linuly se z houslových strun, až někteří posluchači slzeli. Ostatní nástroje tlumeně doprovázely, stávající se služebníky rajského hlasu oněch houslí.

Ušlechtilost a vřelý cit více dojíká, větší lásce se těší než hlasy bouřlivé, strašidelné a drsná síla.

J. Mil. Orebský:

BALLADA O JANOŠÍKOVI.

*Letí víchr, letí,
od tatranských hájů,
novinu zlou nese
do slovenských krajů.*

*Do slovenských krajů,
do dědin a polí,
že Janošík lapen
na Králově Holi.*

*Na Králově Holi
vatra už nesvíti,
tam po krutém boji
horšti chlapci zbiti.*

*Horšti chlapci zbiti,
jenom zůstal jeden:
v ten likavský žalář
Janošík byl veden.*

*V ten likavský žalář
Janošíka dali,
ruce mu i nohy
v pouta ukovali.*

*V pouta ukovali
ruce mu i nohy,
zaplakaly hory,
i ten lid ubohý.*

*Neplač, neplač, Máti,
seři slzy s líc,
však Ti naše Tatra
zrodí reků více.*

*Zrodí reků více
slovenskému rodu,
dobudou ti zase
ztracenou svobodu.*

*Tatra v blescích vzplála,
hromy divě bily,
ztracenou svobodu
reci zas dobyli.*

F. Háj:

Rozplakaná Málčinka.

Pohádka.

Málčinka byla holčička jako kvíteček. Vlázky se jí zlatily zrovna tak jako mamince a oči měla tak černé, jako tatínek. Byla jedináček továrníkových Paurových a vychována, inu, jako vzácná cizokrajná květinka.

Málčinka byla však rozplakaná holčička. V městečku o ní říkali „rozplakaná Málčinka“. Plakala, když začalo pršet, plakala, když sluníčko hřálo. Plakala, když si umázla zástěrku, když k obědu bylo maso, když byly koláče. Zkrátka, Málčinka plakala každou chvíli. Pojďme se na ni podívat, když vstává!

Maminka Noc vypravila už dávno Sluníčko na cestu oblohou. Oblekla mu tu nejsvíťivější bundičku, kterou mělo, a řekla:

„Pospěš, synáčku! Ještě jsi spalo, když jsem slyšela naklepávání kos. Slyšíš teď? To sekáči se svolávají, řadou postaví se do zelených luk, toten zachrastí, zelené kobylinky velkými skoky rczběhnou se před ostřím kos a lidskými hlasy, sekáči se rozpřahnou a řeknou: „Tak s Pánem Bohem“, a zelená tráva bude se pokládat v rovné, husté řady.

Vykul se, synáčku, vykul! Však oni se budou po tobě dívat a říkat: „Suš, sluníčko, suš! Nedělej hlouposti, nesháněj mráčky a neschovávej se za ně!“

Sluníčko posledně, ale už maloučko otevřelo zářící pusinku a vykulilo se z růžového obláčku. Ještě se obrátilo po mamince, ale ta už zmizela. Řeklo si:

„Pravdu má naše maminka. Než se pořádně prokoukám, budou mít posečeno, a musím sušit. To bude dnes práce! Povídal včera bratr Měsíček, když šel spat a já vstával, že začíná senoseč.“

Sluníčko zadívalo se do hlubokých lesů pod sebou, usmálo se na svůj obraz ve třpytné hladině Sychrovského rybníka a začalo pomalíčku hrát.

Přespolní děti cupitaly lesní cestou k městečku do školy. Naninka Bucháčkovic měla novou mošničku plátěnou, šedivou. Maminka jí na ni vyšila červeně vlčí máky a fialové koukoly.

„To koukáš, Pepíku,“ řekla Sejkorovi, „jakou mám mošničku, vid? Ty máš na tašce vyšitého jelena. Kytky jsou lepší! A což kdybyste věděli, co v ní nesu k obědu!“

„Chlebiček s másličkem, vid?“

„Vdolky s povidlím, vid?“

„Buchtu s trnkami, vid?“

„Ba ne! Hnětynky mám. Hnětynky se škvarky!“ Poponesla se honosivě, a ostatní děti si opakovaly:

„Jéje, hnětynky! A dáš, Naninko, jen kouštíček? Dáš?!“

Pepík Sejkorovic vykřikl: „Však ona dá, není skoupá. Ale pospěšme si, sluníčko už je nad javorem!“

Sluníčko u školy se rozhlédlo po dětech, které už sedaly do lavic. Hned vědělo, že chybí Mařenka Charvátovic a Jeník Dušku. Mařence

V nádherně upraveném pokojíku u Paurů bylo jako každý den před osmou. Málčinka nechtěla do školy, nechtěla vstát, nevěděla, co by snídala — jestli kakao, čokoládu, čaj s citronem, nebo kávu; jestli koláčky nebo buchtičky nebo cukroví. A tak se stalo, že bylo za deset minut osm, když konečně Málčinka s velikým pláčem a kusem koláče v ruce vedena služkou vyšla z domu.

i slepičky honila, po holubech kamením házela. Až půjdu večer spat, potkám jistě bratra Měsíčka. Řeknu mu, aby se zastavil u „Červeného kříže“ ve skaleckých lesích. Naše maminka říká, že tam žije ještě několik dobrých víl s královnou Světluškou. Ať jim poví, jak Málčinka zlobí, a ony jistě budou znát prostředek napravit ji.“

Měsíček odpověděl: „Buď bez starosti! Vídám teď víly každou noc a svítím na jejich reje a tance. Světluška je předobrá. Právě včera

Málčinka klečela a plakala, i když už seděla v lavici, a pan učitel řekl: „Kolik je pět a dvě?“ Paurová dala se do pláče znovu.

Sluníčko to všecko vidělo a řeklo si: „Tuhle holčičku musíme napravit. Je moc rozmazlená, nikam by to na světě nepřivedla. Bohatství jejích rodičů jí nezaručí, že by mohla celý život proplakat a profňukat. Peníze nejsou všecko. Dobré srdíčko nemá. Vidělo jsem ji kolikrát, jak týrala jejich psa Vejříka, kočku Mindu, a

roztrhla si plášť ze stříbrných vláken, a já jsem jí daroval několik svých paprsků, aby si jej mohla spravit. O Málčince jsem slyšel před časem, když dělníci z továrny seděli dlouho do noci před svými domky. Máš práci teď, vid' ? Sušíš ! Jen neměj teď ničeho s mráčky ! Za chvíli by se okolo tebe nahrnuly, a ty bys jim povídal pohádku, ony by se při ní rozplakaly, a lidi dole pod námi by řekli: „Prší, a my máme posekáno.“ Dobrou noc, Sluníčko ! Maminka už ti postýlku ustlala. Za mnou přijde, a zítra na shledanou !“

„Dobrou noc, Měsíčku, děkuju ti !“

Měsíček se zamyslel: „Pravdu má Sluníčko. Málčinka musí být jiná. Dobře, že mi dnes dala maminka tu nejsvětivější kamizolku. Posvítím vílám k jejich tancům a potom promluví se Světluškou.“

Skalecké lesy zčernalé Nocí byly tiché jako sen mrtvých na hřbitově. Větríček, nejmladší synáček maminky Noci, dnes hned s večerem šel spat. Řekl unaveně: „Celý den jsem profoukal pokosenou travu. Sluníčko dýchlo shora, já profukoval zdola, aby pěkně schla. Maminko, nechte mne dnes v noci odpočinout !“

Maminka Noc ustlala třetí postýlku a řekla: „Jdu s Měsíčkem do světa. Až se vrátí Sluníčko, ať čerstva spí, musí brzo vstávat !“

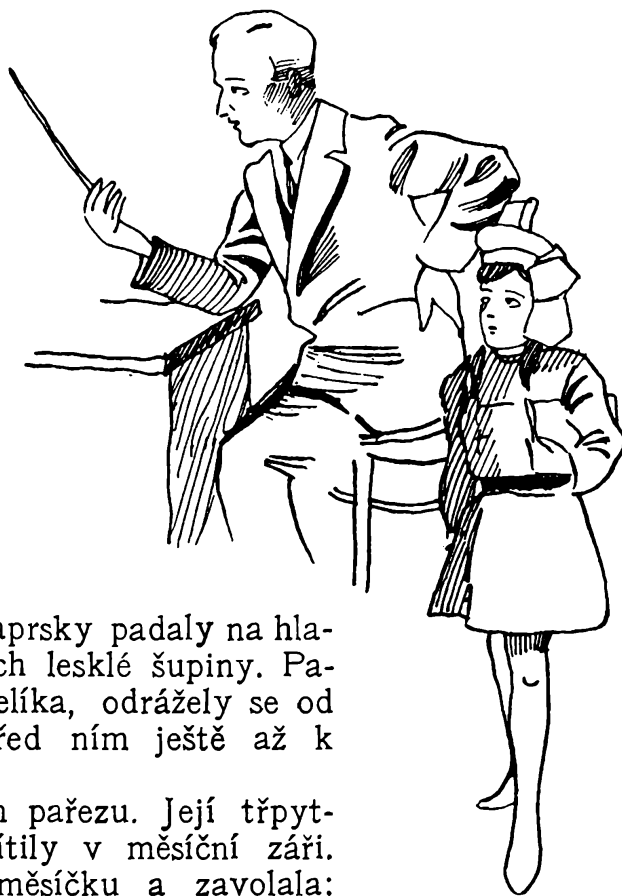
Měsíček zastavil se nad skaleckými lesy. Jeho stříbrné paprsky padaly na hladiny rybníků a tvořily na nich lesklé šupiny. Padaly na věž skaleckého kostelíka, odrážely se od zdi kláštera a rozběhly se před ním ještě až k „Červenému kříži“.

Světluška stála na vysokém pařezu. Její třpytný plášť a zelenavý závoj svítily v měsíční záři. Rozpjala bílé ruce proti měsíčku a zavolala: „Pojď, sviť ! Větríček šel spat, nepocuchá našich hebkých rouch, a nám se chce tančit v hlubokém tichu Noci.“

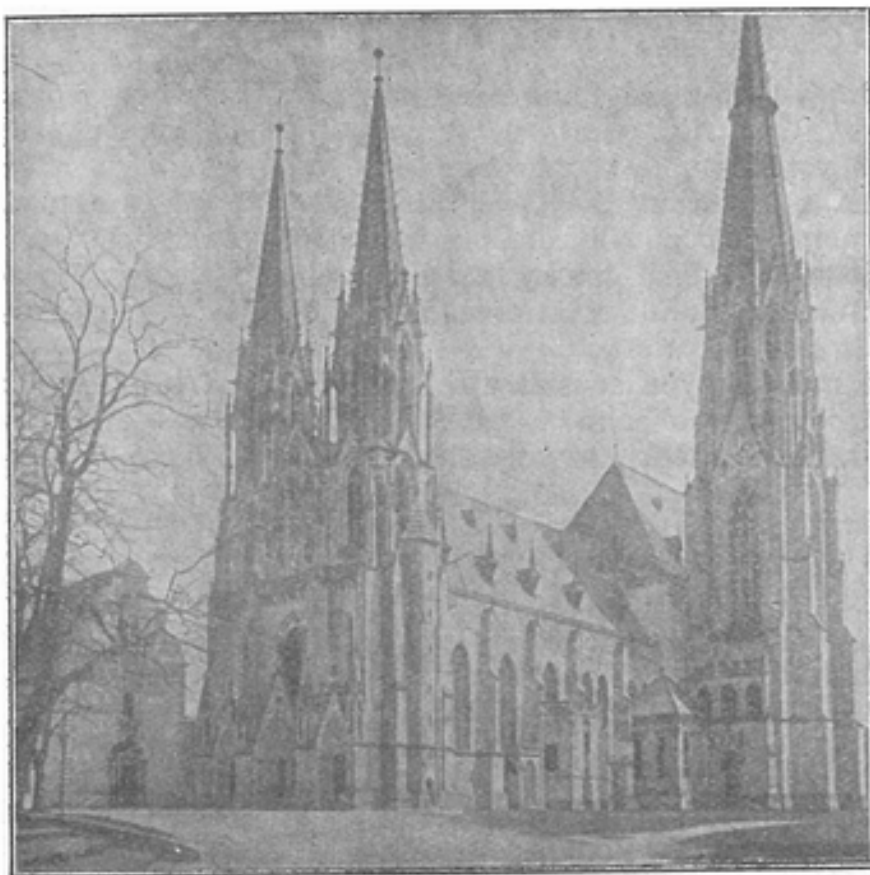
Se všech stran sbíhaly se ostatní víly. Do modra, zelena a žluta třpytily se jejich závoje. Plavými poskoky začaly rej. Měsíček jim svítil, a svítily i jejich oči podobné záři svatojanským muškám. Našlapovaly zlehka na zelený mech, ale tak tichounce, že suchá větvička v mechu pohozená kroků a poskoků jejich necítila.

Táhlo k jedné s půlnoci, když naposled zavlály třpytné závoje v modravém světle měsíce. Světluška znovu vztáhla ruce k měsíčku: „Jsi dobrý, Měsíčku, že's nám posvítil. Až něco budeš chtít, jen řekni !

(Pokračování.)

Pan učitel cni se neohlédl.

Metropolitní chrám sv. Václava v Olomouci

náleží k nejpmátnějším budovám tohoto druhého hlavního města moravského. Jest postaven na skalnatém výběžku a vyniká již svou krásnou polohou, takže zaujme pozornost každého, kdo přijíždí do Olomouce. Původní jeho stavbu dali vybudovati olomoučtí knížata Ota Černý, syn vévody Břetislava a Svatoplukův syn Václav. Byla dokončena a slavně vysvěcena r. 1131 od biskupa Zdika. Za krátko byl postaven za chrámem nádherný knížecí hrad a obojí obeháno pevnými hradbami. Zbytky jejich jest dosud viděti za kostelem.

Z této původní chrámové stavby zachovalo se jen románské průčelí. Ve 14. století byl chrám přestavěn ve slohu gotickém, před 50 lety byl pak velkým nákladem znovu opraven a uvnitř nádherně vyzdoben od kardinála Fürstenberga. Byly zřízeny zvláště pěkné věže.

Ve chrámě jsou tři hudební chory, troje varhany, 9 oltářů, tři kaple a arcibiskupská i kanovnická hrobka. Nad sakristií jest stará knihovna, která obsahuje mimo jiné také vzácné rukopisy z XI. a XII. století

Josef Vévoda:

Proč má křivonoska křivý zobák?

Když přibili Krista Pána na kříž, přiletěl ptáček jeden blíž a vida hřeby, zaražené v rukou a nohou Spasitelových, jal se, jat soustrastí, zobáčkem je vytahovati.

Ale nešlo to, hřeby byly příliš veliké a hluboko zaraženy, a milý ptáček jenom sobě zkřivil zobák a peří si celé zakrvácel.

Od toho času má špičky zobáku toho přeloženy křížem, že vrchní je ohnuta dolů a spodní nahoru. Peří pak u samečků je živě červené až podnes.

A že měl takovou soustrast se Spasitelem na kříži, Panna Maria chrání jeho hnízdo s holátkou, aby je nikdo nenašel a jim neublížil.

Pro křivý zobáček nazvali tohoto ptáčka křivkou nebo křivonoskou.

L. Grossmannová Brodská:

Špendlíky.

Nežli špendlíky byly vynalezeny, používalo se od nejstarších dob místo nich malých dřevěných nýtků, tak tenounkých a špičatých, jak jen bylo lze a jak tomu dovozovala křehkost hmoty, z níž byly vyráběny. Než přece byly ještě dosti silné a drsné, takže při častějším jejich používání v krátké době býval šat obyčejně zničen.

Ve Francii a Anglii bohaté paní používaly též velikých a ostrých trnů, jež však nijak nevyhovovaly svému účelu — spojovati a udržovati ženský oděv a ozdoby jeho při sobě, nýbrž často vypadávaly, nositelku svou kromě toho také píchající.

Zdalo by se, že to byla myšlenka velmi snadná, nahraditi dřevěné nýtky a trny malými kousky měděného drátu, jenž jest přece mnohem trvanlivější a kromě toho nechá se velmi jemně vytáhnouti a spracovati, a přece došlo k tomu teprve až ve století šestnáctém.

Neznámo jest až posud, kdo a kde špendlíky vynalezl a komu tudíž náleží dík za tento nadmíru důležitý vynález. Jediná zaručená zpráva uvádí, že první špendlíky byly vyrobeny roku 1543 v Anglii a odtamtud za krátký čas rozšířily se do všech zemí evropských a zámořských.

Nepatrná cena špendlíků vyžaduje toho, aby práce spojená s jejich výrobou byla co nejvíce zjednodušena. A tak časem důmysl lidský v továrnách na špendlíky dospěl k různým vynálezům, které ukazují, že s malými a lehkými prostředky lze mnoho velikých věcí vykonati.

Uviděli bychom tam nejprve protahovače drátu, jenž za jeden jediný den tolik drátů protáhne a zakulatí, kolik stačí na 120.000 špendlíků; za tutéž dobu jiný dělník, špičkář, zašpičatí a přiostrí 72.000 špendlíků různého druhu a rozmanité velikosti. Stríhač pak

naseká denně 190.000 kouskův, jež jsou arci ještě nezpracované, načež jsou-li přiošřeny, násadáč vyrobí na nich denně 8 až 9000 hlavíček. A zručná děvčata špendlíkářky, zaměstnané v takových továrnách, zapíchají denně až 30.000 kousků do papírů aneb počítají špendlíky do malých sáčků papírových. Měděné špendlíky jen ztěží pustí žlutou svou barvu, která však se u nich — vyjímaje pouze největší druhy — pravidelně vždy odnímá, a to nikoli pouze proto, že nabývají zbělením pěknějšího vzhledu, ale hlavně též, že v původním stavu ona hmota, z níž vyrobeny byly — měď — zanechává na prstech nemilý zápach kovový, a snadno by se též na nich usazoval zelený rez, tak zvaná měděnka, jež jest nadmíru jedovatá. Proto se špendlíky na konec ještě pocínují, čímž teprve nabudou potřebné pevnosti a úhledného vzhledu.

Toto pocínování děje se rozmanitým způsobem. Ve všech lepších vyhlášených továrnách na špendlíky používá se k jejich bílení nejlepšího a nejjemnějšího anglického cínu se směsí vinných kvasnic. Toť jsou ty nejvýtečnější druhy špendlíkův.

Za to v jiných továrnách používají k tomu zcela obyčejného cínu, olova a rtuti, ale poslední tento druh výroby jest zavržení hoden již proto, že píchnutí takovým špendlíkem způsobené bývá velmi bolestné, nesnadno se hojí, ba i na pohled nepatrná rána, pouhým píchnutím povstává, zle rozjitřiti se může.

Nejlepší ovšem jsou a zůstanou špendlíky z Anglie k nám dovozené, neboť tam většina továren používá ke zbělení také pravého stříbra. Tyto špendlíky se tak zhusta neohýbají ani nelámou jako jiné křehké a špatnější zboží toho druhu.

Za dřívějších časů zhotovovalo se více černých nežli žlutých špendlíků, kdežto nyní tomu naopak, ježto se špendlíky černé používají nyní pouze při smutečním oděvu a jiné podobné příležitosti.

Ze stejného kovu jako špendlíky černé vyrábějí se též jehlice do vlasů, vlasničky, po německu Haarnadel = vlasová jehlice, či jak posud mnoho lidí chybně a nepěkně říkává: „hornudle“, jejichž výroba je zcela rozdílná od výroby špendlíků.

Drát na vlasničky se totiž nikdy neuhlazuje ani neleští, nýbrž úmyslně ještě více se drsným učiní, a to jedině proto, aby na svůj povrch přijímal směsici, do níž pak bývá ponořen a jež sestává z jistých dílů terpentýnu a černého laku. Tím stáva se drsnějším, jinak by jehlice ve vlasu ženském nedržely, stále ven klouzající.

A tak i tento na pohled nepatrný špendlík mnoha rukama prošel, nežli nabyl konečné své podoby. Pouhou maličností, takorba bezcennou věcí bývá jediný špendlík u mnoha lidí, kteří však nejednají moudře, podceňujíce maličкости.

Z malých příčin bývají veliké následky! Jak veliké neštěstí může povstati nedbalostí toho, komu upuštěný, pohozený špendlík nestojí za zvednutí, vrazí-li si jej pak někdo do nohy, aneb dokonce dostane-li se kravičkám nebo jiným zvířatům do píce, a ona obyčejně za velikého trápení zahynou. Proto pozor na špendlíky! Rozumná šetrnost prospívá každému jednotlivci i celku. Kdo chce spořiti, tomu se říkává, že musí počítati šetřiti sirkou, a špendlík zajisté není bezcennější.

J. M. Jelenský :

PŘI SETKÁNÍ.

Setkali se na ulici
spolužáci bývalí,
Jan a Ladik, radost v lici,
srdečně se vítali.

„Kam ty, Jene?“ — „Chodím nyní
do učení k mistrovi.
A ty?“ — „Díky, v školní síni
sedám,“ Ladik odpoví.

„Jak se máš?“ — „No, práci denní
učíme se milovat.
A ty?“ — „Díky! Zlé to není,
ale musím studovat.“

„Bude z tebe, milý druhu,
jistě člověk učený!“
„Tobě zas jde práce k duhu,
budeš mistr vážený.“

„Oba budem po- učení
sloužit vlásti dle svých sil!“
Tak druh druhu při loučení
rukou dáním přislíbil.

B. Ponětovský :

PODZIM.

Já vyšel do polí a zřel,
jak divný smutek na všekolempad',
jak širý kraj ztich, oněměl,
a vše, co znaveno, šlo klidně spát.

Strom holý . . . , pod ním svadlý list,
jak upomínka pouhá z prchlých dob.
Já moh' jsem zamyslen v něm číst:
„Co jaro dalo, podzim klade v hrob!“

4. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

---

*Duchovní pout slovanských dětí k hrobům
svatých. **

○ vánočních svátcích všechny římské děti navštěvují kostel P. Marie Andělské. Po celý rok bývá zde uctíváno překrásné, bohatě zlatem ozdobené Děťátko, malý Ježíšek. O Vánocích je oltář tohoto Ježíška změněn v jeskyni betlemskou, nejkrásnější snad ze všech římských betlemů. Zříš tam Boží Matičku v životní velikosti, klečící u jesliček, do nichž bývá uloženo o vánocích právě ono římské Jezulátko — Bambino Jesu — chlapeček Ježíšek. Naproti betlemu, ve vzdálenosti asi 5 m, je z prken sbitá malá kazatelna. Ale kdo na ni vylézá, jsou děti. Malí, černoocí a černovlasí Italové a Italky po celý den a o hlavních svátcích nejvíce, plní kazatelnu, div s ní dolů nespadnou

a hlásek střídá hlásek. Děti obráceny k betlemu, mluví k Ježíškovi, pozdravují Ho, říkají mu, jak Ho mají rády — přednášejí Mu svoje prosbičky — lidé se zájmem hledí vzhůru na kazatelnu a poslouchají a pozorují děti, které živými pohyby doprovázejí svoje řeči. A venku, na širokých a dlouhých schodech chrámových sta a sta dětí hrá si, posedává, přelézá — křičí, píská, že sotva se jimi vzhůru protlačíš.

Sem do tohoto chrámu nejraději chodíval bývalý papežský vyslanec v Praze, J. M. p. arcib. Msgre. František Marmaggi. Zde mluvil s dětmi, pozoroval je — studoval dětskou duši a vydal pak o ní veliké dílo vědecké. Proto se tomu nedivte, děti, co udělal dne 23. prosince 1925, kdy dlel právě v Římě. Dostal tehdy do rukou v pravé poledne celou sbírku malých lístečků, popsaných dětskou ručkou — českým písmem: Přáníčko českých dítek k sv. Otci Piu X. — A neotálel.

Po celé tři hodiny na to modlil se růženec — za české děti. Konaje pout do čtyř hlavních chrámů Věčného Města: basiliky sv. Petra, sv. Pavla, sv. Jana a P. Marie Sněžné — tiskne k prsům přáníčka českých dětí. Pak ležely drobné lístky dítek prosbičkami popsané po 10 dní na bílém, mramorovém hrobě Pia X. — pod kněžištěm velechrámu sv. Petra, několik metrů od drahocenných zbytků těla Knížete apoštolů. Tam poslouchaly lístečky jen tichý šepot — sten a pláč neustávající — cítily vůni nejkrásnějších květů, ozářeny byly jasem spousty voskovic. Tak ctí dnes lidé všech národů sv. Otce Pia X., jenž dovolil dětem choditi od osmi let, a to denně, do náruče Ježíšovy ve sv. přijímání. — Teď leží lístečky ve slovanské kapli chrámu sv. Klementa, kde odpocívá sv. Cyril.

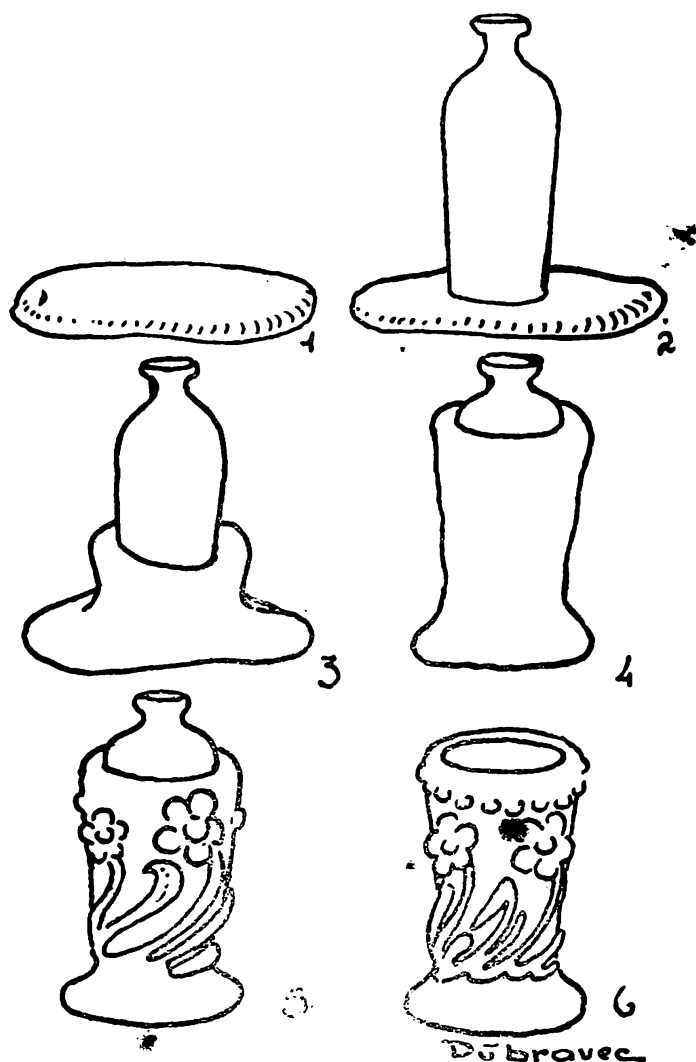
Zatím vypravily se slov. děti na novou takovou duchovní pout. Které dítě po celý měsíc prosinec bude zvlášť pěstovat sv. čistou a bude se modlit po celý ten měsíc denně desátek růžence za sv. Otce a přijme jedenkrát Ježíška ve sv. přijímání — aby splnilo vše, čeho si sv. Otec nejvíce přeje — takové dítě může si napsat nejvroucnější — přáníčko na malý lísteček a poslati jej na adresu: Družina Cyrilo-Methodějská, Velehrad, Stojanov.

Den před svátkem sv. Mikuláše u Rusů, dne 18. prosince, bude ve chrámě velehradském vykonána modlitba za splnění těch prosbiček a pak budou lístečky poslány do Prahy — bude s nimi vykonána pout ke hrobům svatých českých patronů a na večer už půjdou dětská přáníčka na jih, k hrobům svatých v Římě a Italii, na bílý hrob sv. Otce Pia X., na hrob sv. Petra, Pavla, Jana, Stanislava, Aloisa, Tharsicia, Cyrila, Františka Serafína, Dominika, Antonína, Karla — bude konána za ně modlitba a pout na Kolosseu a jednou spočinou na rově malého Petříčka D'Airelle. — Tam všude bude vykonána od vzácných a drahých poutníků modlitba za Vás, Vaše rodiče, Vaše prosbičky — aby se jistě splnily a Vám nebe žehnilo.

Dítě! Řekni o tom doma své mamince. Dej jí toto číst a pros, aby ti poradila, zač máš prositi pro sebe, své drahé, tělo, duši, za svou vlast, své kněze, za nemocné, za zdravé. Napiš a pošli přáníčko a přidej se k nám k duchovní dětské pouti.

Ježíš kraluje! A Maria! Zvykni si užívatí tohoto pozdravu!

Ctitel Pia X. a Petříčka D'Airelle.

Vázy z hlíny.

Pokuste se udělati z hlíny květiny? Podařily se vám? Nuže, než zamrzne, poradím vám, jak si můžete vytvořit z hlíny pěkné vázy. Připravíme si nejprve dobrou hrnčířskou hlínu a vymísíme ji. Pak vezmeme z ní kus asi jako jablko, uděláme z něho plást asi 1 cm tlustý, položíme na větší papír a najdeme si lahvičku tak velkou, jakou chceme mít vázu. Nyní postavíme lahvičku doprostřed plástu hlíny (1. a 2. obraz) a začneme ji pokrývat hlínou. Když dojdeme až k horní části lahvičky (obraz 3. a 4.), pěkně to uhladíme, načež si vymodelujeme dle libosti květy, jak to bylo popsáno v minulém čísle, ale na jednu vázu vždy stejné a přilepíme je souměrně dokola (č. 5.).

Když jsou kvítka nalepena a všechno uhlazeno, vytáhneme pozorně lahvičku a opravíme, bylo-li něco při tom pokaženo (obr. 6.). Pak to dáme vysušit do tepla, nikoliv na slunce, neboť tam by se nám nádoby snadno popukaly. Byla-li hlína dobrá a přikládané kousky dobře přilepeny, můžeme si vysušenou vázu vypálit buď sami, nebo u hrnčíře. Takovým způsobem můžete si vymodelovati vázy různého tvaru, jak to vidíte na posledním obrázku. Přeji vám, aby se vám vaše pokusy pěkně podařily. A neztrácejte odvahy, nepůjde-li všechno hned napoprvé, jak byste chtěli! Trpělivá práce přinese vždy užitek!

Zábavný koutek.

Chytrý bratříček. Jeník: „Kolik máš korun, Mařenka?“ — Mařenka: „Čtyřicet. A ty?“ — Jeník: „Dvacet. — Víš, mohli bychom je dáti dohromady a rozdělit. Měl by každý z nás 30.“

Nejkratší dny. „Kdy jsou v roce nejkratší dny?“ táže se Frantík Emila. — „O prázdninách,“ odpovídá Emil.

Dobry kreslíř. Pan učitel uložil žákům, aby každý nakreslil doma nějaký výjev. Karlíkův obrázek pan učitel pochválil: „Ty máš ku podivu hezký výkres, ale proč pak jsi ho neukončil?“ — „Tatínek už neměl času,“ odvětil upřímně Karlík.

Šedivé vlasy. „Maminko, ty máš několik šedivých vlasů,“ praví malá Mařenka. — „To proto, že mě často zlobíš,“ odpovídá maminka. — „Ale tys musila teprv zlobit babičku, ona má všechny vlasy bílé,“ míní Mařenka.

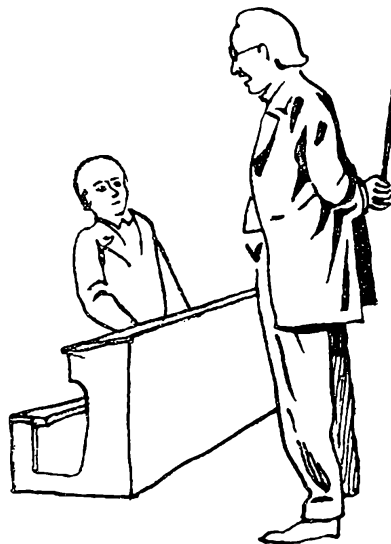
Jak si to Mireček vykládá. Dědeček šel s tříletým Mirkem na procházku do parku. Bylo dost časně a na všem trpytila se ještě rosa. Mírek si toho povšiml a povídá: „Dědečku, dnes v noci muselo být velké horko, vid’?“ — „Proč pak myslíš, Mirečku?“ — „No, podívej se, jak se trávník a stromy potí!“

Malý pisař. Maminka vstoupí do světnice a vidí Pepíčka u psacího stolku tatínkova škrabat perem na archu papíru. „Co pak to děláš, Pepíčku?“ — „Píšu Oldřichovi psaní.“ — „Ale Pepíčku, vždyť ty ještě neumíš psát!“ — „To nic nedělá, maminko, Oldřich taky ještě neumí číst!“

Hospodského synek. „Co pak dělali svatí tři králové, když přišli do Betléma? Řekni mně to, Cyrile!“ — Cyril, hospodského synek: „Dali si vembloudy do hospody.“

Nechtěl kus. Malý Zdeněk viděl na ulici prodávati štěnátko. Ihned se zeptal po jejích ceně. „Stojí 20 K kus,“ odvětil ochotně prodavač. — „Ale já nechci jen kus, já chci celého pejska,“ rozhorlil se Zdeněk.

Postrach. „Ale chlapče, proč pak tolik řveš?“ diví se strýc, který přišel na návštěvu. — „Maminka řekla, budu-li řvát, že přijde myš s ohnivýma očima a vyleze až na mou postýlku; ale už mě bolí v krku, a myš pořád ještě nejde!“

Z přírodopisu. Učitel: „Pověz mi, Ferdíku, kde je velbloud domovem?“ — Ferdík: „Nikde, pane učiteli, on chodí pořád po poušti.“

Skrývačka.

Tatínku, kde jsi?

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46.

Leden 1927.

ČÍSLO 5.

J. M. Dědinský :

VÁNOČNÍ STROMEK.

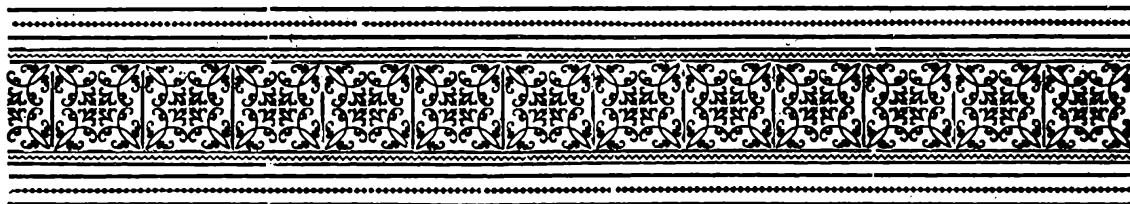
*Přišel k nám host,
co v lese vzrostl:
Vánoční stromeček
všem pro radost.*

*Stromečku můj,
pěkně zde stůj,
rozkládej dokola
zelenou chvěj.*

*Ozdůbek třpyt,
svíčiček svít
ať pěkně ozáří
chudý náš byt.*

*Oříšků pár,
Ježíškův dar,
rozžehne v srdečku
radosti žár.*

*Nuž, plesejme,
dík vzdávejme,
koledu vánoční
si zapějme!*

L. Grossmannová-Brodská :

Světlé památce Elišky Krásnohorské.

Nebлаze památným zůstane nám den 26. listopadu 1926, kdy krátce po dosažení svého 79. roku (narodila se Praze 18. listopadu 1847) zemřela nejslavnější česká spisovatelka Eliška Krásnohorská, rodným jménem Pechová.

Není možno v nedlouhém článku vyjmenovati všechny knihy, které El. Krásnohorská napsala a z nichž každá má trvalou cenu. Básnická i prosaická díla její prodchnuta jsou vesměs horoucí láskou k vlasti a rodnému jazyku, a již to, co napsala pro naši mládež, zajišťuje vzácné nebožce pamět požehnanou a nehynoucí.

Jako byla Eliška Krásnohorská velikou spisovatelkou, tak bývala skromnou, prostou a přívětivou ve styku osobním. Její dobrotivost neznala mezí, ale nebyla to dobrota vyplývající snad z měkkého charakteru. Naopak, tato jemná dáma dovedla býti v čas potřeby (hlavně když se jednalo o naše národní statky) ráznější a statečnější nežli mnohý muž.

Již od mladosti zabývala se E. K. myšlenkou, jak umožniti dívkám školu vychodivším další vzdělání, které by nemajetným umožňovalo v budoucnosti samostatnou obživu. Proto úsilovně podporovala snahy slavné české spisovatelky Karolíny Světlé při zakládání Ženského Výrobního Spolku Českého v Praze, který trvá daleko přes půl století, na tisíce dívek připravil k samostatnosti a jehož byla zesnulá spisovatelka dříve zasloužilou starostkou a později protektorkou do konce svého života.

Eliška Krásnohorská to byla, které děkujeme za dívčí gymnasium založené první v celém tehdejší Rakousku pod názvem „Minerva“, což bylo později ku počtě zakladatelky pozměněno v název „Gymnasium Elišky Krásnohorské“.

Kdyby již nic jiného, jedině toto založení dívčího učiliště pojištělo by zesnulé pamět nehynoucí. Staloť se to v době, kdy za vídeňské vlády nebyly poměry tuze příznivé pro Čechy. Nelze vylíčiti, co houževnatého úsilí, námahy a obětí, času i vlastního zdraví Eliška Krásnohorská vynaložila, nežli bylo gymnasium povoleno. Ona sama ve své bezpříkladné skromnosti vždycky stavěla do popředí zásluhy vlivných politiků a učenců, kteří jí k tomu nějak byli nápomocni, ačkoli je jisto, že bez jejího úsilí by tehdejší „Minerva“ nebyla vešla v život.

Není jedinou tato veliká zásluha nebožčina o duševní blaho naší mládeže. Jakou dovedla býti vychovatelkou ve svých spisech hlavně dívčí mládeži určených! Bez ní neměli bychom bezpočetné řady vlastenecky uvědomělých dívek stejně jako pracovníků čestně se živících vlastní svou prací.

Toto vše dokázala pevná vůle a obětavost jediné slabé bytosti, sklíčené bolestnou nemocí — rheumatismem celého těla; její ruce byly svými prsty na jednu stranu pokrouceny, jen s velikou námahou a bolestí udržovala při psaní pero mezi malíčkem a prsteníkem pravé ruky, ale její charakteristický rukopis byl tak úhledný a zřetelný, jako málo-kterého z našich spisovatelů.

E. Krásnohorská zanechala nám duševní dědictví veliké ceny a plně zasluhuje královských poct, s jakými byl její pohřeb vypraven. U příležitosti svých 75letých narozenin byla jmenována čestným doktorem filosofické fakulty v Praze, jediná žena, které se této pocty dostalo; ta nám nyní odešla na věčnost. Zůstane však po ní památka nejpožehnanější.

Uctívejme ji hlavně tím, že se dle jejího příkladu vynasnažíme žítí ke cti a prospěchu svého národa, mravně neustále se zdokonalujeme.

Eliška Krásnohorská:

MLÁDEŽI ČESKÉ.

*Ó, mládeži, ty zlatá ratolesti,
jež čarovným jest proutkem ve tmě losů,
an rozevívá lidskou bránu štěstí
a v skalnou poušť mu sype květ i rosu!*

*Buď lepší nás! Buď šťastnější a větší!
Ó miluj vroucněji, co věčně svato!
a z čistší duše mateřskou svou řečí
sij květy nadšení a pravdy zlato!*

*Ty vykonej, co snem nám bylo lepým!
Co selhalo nám, tobě budiž zdarem!
Ty slunce zhlédni, kde byl rod náš slepým,
kde mráz chvěl námi zázračným zkveť jarem!*

*Toť našich tužeb cíl i naše víra!
jak bídně byl by ztracen národ taký,
jenž uzřel by, jak jemu odumírá
mláď jeho svěží před tesknými zraky!*

*Tu živou budoucnost tak sladce blahou,
že od srdce své vlasti dáme rváti?
Ne! Nám nechť zhynout jest, však mládež drahou
ni z mrtvých loktů svět nám nevyhvátí!*

J. M. Sázevský:

Pod ochranou kříže.

Na krásné zelené stráni pod Tatrami pásal mladý Mirko své ovečky.

Bylo parné odpoledne a nad horami vystupovaly zlověstné mraky, ale pasáček sedě ve stínu mladého buku nestaral se o ně a pískal si na svou fujaru známou písničku:

„Hoj, pod Kriváňom
tam je krásny svet,
tam rastú ľudia
bystrí ako kvet.
Pod Kriváňom slunko svítí,
tam má každý vesel býti,
pod Kriváňom . . .“

„Co to?“ přerušil se pojednou a naslouchal. Zdálo se mu, jak by zdaleka bylo zahřmělo. A slyš, opět a opět.

„Co je to?“ opakoval sám sobě. „Bijí to hromy, či vojáci z děl to střílejí?“

Nevěděl, nemohl rozeznati. I položil ucho na zemi, by lépe slyšel. A skutečně, slyšel zřetelně hromové rány, ale nevěděl, jak je to asi daleko.

I zdvihl hlavu od země a pozoroval černé mraky. Táhlý od západu, ale hřmění bylo slyšet i se strany opačné. To mu bylo divné a srdce jeho jala úzkost, neboť již byl slyšel leccos o válce a věděl, že v Karpatech se s Rusy bojuje.

Naslouchal tedy úzkostně neustálému hřmění a dunění a chvílemi se mu zdálo, že se to blíží.

Tu zmocňovala se ho znova úzkost. I vstával a zíral v tu stranu, odkud se hřmění a dunění ozývalo, ale neviděl ničeho. Vysoké kopce překážely rozhledu.

Přemýšlel, neměl-li by své malé stádečko raději hnáti domů, ale k tomu se nemohl odhodlati. Bylo to daleko a taky mu napadlo, že by maminka jistě za ním přišla, kdyby hrozilo nějaké nebezpečí.

Tož tedy zůstal, ale byl stále velmi znepokojen a pořád se díval dolů na cestu, nespával-li tam pospíchající maminku. Ale nebylo viděti ni-

Objal dřevo kříže a šeptal vroucí modlitby . .

koho a čas ubíhal. Slunce klonilo se k západu a mraky mu stály už nad hlavou.

Také střelba se přiblížila a bylo už slyšeti i praskot pušek. Bylo patrné, že Rusové postupovali. Tu se Mirko rozhodl, že zažene své ovečky do nedaleké koliby a tam zůstane s nimi přes noc.

Ale člověk míní, Pán Bůh mění!

Sotva Mirko začal stádečko sháněti dohromady, spustil se rázem prudký déšť, vítr zalomcoval stromy a v malé chvíli tak se setmělo, že nebylo téměř ani na pár kroků viděti. A blesky se klikatily, hromy bily, lesy stenaly a hučely.

Mirko ve své promočené halence nevěděl, kam stádečko žene, a brzy ztratil směr cesty. Místo ke kolibě stočila se jeho cesta směrem opačným, právě v onu stranu, kde bylo bojováno. Nyní slyšel již velmi zřetelně rány dělové a nepřetržitý praskot pušek.

Při svitu blesků zpozoroval jakousi cestu a pustil se hned po ní. Vedla nahoru k lesu, a tu, jak se opět a opět blýskalo, viděl, jak z onoho lesa vybíhají temné postavy a padí dolů nedaleko něho. Něco na něho křičely, ale pro hukot bouře a rachot střelby nerozuměl ani slovu.

Nyní viděl, že úplně zabloudil a že je s ním zle. Zahyne i se svými ovečkami, anebo padne do rukou blížícího se vojska.

Hrůzou se chvěl a dal se do pláče.

Tu, jak se opět zablesklo, spatřil nedaleko při cestě kříž — boží muku.

Zaradoval se. Zdálo se mu, jakoby se mu byl v největší jeho úzkosti zjevil Bůh a volal ho k sobě. S radostí pospíchal ke kříži, přitulil se k němu, objal dřevo kříže a šeptal vroucí modlitbu.

Ovečky shrnuly se k němu a zahřívaly ubohého pasáčka svými těly. Mirko se modlil, modlil se čím dále tím horlivěji, tuše, že jen modlitba ho může zachrániti.

Zatím bouře se vzdalovala a s ní zároveň umlkla střelba. A unavený Mirko ve středu svých oveček pod křížem usnul...

A tak ho tam časně ráno i našla matka, jež téměř po celou noc ho po hoře hledala a odvedla ho i s ovečkami domů.

L. Grossmannová Brodská:

Pohádka o Hvězdince.

Bylo — nebylo. Za devaterými horami a za devaterými řekami nalézala se rozlehlá říše bohatého a mocného krále Jarohněva; byl to vládce hodný a spravedlivý a proto ho poddaní milovali, litujíce, že neměli královští manželé dítě, které by je těšilo a v budoucnosti převzalo vládu po otci.

Rmoutilo to také mladou královnu Květomilu, že nemá děťátko, které by mohla líbeznými písničkami k večeru uspávat a ukládati do zlaté kolíbečky.

Proto byla stále smutnější a žádné zábavy a radovánky, které král Jarohněv pro obveselení své manželky kázal pořádati, nevykouzlily úsměvu na jejích rtech.

Nemajíc stání v zámeckých komnatách, královna bloudívala za jitra, ve dne i za večera do hluboké noci v zámeckých zahradách; veliké slzy jako perly řinuly se jí po tváři, podobajíce se duhově zbarveným diamantům, když slunce zasvítilo a v záři měsíce za tiché, tajemné noci uslzený obličej královské paní zdál se býti ještě bledší a dojemnější.

Kudy chodila, tudy plačíc vzdychala smutná královna, až se jí konečně zželelo i tomu Božímu sluníčku a bledému měsíci. Takž za slunečního dne, když usedla královna na lavičku obrostlou kvetoucími růžemi, objevil se před ní mladý krásný rytíř ve zlatém brnění a promluvil lahodným hlasem:

„Zdráva buď, královno Květomilo!“

„Vítám tě, rytíři; ale rci, odkud přicházíš? Tebe jsem posud nikdy mezi našimi dvořany nespatriila.“

„Nejsem zdejší. Přicházím ze slunečného království.“

„A co tě sem přivádí, rytíři?“

„Přicházím, abych tě potěšil, královno Květomilo.“

„Ach, to se ti nepodaří. Dokud se na mne maličké děťátko neusměje, nebude pro mne radosti,“ řekla královna.

„I to jest mi známo,“ laskavě promlouval rytíř ve zlatém brnění. „Ale můj vznešený otec Slunce jest nejen mocný král, ale i blahodárný kouzelník. My tam u nás ve slunečním království dobře víme, s jakou láskou pěstuješ ta drobná dítka přírody, útlé květinčky a nedopustíš je zbytečně ničiti. Příroda a její drobné dítky květinčky jsou poddanými mého otce a protože se u něho za tebe přimlouvaly, dostane se ti dítě, královno.“

„O, kéž by tomu tak bylo!“

„Stane se! Zde tuto zlatou květinčku zasaď v královské zahradě a až pokvete, i tobě se dostane královského poupátka.“

Rozradostněná královna povstala, aby přijala malou, třpytící se zlatou květinu, ale když opět vzhlédla, nebylo tu nikoho; rytíř náhle zmizel. Nebýti zlaté květinčky v její ruce, byla by se královna domnívala, že to všechno byl pouhý sen.

Bez meškání odebrala se do zámku a nakázala zahradníkovi, aby

zlatou květinu zasadil na nejkrásnějším místě královské zahrady, což se také ihned stalo.

Královna Květomila byla nyní mnohem veselejší a když se jedenkrát za krásné měsíční noci opět procházela v zahradě, zastavila se u zlaté květinu, která utěšeně rostla do poupátka kalíškového květu.

Ale nyní za noci zdálo se královně, jakoby ty lístečky slzely — droboučké duhové kapičky spadávaly dolů do svěžího trávníku a nebyla to rosa, nýbrž jakoby skutečné slzičky. Královna se zarazila, ale nežli mohla promluvit a otázkati se podivné květinu [na příčinu jejího zármutku, tu velký temný mrak zakryl usměvavou záři měsíce, že se náhle kolem setmělo a královna se tiše ubírala k domovu.

Netrvalo dlouho a když opět jedenkrát královští manželé stáli před zlatou květinou, tato náhle, jako divem, vyrostla do obrovských rozměrů a v jejím kalichu, jako v hebké kolébce, leželo roztomilé, zlatovlasé děťátko, jehož očka zářila jako dvě slunéček.

Královna Květomila sklonila se k dítěti, které po ní natahovalo ručinky a nesla je do zámku, kde kolem malé princezničky, spočívající ve zlaté kolébce, záhy se shromáždili plesající dvořané.

Královské dítě bylo pojmenováno Hvězdinkou, rostlo utěšeně a milováno svými rodiči, bylo pro radost celého okolí. Zlatá květinka, ve které princezna spočívala, nyní zmizela z královské zahrady, až kteréhosi dne starý zahradník vešel ke královně a řekl:

„Jasná královno, cosi podivného se u nás děje. Obávám se, aby to snad nebyla nedobrá kouzla, která by mohla malé princezně uškoditi.“

S těžkým srdcem loučila se královna s milou dceruškou.

Zarazila se královna a otázala se: „Jsou snad na blízku zlí lidé, nebo nedobré kouzelnice?“

„Nikoli. Ale v naší zahradě, tam, kde vyrůstala zlatá květina, na jejím místě nyní vyrůstá květina stříbrná.“

„Aj,“ podivila se královna, „nepozorovala jsem posud nic takového.“

„Ovšem,“ řekl starý zahradník, „nikomu to není známo, vím to pouze já sám, protože se stříbrná květina objevuje pouze v pravou půlnoc a jen tehdy, svítí-li měsíc. Naše královna Květomila nyní za noci vysedává u lůžka dceruščina a nechodívá již zahradami ozářenými měsícem jako druhdy. Já sám shlédl jsem pouhou náhodou stříbrnou květinu, která jakoby slzela, tak z jejích lístečků padaly krůpěje, ale rosa to nebyla. Tehdy po prvé jsem užířel květinu plakati.“

Podivila se tomu královna a pověděla o tom také králi Jarohněvovi; ještě této noci vyšli si královští manželé do zahrad jasně měsícem ozařených a hle, drobná květinka se stříbrnými lístky náhle před nimi vyrostla do výše dospělého člověka a v jejím, lilii podobném kalichu spočívalo spící pacholátko. Také ono bylo odneseno do zámku a uloženo do zlaté kolébky. Tak měla Hvězdinka bratříčka, jehož pojmenovali Zvonimířem.

Radost královských manželů byla veliká, měli nyní dědice trůnu a pro potěchu líbeznou dcerušku. Ale kdežto princezna byla veselá jako skřivánek a všude jí bylo plno, malý princ byl nejen tichý, ale také velmi smutný dítě; často proplakalo královské pacholátko celé dny a noci, ačkoliv lékaři ujišťovali, že maličký Zvonimír jest jinak úplně zdravý a že ho nic boleti nemůže.

„Takové maličké dítě přece se jen tak z ničeho trápit nemůže,“ usoudili královští manželé a povolali dobrou vílu kouzelnici, aby je-li možno, poradila. Dostavila se krásná víla v duhově zbarvené říze a kolem čela měla hvězdný vínek. Pohlédla na obě královské děti a pak řekla: „Princezna Hvězdinka bude šťastným dítětem a až vyrostete, jen samé blaho jí v životě očekává.“

„To je dobře,“ zaradovala se královna.

„To proto,“ pokračovala víla, „že mocný král sluneční říše pohnut zármutkem královny Květomily, vyslal svého syna, rytíře ve zlatém brnění, aby oznámil příchod maličké princezny. Ale mocný král Slunce má bratra Měsíce, bledého, smutného a zádumčivého.

Oba tito bratři odvěkým zákonem přírody musí se stále míjeti a nikdy se spolu neshledají, a to je velice rmoutí. Nikdy Měsíc se neobjeví za sluneční záře a Slunce teprve po zaniknutí Měsíce smí ozařovati zemi. Je proto Měsíc smutný, jako jsi ty bývala smutná, královno Květomilo. Od Slunce jsi dostala princezničku a Měsíc, aby pozadu nezůstal, daroval ti prince Zvonimíra. Ale ten nebude mítí na světě radostí žádných. Jen samý zármutek a neštěstí bude stíhati toto dítě, a tento smutek potáhne se celým jeho životem.“

„Co že pravíš?“ zvolali poděšení královští manželé.

„Pravdu k vám promlouvám,“ vece víla; „slyšte: princ přišel neočekávaný, byli jste jím více překvapeni, nežli potěšeni, jako nad Hvězdinkou. To se smutného Měsíce dotklo velmi nelibě, že jste jeho studenému lesku nejásali vstříc jako zářivému Slunci. Proto vládce

|| Hvězdinka den a noc takto stála a prosebně volala . . . ||

Měsíc ve spojení s královnou Noci ubohého, maličkého prince Zvonimíra dal pod moc zlému kouzelníkovi Zlobohu. Ten bude ubožáčka stále soužiti.“

„Toho nedopustím,“ řekla královna a její manžel řekl hrozivě: „Kdo by se opovážil pronásledovati dítě, které je pod naší ochranou?“

„Oh, králi Jarohněve, veškera lidská moc, všichni tvoji sluhové a vojáci i tvoje i královnina láska k hošíkovi, ano, to všechno jest bezmocné oproti zlobě mocného čaroděje.“

Zaplakala královna a otázala se: „A není nijaké obrany ani záchrany?“

„Byla by,“ promlouvala víla; „kdyby se za bratra Zvonimíra obětovala sestra Hvězdinka.“

„Aby se zaň obětovala a snad zemřela?“ ulekla se královna.

„Nikoli, zemřítí by nemusila, ale snášela by mnohé útrapy a bolesti. Toho kdyby se trpělivě a s láskou podjala, vysvobodila by na konec Zvonimíra a obě děti by v dalším životě byly šťastny.“

„Oh, jak je to smutné! Nyní má ještě trpěti i moje zlatá dcerka, zalkala královna.

„Nelze jinak,“ pokračovala víla. „Obě tyto královské děti vyslány sem byly z říší nadpozemských — z království Slunce a z království Měsíce; svoje lidské bytí a skvělou budoucnost musejí si vykoupiti zlomením zlé moci Zlobohovy. Tento zlý kouzelník jest i mým nepřitelem a já vám pomohu, aby byl přemožen.“

Provázena královskými rodiči, zašla dobrá víla k oběma lůžkům spících dětátek, nad nimiž zamávala svým kouzelným proutkem, svou bílou ruku položila jim na čílka a pokynuvši královským manželům, zmizela jako lehký obláček.

Pod laskavou péčí královny Květomily vyrůstaly obě děti k radosti celého okolí, jenže princ Zvonimír byl stále smuten na rozdíl od své čiperné sestřičky.

Kdysi za bílého dne přiběhl veliký, silný vlk přímo do královské zahrady a malého Zvonimíra se chystal rozsápati. Snad by se tak bylo i stalo, kdyby se Hvězdinka nebyla postavila před bratříčka, chráníc ho vlastním tělem. Před jejím zářivým pohledem vlk uprchl a plačícího bratříčka odvedla dívka k rodičům.

Sesílen dozor v zámku, ale zlomocný čaroděj pokoje nedával; královské děti rády pohrávaly si s bílými, ochočenými holoubky, ale jakmile se princ Zvonimír ručkou dotkl bílého ptáčka, bělostný holoubek proměnil se v krákorajícího havrana a s pronikavým skřekem pryč odlétal.

Smutnou bývala královna nad smutným synkem Zvonimírem a pouze malá princezna dovedla jako zářivé slunéčko rozradovati své okolí. Když obě královská dítky dorůstala devátého roku, malého Zvonimíra kdysi za noci unesl veliký ohnivý drak. Zavládl smutek po celém království, zámek i celé město ověšeno černými sukny, všude vlály smuteční prapory a nárek byl všeobecný.

Opět se u zarmoucené královny Květomily objevila dobrá víla kouzelnice a děla: „Po zármutku opět přijde radost. Odhodlá-li se malá Hvězdinka den a noc samotna ztráviti ve velikém, temném lese o hladu a žízni, bude-li bez přestání vzývati svého otce Slunce a Zvonimírova otce Měsíce, bude hošík vysvobozen a moc čarodějova nadobro zlomena.“

Královně se žalem svíralo srdce; její jemná, něžná dcerka měla býti sama v strašidelném lese za noci, kdy tam na lup vycházeli vlci a jiné šelmy! Bylo to hrozné pomýšlení, ale princezna prohlásila, ona že všechno pro bratříčka podnikne.

„Nikdo však nesmí býti princezně na blízku, aby ji ochraňoval, varovala víla; „pouze své bílé holubičky může tam s sebou vzít pro potěchu. Jinak žádný lidský tvor nesmí býti na blízku, nemá-li na konec i Hvězdinka zahynouti.“

S těžkým srdcem loučila se královna s milou dceruškou, za níž potom odlétalo malé hejno čekajících zde bílých holoubků. Sama, samotinká vkročila princezna do hlubokého lesa a bylo jí dosti veselo, dokud za denního světla holoubkové kolem ní poletovali; než ach, jakmile zlaté slunečko zapadlo a do lesa se vkrádaly tmavé stíny, bílí holoubkové se náhle proměnili v černé, krákorající havrany.

Hvězdinka však měla statečné srdečko, vyšla na pokraj lesa a s ručkama sepjatýma pozorovala zapadající sluneční kouli; tak vydržela bez pohnutí, až i stříbrný měsíc vyšel, patřila do jeho mírné záře a prosila:

„Měsíci, Měsíčku, přispěj svou pomocí k osvobození bratříčka Zvonimíra.“ Když se poté setmělo, jak se měsíc ukryl za mraky, rozpoutala se silná vichřice, vlci vyli, sovy a sýčkové houkali, ozývalo se mručení medvědů a skřek havranů, ale malá dívka stála statečně uprostřed té hrůzy a když opět vycházelo zářivé slunce, i k němu se obrátila se slovy: „Slunce, Slunečko, přispěj své dcerušce pomoci k osvobození bratříčka.“ Malá Hvězdinka den a noc takto stála a prosebně volala s ručkama sepjatýma; nedbala hladu ani žízně, bolely ji ručky i nožky, ale nedbala ničeho, ovládána jedině přáním bratříčka vysvoboditi. Podaří se jí to?! Jakmile slunce po druhé zapadne, má se skončiti její utrpení a ze Zvonimírka se stane veselý chlapeček a později i šťastný jinoch. Rozhlédla se kolem sebe: obletující ji černí havrani měnili se náhle opět v bílé holubičky a hle, tamo zpod skály, kde byla hrozná dračí sluj, běžel sem veselý Zvonimírek, volaje jásavě:

„Sestřičko Hvězdičko! Jsem vysvobozen! Udobřil se na mne i na lidi tatíček Měsíček, zlý drak zahynul a kouzelník Zloduch nemá nade mnou již žádné moci!“

„Jak se naši rodiče potěší, zaplesala nyní i sestřička.

„A za to jen tobě děkuji, Hvězdinko,“ řekl princ, objímaje a srdečně líbaje milou sestřičku.

Když obě královské děti za ruce se vedouce vkročily do zámku, zavládla tam veliká radost. Černé prapory odstraněny a domy se zdobily zelením a prapory veselých barev. Nyní sami usedali bílí holoubci na rameno princovo a když je Zvonimír pohládl, neměnili se již v černé havrany.

Král s královnou z radosti nad šťastným návratem dítek uspořádali veliké slavnosti a hojné radovánky, jichž se po deset dní mohl účastniti každý, kdo přišel. A toto veselí tam trvá do dnešního dne, jak se o tom za dne přesvědčuje Slunce a za noci Měsíček.

„Já jsem, prosím, Kája Mařík“!

Však se jistě pamatujete na tohoto bystrého školáčka z minulého ročníku „Anděla Strážného“ Takových veselých i vážných příhod zažil milý Kája ještě mnoho a mnoho. Všecky je naleznete v právě vyšlé nové knize „Školák Kája Mařík“ Tento obrázek jest ukázkou z ní.

Vánoce.

*Překrásné svátky vánoční,
nesete radost v chaty,
vždyť každý milou vzpomínkou
je všecek zaujatý.*

*Mysl zalétá v dálný kraj
k betlemské sluji prosté
a v duchu zří, jak v tichou noc
k jesličkám spějí hosté.*

*Zas táhne duši krásná zvěst,
jak před dávnými lety,
Bůh jako by dnes láskou svou
objimal všechny světy.*

*Pod stromkem děti tulí se,
blahem jim očka svítí,
dnes jak by v duši rozkvetlo
to nejkrásnější kvítí.*

*Vesničkou zvučí koledy,
pastýřské trubky tóny,
a nad závěji do dáli
hlaholí slavně zvony.*

*Lid zpívá nadšen v kostele:
„Dnes zrodil Pán se pánů,
jenž lidstvu láskou otevřel
do ráje zlatou bránu.“ E. Elpl.*

A. Rumler:

Čtyři slepičky.

Jihofrancouzská pohádka.

Na dvorku dobře uzavřeném, nedaleko starého lesa, skotačily čtyři slepičky. Bylo to jednoho krásného letního dne.

„Kéž bychom byly, sestřičky, ve stínu těch velkých stromů!“ zvolala černá slepička, pohlížeje na kraj lesa.

„Oh, ano! Jsou tam tak krásné věci!“ řekla šedivá slípka.

„A tak velké ostružiny!“ dodala žlutá.

„Ale nebojíte se vlka?“ tázala se bílá.

„Fuj, jak jsi bázlivá!“ zvolaly tři ostatní. „Vlk se neprochází za bílého dne; ostatně, máš-li strach, můžeš zůstat zde!“

Slepičky vyskočily na hromadu roští, které se nalézalo v koutě dvorku, potom na okraj plotu a konečně na druhou stranu. Aby nebyla nazvána bázlivou, bílá slepička je následovala.

Slunce pálilo, nebe bylo jasně modré. Za chvíli přišly do svěžího lesa; při každém kroku nacházely věci, které je udivovaly: zde květiny, tam hmyz, dále jahody. Volaly jedna na druhou pravice: „Pojď se podívat, sestřičko, co jsem našla!“

Zatím však, jdouce z houští do houští, s paseky na paseku, slepičky zabloudily.

Noc přišla, usadily se na větve stromu, sklíčený tím, co se jim stalo. Na úsvitě daly se znovu do hledání cesty, ale marná námaha, byly již ztraceny! Když pak poznaly tuto jistotu, stenaly žalostně.

„Běda, co učiníme? Co učiníme?“

„Nermuťte se, sestřičky,“ pravila jim bílá slepička, „a udělejme si pro nás všechny malý domek; ten bude brzo hotov!“

Slepičky počaly sbírat malá polínka a z nich vystavěly si malý, hezký domek. Když byl dům vystavěn, černá slepička pravila sestrám:

„Sestřičky, nechte mne vstoupiti, abych viděla, zda se dveře dobře zavírají!“

Aniž by měly nedůvěru, nechaly ji slepičky vstoupiti; ale sotva překročila prah, zavřela dveře a zastrčila závoru, pravíc: „Nyní mám dům a nechám si jej, vy si můžete jít, kam chcete!“

Tři slepičky byly velmi překvapeny a rozhořčeny chováním své sestry. Bílá slepička jim řekla: „Neztrácejme odvahy a vystavme si jiný dům!“

Hned se daly do sbírání polínek a z nich vystavěly malý, hezký domek.

Když byl domek vystavěn, šedivá slepička pravila k svým sestrám: „Sestřičky, nechte mne vstoupiti, abych viděla, zda dveře dobře se zavírají.“ Hbitě tam vstoupila, zavřela dveře a zastrčila závoru, pravíc: „Nyní mám dům a nechám si jej. Jděte si, kam chcete!“

Žlutá a bílá slepička byly rozhořčeny nad takovým jednáním, ale když nemohly nic dělati, odevzdaly se svému osudu a počaly znovu sbírat polínka, aby si vystavěly třetí domek. Když byl třetí dům vystavěn, žlutá slepička pravila bílé:

„Vstoupím tam, abych shlédla, je-li všechno doma na mém místě.“

„Ne, ne,“ odpověděla jí sestra, „nechci! Pak by se ti snad také zachtělo nechat mne za dveřmi, jak to udělaly naše sestry!“

„Jak si můžeš něco podobného o mně mysliti!“ vzkřikla žlutá. „Já jsem ti přece vždy pomáhala, a ty jsi neměla až do nynějška nic mi vyčítati.“

Touto řečí a předstíraným rozhořčením způsobila, že bílá slepička, která byla velmi tichá, povolila .

Lstivá žlutá slípka vstoupila tedy do domku, zavřela hned dveře a zastrčila závoru, pravíc sestře, aby odešla. Když jí bílá slepička vyčítala její nepoctivost, odpověděla:

„Ty jsi hloupá, žes' měla ve mne důvěru! Kdybys měla více rozhodnosti, nebylo by se ti to přihodilo!“

Když slepička plakala, spatřila přicházeti k sobě na pasece krásnou dámu, oblečenou v bílý šat s dlouhou vlečkou. Byla to víla, jejíž šat byl poset tisíci špendlíky se zlatými hlavičkami.

„Proč pláčeš, slepičko?“ tázala se jí víla.

Slepička jí vyprávěla své nehody

„Nuže!“ pravila víla, „jsem víla se zlatými špendlíky a jdu ti pomoci při stavbě domku!“

Když to řekla, vytáhla všechny špendlíky ze svého šatu a dala je slepici.

„Nyní ti ukáži, jak máš pevně stavěti: propíchni špendlíkem každé polínko tak, aby špice byly venku a hlavičky uvnitř; tvůj domek bude se sice podobati velkému kaštanu v zelené skořápce nebo ježkovi stočenému v kouli, ale na to nedbej a vystavěj, jak jsem ti poručila, uvidíš pak, že nebudeš toho litovati!“

Při těchto slovech víla zmizela.

Slepička uposlechla velmi přesně jejích návodů. Brzy byl dům hotov.

*

Zatím přišla zima a velký vlk počal míti hlad. Jednou večer přišel k domku černé slepičky a slabým hláskem pravil: „Otevři mně, slepičko.“

„Oh ne, zlý velký vlku, neotevru ti, protože bys mne sežral,“ odpověděla mu černá slepička.

Vlk, dozloben, začal znovu:

„Ty mi nechceš otevřít? Po prvé!“

„Ne.“

„Ty mi nechceš otevřít? Po druhé!“

„Ne, ne.“

„Ty mi nechceš otevřít? Po třetí!“

„Ne, ne, ne!“

Tu tedy vlk, který se chystá skočiti na dům černé slepičky, vyskočí, skáče a skáče, prorazí dům, sní černou slepičku a uteče potom do lesa.

Několik dní potom vlk, který měl špatný lov, znovu si vzpomene na slepičky v pasece; přijde z večera ke dveřím šedivé slepičky.

„Buch! Buch! Otevři mně, slepičko!“

Ale slepička, poznavši hlas vlkův, pravila mu: „Oh, ne, zlý velký vlku, neotevru ti, protože bys mne sežral!“

Když ji byl ještě několikrát vyhrožoval, vlk, rozlícen, vyskočil zase na střechu, prorazil dům a snědl šedivou slepičku.

Za několik dní šel též zaklepati na dveře domu žluté slepičky a žádati ji, aby směl vstoupiti.

Slepice odmítla tak, jak to udělaly její sestry. Vlk skočil na dům, probořil jej a sežral žlutou slepičku.

Zůstávala mu tedy jen bílá slepička. Vlk spatřil její domek z dále, ale protože to byla poslední, nechával si ji v zásobě jen pro případ velkého hladu.

Jednoho večera, když zima štípala a ledový vítr hvízdal a skučel ve stromech, vyhladovělý vlk přišel ke dveřím bílé slepičky.

„Buch! Buch!“ otevři mně, slepičko!“

„Oh ne, zlý velký vlku, neotevru ti, protože když bych ti otevřela, sežral bys mne!“

„Ah! ty mi nechceš otevřít? Po prvé!“

„Ne!“

„Ty mi nechceš otevřít? Po druhé?“

„Ne, ne!“

„Ty mi nechceš otevřít? Po třetí!“

„Ne, ne, ne!“

„Nuže, počkej!“

Vlk vyskočil na domek, aby jej zničil, ale těžce dopadaje na střechu, vyrazil hrozivé křiky: všechny špice špendlíků vnikly mu hluboko do tlap, ztěží mohl je vyprostiti a utekl, skuče bolestí.

Vlk však nevzdal se myšlenky, snísti slepičku, věděl, že ji nemůže uchopiti doma, tak vyhledával lest, jak ji vyvábiti ven.

Přišlo leto a s ním květiny a ovce. Jednoho dne přišel vlk k dveřím slepice a pravil:

„Chceš-li, slepičko, půjdeme zítra oba dva natrhati si švestek, snad znáš ten krásný švestkový strom, který je na rozhraní čtyř cest!“

Slepice mu odpověděla, že nic si více nepřeje, než trhati švestky, ale že si přeje zvědět hodinu, v jakou je třeba dostaviti se ke švestce.

„Jakmile slunce oteplí zemi,“ pravil vlk (který měl svůj úmysl).

„Tedy dobře,“ odvětila slepice, „budu tam!“

Ráno za svítání slepice vstala a odešla na určené místo. Nesla s sebou košík na švestky a několik zlatých špendlíků, jediné to zbraně, které měla proti vlkovi; sotva se usadila v koruně stromu, viděla běžeti vlka velkou rychlostí.

„Přijdu první,“ pravil si, „skryji se do houští a jak přijde bílá slepice, skočím na ni a sním ji.“

Ale jak byl překvapen a zaražen, když uviděl bílou slepici v koruně stromu. Slepice to na něm zpozorovala, a poznavši jeho lest, řekla si: „Jak bych se mohla odtud dostat?“

Právě v tom jí vlk pravil: „Slepičko, protože nemohu vystoupiti a mám velmi rád švestky, hoď mi jednu, neboť jsem běžel a mám velkou žízeň.“

Slepice hned viděla, co může z této prosby vyzískati, vzala nejkrásnější švestku, propíchlá ji dlouhým zlatým špendlíkem, a když vlk dole u stromu otvíral velkou tlamu, aby do ní chytil švestku, slepice hodila ji tak dovedně, že švestka a špendlík vnikly až do hrdla. Tam se špendlík zapíchl do masa vlkova. A za chvíli se vlk udusil.

J. Milota:

BABIČČIN SVÁTEK.

*Lidka na fujaru píská,
buben tluče Mila,
Mařka zpívá, trochu vřiská,
ale je v tom síla.*

*Láďa, ač je z nich nejmladší,
za kapelníka je,
s taktovkou on vpředu kráčí,
zrovna mu to hraje.*

*Kam to spěchá z našich vrátek
slavná kapela ta?
Což nevíte? Má přec svátek
dnes babička zlatá!*

*A tu děti lásku svoji
dokázat ji mají,
proto dostaveníčko ji
pod okénkem dají.*

*Hrajte, hrajte, milé děti,
babičce té zlaté,
ať svůj svátek s vámi světi
ještě mnohokrát!*

Josef Vévoda:

Proč vrabec nechodí, ale skáče?

V Rusku lid vypravuje, že když Židé vydali Krista Pána římským vojákům na mučení a on na kříži tři hodiny se trápil, vrabec si usedl jemu u hlavy a dával pozor, je-li ještě živ. A když Kristus Pán dlouho neumíral, vrabec neustále křičel: „Živ! Živ!“ Tak prozrazoval Židům, že Spasitel ještě neskonal, aby ho trápili dále.

Za tuto bezcitnost Bůh vrabce proklel, zakázal jísti z něho maso a svázal mu nožky neviditelnými pouty, takže nemůže od těch časů choditi jako jiní ptáci krok za krokem, nýbrž poskakuje s místa na místo, a za trest ani zpívati neumí a křičí jen neustále: „Živ-živ-živ!“

F. Háj:

Rozplakaná Málčinka.

Pohádka.

Ale dnes už lidé v dobré víly nevěří. Spíš ošemetné cikánce dveře otevrou, než nám. Jsme už tu na vymření. Děti se nám posmívají, nikdo rady od nás nechce.“

„Světluško,“ ozval se Měsíček, „já dnes k tobě prosbu mám. Znáš Málčinku z továrny??“

Světluška přitáhla si úžeji plášť stkaný ze stříbrných vláken a pa-prsků měsíce, usmála se a odpověděla: „Znám, Měsíčku, znám. „Roz-plakaná Málčinka“ jí říkají. A co ty chceš?“

„Abys ji, Světluško, na jinou cestu přivedla. Prosí tě bratr Slu-níčko, udělej z ní na pár dní třeba Pepíka Sejkorů, nebo jak sama chceš, ale naprav ji!“

Jemňoučký smích byl mu odpovědí: „Jak ráda, Měsíčku, ti vyhovím. Málčinku udělám Pepíkem Sejkorovic a jej Málčinkou. A ty 'nám zase budeš v noci svítit?“

„Budu, Světluško. Pokud pastorek Severák nezafouká, pokud bratřík, teplý Větríček, dýchat bude, potud vám svítit budu. Dobrou noc! Z městečka slyším kohoutí kuropění. Je čas, abych se tam podíval.“

II.

Málčinka druhý den a zase s pláčem vyšla do školy. A jak vyšla po desáté, na rohu ulice potkala stařenku. Málčinka nesla v ruce ne-dojedený kus bábovky.

„Děvenko, dej mi kousíček! Hladovím od večera.“

Málčinka čerstva rozdrobila kus v prstíkách: „Jedla byste bábovku?“

• Ta je jen pro mne,“ a šlapala po drobtech.

Stařenka dotkla se její ruky, stiskla ji pevně a zmizela.

Málčinka chtěla jít známou cestou na konec ulice, kde na ni čeká-vala služka, ale neodolatelnou silou byla přinucena jít směrem opáčným. Podívala se po sobě a zatrnula. Nemá bílé sukničky a červené zá-stěrky, má spravované kalhoty a vyrudlou bundičku. V leknutí sáhla si na hlavu. Nemá modré mašle na copu, má krátké vlasy. Nemá lakových střevíčků, ale je bosa. Pro pána krále, co se to s ní stalo? Takhle vyspravené kalhoty má jen Pepík Sejkorů. A ona nejde tovární ulicí, uhýbá stranou, jde mezi přespolní děti, a Nanyňka Bucháčkovic jí podává kousek mazaného chleba:

„Vezmi, Pepíku, beztoho doma nic nemáš! Zítra ti přinesu v kor-noutě škvarky, nech mamince!“

Pepík Sejkorů vyšel také ze školy. Dostal od paní řídící několik buchtiček, aby mamince donesl a pro sebe kousek karásku. I on potkal stařenku: „Nejedla jsem od včera, dej mi, hochu, kousíček!“

Karásek chutnal jako mandle, ale Pepík hned od rtíků utrl: „Tu máte, stařenko! Buchtičky nesu pro maminku, ale jednu vám pře-ce dám.“ Sáhl po ní a jak stařence zároveň s karáskem podával, dotkla se jeho ruky a stiskla ji.

Pepík naměřil k pěšině k Habrovému, ale táž neodolatelná moc, která prve Málčinku táhla od továrny, táhla teď jej od pěšiny.

Stařenka zmizela a Pepík se rozhlédl kolem: „Kluci mi utekli, musím čerstva za nimi!“ Ale jak se rozběhl, cosi mu v cestě vadilo. Podíval se po sobě: Pro pána krále! Nemá zaplátovaných kalhot, ale bílé šatičky a červenou zástěru zrovna jako dnes měla Málčinka z továrny. Táhle od rohu ulice na něj volá služka Paurovic:

„Málčinko, neběžte, uhřežete se!“ A sama běží mu vstříc, bere ho za ruku a vede ho k továrně.

*

Málčinka, proměněná vílou-stařenkou v Pepíka, překročila prah chudé světničky. Maminka Sejkorovic, jak dveře vrzly, jen maličko se obrátila a řekla:

„Kde pak jsi nechal pozdravení? V troubě máš trochu polévky, zčerstva se najez a rozštípej otýpku klestí! Potom doběhneš na palouček koze pro trávu a budeš nosit vodu!“

Málčinka-Pepík se ve dveřích obrátila, přirazila je za sebou a hupky — už byla na cestě. Kde se vzala, tu se vzala stařenka, která ji prve prosila o kousíček bábovky. Mávla jí před očima zlatým proutkem, dotkla se jím jejího čela, něco zašeptala a zmizela. Málčinka jako zmámená utíkala do chalupy. Sotva vešla do dveří, maminka Sejkorovic sekla ji proutkem po zádech:

„Co pak je to za způsob, bouchat dveřmi a utíkat?“ Málčinka-Pepík chtěla křičet, plakat, ale nemohla. Jakási neviditelná moc vedla ji k troubě. Její ruka vytáhla hrnek s polévkou, a Málčinka se otrásla. Brr, je v ní česnek, sprostý česnek, který nesměla doma ani cítit. Chtěla hodit hrnkem o zem a křičet, že chce šlehanou smetanu, ale nemohla. Chtěla plakat, ale nemohla. To bylo právě to zakletí. Otvírala ústa, aby vykřikla:

„Já nejsem Pepík, já jsem továrníkovic Málčinka a chci šlehanou smetanu,“ ale nevypravila z hrdla ani jediné slabiky. Její ruka mimoděk podala lžíci česnečky do úst. Ano, Málčinka měla hlad, pro pláč se doma nenajedla, ale tohle jíst nemůže. A přece cos neodolatelného ji přinutilo k tomu, že několik lžic polkla. Ó kdyby měla jen kousíček té bábovky, kterou prve rozdrobila na cestě! Kdyby měla jen ždibíček koláče, kterým dnes ráno hodila na zem a plakala při tom, že chce suchar. Jen kdyby jednou se směla napít sladkého mlíčka, které tak často vylila doma v zahradě na záhon!

Maminka Sejkorovic se ozvala: „To je dnes doba, než se najíš, Pepíku! Zčerstva! Potřebuji topení, budu vařit k večeri brambory. Nějak ti to nejede. Co pak je to?“ Starostlivě pohladila Málčinku po hlavě: „Snad ti není dobře?“

Málčinka chtěla křičet: „Nechte mne, nesahejte na mne, máte drsné ruce!“ Ale zase ani slovíčko nechtělo z hrdla ven.

„No, ono tě to přejde! Jen už běž rozštípnout tu klest!“

Málčinka šla pod kůlnu, viděla tam malou sekerku a otrásla se odporem. Má přece takové jemné ručičky, ani jehly v nich ještě neudrží a teď má sekat klest? Co se to s ní děje? To jistě ta babizna na cestě způsobila. Ale však až ji potká, poví jí to!

Podívala se na ruce: Jéje, ony nejsou jemné! Mozoly jsou na nich. Jsou to Pepíkovy ruce, jak jednou pan učitel je dětem ukázal a řekl: „Pepík je ještě malý, ale podívejte se, co práce už zastane! Hodný chlapec je to!“

Sáhla po sekerce. Myslíla, když má mozoly, že snad ji unese, ale zas se ukázalo to zakletí. To bylo všechno „jen tak“. Byly to jemné Málčiny ručičky, jen podobu měly Pepíkových. Marně chtěla přeseknout suchý prut. Položila jej na špalek, udeřila do něho, ale prut se skutálel a sekerka se zasekla do špalku. Tak stalo se několikrát za sebou. Ruce měla umdlené, píchla se o jehličí, chtělo se jí plakat a křičet, ale nemohla.

Sedla bezradně na špalek. Černá kočka protahovala se na lavičce. Málčinka se na ni obrátila: „Koťátko, pověz mi, jak to mám udělat, aby mi větvičky se špalku nepadaly!“

Kočka zívla, ukázala růžový jazýček a řekla lidským hlasem: „Pověděla bych ti, Málčinko, ale říkála mi vaše Minda, jak ji týráš. Do vody ji házíš, nožičky jí svazuješ, biješ, kopáš — zlá jsi, zlá holčička. Nepovím ti, nepovím, jak bys nejrychleji otýpku k podpalu připravila. Zeptej se tamhle Pozora, snad ti poradí!“

Málčinka se obrátila k psí boudě. Ležel před ní veliký, černý pes. Mžikal očima po sluníčku. Slyšel, co povídala kočka Píďalce. Zaštěkal, zavrčel, bílé zuby ukázal, a dřív než Málčinka mohla promluvit, řekl lidským hlasem: „Proč pak ji, Píďalko, ke mně posíláš? Říkal mi kamarád Vejřík z továrny, že Málčinka je rozplakaná a zlá holčička, že mu pacičku do horké vody vstrčila, že ho rákoskou přes čenich bije, že mu prut mezi dveřmi přiskřípuje. Nepovím, nepovím. Ať se zeptá tamhle holuba Purclíka, snad jí poví!“

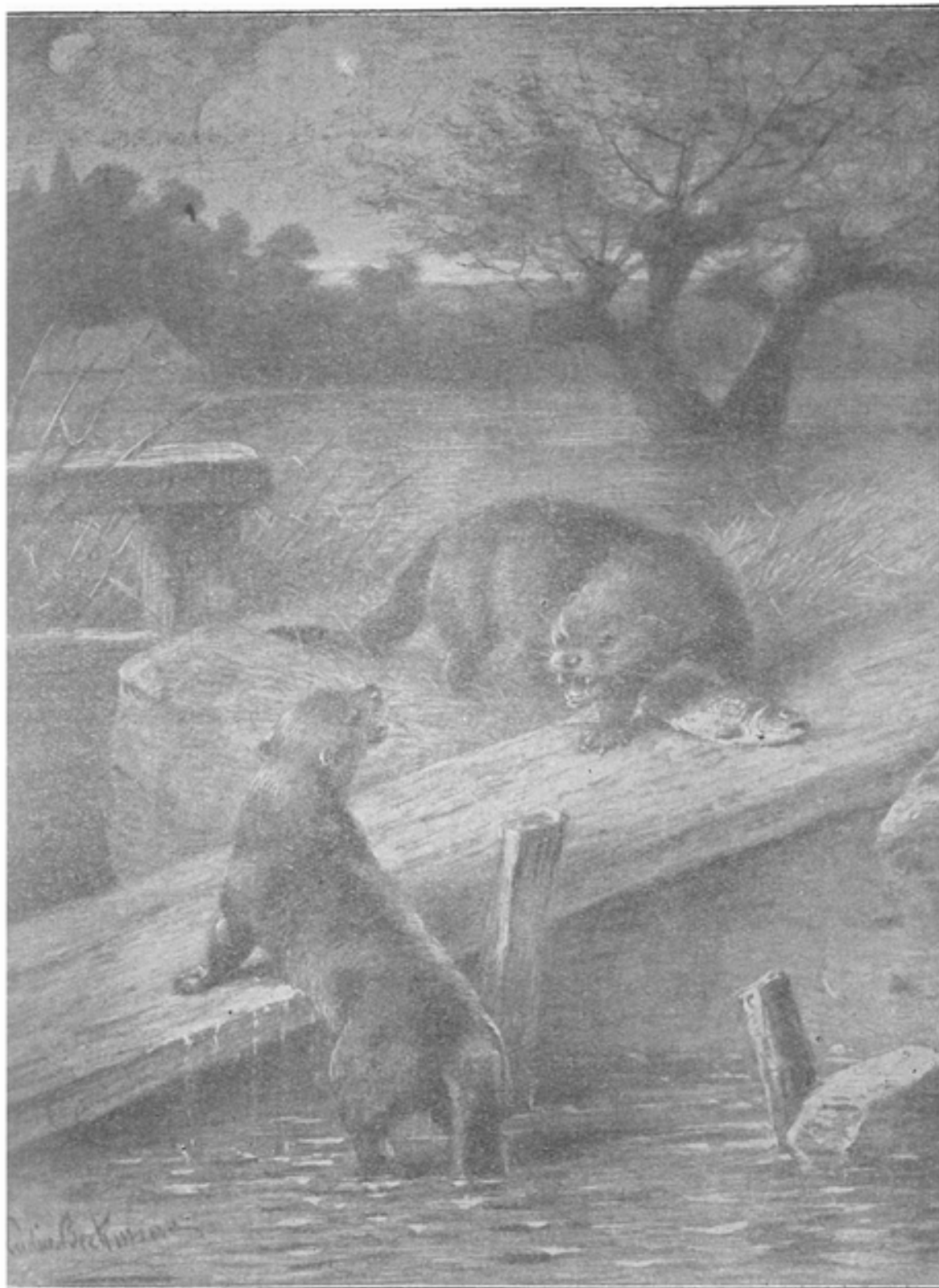
Málčince bylo, jak by ji horkou vodou poléval. Ano, tohle všechno dělala. Vida, kdyby nebyla zlá k zvířátkům, byla by jí teď pověděla, jak má otýpku k otopu připravit.

Ale přece zdvihla hlavu k holubníku. Purclík pyšně seděl na věžičce. Spokojeně si vrkal, ale dobře viděl a slyšel, co se pod ním povídá. Hned zamával křídly, popolétl níže a řekl: „Pozore, Píďalko, proč pak zlou, rozplakanou Málčinku ke mně posíláte? Vždyť dobře víte, co mi vyprávěl kamarád „pošťák“ Lolák z Paurovic holubníku, že je Málčinka svolá, a když se sletí, kamenem po nich hodí a jednou zasáhla holubičku, a té zkrvavělo bílé peříčko, a zašla. Nepovím, nepovím, jak by zčerstva mamince Sejkorovic na zatopení uchystala. Ať se zeptá tamhle slepice Papši!“

Papša, kropenatá slepice s červeným hřebínkem, popelila se v dolíku u plotu. I ona viděla a slyšela všechno. Zakdákala silně, až kohout Honzík přispěchal, vyhoupla se na žebříček u kurníku a krákoravě spustila: „Nepovím, nic nepovím. Povídala kamarádka „Jeřabatá“ z továrny, že Málčinka zlé srdíčko má. Když seděla na vajíčkách, plašila ji Málčinka prutem z posady. Když se dětičky — kuřátka — vyvíhly, koštětem je odháněla od mámy. Pokoje nedá, kamením hází. Nepovím, nic nepovím.“ Zakdákala hlasitě, s žebříčku skočila a popelila se dál.

Jak jen mohla ta zvířátka vědět, že není to Pepík, že je to Málčinka?

Dva nepřátelé na lovu.

„Pepíku, pospěš, nemám co přiložit!“ ozvalo se z kuchyně. Sejkorová vyšla a spráskla ruce. „Co se to s tebou děje? Buďto budeš stonat, anebo se z tebe stává lenoch, ale toho bych z tebe brzo vyhnala, synáčku. Jsme chudí, živi den ze dne, z dlaně do úst, zahálet nesmíme. Sědni si chvíli na sluníčko!“

Chytla slabší proutky, hravě je lámala přes koleno, silnější obratně položila na špalek, aby kus přečníval, lehce klepla, a za chvíli byla otýpka rozsekaná.

„Chytni koš a jdi na travu! Myslím, že ti nic není, ale lenora na tebe padla. K večeri jsou brambory na loupáčku, ty je tak rád, ale musíš si jich zasloužit.“

Málčinka vzala koš, chtěla plakat, ale nemohla. Šla. Brambory k večeri! Ať je jejich kuchařka upravila jakkoli, nikdy jich Málčinka nejedla. A mívali je na čerstvém másle upravené, nebo z nich šištíčky opečené k masu, a tady na loupáčku! Jen kdyby věděla, jak utéci. Za nic však nemohla si vzpomenout, kudy se k nim jde. Nevěděla dřív, kde je palouček Sejkorovic, teď tam šla rovnou. To bylo to zakletí.

Trávy tam bylo dost, což o to! Ale jak ji trhat? Rukou? Aby si ruce umazala? Aby si je odřela? Zelený koníček poskakoval blízko ní. „Koničku, pověz, jak mám trhat travičku?“

Koníček polekaně vyskočil ještě výš, hodně daleko od ní se posadil a tenoučkým hláskem pověděl: „Ty nejsi Pepík, tys v Pepíka zakletá rozplakaná Málčinka. Řekl to před chvílí holub Purclík a slepička Papša. Nepovím, nepovím. Říkal kamarád z louky pod továrnou, že trháš zeleným koníčkům nožičky a trápíš je.“

Málčinka si pomyslela: „Kdybych to byla věděla, co se se mnou stane, nebyla bych to dělala. Jsem tedy zakletá. Co si počnu?“

A hle, žas jí přicházela vstříc neznámá stařenka.

„Co si počneš? Zkusíš chvíli, jak to chodí jinde v chudobě. Poznáš, že je hříchem trápit zvířata, okusíš, jak posolený brambor chutná po práci. Vytrhej jetelíček a lístky pampelišky, nalož vše do koše! Podívej se, takhle!“ A stařenka ukázala. „A běž k Sejkorovům! Na Pepíka nemusila jsem přijít třikrát jako na tebe. To je jinší chlapík než ty! Poslouchej, pracuj, zakletí tvoje zmizí, jak dobrou vůli ukážeš!“ A zmizela.

Málčinka trhala. Dlaně jí pálily, hlad měla, plakat se jí znova chtělo, ale nemohla.

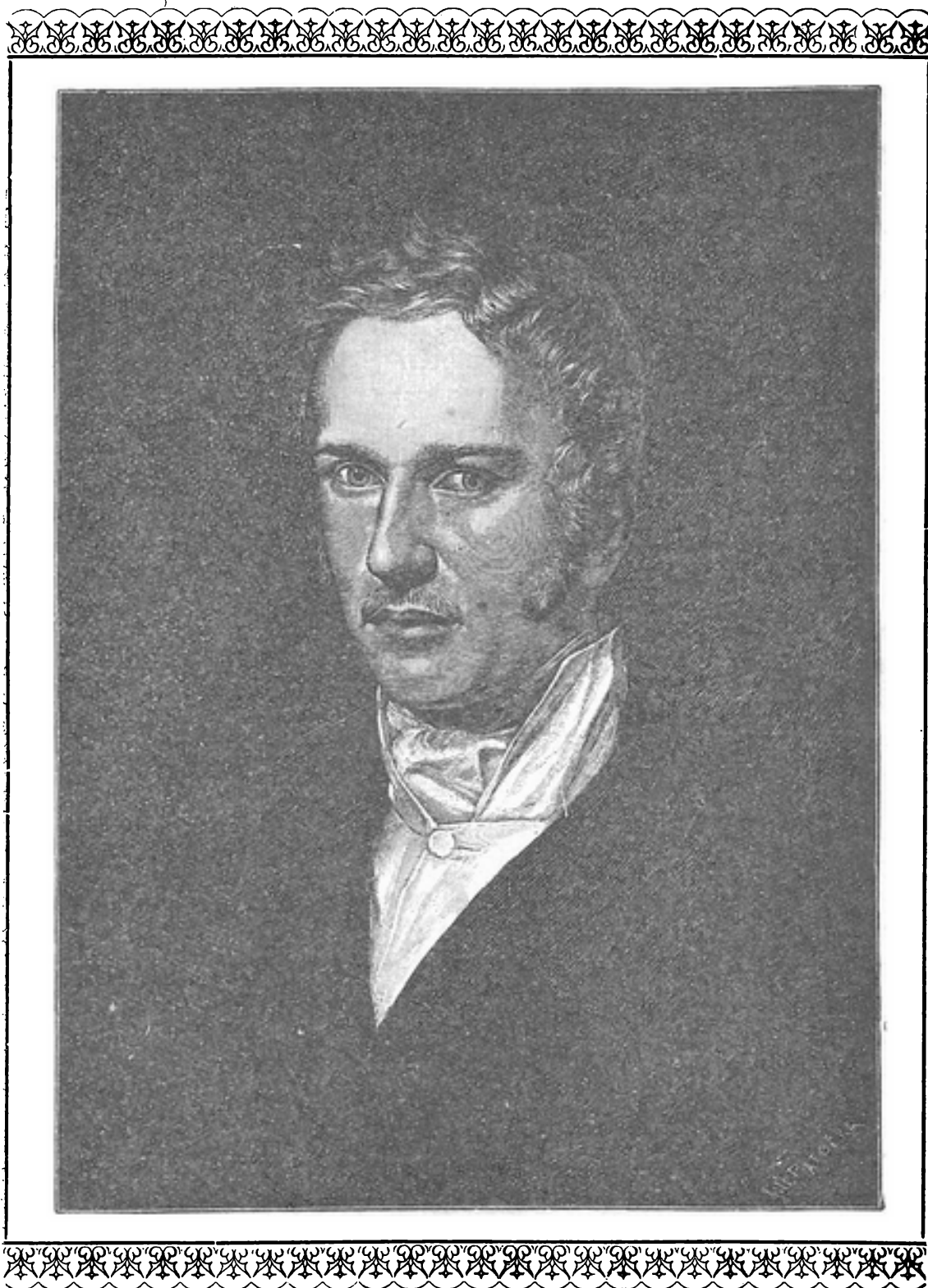
Jak půl košíku do chalupy donesla, chtěla volat: „Chci k večeri holoubě s kompotem!“ Ale místo toho sedla ke stolu a sáhla po suchém bramboru, oloupala, posolila. Jak škrábal v krku, jak ji dusil! Jedla však přece. Druhý už šel líp, a tak továrníkovic Málčinka slupla talíř nemaštěných brambor, a oči se jí klížily.

„Půjdeš spát, Pepíku,“ řekla Sejkorová. „Nestojíš dnes za nic. Půl košíku trávy jsi donesl.“

Málčina postýlka v továrně byla bílá, prachové peřinky měly bílé batistové povlaky, byly měkoučké a heboučké. Pepíkova postýlka byla také čistoučká, ale povlaky na peřinkách byly modře pruhované, tuhé. Málčince bylo do pláče. Slzičku uronit nemohla, ale přes to usnula v malé chvíli.

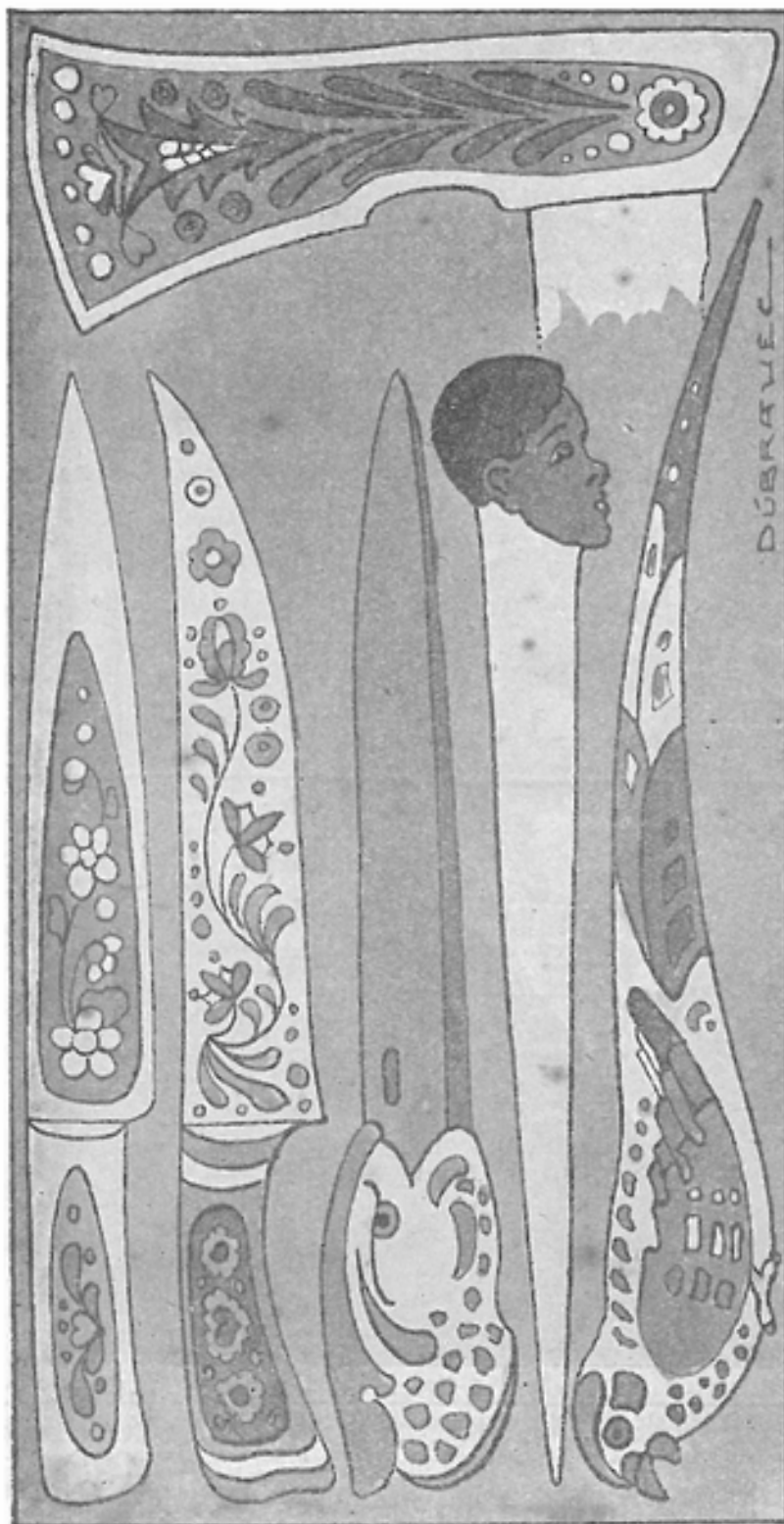
(Dokončení.)

5. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

Koutek pro ruční práce.

Pěkné věci ze dřeva.

Líbí se vám tyto praktické věci na obrázku? Můžete si je snadno sami vyrobit, zvláště teď v zimě, kdy se rádi tlačíte ke kamnám a nechcete ni tam zahálet.

Vidíte tu především dřevěné nože na rozřezání papíru, novin a časopisů. Naleznete si dřevo javorové nebo lípové, topolové či vrbové, a nemáte-li ho, stačí i jiné vhodné. Uděláte z něho deštičku asi 20 cm dlouhou, 4 cm širokou a 1½ cm tlustou. Z ní vyříznete podobu nože, pěkně jí vyhladíte a nakreslíte tam různé vzorečky, květiny, ptáčky a pod., jak vidíte na obrázku, vybarvíte je obyčejnou vodovou barvou a když uschne, napustíte bílým politír, lakem.

Stejně postupujete, když si chcete udělati valašku, jenže deštička bude asi 12 cm dlouhá, 6 cm široká a 3 cm silná. Nejprve si vyvrtáte nebožízem dvě díry 3 cm od sebe vzdálené, které pak dodlabete dlátem, takže máte kde nasadit topor a přilepiti jej na konci kličem.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46.

Únor 1927.

ČÍSLO 6.

J. Milota :

PTÁCI V ZIMĚ.

Odletěli všichni ptáci,
že se báli zimy:
vlastovičky, drozdi, špačci,
konjásek s nimi.
Jenom vrabec na chvojí
praví, že se nebojí,
že prý zůstane tu s námi,
zimu přestojí.

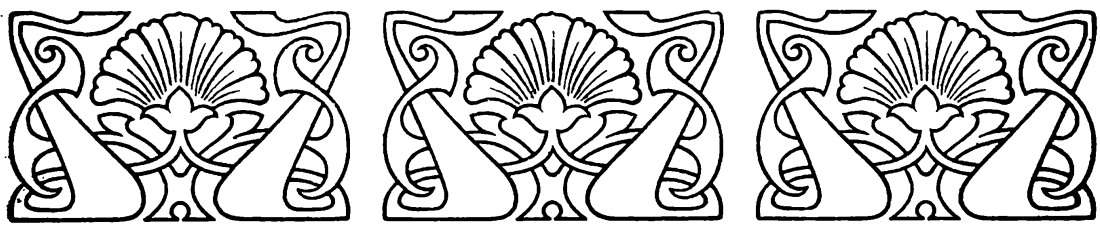
Jak to slyší sýkořička,
k vrabci přiletěla,
řovídala, že též včká
u nás jara zcela.

A ten milý střížáček,
drobný jako paleček.
že prý též jich neo, ustí
jako bratříček.

„Dobře, braši,“ zakrákoře
na to stará vrána,
„však se na tom selském dvoře
přijivíme z rána.

Do ciziny nepuďdem,
nějak zimu přeбудem,
vesele si potom z jara
píseň zahudem.“

Josef Vévoda:

Dvě legendy o kukačce.

Proč kukačka tak smutně kuká?

Skoro u všech Slovanů zachovalo se lidové podání, že kukačka, v některých krajinách též zezulka zvaná, je dívka ve ptáka proměněná.

Před dávnými časy žila v Čechách krásná panna. Rodiče jí dávno odumřeli a neměla už nikoho na světě kromě jediného bratra, kterého měla velice ráda. Ale i ten jí zemřel a nebohá dívčina plakala o něho neustále, nemohouc na něho nijak zapomenouti.

Tu šel jednou Kristus Pán mimo a tázal se plačící panny, proč je tak smutná? Ona, neznajíc ho, vypověděla mu všechno a dala se znovu do pláče. I slitoval se nad ní Kristus Pán a pravil: „Hledej **sí** bratra v širém světě!“

V tom okamžiku panna proměnila se v kukačku, rozpjala křídla a letěla pryč, smutně kukajíc.

Od té doby poletuje světem vždy po celé léto a hledá po lesích i zahradách ztraceného bratra, volajíc tesklivým hlasem: Kuku, kuku!

Proč kukačka nemá svého hnízda?

V Čechách, v Polsku i v Srbsku slovanský lid zná dobře toho příčinu.

Všichni ptáci světili svátek Zvěstování Panny Marie, jenom kukačka jediná svátek nesvětila a nosila si pilně na hnízdo, aby s ním byla co nejdříve hotova. Proto za trest, že svátku nesvětila, nesmí mítí svého hnízda a snáší vždy po jednom vajíčku do hnízda některého jiného ptáčka zpěváčka. Ten potom se svými vajíčky vysedí i vajíčko kukačkou tajně do jeho hnízda podložené a stará se o toto mládě jako o své.

A je ještě jedna příčina tohoto trestu na kukačku.

Když Panna Maria na útěku před králem Herodesem se ukryla v lískovém keři, kukačka zrádkyně seděla v lískoví a chtěla se Herodesovi zalichotiti, jala se volati na jeho vojáky, když jeli mimo: „Kuku, kuku!“

Tak chtěla jim prozraditi, kde se Panna Maria s dítětem skrývá.

Na štěstí však vojáci jejímu volání neporozuměli a jeli dále.

Že měla k Matičce Boží a k jejímu synáčkovi tak necitelné srdce, nesmí si za trest stavěti vlastního hnízda, aby se v něm mohla se svými mláďaty skrývati a s nimi se potěšiti.

E. Elpl:

O třech tovaryších.

Po zaprášené silnici kráčeli za parného leta tři tovaryši. Sešli se ve světě a teď putovali pohromadě, aby jim bylo veseleji. Jeden z té trojice byl vyučený kovář, druhý brašnař a třetí krejčí. Sluníčko hrálo, až nebohým tovaryšům pot stékal po tváři, a proto ohlíželi se, kde by si v chládku trochu odpočinuli.

Pojednou uviděli v dálce po pravé straně les a chutě přidali do kroku, aby co nejdříve tam dorazili.

Od hlavní cesty odbočovala voznice do lesa a tak ani se nenadáli a vítal je líbezný zpěv ptactva; v čistém lesním vzduchu dýchalo se jim jako na novém světě. Cesta stoupala do kopce, až stanuli na mýtině, uprostřed níž rozkládala se veliká košatá lípa. Usedli na zemi a libovali si, jak se to na zeleném trávníku pěkně sedí, vytáhli chléb, který jim voněl a chutnal lépe, než mnohému boháči pečeně s všelijakými příkrmy. Rozhlíželi se kolem. Viděli samý les, jenž skláněl se zvolna do údolí a nad tímto na druhé straně stály zříceniny starého zámku.

„Hoši! Povězme si, jaké má každý z nás přání. Ale od srdce, jak si to opravdu myslíte,“ povídá krejčí. Tovaryši se usmáli, ale aby dobrý rozmar nepokazili, projevíli souhlas s návrhem kamarádovým.

„Tak poslouchejte!“ řekl kovář. „Já bych si přál, aby byl ze mne takový kovář, jakého není daleko široko, který by i koně v běhu dovedl okovati. Chtěl bych míti pěkný dům se zahradou, velkou dílnu, v níž by mi pracovalo aspoň deset tovaryšů. To bych se pak cítil šťastným člověkem.“

„Hm,“ povídá brašnař, „to tvoje přání není tak horoucí. Já bych chtěl umět zhotoviti zázračnou kabelu, do níž bych mohl zavřít každého, kdo by mi nebyl po chuti. Na povel „marš do kabely“ musil by každý do ní všoupnouti, ať chce nebo ne, a tak dlouho si tam pobýti, až bych mu zase dovolil, aby z ní vylezl. To už je jiné přání, nemyslíš kováři?“ zvolal rozveselený brašnař a zahvízdl, až se to lesem rozlehlo.

Krejčí mlčel. „No, co ty nemluvo, ty nemáš žádného přání! Napřed to spískneš, a teď bys pomalu mlčel jak beran,“ zvolal pohněvaný kovář. Krejčí se rozhlédl, zda-li ještě někdo neposlouchá, a potom začal: „Víte, kamarádi! Mně řemeslo nevoní a nemám do krejčoviny mnoho chuti. Víte, bratří, nesmějte se mi, ale já bych byl nejraději králem.“

„I podívejme se na mistra Jehličku, to by ani člověk neřekl, jaké má náš kamarád nápady. No, hloupé by to zrovna nebylo, a vyplní-li se ti jednou tvé přání, my ti toho jistě závidět nebudem. Vid', kováři!“ prohodil brašnař.

V tom zapraskalo suché chrástí a všichni se podívali udiveně na dlouhého myslivce, který se před nimi objevil pojednou jako duch. Byl vysoký, žlutých tváří, malých pichlavých očí a na bradě měl vousy dlouhé a řídké jako kozel.

„To jste se mě polekali!“ zachechtal se myslivec a v tom oka-

mžiku natáhl se, až byl vysoký jako nejvyšší jedle v lese. Najednou to luplo a myslivec stál před ulekanými tovaryši v dřívější podobě. „Nebojte se,“ povídá podivný myslivec, „nijak vám neublížím. Poslouchal jsem právě vaše přání, která jste si vzájemně pronášeli, a ujišťuji vás, že se vám vše vyplní. Ode dneška za tři roky, ať budete kdekoliv, sejdem se na tomto místě, abyste mi pověděli, měl-li jsem pravdu, když vám dnes slibuji, že přání vaše stane se skutkem. Běda však tomu, kdo by z vás sem nepřišel! Toho by štěstí opustilo a byl by zase tím chudým tovaryšem, jakými jste dnes uprostřed pustého lesa.“ Myslivec domluvil a ztratil se tak, jak se mezi nimi objevil. Tovaryši hleděli udiveně jeden na druhého a nevěděli, je-li to sen nebo pravda. Potom si rozdělali oheň, vyspali se pod širým nebem a teprve druhý den pustili se vesele do světa. A od toho dne stala se s nimi divná proměna. Vesele dívali se na vše a zdálo se jim, jako by se odevšad na ně štěstí usmívalo. Svět zdál se jim hezčím a vše se jim dařilo, jak sami si přáli.

Kovář dostal práci v nejbližším městě. Každý chválil šikovného pomocníka a mistr měl práce, že ani nestačil. Zdaleka přijížděli k vyhlášenému kováři, který uměl okovati koně tak, jak v celém kraji žádný jiný. „Co pak náš tovaryš!“ říkal mistr. „Ten je tak šikovný, že vám koně i v běhu okove.“ A že se mu tak líbil, dal mu jedinou dceru a s ní veliký dům i dílnu. Nový mistr přibral si deset tovaryšů a tak se splnilo přání prvního kamaráda.

Brašnař zatoulal se o kus dále. Přišel k velikému zámku, v němž nebylo skoro života. Sloužící chodili potichu, nikde žádné řeči a ruchu. Jako by tady bylo všecko zakleto. „Co se to u vás děje?“ tázal se brašnař prvního člověka, kterého u zámku uviděl. „Kníže je těžce nemocen a čeká se každý den, že zemře. Co už lékařů bylo zavoláno, ale žádný neví si rady. Kněžna dala by celý zámek se vším panstvím, ale co je platno, když od smrti žádný doktor.“ Brašnař vzpomněl si na myslivce, který ujišťoval, že přání každého z nich se vyplní, a chtěl proto zkusit, nemluvil-li do větru. Podíval se na kabelu, kterou měl přehozenou přes sebe, potom na chlapíka a povídá: „Marš do kabely!“ Než bys pět napočítal, vmašíroval milý člověk do brašny a teprve po chvíli vytřepal jej ulekaného brašnař opět na zemi a spěchal do zámku.

U dveří ohlásil se jako zázračný lékař a spěchal po schodech k těžce nemocnému knížeti. Paní kněžna zavrtěla hlavou, když ošumělého doktora uviděla, ale bylo již tak zle, že ho bez dlouhých řečí zavedli k posteli nemocného knížete.

Brašnař obešel několikrát kolem knížecí postele a když uviděl u něho za hlavou seděti smrt, dodal si kuráže a poručil jí, aby pěkně vmašírovala do kabely. Marně se vzpouzela, brašnař byl neúprosný a nechal ji tam tak dlouho, až slíbila, že daruje knížeti ještě dvacet let a brašnaře že nechá tak dlouho na světě, jak bude si sám přát. Teprve potom dal si říci a milou smrt vypustil. Nedovedete si ani pomyslet, jak bylo na knížecím dvoře veselo. Muziky hrály, prapory vlály a brašnaře div zlatem nezasypali. Tento děkoval v duchu myslivcovi, koupil si ve městě krásný dům a žil spokojeně a v bohatství, až mu druzí záviděli. Tak splnilo se přání i druhého tovaryše.

Podívejme se, kam zatím zabloudil třetí tovaryš. Krejčí prošel mnohé kraje, až přišel do velikého města. Že mu řemeslo nevonělo, hlásil se o službu v královském zámku. Měl štěstí a dostal se za pomocníka ke královskému zahradníkovi. Král měl princeznu, která se ráda procházela v zahradě. Milý krejčí nosíval jí kytice, které zahradník z nejlepších květin a růží uvil, a měl vždy radost, když je mohl osobně princezně podati. Královskou zahradou tekla hluboký potok, podle něhož rostly keře a v němž proháněly se zlaté rybky. Stalo se jednou, že princezna trhala květy s keře, který rostl na břehu potoka. Jak se královská dcera nahýbala, utrhla se pojednou kus trávníku a milá princezna spadla do hluboké vody. Byla by jistě utonula, kdyby byl krejčí neskočil do vody a na břeh ji nevytáhl. Král velice se radoval, že jediné dítě zachráněno bylo od blízké smrti, a nabízel zahradnickému pomocníkovi plno zlata. Ale on ničeho nepřijal a zůstal ve službě dále. S královskou dcerou stala se však proměna. Sedávala zamklá a když prohlásila, že by chtěla zachránce svého za manžela, nebránil tomu otec, a poněvadž byl už letitý, učinil pomocníka králem, což všechen lid s jásotem uvítal. Tak stal se krejčí králem a všechen lid měl ho rád, protože rozuměl potřebám chudého lidu, neboť nezapomněl, že sám byl kdysi chudým tovaryšem.

Blížil se konec třetího roku a všichni tři tovaryši putovali na místo, kde se shledali s podivným myslivcem. Seděli už pěknou chvíli na mýtině, když se opět před nimi zjevil jejich dobrodinec, podivný myslivec. Uvítal všechny a pravil: „Z vašich spokojených tváří poznávám, že přání vaše se vyplnilo.“ Když mu chtěli poděkovati, rozlehla se lesem hromová rána, a kde byly trosky starého zámku, viděti bylo hrad nový s cimbuřím a arkýři, kolem něhož pobíhali lidé a všude jevil se čilý život. Místo myslivce stál před nimi krásný princ, jenž promluvil k nim takto: „Zámek a všechen lid v něm byli jsme zakleti. Pod podmínkou, splním-li přání tří mládenců, měl jsem býti vysvobozen. Přání vaše bylo splněno a tak došel jsem i s dvořanstvem svého vysvobození. Děkuji vám, že jste mi byli nápomocni při tomto úkolu.“ Potom podal každému ruku, rozloučil se s nimi a ubíral se ke svému zámku. Tovaryši dívali se dlouho za ním, až zmizel ve stinné aleji. Potom vrátili se ke svým rodinám a žili všichni šťastně až do smrti.

J. Mil. Orebský:

Běsná skála.

S vysokých hor dopravovati těžké kmeny stromů do dalekých měst je práce velmi namáhavá i nebezpečná. V zimě spouští se kmeny po sněhu, v létě pak se plaví dále po proudu řek. Svazují se houžvemi v plť či vory a lidé, kteří po vodě je dopravují, jmenují se plťaři či voraři.

Příjemná to bývá plavba po hluboké řece, ale také nebezpečná ve zrádných peřejích. Tu koryto řeky, stísněné s obou stran širokými, rozervanými skalami, je naplněno balvany, tu voda dnem i nocí bouří, hučí a víří, tu proudy jsou nejprudší a nejnebezpečnější.

Hle, tam z bouřících vod ční vzdorně, jako pomník pravěku, hrdý a tvrdý balvan žulový, zrovna v dráze, kudy se plaví vory — běda, narazí-li na něj! Stalo se zde již mnoho nehod a neštěstí a voraři si vypravují, že na té skále sedává malý mužíček, skalní to běs, a žalostným kvílením oznamuje vždy neštěstí. Proto balvan onen nazývají „Běsnou skalou“ a plovou-li těmi místy, žehnají se křížem a šeptají vroucí modlitby.

O místě tom vypravuje si lid různé pověsti.

Tak prý za pradávných dob celý horský kraj nad tímto místem byl jediným velikým jezerem, kde žili ohromní draci, zpola ryby, zpola ještěři. Ti se živili hlavně rybami, ale také prý za deštivého počasí sestupovali dolů do kraje, ničíce úrodu polní a pustošíce osady. Lidé nevěděli si rady ani pomoci. I modlili se ke svým bohům, jsouce pohané, a bohové prý se konečně nad nimi smílovali.

Jednoho dne objevil prý se v kraji neznámý poutník, bělovlasý stařeček. Přijali ho radostně, majíce úctu k jeho stáří, a stěžovali si mu na zlé obludy.

Stařeček pravil: „Co jste proti svému nepříteli učinili?“

Řekli, že ničeho.

I řekl stařec: „Bohové pomáhají jen tam, kde lidé sami se přičiní.

„A co máme činiti?“ ptal se lid.

I vedl je stařec k místu, kde nyní trčí Běsná skála, a pravil: „Tuto skálu musíte podkopati. Až bude nejhůře, bohové vám pomohou.“

A řka to, zmizel.

Lidé úžasem ztrnuli, hledíce na ohromnou skálu; neboť prokopati ji, zdála se práce nemožná, ale důvěřující v pomoc boží, dali se přece do krušné práce a kopali a kopali stále a vytrvale mnoho a mnoho let. Často mezi tou prací objevily se ony strašné obludy a lidé musili kvapem všeho zanechat a prchat, ale nepovolili a prokopali konečně skálu, že voda počala s hukotem odtékat. Potom nedaleko učinili druhý průkop.

Co však to bylo platno? Nahoře vody téměř neubývalo, zdálo se býti všecko marno, a lidé, ztrácejíce chuti k další práci, počali umdlévati.

A tu nastala chvíle, kdy bohové měli pomoci.

Jedné tmavé noci strhla se nad horami strašná bouře s průtrží mračen. Hory stály jako v ohni, hrom burácel a z mračen lily se proudy vod.

Náhle cosi hrozně zadunělo a zahučelo, země se otrásla a jekot vzbouřených vod letěl krajem.

Lidé, trnouce hrůzou a strachem, nevěděli, co se to děje, až teprve druhého dne spatřili, že celý kraj je zatopen vodou, že v místech, jež prokopali, voda prorazila si cestu a valí se korytem řeky dále. Za krátko bylo jezero nahoře prázdné a draci zůstali na suchu. Od té doby zmizeli a lidé nastěhovali se do nového bydliště.

Staré slovenské hrady.

Přírodní krásy našeho milého Slovenska doplňují velice vhodně staré hrady. Jsou to většinou jen trosky, zešedlé dlouhým stářím, ošlehané větry a dešti, ale právě proto vyvolávají v duši vzpomínky na dávnou minulost, na zašlou slávu i na zneužívanou často moc.

Páni, kteří v nich sídlili, ovládali kdysi celý kraj a zacházeli nejednou tvrdě i krutě se svými poddanými. Dnes jen málokdo zná jejich jména, bývalými hradními komnatami a šermířskými síněmi fičí vítr, ve věžích usadily se sovy a jiní ptáci, prostranná nádvoří zarostla travou a jen v létě oživnou hlasy turistů, kteří slézají hradní výšiny, aby si prohlédli staleté rozvaliny a potěšili se vyhlídkou po širém kraji.

Tak je tomu třeba na nejpevnějším a kdysi nejpyšnějším slovenském hradě — Trenčíně. Jeho počátky sahají až do dob Kvádů a Markomanů, tedy do 2. stol. po Kristu. Vládli na něm Římané, Hunové, Avaři i Maďaři, nejslavnějším vladařem pak byl statečný Matouš Trenčanský (kolem r. 1300). Později panoval zde nějaký čas Jan Jiskra z Brandýsa, jenž hrad značně rozšířil. Jest vybudován na vápencové stěně skoro 400 m vysoké a dosud se v něm udržuje pověstná studna, hluboká 144 m.

Hrad Trenčín.

Pohled na Trenčín s hradu.

Maďarů. Dnes zůstaly z něho jen zříceniny, jak je vidíte na obrázku. V městečku pod nimi narodil se slovenský spisovatel a buditel Jos. M. Hurban. V téže župě trenčínské, ale již v okrese žilinském, jsou trosky hradu *Lietav* y čili *Lietwy*, který byl ve stol. XI. a XII. majetkem králů uherských; ve XIII. stol. však byl dobyt Tatary. Z tohoto původního hradu jsou zachovány dosud zbytky zdvihacího mostu, sklepa a hluboké studně do kamene vytesané. Ostatní trosky, jak je vidíte na obrázku, jsou již ze stol. XVI. kdy byl hrad obehnan trojím náspem.

Mnohem méně než z dosud uvedených hradů je zachováno z hradu čtvrtého, zvaného *Čachtice*. Leží již ve stolici nitranské, asi 6 km na jihozápad od Nového Města nad Váhem. Pro nás Čechy je památný tím, že v něm byl vězněn proslulý český válečník Jan Švehla. Ostatně českou krví byla skropena v 15. stol. půda celého tohoto povážského údolí, hlídaného kdysi 13 pyšnými a tvrdými hrady.

Vzpomeňte nato, až zavítáte někdy na Slovensko a shlédnete tyto rozvaliny bývalé světské moci i slávy. Páni z nich zmizeli a nikdy se už do nich nevrátí, ale věrný slovenský lid v chudých chatách pod nimi zůstal ve svých sídlech a bohdá v žďyc ky také zůstane!

Pohled na Trenčín s Váhu.

P. A. E. Oosterhoff:

O chlapci, který chtěl mít slunko.

Byl jednou jeden chlapec, který byl velice chtivý. Všechno, co zahlédl anebo co se mu zalíbilo, chtěl mít a často žádal nej-nemožnější věci.

Jednoho krásného, slunečního jarního dne stál na louce, která se rozkládala poblíže domku jeho rodičů, a když viděl, jak slunko na nebi krásně svítilo, pomyslně si najednou: „Chci mít slunko!“

Ale nemohl až k němu dosáhnouti, neboť slunko stálo, ach, tak vysoko.

A když tak natahoval ručky a hleděl nahoru (to se ví, že ne přímo do slunce, neboť světlo bylo příliš prudké), vylezl z trávy právě u jeho nohou malý červíček.

„Co to tu děláš?“ otázal se ho červíček.

„Chci mít slunko,“ odpověděl chlapec, kterému budeme říkat Jeníček.

„Slunko!“ pravil červíček. „To by ses musil postavit na cihlu.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si cihlu, položil si ji na louku, postavil se na ni, natáhl ručky, ale . nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázal se ho ježek, který seděl nablízku.

„Chci mít slunko,“ odpověděl Jeníček, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravil ježek. „To by ses musil postavit na stupínek.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si stupínek, položil si jej na louku, postavil se na něj, natáhl ručky, ale . nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázal se ho pejsek, který seděl nablízku.

„Chci mít slunko,“ odpověděl Jeníček trochu smutně, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale nemohl jsem ho ani tak dosáhnouti; pak mi řekl ježek, abych se postavil na stupínek, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravil pejsek. „To by ses musil postavit na lavičku.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si lavičku, položil si ji na louku, postavil se na ni, natáhl ručky, ale . nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázalo se ho kůzlátko, které bylo nablízku.

„Chci mít slunko,“ odpověděl Jeníček ještě trochu smutněji, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale nemohl jsem ho dosáhnouti; pak mi řekl ježek, abych se postavil na stupínek, ale nemohl jsem ho ani tak dosáhnouti; pak mi řekl pejsek, abych se postavil na lavičku, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravilo kůzlátko. „To by ses musil postavit na židli.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si židli, postavil si ji na louku, vylezl si na ni, natáhl ručky, ale . nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázal se ho kozel, který stál nablízku.

„Chci mít slunko,“ odpověděl Jeníček velmi smutně, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale nemohl jsem ho dosáhnouti; pak mi řekl ježek, abych se postavil na stupínek, ale zase jsem ho nemohl dosáhnouti; pak mi řekl pejsek, abych se postavil na lavičku,

Hrad Beckov. (K článku Staré slovenské hrady.)

ale nemohl jsem ho ani tak dosáhnouti; pak mi řeklo kůzlátko, abych se postavil na židli, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravil kozel. „To by ses musil postavit na stůl.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si stůl, postavil si jej na louku, vylezl si na něj, natáhl ručky, ale . . . nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázalo se ho hříbátko, které stálo nablízku.

„Chci míti slunko,“ odpověděl Jeníček už skoro s pláčem, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale nemohl jsem ho dosáhnouti; pak mi řekl ježek, abych se postavil na stupínek, ale nemohl jsem ho ani pak dosáhnouti; pak řekl mi pejsek, abych se postavil na lavičku, ale zase jsem ho nemohl dosáhnouti; pak řeklo mi kůzlátko, abych se postavil na židli, ale nemohl jsem ho ani tak dosáhnouti; pak řekl mi kozel, abych se postavil na stůl, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravilo hříbátko. „To by sis musil dáti židli na stůl a pak se na ni postavit.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si zase židli, postavil si ji na stůl, vylezl si na ni, natáhl ručky, ale nemohl slunka dosáhnouti.

„Co to tu děláš?“ otázala se ho kráva, která stála nablízku.

„Chci míti slunko,“ odpověděl Jeníček s pláčem, „a červíček mi řekl, abych se postavil na cihlu, ale nemohl jsem ho dosáhnouti; pak mi řekl ježek, abych se postavil na stupínek, ale nemohl jsem ho ani pak dosáhnouti; pak mi řekl pejsek, abych se postavil na lavičku, ale zase jsem ho nemohl dosáhnouti; pak řeklo mi kůzlátko, abych se postavil na židli, ale také jsem ho nemohl dosáhnouti; pak mi řekl kozel, abych se postavil na stůl, ale nemohl jsem ho ani tak dosáhnouti; pak řeklo mi hříbátko, abych si dal židli na stůl a postavil se na ni, ale ještě pořád ho nemohu dosáhnouti.“

„Slunko!“ pravila kráva. „To by sis na stůl a židli musil dáti ještě stupínek a pak se na něj postavit.“

Jeníček běžel honem domů, vzal si zase stupínek, postavil si jej na židli, která stála na stole, vylezl si na něj, ale pořád ještě nemohl slunka dosáhnouti. Najednou však ztratil rovnováhu, spadl a ležel tu v trávě.

Krávy, hříbátka, kozla, kůzlátka, pejska, ježka a červíčka už nebylo viděti. Ale vtom zaslechl Jeníček hlas a už se mohl do slunce dívat; tak zpozoroval, že slunko dostalo obličej.

„Jeníčku,“ pravilo slunko, „tys příliš chtivý. Chtěls mne mít, vid? Kdybys mne však byl mohl dosáhnouti, byl bys teď popálen, neboť já jsem tak žhavé, že mne můžete snášet jen z velké, velké vzdálenosti. Buď rád, žes mne nedostal, neboť by se ti bylo špatně dařilo!“

A jelikož se slunko hněvalo na chtivého Jeníčka, zašlo za velké mračno, a tu počalo pršet. Jeníček pořádně zmokl a běžel honem domů. Myslím, že pak už nebyl tak chtivý.

Přeložil z holand. Otto F. Babler.

Jiří Sáhula:

Nevčasná kuráž.

Malý psík chlubil se kopřivě: „Již se bojím mé síly skoro každý. Ráno utekly přede mnou dvě slepice, teď odpoledne tři ovce a pak celé husí hejno. Buď ráda, že se na tebe nehněvám. Nebojí-li se tě ani plachá husa a odvažují-li se tě škubati docela i housata, mohl bych jedním rázem zničit tvůj stvol a celý život.“

„Kdož ví, zda by tě takový útok nemrzela víc než mne,“ děla kopřiva. „Jakým způsobem bys mne chtěl zničit?“

Rozzlobil se psík, že kopřiva ho podceňuje. „Toť otázka velice pošetilá,“ odpověděl pohrdavě. „Viz, jak mé zuby jsou zdravé a ostré. Jelikož mluvíš tak sobělibě proto, abys mne zahubila, hned tě překousnu v půli.“

„Jen tedy zkus!“ vyzvala klidně kopřiva. — Psík zlostně zaštěkal, skočil k rostlině. Ta se zatřásla — a již smělec od ní prchal s žalostným kvikotem. Ucítit totiž na nosíku palčivou bolest.

Neradno se příliš kasati ani proti těm, kteří dle zdání jsou velmi slabými.

J. M. Sázavský:

HRDINOVÉ.

*Dva rytíři, Ferda s Jirkou,
byli jednou v lese,
jeden druhého se drží,
šepce a se třese:*

*„Co to? Slyšíš? Jak na dveře
když neznámý ťuká!
Slyšíš? Někdo při schovávce
jak když na nás huká!*

*Co to? Někdo v lese houká!
Že tu hejkal straší —
Teď zas, jak když hříbě řehce
na zahrádce naší.*

*Zas cos píská a cos bouchá,
šustí, šeptá, šumí — —
Co by to jen mohlo býti,
člověk nerozumí. .“*

*Proto alouť Rychle, hoši,
nohy na ramena!
Utíkejte domů, sic vás
chytne lesní žena . . .*

*Doma se jim matka směje:
„O vy hrdinové!
V lese nejsou lesní ženky,
ani hejkalové.*

*Tam kos hvízdá, vítr šumí,
žežulička kuká,
káně řehce, sova houká,
datel v kůru ťuká.*

*Nemáte se čeho báti,
leda jen zlých lidí —
ani ti vám neublíží,
Pán Bůh všecko vidí.“*

F. Háji:

Rozplakaná Málčinka.

Pohádka.

Pepík-Málčinka šel do přepychově zařízeného bytu továrníkova. Jakoby od jakživa tu byl, šel rovnou do jídelny. Místo obvyklého „Pochválen buď Ježíš Kristus,“ „maminko, já mám hlad“, zašknoural něco tenkým hláskem, až se sám lekl a chtělo se mu plakat.

Proti dveřím viselo veliké zrcadlo; až skoro k zemi dosahovalo. Jak se Pepík do něho podíval, věděl, že je zle, že opravdu je z něho Málčinka, rozplakaná holčička. To jistě ta stařenka, které dal karásek a buchtíčku, chtěla se mu odměnit a proměnila ho v dcerku bohatých pánů.

Byla to jistě víla v stařenku proměněná, která ho jednou slyšela, když maminka stonala a on, Pepík, byl by jí tak rád koupil pomoranč a neměl na něj. Tatínek byl tenkrát na chmelu u Žatce a oni neměli peněz. Tenkrát zatoužil nahlas: „Kdybych byl jen na chvíli Málčinkou Paurovic! Sebral bych pomoranče a utíkal k mamince, aby se občerstvila!“

To asi víla tenkrát slyšela a teď splnila jeho žádost. Maminka však už byla zdravá, tatínek přinesl z práce peníze, teď zase už seká na panském. Co teď tu bude dělat? Kdo bude doma sekat chvůj, kdo uklízet kozičku, kdo poslouží mamince? Jak někde vílu uvidí, poprosí ji: „Stařenko, prosím tě, udělej ze mne zase Pepíka!“

Služka řekla: „Napapejte se, Málčinko! Matinka je v zahradě, jděte potom za ní,“ a odešla.

Pepík-Málčinka zahleděl se na pokrytý stůl.

„Prach světe, tu je věcí!“ řekl hlasitě. „Tolik mís!“ Poznal jen bábovku a koláčky. Bábovku peče maminka na sv. Josefa, když mají všichni tři svátek, aby jej oslavili. A koláče? Ty také zná; peče je maminka na posvícení, ale o hodně větší než tyhle a vyšší a míň té dobroty na nich.

Přikročil blíž. Na skleněných, broušených mísách bylo různé cukroví. Takové roztomilé košíčky cukrové tam byly a v nich pěna, posázená červenými jahodami. Spolkl slinu. Ta slečna sice řekla, aby jedl, ale maminka říká: „Buď vždycky skromný! Nesahej nikdy po tom nejlepším!“

Sedl na kraj židle a upil z koflíku. Něčeho podobného nikdy neokusil. To je dobrota! Je to přece jen hezké být bohatým. Kéž by jen mohl mamince kousek donést! Anebo vzít ji sem, aby sama ochutnala!

Vypil čokoládu, dojedl čtvrtý koláček, sebral kde jaký drobeček na ubrusu i zástěrce, nasypal do pusy a seděl.

Dlouho by tak sedět nevydržel. Musí se podívat po nějaké práci. Do zahrady má jít. Půjde a poprosí, aby zas moh' být Pepíkem. Ale to asi rozhodne jen víla-stařenka.

Vešla služka, ruce spráskla: „Málčinko, já vás nemohu poznat! Jindy všechno na stole rozházíte, pláčete, křičíte, pobryndáte ubrus i sebe, se vším házíte — a dnes jste taková hodná, co to? Běžte na zahradu!“

Pepík-Málčinka běžel. Chtěl říci, že za to nemůže, že není Málčinka, že je Pepík, ale místo toho zavolal: „Maminko, ty koláčky byly dobré!“

Paní továrníková seděla v proutěném křesle a četla. Kniha jí vypadla z ruky údivem, že dceruška nepláče.

„Málčinko, tys papala jenom koláčky? A nepláčeš?“ A hned ji hladila a řekla: „Chceš-li zmrzlinu, řekni v kuchyni, za chvíli ji budeš mít!“

„Něco bych dělala, matinko.“ A Pepík-Málčinka chytl motýčku a šel pracovat do zelinářské zahrady.

Přijela návštěva autem. Paní vyběhla do průjezdu, Pepík-Málčinka kropil záhony slzami stesku po mamince. Asi za dvě hodiny volala paní: „Málčinko, k večeři!“

Hrad Lietava. (K článku Staré slovenské hrady.)

Pepík-Málčinka šel. Na stole byly vybrané pokrmy. „Chceš holoubátko nebo kuřátko? Nebo raději šlehanou smetanu a zahradní jahody? Jen si řekni, dcerunko!“

Pepík-Málčinka sáhl po první míse. Snědl kousek kuřátka, kousek kompotu a najednou se mu zdálo, že by všechny ty dobroty celého stolu dal za talíř česnečky tam u nich doma. Vnutili do něho kousek šlehané smetany. O, první sousta chutnala výborně, ale při šestém, sedmém nabrání lžičkou zdálo se mu, že lepší je jejich černý chléb.

Uložili ho do hebké, bílé Málčiny postýlky, ale dlouho usnout nemohl. Nejdřív měl strach, neroztrhá-li jemňoučké krajkoví na polštářích, jak jen na ně rukou sáhne. Když shasli elektrickou žárovku, zalily se jeho oči horkými slzami: „Maminko, má zlatá maminko, kdo spí u vás v mojí postýlce, která voní mateřídouškou a ne jako tahle takovými zvláštními vůněmi? Tatínku, ani nevíte, jak se mi po vás stýská!“ V pláči usnul.

Druhý den byl čtvrtek — den školního prázdná.

Málčinka-Pepík u Sejkorů musila hned po snídani, ke které byla žitná, řídká káva a černý chléb, s kozou na pastvu. Do ruky košík na trávu vzítí musila, srp do něho dostala a napomenutí:

„Ne, abys sekal do prstů místo do trávy, Pepíku! Jak uhodí zvon poledne, přijď! Musíme do hájovny pro kuřata, slíbila jsem je hokyňi. Umyješ nádobí, zameteš a budeš sekat otýpky! K obědu máme dnes krupičnou kaši, ale zavařenou do mléka, ne jako jindy, do vody. Poslala nám teta hrnek mléka. Kaši pokápnu medem. To se budeš olizovat, co? A už pal!“

Málčinka-Pepík chtěla plakat. Chtěla zlostí trhat si vlásky, ale místo toho chytla do ruky řetízky a vedla kozu na pastvu.

V poledne chutnala jí kaše znamenitě. Na dorty a cukroví už ani nevzpomněla. Ruce jí však pálily. A což večer! Jakž takž přesekala pár otýpek, ale rukou necítila. Vzpomněla si na děti dělníků v jejich

továrně, jak se jim smávala, že musejí dříví štípat. Už nikdy se smát nebude, vždyť to není hračka.

Za to Pepík-Málčinka nevěděl, co počítí, aby čas ubil. Dali mu spoustu hraček, skládanek, panenky jako malované, ale on bezradně složil ruce v klín a v duchu Boha prosil, aby mu dal potkat vílu-stařenku. Dnes už ani podívat se nemohl na ty lahůdky na stole. Kéž by měl hrst brambor, kus chleba, jenom ne už ty sladkosti!

Vyšel na dvůr. Pes Vejřík přátelsky se k němu přitulil. „Kdybys ty věděl, Vejříku, jak je mi smutno,“ vzdychl. A ku podivu! Vejřík promluvil:

„Vím to, vím, Pepíku! Říkal mi váš Pozor, že jsi hodný chlapec, že s ním každé sousto rozdělíš, že pamatuješ, aby měl stále čistý nápoj, že ho hladíš, budu slamou a houní na zimu vystýláš. Počkej, zeptám se Mindy, Jeřabaté, pošťáka, dáme hlavy dohromady, snad bude někdo z nás vědět, jak ti pomoci.“

Na pěšině žlutým pískem posypané za chvíli zasedl Vejřík, vedle něho kočka Minda, slepice Jeřabatá; holub-pošťák do písku zobal, i kohout Ferdík se tu zastavil. Vejřík spustil:

„Znáte Pepíka Sejkorovic?“

Ferdík vyskočil na plot a zakokrhal: „Známe, známe!“

Minda si přetřela lesklou prackou vlhký čenich a zamňoukala: „Známe, známe!“ Řekla jejich kočka Píďalka, když letos tři koťátka na půdě měla, Pepík jim starý košík senem a šátkem vystlal, mlíčko jim nosil. Kotě mourovaté si nechali, bílé a plavé tetě donesl, dobře se tam mají.“

Jeřabatá zakdákala: „Známe, známe! Papša Sejkorovic sedmnáct kuřátek vyvedla, Pepík je chránil před deštěm a drobečky jim sypal, hodný chlapec!“

Holub-pošťák nadmul hrdélko: „Známe, známe. Jejich Purclík říká, že Pepík si dobře holubníku hledí, vikve nasype, mladé polaská, hodný chlapec!“

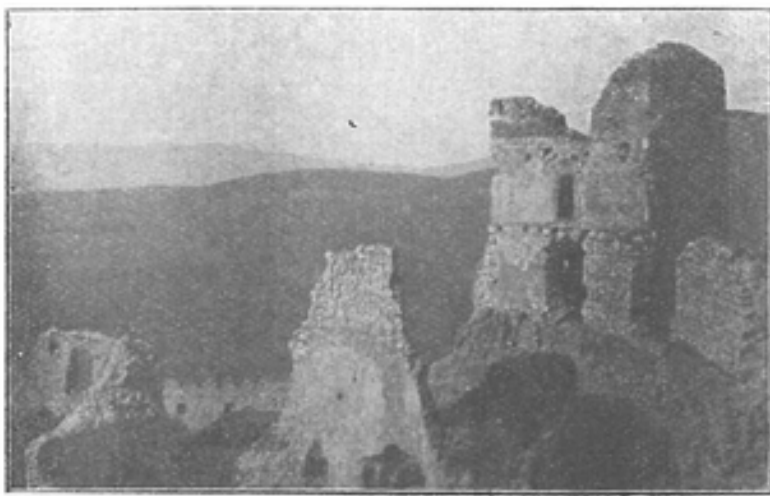
Vejřík zaštěkal, Ferdík popolétl na jinou laťku v plotě.

„Haf, haf!“ začal Vejřík, „Pepíkovi chtěla asi ukázat dobrá víla, jak to chodí v bohatství. Ale jemu po mamince, tatínkovi, po práci a černém chlebičku se stýská. Musíme najít vílu Světlušku! Já od domu na dlouho nemohu. Minda má na půdě kotata, Jeřabatá má od včera zastřižená křídla, daleko by nedoletěla, ale pošťák Lobák by to mohl obstarat. Haf, haf! Lobáku, pošťáku, najdi vílu Světlušku! Popros ji, ať Pepíka vrátí mamince!“

„Vrků, vrků — najdu, najdu, poprosím, i v přestrojení ji poznám, do cesty Pepíkovi ji pošlu,“ a už se vznesl do výše — — —

III.

Pepík-Málčinka už třetí den poznávala, co je to práce a chuť k jídlu. Než i na ni padl hrozný stesk po domově. Neměla už chuti plakat, ani chuti na šlehanou nebo kompoty, jen na rodiče vzpomínala a umiňovala si, kdyby s ní zakletí sejmuta bylo, jak bude jiná, hodná.

Hrad Čachtice. (K článku Staré slovenské hrady.)

Málčinka-Pepík třetího dne s večerem do zahrady vklouzl, ruce sepial a prosil: „Pane Bože, už nikdy nezatoužím býti bohatým, abych pomoranče mamince přinést mohl, jen ať jsem zase Pepíkem!“

Něčí ruka zlehka se dotkla jeho hlavy: „Buď trpělivý! Poznal jsi blahobyť, ale po chudobě a rodičích toužíš. Po svých toužíš, protože jsi jejich a ty bys tu nezvykl. Vrátíš se do rodné chatky, protože Málčinka už se změnila.“

Vysoký, šerý stín mihl se kolem něho. Divná, vzácná vůně šla za ním.

Pepík-Málčinka toho dne usínala s jediným vroucím slibem: Bude jiná, bude hodná, nebude už rozplakanou Málčinkou. Poprosí, aby jí dávali časem i brambory a česnečku, chléb a mléko. Jen když bude doma. A kdyby potkala stařenku, kterou tak nevlídně odbyla, poprosí ji:

„Stařenko, prosím tě, udělej ze mne Málčinku! Už jsem poznala chudobu a budu jiná.“

Zrána víla — stařenka neviditelná — dotkla se zlatým proutkem čela Málčinky a za malou chvíli čela Pepíka. A v tutéž chvíli byla Málčinka Málčinkou a Pepík Pepíkem.

Jak Pepík oči otevřel, vdechl vůni mateřídoušky. Vyskočil, po mamince se podíval, na stole okoralou skývu chleba sebral, košík u dveří do ruky vzal a pro trávu se rozběhl.

A Málčinka? Protáhla se na hebkém loži. Nebylo ještě sedm hodin, Málčinka však čerstva s lože vyskočila, s bohatě pokrytého stolu mléko do hrnečku slila a s chutí vypila. Na pláč zapomněla. Do školy šla svěží a čerstvá.

Od té doby zmizely se stolu Paurových vybrané mlsy, protože Málčinka na ničem si tak nepochutnala jako na mléku a chlebu.

Od té doby Pepík Sejkorů nezatoužil po bohatství. Tím víc vážil si černého chleba a česnečky.

Málčince už neříkali „rozplakaná“. Zvírat už také netýrala. Dobrá víla Světluška naučila je vážit si toho, co mají.

Celý týden přede žněmi přšelo. Také Sluníčko na své odvěké pouti sešlo se náhodou s Měsíčkem a Větríčkem. Když Měsíček jen tak v běhu pověděl, že víla Světluška už Málčinku napravila, řeklo si Sluníčko:

„Jen já to vím, že druhého dne tatínek Sejkorovic Pepíkovi-Málčince důkladně našlehal. Inu, nebyla to maličkost, hodit chlebíčkem, darem Božím, o zem. Však už to vícekrát neudělá!“

A víla-stařenka to tak zařídila, že v duši Pepíka Sejkory zůstala jen jakási matná vzpomínka na dny, v nichž byl Málčinkou. Měl, nač si vzpomněl, ale přece nebyl šťasten, protože, ač malý, už byl zvyklý pracovat.

Za to Málčinka měla ty dny u Sejkorů prožité v čerstvé paměti jako živý sen. Kdykoli chtěla zapadnout do starých, nehezkých zvyků, cítila něco jako seknutí metličkou Pepíkova tatínka a hned byla hodná.

Pochybuje někdo z vás? Dobrá! Víla Světluška se svou družinou v teplých letních nocích tančí a zpívá ve skaleckých lesích za „Červeným křížem“. Doběhněte si tam! Od kostelíka sv. Maří Magdaleny je tam co by kamenem dohodil a ostatní doběhl.

Až na zámeckých hodinách v městečku pod Skalkou odbije jedna s půlnoci, půjdou víly spat. Zastavte si jejich královnu a ona vám dosvědčí, že je tomu tak, jak jsem vyprávěl.

Bohumil Šťastný:

KLEKÁNÍ.

*Tak mile, libě, sladce zní
tvůj hlásek, zvonku milý,
když údolíčkem zaznívá
v tu tichou pozdní chvíli!*

*Tvůj hlásek jasný, zvonivý
tak jemně v duši znívá,
jak píseň plná útěchy,
když v srdci tiše zpívá.*

*Tvá svatá píseň večerní
tak vroucně pěje k duši,
že ruka zbožně zvedá se
k té dálné, hvězdné výši*

J. Milota:

Dřevěná miska.

1.

Bylo jedno chudé děvče a jmenovalo se Blaženka. Když jí bylo 14 let, umřela jí matka a dostala macechu. Ale macecha jí neměla ráda a tak ji posílala pást dobytek na stráň u lesa a posílala tam raději za ní jídlo, aby pastorkyni nemusila míti ani na očích.

Sama jedla z talířů porculánových, ale ubohé děvče musilo jísti z mísky dřevěné, aby prý jí nerozbilo.

Jednoho teplého podzimního dne seděla Blaženka pod starým dubem na stráni a jedla krupičnou kaši. Podle dubu běžela s hor cesta dolů do vsi a po té cestě krácel stařeček s dlouhou bílou bradou. Blaženka měla úctu před starými lidmi a když stařeček šel mimo, pěkně ho pozdravila.

Stařeček se na ni vlídně podíval, poděkoval na pozdravení a pravil: „Milé dítě, jdu již po celý den s těch hor a jsem velmi unaven; mohu si pod tímto dubem odpočinouti?“

„Proč byste nemohl, dědečku?“ odvětila Blaženka. „Jen si s Pánem Bohem odpočiňte a máte-li žízeň, přinesu vám ze studánky vody.“

„Žízeň mám a hlad taky, děvečko,“ odvětil stařec, sedaje si pod strom.

„Zde je kaše, dědečku, jezte,“ pravila Blaženka a podala mu svou dřevěnou misku s kaší.

„A co ty budeš jísti?“ namítal stařec.

„Já už jsem jedla,“ odvětila Blaženka a běžela se džbánkem ke studánce pro vodu.

Když přišla a stařeček se napil, pravil: „Děkuji ti, dceruško, jsi hodná a Pán Bůh ti to stokrát oplatí! A tvoje dřevěná miska budiž požehnána, abys vždycky v ní měla, čeho si budeš přát.“

Řka to, požehnal stařeček misku a nežli mu mohla dívka jak náleží poděkovati, zmizel. Marně se Blaženka po něm ohlížela a také naň brzy zapomněla a co povídal o misce, ani nerozvažila.

Po několika dnech přinesli jí v její dřevěné misce jáhlovou kaši, ale sotva začala jísti, splášily se jí krávy a musila za nimi.

Tu přiletěli nějakí ptáci, vrhli se na misku, kaši vyzobali a zase odlétli.

Když se Blaženka vrátila a spatřila misku prázdnou, dala se do pláče a zvolala: „Oh, ti zlí ptáci! Ani jediné jáhly nenechali. Teď musím tu býti až do večera o hladu! Kéž bych na misce měla aspoň trochu pečených bramborů!“

Sotva to dořekla, ejhle! Miska byla hned vrchovata pěkně upečených bramborů.

Blažena nechtěla ani svým očím věriti a teprve teď si vzpomněla že dědeček misku požehnal a pravil, aby vždycky v ní měla, čeho si bude přát! Zaradovala se a s chutí pustila se do jídla.

2.

Po nějakém čase stalo se, že krávy onemocněly a macecha hned pravila: „Tím je vinna jen Blažena! Nedala na ně pozor a něco snědly nebo byly uřknuty. Nenechám jí už pásti, ať si hledá službu jinde!“

Tak Blažena byla vyhnána z domu a musila si jíti hledat službu. Nesla si s sebou jen malý uzlíček a v něm jen sváteční šaty a dřevěnou misku.

Plakala, že musí z domu mezi cizí lidi, a pro slzy neviděla ani na cestu. Tak se stalo, že přišla do lesa a zabloudila. Nevědouc, kudy kam, poklekla na zem a modlila se. A hle! Tu objevil se náhle stařeček s bílou bradou a pravil: „Jdi touto pěšinkou a přijdeš k potoku. Jdi dále po potoce a přijdeš ke mlýnu. Tam se hlas o službu.“ A opět zmizel.

Blaženka šla tedy pěšinou a přišla k potoku. Šla dále podle potoka a přišla ke mlýnu. Ten však neklapal, ale stál tiše, protože mlynářka byla nemocna a nesnesla hluku ani šramotu.

Blaženka se tedy přihlásila o službu a pan otec ji rád přijal a brzy se přesvědčil, že je skromná a pracovitá. Také mlynářka si ji oblíbila a měla ji ráda u sebe. Blaženka se pak o ni starala jako o vlastní matku.

Jednoho dne však bylo s mlynářkou velmi zle, takže přivolání lékaři pochybovali o jejím uzdravení a pravili, že není již pomoci.

Mlynář byl všecek zoufalý a plakal jako dítě. Blažence bylo mlynářky i mlynáře líto, ale co dělat? Zde byla dobrá rada drahá...

A tu, když v noci seděla sama u lože nemocné, vzpomněla si náhle na stařečka a na svou dřevěnou misku a povzdechla: „Kéž by byl v misce lék, který by nemocnou uzdravil!“

Sotva dořekla, začalo něco v misce šuměti a se bělati jako mléko a Blaženka hned si pomyslíla, že je to žádaný lék. I podala misku

6. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

nemocné a té se hned velmi ulevilo. Usnula a ráno se probudila zdráva . . .

Všichni se tomu divili a pověst o tom se roznesla daleko široko.

3.

V nedalekém hlavním městě sídlil král a měl velmi nemocnou dceru. Lékaři z celé říše už byli zavoláni, ale žádný jí nemohl pomoci. Tu král doslechl o uzdravení mlynářky a hned se rozhodl, že pošle pro tu dívku.

Jednoho dne, když Blažena právě umývala v kuchyni nádobí, přijel do mlýna zlatý královský kočár a v něm králův komorník. Ten se ptal ihned po Blaženě a když ji přivolali a komorník viděl, že je všecka bleďa a ulekána, pravil vlídně:

„Neboj se, milé dítě, nic se ti nestane, ale očekává tě štěstí, neboť král pro tě posílá, aby ses pokusila uzdravit princeznu. Podaří-li se ti to, budeš šťastna.“

ANDĚL STRÁŽNÝ

Blaženka ustrojila se tedy do svých svátečních šatů, vzala svou dřevěnou misku a jela ve zlatém kočáře do královského zámku.

Když tam přijela, sám král ji přivítal a pravil: „Nuže, milé dítě, víš, oč se jedná. Pojď, dovedu tě k princezně. Přičiň se, abys ji uzdravila a dám ti vše, čeho si budeš přát!“

I zavedl ji sám do komnaty princezny a Blaženka div nad ubohou princeznou nezaplakala. Byla chudinka tak bleďá a slabá, že se zdála býti pouhým stínem.

Král se ptal princezny, jak se jí daří, ale ona jen na něho bolestně pohlédla a opět zavřela oči. Králi vyhrkly slzy a prosil ještě jednou Blaženu, aby se hodně přičinila, že se jí odmění více než královsky. Potom odešel.

Tu Blažena vyndala svou dřevěnou misku, poklekla a prosila Boha, aby se v misce objevil lék, který by princeznu uzdravil.

A hle! V misce to začalo šuměti a vříti, vystoupila vonná pára a naplnila komnatu. Konečně se objevila tekutina čistá jako křišťál, čistější než voda z horské studánky.

Blažena nabrala zlatou lžičkou křišťálové vody a dala jí princezně užívat. Sotva princezna polkla několik kapek léku, otevřela vyjasněné oči, zhluboka vydechla a posadila se na lůžku.

„Ach, jak je mi lehké!“ pravila tiše. „Je mi, jako bych se probudila z těžkého sna. Kdo jsi, dívko?“

„Jsem chudé děvče z hor a jmenuji se Blažena.“

„Máš hezké jméno a jsi asi hodná. Zůstaň u mne.“

A princezna se opět položila a usnula zdravým spánkem. Tu přišel král a vida, že princezna klidně spí, byl velmi spokojen a tiše odešel.

Když se princezna probudila, podala jí Blažena zase léku. Tu princezně zazářily oči, zčervenala líčka a hovořila vesele. Chtěla také již vstáti, ale Blažena jí toho ještě nedovolila, řkouc, že musí vzít lék ještě jednou.

Tu princezna usnula opět a vypadala ve spánku tak dobře, že král byl překvapen, pochválil Blaženu a opět se tiše vzdálil.

Třetího dne ráno dostala princezna lék po třetí. Tu již pocítila, že je docela zdráva a Blažena jí více nebránila vstáti, ba pomohla jí i ustrojiti se.

Když pak přišel král a viděl, že princezna je docela zdráva, jeho radost neznala mezí; děkoval Blaženě srdečně a znova ji ubezpečil, že dostane od něho vše, co jen bude si přát — ovšem kromě královské koruny.

Ale Blaženka nechtěla ničeho a prosila jen, aby směla zůstat u princezny. Princezna také si ji zamilovala a nechtěla ji propustiti a proto král vyhověl jejich přání.

Blaženka zůstala u princezny a měly se obě rády jako rodné sestry. Je prý tam ještě dosud a dřevěná miska taky, protože ta se jako dobré srdce tak snadno nerozbije.

Okénka do světa i do života.

Výročí svatořečení sv. Aloise a Stanislava Kostky bylo oslaveno v Římě velkými slavnostmi, jichž se zúčastnili také zástupcové ostatních katolických národů, mezi nimi i velmi četní zástupcové národa našeho. 5000 těchto jinochů, představujících 29 různých národů, mezi nimi také Číňany a Japonce, přijal pak sv. Otec ve zvláštním slyšení a hovořil s nimi po 3 hodiny. Ve své řeči doporučoval katolické mládeži za vzor sv. Aloise, zvláště jeho čistotu. Ostatky tohoto světce byly pak večer ve slavnostním průvodě automobilově převezeny do chrámu sv. Ignáce, kde zástupcové jednotlivých národů každý ve své mateřštině vzdal hold svému velkému patronu.

V Číně hrozí katolickým missiím nově nebezpečí občanskou válkou, jež tam zuří v plné síle a při níž s cizinci trpí také katolíci. Často se stává, že věřící jsou vyháněni ze svých příbytků a musí se utíkat do hor. Ale přes stálá pronásledování přibývá každoročně nově obrácených. Tak podle poslední zprávy bylo r. 1925 pokřtěno 69.000 pohanů, o 23.000 více než r. 1924. Celkem jest nyní v Číně 2,338.000 katolíků. Na podzim posvětil sv. Otec v Římě prvních 6 biskupů, rodilých Číňanů.

Ostrov malomocných. Znáte jistě z biblické dějeprawy tuto hroznou nemoc, nakažlivou a nezhojitelnou. Aby nešťastníci jí postižení nenakazili jiných, jsou nyní odváženi na ostrov Culian. Odtud už není pro ně návratu: jediným vysvobozením jest jim smrt. Takových malomocných jest tam nyní 5334. Ošetřují je milosrdné sestry, které se k tomu dobrovolně přihlásily — ovšem s vědomím, že se již nikdy nevrátí mezi lidi zdravé. Z hrdinné lásky k Bohu a k bližnímu obětují nešťastným nemocným svůj život.

Obětavost. Vedle četných pravoslavných chrámů v Moskvě jsou také 3 chrámy katolické. R. 1922 chtěla nynější ruská vláda vzít z těchto kostelů bohoslužebné nádoby. Katolíci, jichž je v Moskvě asi 30.000, žádali však, aby jim nádoby byly ponechány. Jejich žádosti bylo vyhověno, ale s podmínkou, přinesou-li dvojnásobnou váhu stříbra. A tu kdekdo přinášel, co měl: stříbrné cukřenky, nádobky na čaj, různé rodinné památky, náušnice, medailky a pod. A tak, ačkoliv katolíci

v Moskvě jsou většinou chudí, bylo dosaženo požadované váhy a posvátné nádoby chrámové zachovány svému účelu.

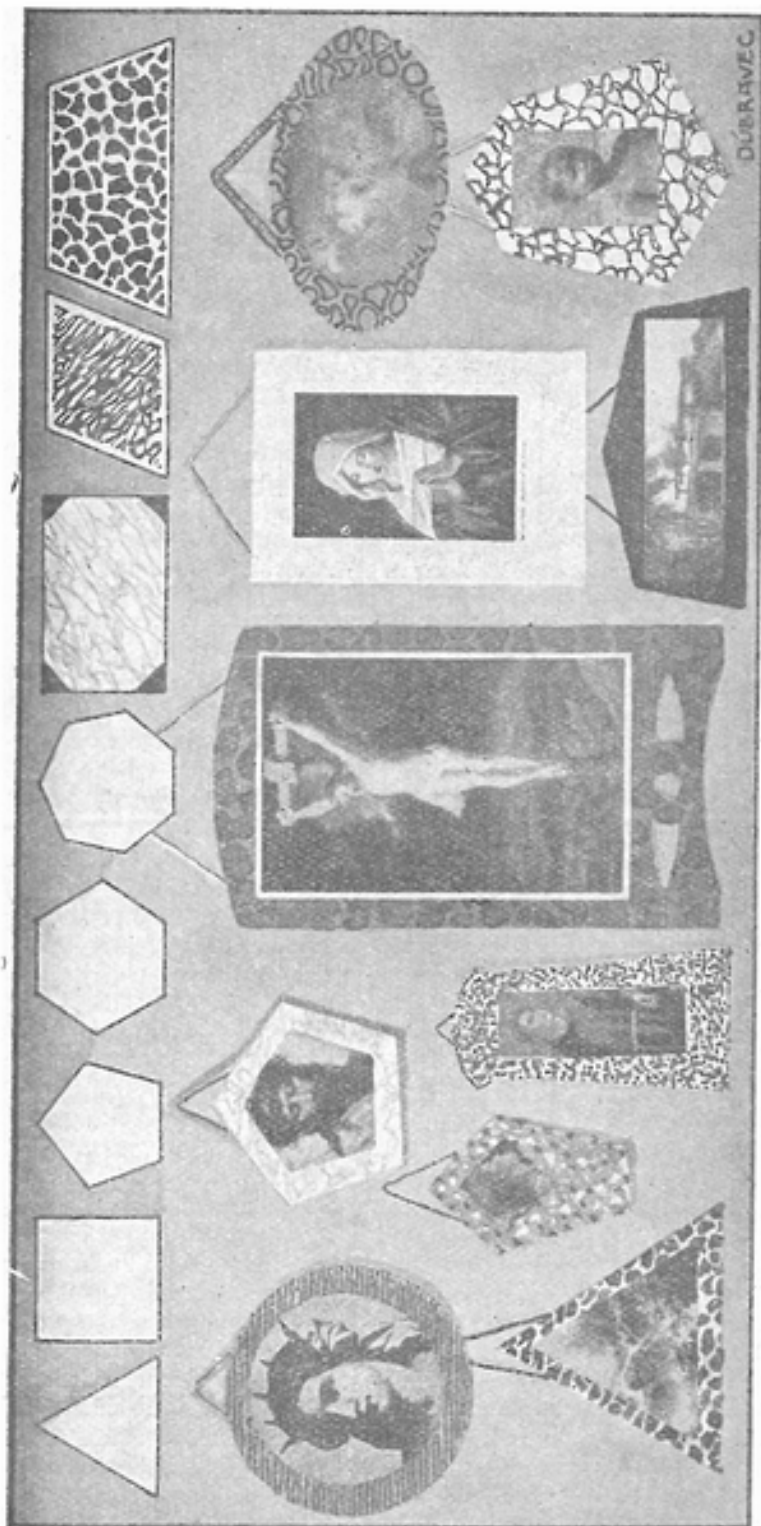
Otčenáš v tisíci jazycích. Sv. Otec dostalo se nedávno zvláštního významného daru: profesor Kerteš věnoval mu knihu, v níž je překlad modlitby Páně v tisíci jazycích a nářečích. Tolik národů pronášá dnes hluboká slova, jež prvně zazněla z úst našeho božského Spastele!

Katolických kněží na světě jest přes 312.000. Z nich na Evropu samu připadá 200.324, takže pro ostatní díly světa zůstává jen asi 111.000. V Africe připadá jeden kněz na 400 katolíků a na 82.000 pohanů, jinde v missijních zemích jest tento poměr ještě horší. Proto církev nás vybízí, abychom se modlili za dobré a obětavé kněze a podporovali dle možnosti také jejich těžkou, ale záslužnou práci mezi pohany.

Oběti války. Za světové války musili ve Francii konati vojenskou službu také katoličtí kněží. Z nich padlo 3007, řeholníků pak 1517. Vedle nich položilo svůj život za obět vlasti a trpících vojnů 335 řeholních sester, jež se věnovaly ošetřování raněných a nemocných.

Pavouk lovící ryby. Zdá se to skoro neuvěřitelné, že by se pavouk odvážil chytat ryby, ale přece byl tento podivný zjev určitě dokázán. První pozorování o tom učinil americký přírodopisec Spring r. 1859. Byl se svým přítelem na procházce a tu spatřil ve vodním příkopě velkého černého pavouka, který provozoval nezvyklé pohyby. Při bližší prohlídce se ukázalo, že pavouk je zakousnut do hřbetu mnohem větší ryby, která se marně snažila mu uniknouti. Nepomohlo jí ani několikrát potopení, ani tření hřbetu o vodní rostliny. Pavouk čekal, až se unavila, a pak s ní vesloval ke břehu. Za 6 minut vytáhl ji na břeh, protože však svah tu byl téměř svislý, spadl i s rybkou do vody. Odtáhl ji tedy o kus dále a tam ji vyvlekl na břeh. Přírodopisec chytil pak obě zvířata do láhve a odnesl, pavouk však cestou pošel. Byl to vodní pavouk, dlouhý 22 mm a vážící 84 g; rybka byla dlouhá 80 mm a vážila 396 g. Útok pavouků na ryby byl pak pozorován i na Aljašce, na Floridě a na jiných místech.

Koutek pro ruční práce.

Rámečky na obrazy.

Strýček Vojtěch ukazoval vám v loňském a předloňském ročníku „Anděla Strážného“, jak si můžete snadno a bez velkého nákladu zhotoviti z lepenky různé pěkné předměty, zvláště také rámečky. — Mnozí naši čtenáři používali jeho návodu a dosáhli v tomto užitečném i radostném zaměstnání značných úspěchů, zvláště když se mohli zdokonalovati také v povinných ručních pracích ve škole.

K dalšímu zdokonalení poslouží vám dnešní náš obrázek, jenž ani nepotřebuje podrobnějšího výkladu. Horní řada podává Vám základní tvary geometrické, jichž se používá ke zhotovení rámečků, z nich pak tři poslední (obdélník, kosočtverec a lichoběžník) jsou polepeny vzorovaným papírem. Dále jsou různé vzory hotových rámečků zároveň s obrazy. Jistě se Vám některé z nich zalíbí a podaří-li se vám vynalézt k nim ještě nové tvary, bude vaše radost z práce tím větší.

Není to práce jen pro chlapce, nýbrž hodí se dobře i děvčatům.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46.

Březen 1927

ČÍSLO 7.

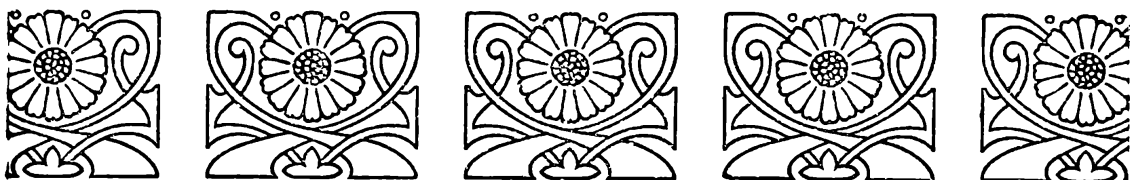
J. Milota :

VĚJ, VĚTRÍČKU!

Věj, větríčku, jarní vánku,
přes hory a doliny,
probud' ze zimního spánku
všecky milé květiny —
věj, větríčku, věj,
jarní píseň pěj!

Věj, větríčku, od Dunaje
přes ten milý rodný kraj,
ať v dolinách sníh už taje,
zelená se luh i háj —
věj, větríčku, věj,
na housličky hrej!

Věj, větríčku, vánku vlahý,
přes město i tichou ves,
pozdravuj mi kraj ten drahý,
všude požehnání nes. —
Věj, větríčku, věj,
písničku si pěj!

Jubilejní rok sv. Cyrila.

Letoší rok jest památným rokem pro slovanské národy: jest totiž tomu letos 1100 let, co se narodil v Soluni sv. Konstantin Cyril, bratr sv. Metoděje, horlivý hlasatel víry Kristovy, učený vynálezce slovanského písma a první slovanský spisovatel.

Vděční Slované chystají se proto oslaviti památku svého svatého apoštola. Přčetní jejich zástupcové sejdou se v červenci na Velehradě a budou se opět raditi o tom, jakým způsobem by bylo možno uskutečniti velkou myšlenku sv. Cyrila a Metoděje, aby všichni Slované znovu se sjednotili v jediné pravé církvi Kristově.

Menší jubilejní slavnosti byly zahájeny na mnohých místech naší vlasti již dnem 14. února, kdy vzpomínáme odchodu sv. Cyrila s tohoto světa: zemřel v Římě, kde nedlouho před tím byl spolu se svým bratrem posvěcen od Sv. Ctce na biskupa. Ochuravěv vstoupil tam do kláštera a přijal místo dosavadního jména Konstantin nové jméno Cyril. Dojemně se rozloučil se sv. Metodějem: políbiv bratra prosil ho, aby pro lásku k domovu neopustil dobrých a milých Moravanů, nýbrž aby setrval v započatém díle.

„Hle, bratře!“ pravil, „posavad jsme byli jedno spřežení, oba táhnouce jednu brázdu; nyní já padaje na lůžko končím věk svůj. Ty však setrvej v díle spasitelném a nedej se láskou k domovu zavést, abys je (dobré Moravany) opustil.“ Tak se rozžehnal se všemi svými žáky a přáteli, načež klidně a blaženě zesnul v Pánu dne 14. února r. 869. Doplnil tehdy 42. rok svého věku.

Modlete se letos i vy, děti, k sv. Cyrilu, aby vyprosil u Boha požehnání všem ušlechtilým snahám o sjednocení našich slovanských bratří v církvi katolické!

Nezhyne rod, jenž věřit neustane: Dědictví otců zachovej nám, Pane!

Sv. Cyril loučí se před svou smrtí v Římě.

L. Grossmannová-Brodská :

O princezně Žabikuňce.

Krásně — inu jako v pohádce — bylo v okolí rybníku v Podlučinách, jehož čistá, křišťálová voda tajila ve svém lůně celé žabí království, jehož vládcem byl moudrý a rozvážný král Žabiskok.

Byl to tuze moudrý král, který ze všech svých četných poddaných dovedl nejdále skákati, on nejvíce mušek nad vodou poletujících nabalal (proto byl tak silný a vypasený), a poněvadž jako král musil se starati o svou říši a své milé poddané, byl stále na číhané, jak se mu vyhnouti a jak napáliti kmotra Dlouhonožku, starého čápa, který se svou rodinou hnízdil za komínem nedaleké vesnické hospody.

Kmotr Dlouhonožka měl na žáby dopal, protože se mu posmívaly, volajíce na něho: „Kvak-kvak! Čáp-kvak-čáp!“ On toto nevážné pokřikování pokládal za urážku, což pak ty posměvačné žáby věděly, jaký on je vážený a moudrý pták?! Což pak on každoročně neodlétal v jeseni na jih? Na pobřeží Nilu hrdě se procházeli jeho bratraci a jiné ptačí příbuzenstvo, žijící poblíže posvátného, Egypt zúrodnujícího vodstva. Tam u těchto osmahlých obyvatelů pták u vody žijící přece něco znamenal a také jinde ctili ho jako posvátného ptáka ibyse a čáp si lichotil, on že se tomuto svému ptačímu druhu podobá aspoň svými nohama a zobanem.

Kromě toho dovedl kmotr Dlouhonožka rozeznati i tam na dalekém jihu, když se půvabné jaro navracelo do krajiny, kde bylo jeho rodné hnízdo, založené jeho pradědem, a věděl, že ve stavení, na jehož střeše se čápi usadí, prý se usazuje také štěstí a spokojenost.

Proto si také obyvatelé domu vážili čapí rodinky, radostně ji vždy při návratu vítajíce, a to byli, panečku, hodní a zámožní lidé, jejichž veselé děti zpívaly čápům na počest:

„Čáp k nám letí — nemá dětí —“

a tak se kmotr čáp právem o sobě domýšlel, on že není jen tak ledacos a nyní se ty kuňky v rybníce mu opovažují posmívati, věru, to zasluhuje přísného trestu.

Procházeje se vážně po březích rybníka, zarostlého sítinou a rákosím, moudrý Dlouhonožka odměřeně zvedal své dlouhé nohy, pátraje bystře, kde a jak by mohl svým červeným zobanem uchopiti nějakou tu prostořekou kuňku, nejen pro výstrahu jiným posměváčkům, ale také proto, že své paní manželce přislíbil chutnou žabí pečínku, poněvadž ona, sedíc ve hnízdě na vejcích, nemohla se s ním společně vypraviti na lov. Před ním a za ním stále se ozývalo posměšné a pronikavé: „Kuňk! Kuňk! Kvak, lap, čáp!“ Ale kdykoli se ohnal svým zobanem, vždy udeřil na prázdno — zapomněl milý kmotr Dlouhonožka, že je na hranicích království Žabiskoka, kde byly nejen chytré, ale i velmi rychlé žáby.

Takhle kdyby se byl vypravil o kousek dále, tam, kde se strouha z rybníka vlévala do močálu poblíž lesa, ano, tam si mohl čáp hojně zaloviti. Tamější žáby nestrpěly nad sebou žádného vladaře, každá dělala, co jí napadlo, byly vypaseny, líné, stále se svářily a posmívati

Zdráv buď náš král!

se čápovi jim ani nenapadlo ze samého strachu před ním. Proto on je na pokoji nechával, ale ti čiperní žabci v čistém rybníku se opět jemu chytře vyhýbali a proto nebylo divu, býval-li čáp skoro neustále rozmrzen.

Stalo se jednoho dne, že tři mladí čilí žabci, kteří právě pulci býti přestali a jmenovali se Pulík, Dulík a Kulík, svévolně vylezli z vody,

právě když Dlouhonožka přicházel. Mamka-žabka je sice před čápem varovala, ale tito žabí kluci byli časem neposlušni a řekli si mezi sebou: „Ať má zlost, kmotr čáp! Do vody za námi nepůjde, a kdyby, dávno utečeme,“ tak rozumoval Pulík a Kulík dodával: „Vylezeme si na široky list leknínu a Dlouhonožkovi zazpíváme posměšnou písničku, aby měl zlost.“

Ale Dulík, který byl nejmoudřejší, vlastně nejposlušnější, povídal: „Tohle kdyby naše mamka věděla, najisto by se na nás zlobila.“

„Vždyť nemusí nic vědět,“ smáli se oba žabáčkové.

„Poslechněte, kluci, nechte toho,“ znovu Dulík napomínal. Leč marně, žabáčci se pěkně usadili na širokém zeleném listě a tak Dulík, aby jim byl po ruce, kdyby potřebovali pomoci, také se tam s nimi usadil.

Vážně se přibližoval kmotr čáp a trojice mladých žabáčků spustila veselý koncert. Dlouhonožka se stavěl, jako když to nepozoruje, leč náhle natáhl zoban a byl by spolkl právě ubohého Dulíka, kdyby někdo zrovna v tomto okamžiku nebyl silně ze spodu vrazil do listu, na němž žabáčci seděli, takže se list obrátil na druhou stranu jako poklička, pod níž byli ukryti žabáčci, přestálým strachem posud hrozně vyděšení. Neboť jak čáp zobanem po nich natahoval, pozbyli úplně kuráže a nebyli by daleko uskočili.

Takto byli zachráněni, ale nevedlo se jim dobře, neboť když se octli na písčitém dně rybníka poblíže sídla královského, pociťovali, jak na jejich zadečky a hřbety dopadají pádné rány.

Aby se dali na útěk, ani jim nenapadlo, vždyť je to vyplácel sám král Žabiskok, a tak jen poulili očka a skromně poslouchali, co k nim pohněvaný král promlouval: „Inu, je vidět, že jste teprve nedávno přestali býti pulci a jste tedy hloupí kluci! Seděli jste na tom listě jako byste se Dlouhonožkovi podávali jako pečínka na míse. Kdybych vás nebyl do vody převrátil, byli byste nyní v čapím žaludku a vaše mamka by nadarmo pro vás plakala.“

„Vždyť já jsem si to hned myslil, zaplakal dojatý Dulík, ale druzí dva se jen po straně ušklíbli. Král, jemuž to neušlo, je ještě jedenkrát přetáhl svým žezlem z ohebného rákosu a poroučel: „Nyní se klidte domů! A pamatujte si, že já, váš král, si nepřeji, abyste se posmívali ctihodnému Dlouhonožkovi.“

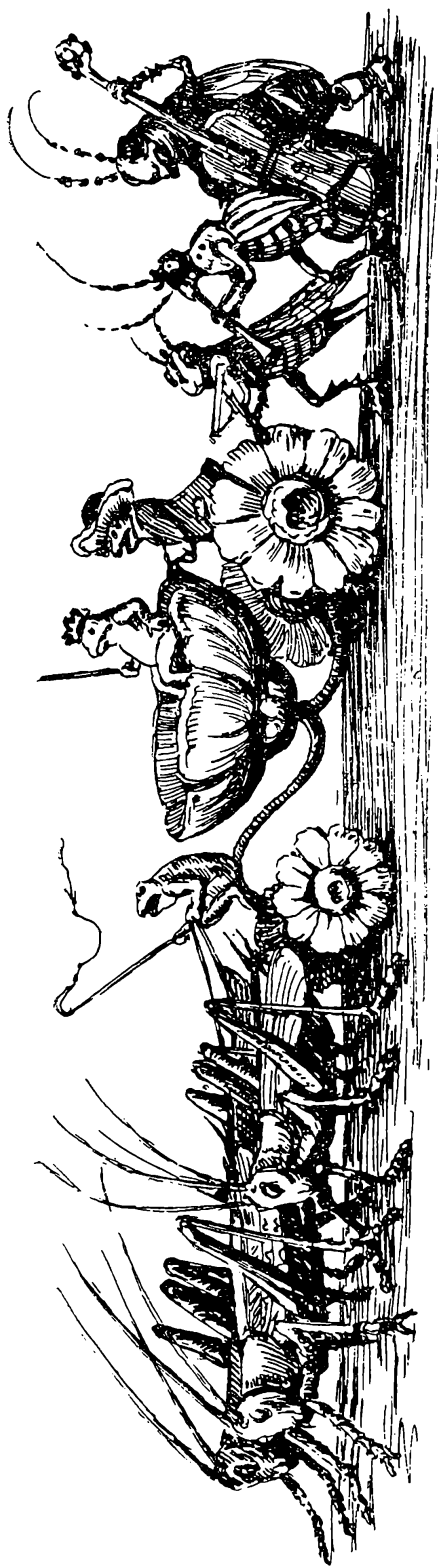
„He-he-he-he-he! Dlouhonožka a ctihodný!“ řehtal se prostořeký Kulík. „Ten je ctihodný tak, že by tě, milý pane králi, slupl jako jahodu i s tvou zlatou korunkou, hi-hi-hi-hi-hi!“ smál se Pulík a jen ostýchavý Dulík mlčel.

Kdo je moudrý, žádnou hloupostí se nepohněvá. Tohle dokázal také žabí král. Roztáhl jen pusu od ucha k uchu, což u něho znamenalo shovívavý úsměv, a řekl: „Kdo se posmívá, třeba svému nepříteli, prozrazuje nedobré srdce. Varujte se kmotra Dlouhonožky, ale neškádlete ho.“

„Proč nám sem chodí? Zrovna na břeh našeho rybníka,“ odmlouval Pulík a tentokrát i Dulík souhlasně vypuloval svá kulatá žabí očka a hlavou kýval.

„Inu, rád by ulovil žabky,“ vece král.

„No tak tedy není o takovou návštěvu co stát, nato Kulík.
 „Je-li žabka opatrná, nemusí se dáti polapit,“ vykládal král; „spatří-li čápa, hned se ukryje a bývá pěkně zticha.“
 „Ovšem, je-li to nějaká hloupá žabka-holčička, ale hochům, příštím junákům, náleží býti srdnatými,“ kasal se Pulík.

Nádherný povoz princeznin

„Jen dej pozor, aby i s tou srdnatostí tě Dlouhonožka nespokl,“ řekl moudrý Žabiskok, ale poněvadž mu neušlo, že tato jeho napomenutí jsou malým žabákům pro smích, řekl hněvivě: „Vaše nezbednost zasluhuje trestu. Abyste věděli, při dnešním večerním koncertu nesmíte jako jindy seděti na stupních mého trůnu, ale budete hezky na zemi dřepět, abyste věděli, jak se trestá všetečnost.“

Hop! Hned poté král skočil do vody až daleko vyšplýchla a tři bratříčkové-žabáčkové div se nedali do sebe, svalující vinu jeden na druhého. Oni si na tom tolik zakládali, že se směli usaditi pokaždé u královského trůnu, čehož jim všichni kamarádi záviděli. Dnes budou mít po slávě! Mrzelo je to velice, neboť byli dětmi dvorních zpěváků, pana Žabovřeska a paní Skákalky a jejich strýček Žabokrt byl dokonce dvorním kapelníkem.

Proto je všechno přestalo těšit a když s nastávajícím soumrakem milý kmotr čáp se odebral domů, žabáčkové jako jindy nehráli si na břehu v trávě na skákanou.

Za to tím rušněji bylo na břehu potoka pod starou rozložitou olší, u jejíž paty byl královský trůn krásně postavený z lopuchových listů a ozdobený křišťálovými kapkami vody. Zde každého večera po odchodu Dlouhonožkově se provozovaly hudební zábavy.

Jako každý velký pán i král Žabiskok měl tuze rád muziku a nejvíce se mu líbilo kvarteto čtyř zpěváků. k němuž cvrčkové a jiný večerní hmyz obstarávali hudbu.

Tak když se večerní soumrak jakoby lehýnkým závojem snášel nad krajinou a z rybníka vystupovala bílá pára, zasedl král na trůn, po jehož stranách stáli zbrojnoši se štíty a kopími. Když král milostivě pokynul rukou, žabí kvarteto, sestávající ze sopránu, altu, tenoru a basu, spustilo krásnou píseň, až i měsíček za mraky schovaný se ve- sele smál do hrsti, naslouchaje písni:

„Zdráv buď náš král!	král Žabiskok,
Žij dlouho dál	by národ svůj
přemnohý rok,	vždy miloval.“

Krásné to bylo, tuze krásné, ale pranic se to nelíbilo Pulíčkoví, Kulíkovi a Dulíkovi, kteří sedíce opodál trůnu na hromádce, marně a toužebně očekávali, že jim král k sobě pokyne. Nepokynul! Musili jako jiní posluchači seděti na břehu mezi sítinou a rákosím a této noci plačky usínali, protože také mamka jim dala „přídavek“ k tomu královskému výprasku, když Dulík prozradil, proč synkové dnes nesměli seděti na čestném místě.

Z toho je viděti, že Žabiskok byl král moudrý a spravedlivý, ale ani on nebyl úplně šťasten. Příčinou jeho častého zármutku byla jediná dcera, princezna Žabikuňka. Protože se ona narodila se zlatou korunkou na hlavě, stala se tuze pyšnou a neposlušnou, což královského otce tuze rmoutilo. Královna již nebyla na živu a své vychovatelky princezna neposlouchala a byla tak svévolná, že i tlustou paní hofmistrovou přeskakovala, když si tato ctihodná paní hověla v odpoledním spánku. Kdo miluje hudbu a zpěv, bývá dobrého srdce; na princezně Žabikuňce se to osvědčilo, protože hodná nebyla, hudby a zpěvu nemilovala a tou dobou, kdy král naslouchal večerním koncertům, jeho dcera ve svých komnatách zívala dlouhou chvílí anebo škádlila usouzené dvořany

Také se ráda parádila a stálo za podívanou, jaká to byla krása a nádhera, když žabí princezna si vyjela se svým komonstvem! Věru, až oči přecházely! Její kočár byl vyroben z bělostné vodní lilie, posázen byl zářícími diamanty, spočíval na stříbrných opěrách se zlatými kolesy; trojice statných lučních koníčků byla připřažena zlatým řemením. Na hedvábných poduškách seděla mladá princezna, majíc lokaje napřed a lokaje vzadu. Její průvod býval obyčejně rozmnožen dvorními hudebníky, hrajícími na housle, na basu a pískající na flétu — byli to pan Čmel, paní Vosa a pan Cvrček.

Nadarmo varoval král dcerku, aby se při vyjíždkách nevydávala tuze daleko od otcovy vodní říše. Bylať princezna Žabikuňka tak hrdo-pyšná, že se dokonce domnívala, že se na ni kmotr čáp ani odvážit nesmí.

Že se velice mýlila, měla poznati ke své vlastní škodě. Druhého dne po onom žabím koncertu otázal se král princezny, proč také ona nepřišla poslouchat, jak zpěváci jejího otce krásně oslavovali? Řekla uštěpačně, ona že toho má dosti, když její chůva a vychovatelky jí po celý den kuňkají do uší samá napomenutí.

„Nezdárná dcero, za to bys jim měla býti spíše vděčna, že tě vedou k dobrému.“

„Já jsem princezna, já toho nepotřebuji, vzdorovala dcera.

Dobrý, moudrý král Žabiskok poděsil se nad nemoudrostí své krá-

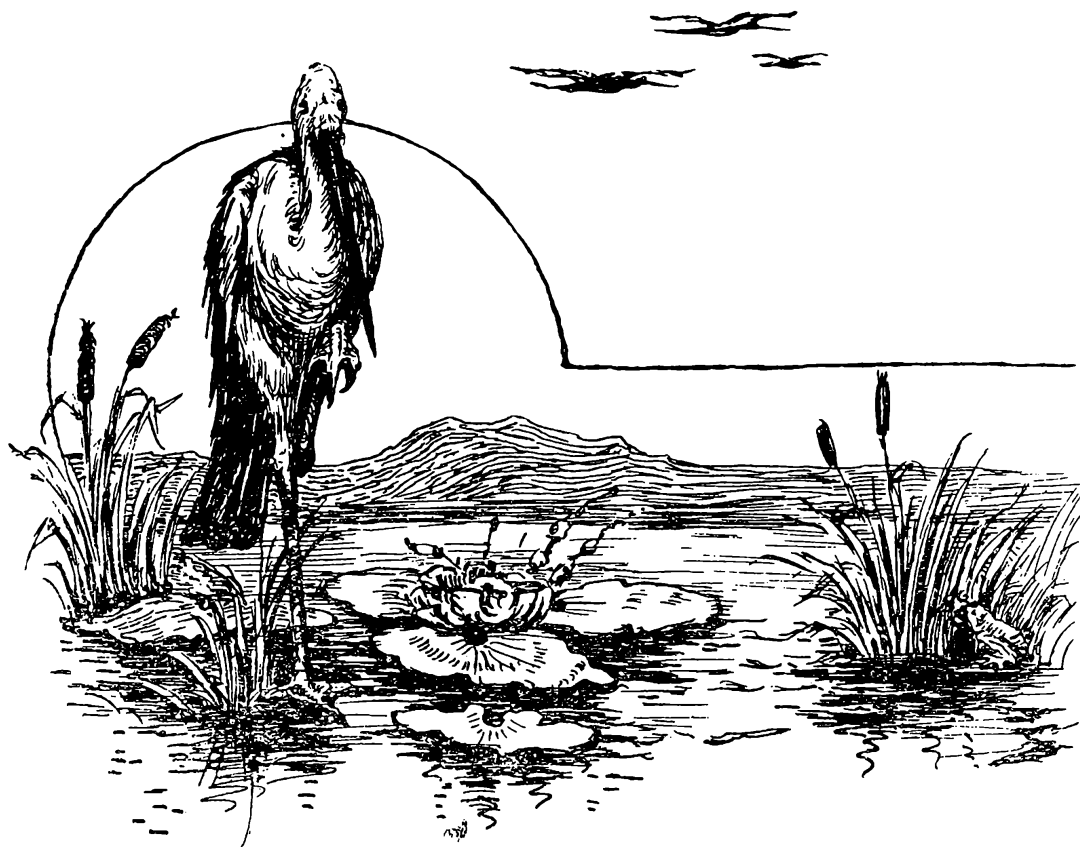
lovské dcery Žabikuňky a nařizoval: „Zapovídám ti, abys někam vyjížděla, pokud se nenaučíš lepším způsobům.“

„Proč bych nesměla vyjíždět?“

„Poněvadž ti toho zakazují!“

„Ráda bych věděla, proč mně to můj královský otec zakazuje?“ řekla princezna po způsobu, vlastně nezpůsobu, svévolných dětí.

Že ubohý starý král při veškeré své moudrosti byl slabým otcem, to dokázal tím, že dcerku nevyplatil svým žezlem, které stále v ruce

Kmotr Dlouhonožka dumá nad troskou povozu.

nosil, ale řekl pohněván: „Musíš mne uposlechnouti proto, aby se nám nevysmívali v sousedním myším království. To jsi ještě nebyla na světě, když panovala velká žabomyší válka. My jsme zvítězili a proto myší král Hlodálek jen se snaží nás zlehčovat a v posměch uvádět. Tvoje pýcha do očí jej píchá, až mu to někdy žlučí zamíchá a on by se nám rád pomstil. Je zlý ten myšák Hlodálek.“

„Já se ho nebojím,“ pyšně řekla princezna.

„Já také ne,“ namítal král, „ale kdyby Hlodálek prozradil čápovi, kde ty se se svým průvodem projíždíš, mohla bys se, milá dcerko, se světem rozloučiti.“

„K čemu bych měla své lokaje a komonstvo?“

„K tomu,“ zasmál se král, „že by je Dlouhonožka sezobl jako jahodu a potom by došla řada na tebe. Snad by tě s veškerou tvojí parádou donesl paní čáповé do hnízda, aby také ona si pochutnala.“

~~~~~ ANĐEL STRÁŽNÝ ~~~~~

Princezna byla uražena takovou řečí. Ne, ona nepovolí, a kdyby se na ni Dlouhonožka přece odvážil, ona jej svým žezlem klepne přes zoban, až se mu v očích zajiskří...

Také si záhy dala do povozu zapřáhnouti, a když si její otec po dobrém obědě podřimoval, vyjela s veškerou slávou z paláce.

Tohle všechno pozorovali Pulík, Kulík a Dulík, byli by se také rádi svezli vzadu za kočárem, ale na to nebylo ani pomyšlení, ten lokaj vzadu sedící byl by každého z nich shodil dolů jako hniličku. A tak malí žabáčci aspoň čile poskakovali a metali kozelce kolem princeznina povozu. Žabikuňka zvedala nosánek tak vysoko, jakoby jí patřil celý svět. Již zajeli hezký kousek cesty od vodního království Žabiskokova, když v nedalekém rákosí zaslechli zlověstné zvuky, jako když čáp dělá klipy-klap!

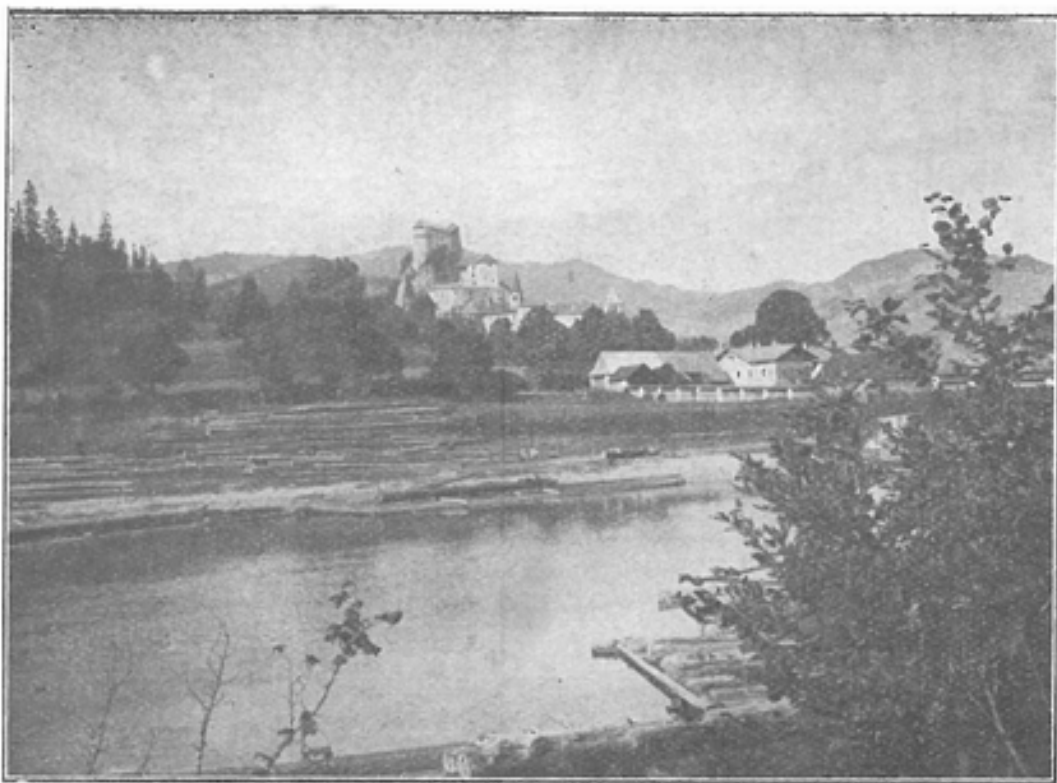
„Hrůza, kmotr Dlouhonožka je na blízku!“ zaječel poděšený Pulík a chtěl se dáti s oběma bratříčky na útěk, ale zastavili se jako na povel, vidouce, že čáp míří přímo na princeznu...

To se nesmí státi, aby jejich králi byla uloupena dcera jedinačka a příští dědička království. Statečnost vjela do malých žabáčků; všichni tři jakoby na povel skočili přímo před zoban čápův a mezitím, kdy on se snažil polapiti tuto nenadálou kořist, šust a žbluňk! princezna s oběma lokaji skočila do vody a skryli se všichni do husté sítě; hudebníci ruče odletěli, ale také milý kmotr čáp marně lapal a lapal po drobných žabáčcích. Právě, že byli tak malíncí, mohli si s ním chvílku pohrát na schovávanou, načež v příhodné chvíli i oni naskákali do vody. Postříkali při tom čápa, až hlavou potřásal.

Kmotr Dlouhonožka se zobákem ještě delším nežli jindy šel k blízkému močálu, tam se spíše nasytí, ale dříve nežli odešel, zadumaně postál nad troskou skvostného princeznina povozu: vodní lilie zde plovla na vodě rozplácá, již neměla podobu nádherného kočárku a její spřežení si kdesi v luční trávě libovalo, že ušlo takovému nebezpečí.

Zkroušeně se pyšná princezna vrátila do zámku, ba i zlatou korunku s hlavy ztratila, na štěstí ji jeden z lokajů našel a králi odevzdal. Nepomohlo žádné zapírání, princezna se musila přiznati k nezdařené výjízce, a když se objevilo, že ti tři bratři jak se patří dceru královskou zachránili, král každému z nich udělil vysoký řád zlaté mušky, který se nosil zavěšený na krku a přislíbil, že je v žabí konservatoři nechá vzdělat na výborné hudebníky. Prozatím opět směli Pulík, Kulík a Dulík vysedávati na stupních královského trůnu. Ještě téhož večera byl slavný koncert, který také princezna Žabikuňka přišla poslechnouti.

Oravský zámek.

K několika starým slovenským hradům, jejichž obrázky jsme přinesli v minulém čísle, připojujeme dnes pohled na hrad také starý a pevný, ale v nové době proměněný ve velkolepý zámek: jest to Orava, vypínající se na strmé skále nad řekou Oravou, na sever od Dol. Kubína. Zámek jest obehnan kol kolem vysokými horami a prožil od 13. století mnohou pohnutou historií — mimo jiné dobyl ho také r. 1440 známý český hrdina Jiskra z Brandýsa. V horní tvrzi jest nyní uloženo oravské museum a obrazárna; v prostřední tvrzi jest kostelík a pověstná hluboká studně, vytesaná do skály.

Josef Vévoda:

Slzičky Panny Marie.

Když vedli Krista Pána na horu Kalvarii, aby ho tam ukřižovali, Panna Maria šla za ním a hořce plakala. Srdce jí pukalo bolestí, když viděla krvavé stopy, které za sebou zanechával po celé té kamenité cestě. Byloť jeho tělo samá rána po krutém bičování, a pod trnovou korunou padaly s jeho čela kapky krve na zem za každým krokem.

Ale Otec nebeský nedal těmto kapkám krve svého Syna a hořkým slzám jeho Matičky přijíti na zmar. Divem proměnil je v krásná červená kvítka, která rostou od těch časů i na kamenitých cestách a stezkách, a lid je nazývá slzičkami Panny Marie. A protože pocházejí z krve, kterou Kristus Pán z lásky k nám lidem prolil, a ze slzí Matky Boží, jsou to kvítka lásky a bolesti zároveň. Proto také netrhá jich nikdo pro toho, koho má rád. Bude prý plakati, kdo dostal od někoho kytku slziček.

F. Háji:

Kája Mařík v Praze.

I.

V radostných přípravách uplynul den „jako nic“, jak říkal Kája, a přišlo to pozítří. Měli jet ranním vlakem, a děti nemohly ani dospát. Pořád pobízely: „Jen abychom nezmeškaly.“

„Vlak není pan Fichtl,“ podotkl Kája. „Vlak udělá frr — a ujede nám zrovínka před nosem.“

Paní lesní poručila přísně, aby si sedly do zahrady, neumazaly se a čekaly, až na ně zavolá. Sedly si tam, a Kája povídal Zdeň, že ráno mu nařizovala maminka moc všelijakých věcí a také řekla, že se vůbec diví, že vzácná paní ho s sebou vezme, a jestli udělá v Praze hanbu, aby nechodil mamince na oči.

„Naše maminka taky povídala,“ řekla Zdeň, „jestli nebudu způsobná u tety, že budu bita. Víš, já mám největší strach, abysme se neztratili oba, a neved' nás policajt.“

Strejček je doktorem, víš, a říká maminka, že se mají moc dobře. Ale kdybys věděl, co je všechno v tom velkém koši, který poveze Malina na dráhu! Tak snad ani tak moc dobře se nemají.“

„Tak, děti, pojďte!“ zavolala paní lesní.

Malina už jel s bílým proutěným košíkem napřed. Týna ujišťovala, že s Andulou tu všechno obstará. Panlesní šel s nimi k nádraží. Zobou dětí ještě nikdo nejel vlakem, a šly dnes ku podivu tiše. Jak se blížil vlak, táhl Kája Zdeňu s peronu:

„Pojď radši dál! Kdyby to vyjelo, je po nás jako nic!“

Panlesní obstaral zavazadlo, usadil je do vagonu, rozloučil se srdečně a odešel. U lokomotivy to prudce hvízdlo, až sebou děti trhly, a vlak se supěním se rozjížděl.

Na jedné lavičce u okna seděly děti přikrčené k sobě jako dvě ptáčata z hnízda vyplašená. Proti nim seděla paní lesní. Viděla úzkost na jejich tvářičkách, proto je povzbudila: „Nic se nebojte! Tady je než jedna kolej, s jiným vlakem se srazit nemůžeme. Postavte se k oknu a dívejte se ven!“

„Ju, vzácná paní, ono se to řekne, ale což, kdyby mi to ujelo pod nohou?“ Ale přece to zkusil. Nejdřív jednou, pak druhou nohou a zajásal: „Pojď, Zdeňo, udrží nás to!“

Děti se zadívaly na stromy, které před nimi uháněly dopředu, na malé, bílé, v zeleni roztroušené vesničky, které také všechny běžely nejdřív proti nim a potom dál kupředu, a teprve po hodně chvíli podotkl Kája:

„To to všechno před námi utíká!“

V příští stanici přistoupilo více lidí. Také dvě ženy s dětmi, které, jak vlak se dál rozběhl, začaly křičet, že mají hlad. Maminky hned jim dávaly pomorance a láhve s kávou a salám, a děti házely slupky

po zemi a plakaly, že chtějí domů. Ta jedna holčička, velká jako Zdeňka, sekala ručkama mamince na klín a dupala, že chce čokoládu. Ten chlapecek zrovna tak veliký jako Kája pobíhal mezi lavicemi a olupenou, špinavou rukou tahal paní lesní za šaty: „Pusť mne k oknu!“

Ale paní lesní řekla: „Máš místo tam u druhého okna, co sedí tvoje maminka. Jdi tam!“

Ale on řval, že chce sem a šlapal paní lesní po nohou, až ona řekla: „Paní, vezměte si k sobě toho chlapce!“

A ta maminka se ušklíbala a řekla: „Nevídáno, abyste ho nemohla pustit k tomu oknu!“ A volala: „Pojď sem, Jeníčku, pojď! Paní je zlá, nechce tě pustit k oknu.“ Jeníček vyplázl jazyk a s brečením šel k mamince. Holčička kopala vytrvale uprášenýma botkama do nohou pána, sedícího proti ní, až řekl: „Už přestaň! Matko, že jí nenapomenete!“

Ale maminka se zase ušklíbala a řekla: „Nevídáno! Dítě! To jste asi žádných neměl, že jste takový kruťák!“

Ten pán řekl: „Mám doma tři, ale tohle by mi dělat nesměly! Tamhle,“ ukázal na Kāju a Zdeňku, „jsou také děti. Proč pak ty dovedou se chovat slušně a vaše ne?“

A protože holčička kopat nepřestala, a jinde nebylo místo než vedle paní lesní, vstal, překlepl prstem ukopané kalhoty a řekl paní lesní: „Dovolíte, prosím, abych přesedl sem?“

Paní lesní kývla a on se hned představil: „Inženýr Pechl. Jedu za rodinou do Prahy. Dva měsíce jsem byl na stavbě u Plzně.“

Paní lesní řekla také své jméno a on se zeptal dětí: „Kam pak jedete?“

Kája hned řekl: „Prosím, do Prahy.“

„To má z vás mamička radost, že jste tak hodné.“

„Prosím, to je maminka jen Zdeni. Vzácná paní je pánovic, já jsem jen hajnejch Kája. Oni mají víc, ale je jim přáno, jsou moc k lidem. A vzácná paní je řidicovic a umí „jarskou“, jéje, pane, a co písniček!“

Zdeně se zdálo, že už dlouho nemluvila, proto se rozpovídala: „On, Kája, je taky jako náš. Já budu u nich, až budu velká, budu vyžínat travu, a až nebudeme mít peníze, tak doskočím k mamince.“

Pan inženýr se smál, a paní řekla: „Musíte prominout, děti, co na srdci, to na jazyku. A ty, Kájo, už buď zticha, nebo bude za chvíli pan inženýr znát i starou Hromádkovou z Lážova!“

Vtom vypískla paní ve světlých šatech, která seděla na lavici blízko nezvedených dětí. Chlapec jí vychrstl zbytek kávy z láhve na šaty, a ona se zlobila a řekla, že takhle rozpustilých dětí ještě neviděla a přece jich pět odchovala.

Panu inženýru Pechlovi se Kája nesmírně líbil. Došlo skutečně k tomu, že vyprávěl Kája o staré Hromádkové, o Vinklerovi, o Týně a svatbě, a tak jim cesta rychle ubíhala.

„Vystoupím ve Vršovicích,“ řekl pan inženýr, „a ty, Kájo, kdybys někdy něco potřeboval, obrať se na mne!“

Dal mu navštívenku a zeptal se: „Kdybys o tobě chtěl něco vědět, odkud pak jsi?“

„Prosím, Kája Mařík, hajnejch ze samoty za Lážovem.“

Pán si to napsal, uctivě se poroučel, a paní lesní řekla: „Za chvíli budem vystupovat my. Nemáte hlad?‘ Děti zavrtěly hlavou. Kde pak, hlad!

Vstupovali jiní lidé, vlaky se křižovaly, od nádraží šumělo to jako v úle.“

„Nejdelší tunel,“ hlásila paní lesní. „Potom hned jsme v Praze.“

A když denní světlo přemohlo tmou tunelu, a oni vystupovali, a děti viděly nad sebou skleněnou střechu a spousty lidí vystupujících se všech stran z vlaků, jejich dušičky úzkostlivě se zatáhly, a paní lesní cítila, jak pevně drží se jejich rukou. Obstarala zavazadlo, a jak vyšli před Wilsonovo nádraží, řekl Kája:

„Vzácná paní, já bych tu třeba někde v koutku počkal, až se vrátíte. Moc se bojím těch policajtů.“

„Nic se neboj, Kájo! Přejdeme ulici a proti nám je park. Stromy vidíš? Tvoji známí!“

Přešli k parku, ale Kája hned řekl: „To není ani les, ani nic. Ohradu to má ze železných prutů a cestičky pískem vysypané, ale do trávníčku a k záhonům se nesmí.“

Jak šli klidnou Mariánskou ulicí, nestačily děti hlavy zdvihát, jak vysoké, ale ušpiněné jsou ty domy a samý kouř. Ale když se před nimi vytýčilo museum, a celé Václavské náměstí rozběhlo se dolů až k Můstku, a po tom náměstí ujížděly červené natřené vozy elektrické dráhy, zastavily se děti zároveň. Po obou chodnících valily se proudy lidí nahoru i dolů. Přes širokánské náměstí pospíchali lidé zleva, zprava, „elektriky“ zvonily, auta houkala, kočáry se houpaly, cyklisté projížděli, „indiánka“ do toho zabzučela, zafrněla, rozbublala se a s praskotem přelétla a předběhla kola, ruční vozíky strkané uční obratně uhýbaly, kdesi nad nimi ve vzduchu to začlo hrkat a drobně bubnovat, jako když oblázky na kámen čerstvě za sebou hází, sem tam některý z chodců zdvihl hlavu, ale zase hned se díval, aby do někoho nevrazil a šel svou cestou — paní lesní řekla, ukazujíc bradou do vzduchu nad sebou:

„Aeroplán, děti, podívejte se!“

A děti zdvihly hlavy, ale viděly jen cosi jako obrovského ptáka vysoko nad sebou a hluk jeho motoru slyšely. Kdesi začala hrát vojenská hudba a za chvíli přecházel kolem nich oddíl vojska s kůtálkou, a paní lesní řekla: „Nic platno, musíme už jít. To bude sestra koukat, až přijdem. Nepsala jsem, chci je překvapit. Tamhle u musea je stanice, sedneme si do elektriky a pojedeme k Palackého mostu. Přes ten půjdeme pěšky. abyste viděly Vltavu, a za mostem hned v Palackého třídě bydlí sestra. Pojdme!“

Dětské dlaně sevřely pevně její ruce a Kája řekl: „Pánu Bohu poručeno. Ale, Zdeňo, to si pamatuj! Jestli tady nás nepřejedou, tak už nikde!“

Šťastně došli k zastávce. Jak přijela elektrika s číslem 9 vpředu označeným, a lidé vystoupili, mezi ostatními po schůdkách vešli oni. Paní lesní posadila je na lavici. Kája mohl na ní oči nechat, jak tak beze všeho řekla tomu pánovi s taškou a klíšťkami, který řekl jen krátce: „Račte?“ — „Dva malé dětské a jeden pro mě.“ Ten pán

Sv. rodina.

z jakéhosi notesu vytrhl tři lístky. Paní lesní hned věděla, kolik má platit, a nejspíš mu přidala, protože on zasalutoval a řekl: „Děkuju uctivě.“

V hlavičkách obou dětí tolik bylo myšlenek, že nemohly je slovy projevit. Dívaly se jen, jak projíždějí širokým náměstím a jedou pořád dolů. Když zastavil vůz na rozhraní Jindřišské a Vodičkovy ulice, a děti tam viděly zelený malý domeček, zeptal se Kája:

„Vzácná paní, nač je tu ten altán, když to není v lese?“

A paní lesní potichu řekla: „To není altán, Kájo! Kdyby tebe nebo Zdeňu bolelo břicho, měli byste kam jít!“

„A jéje, takové domečky si postaví v Praze na ulici?“ podivil se šeptem Kája. „Já bych tam nešel ani za nic.“

Jak jeli kolem Novoměstské věže, vpravo se jim to zazelenalo, a Kája hned řekl: „Zdeňo, heleď! Na hromádkách hrušky a jablka a zelenina!“

Před mostem vystoupili. Palackého pomník zabělal se. U strážní budky na mostě stál výběrčí s rukou nataženou. Paní lesní zčerstva sáhla do kapsy, vyňala drobné, vložila je v jeho nastavenou dlaň. Kája se zastavil a řekl hlasitě: „Jéje, takový tlustý pán v takovém krásném kabátě a žebrá.“

Na štěstí nikdo si toho nevšiml. Kája si však myslel, že je to moc lehké živobytí. Natahoval ten pan žebrák ruku tak neodbytně, že mu každý musil dát. Ten asi za den sebere peněz! Až půjdou zpátky, musí se ho zeptat, kolik mu to asi nese denně. Třeba, kdyby Zdeňka chtěla, mohli by se sem odstěhovat, a on by tu moh' taky vybírat.

Paní lesní řekla: „Teď jdeme po Palackého mostě. Pod námi teče Vltava.“

„Aby to tak ruplo!“ vzdychl Kája. Kdyby on mohl do toho mluvit, dal by natáhnout přes Vltavu široké prkno, pěkně by šel jeden za druhým, a nebyla by to taková tíha. A těch lidí! Odkud se to zrovna rojí? Každý uhání, jako by si zrovna řekli: „Vo co, kdo dřív?“

„Tamhle stojí na rohu strážník,“ ukázala paní lesní.

V Kájovi to hrklo. Snad už sbírá. Byl, panečku, jinačí než lážovskej. Jen to na něm hrálo, a on díval se na všechny strany. Jak ho došli, řekl Kája hodně hlasitě:

„Má úcta, pane strážník, pěkně vítám!“

Ten jen zasalutoval, usmál se a řekl také: „Má úcta! Tys nějaký zdvořilý chlapeček!“

Kája byl v nitru blažen. Myslel si: „Bohu poručeno! Kdybych se náhodou ztratil, pan strážník už mě zná, nebude se zlobit.“

Ale než došli k „Andělu“, viděli ještě dva. To Káju pomýlilo:

„Vzácná paní, kolik je vlastně v Praze policajtů?“

„Moc, chlapečku, tuze moc! Skoro v každé ulici a všude.“

„A jé, to mi není ta známost s tím prvním policajtem nic platná. Nesebere jeden, sebere druhý.“

Zdeňka naříkala, že je jí horko a že jí pálí nožičky. Paní lesní byla ráda, že jí děti nezdržují u výkladních skříní. Kája se díval pořád jen před sebe a vzhůru, na výšku domů, až řekla paní lesní: „Tady je to!“

(Pokračování.)

J. M. Jelenský:

POZOR, PEJSKU!

*Pozor, pejsku, na mne hleď,
pozor, co ti povím teď:
Ztratilo se kdesi cosi
a tak dál,
povídali, že prý to si
Vořech vzal!*

*Pozor, pejsku, pozor dej,
na mne hleď a nemrkej!
Děláš prý jen nečistotu,
kdo by řek'?
Ondy zatáhl jsi botu
na dvorek.*

*Pozor, pejsku, nevrč jen,
kočky honíš celý den.
Roztrhal jsi sukni zmála
celičkou,
však ti Mařka slibovala
metličkou!*

*Pozor, pejsku, já ti rád
radím jako kamarád:
Nechceš, by ti vyprášili
kožíšek?
Musí hodný být náš milý
Voříšek!*

Elsa Morisani:

Stesk uvězněného čermáčka.

Ve své zelené, velké a pohodlné kleci, stojící venku na balkoně, bez oddechu poskakoval roztomilý čermák. Jeho pohyblivost nepocházela z radosti, neboť bil zobáčkem do mříží klece a chvilkami mával nebohými křidélky, kterých nerozevřel k letu od té doby, co ho krutá ruka zavřela do vězení.

Krásný kosatec pozvedal své květy k zajatci, jako by se ho tázal po jeho žalu.

Ftáček zoufale zašvitořil a odpověděl: „Můj žal? Ach, je velký, nekonečný, neútěšný! Chtěl bych uletět, ale nemohu!“

Zatřepotal křídly, pak pokračoval trochu klidněji:

„Chytili mne jednoho deštivého říjnového dne; byl jsem znaven, usedl jsem také na jeden z těch zrádných proutků, kde bylo už tolik mých druhů. Všechny je pozabíjeli; mne však vzal jeden pán: „Tenhle je hezounký, toho dáme do klece,“ a dal mne tam, kde jsem ještě stále.

Po prvních dnech ustrnutí počal jsem zvykat novému životu. Jídla bylo dost a vybraného, rozmanitého; také čerstvé vody; byl jsem v teple u okna. Přišla zima, viděl jsem, jak se venku pomalu, pomaloučku snášely vločky sněhu; slyšel jsem, jak fučel vítr; vzpomínal jsem na své ubohé druhy, kteří zakoušeli zimu a hlad, porovnával jsem jejich život se svým, a téměř vděčen byl jsem osudu a kleci. Domácí děti přinášely mi mlsky a já děkoval jsem jim milým švitořením.

Byl jsem spokojen; ale koncem března rozjasnilo se nebe po dlouhém a drobném dešti; v nekonečné modři nebes odpluly poslední narůžovělé obláčky k obzoru. V trávě leskly se kapky deště jako malé drahokamy. Vlahý větřík pohladil mi peří; voněl senem a fialkami. Hejno ptáků letělo nebem a veselým švitořením vítalo vracející se jaro. Zachvěla se mi křídla, rozevřel jsem je, rozletěl jsem se — ale vrazil jsem do železné mříže a spadl jsem na zem! Od onoho dne stýskalo a stýská se mi po ztracené svobodě!“

Čermák se odmlčel a pozvedl hlavičku k nebi.

„Zaspívám si někdy, ale můj zpěv není z radosti! Ptáčci neplácí tak, že roní slzy, ale jejich stesk projevuje se truchlivým a smutným zpěvem. Vlaštovky se vrátily: viděl jsem je, jak rozevřenými křídly poletovaly tak vysoko, že se téměř ztrácely v modři nebeské. Venku vše kvete, všichni ptáci štěbetají ve svých hnízdech. Ó, kéž bych mohl uniknout z tohoto hrozného vězení!

Co jest mi platno nejjemnější proso, svěží voda a toto lesklé mosazné bidlo; chtěl bych letět, chtěl bych býti na svobodě!

Včera v noci probudil mne měsíc svým bledým paprskem; říkal jsem si, že jsem ještě na svém stromě; zaspíval jsem několik tlumených zvuků, dlouhý trilek, pak jsem sklonil hlavu na křídlo, ale už jsem neusnul.

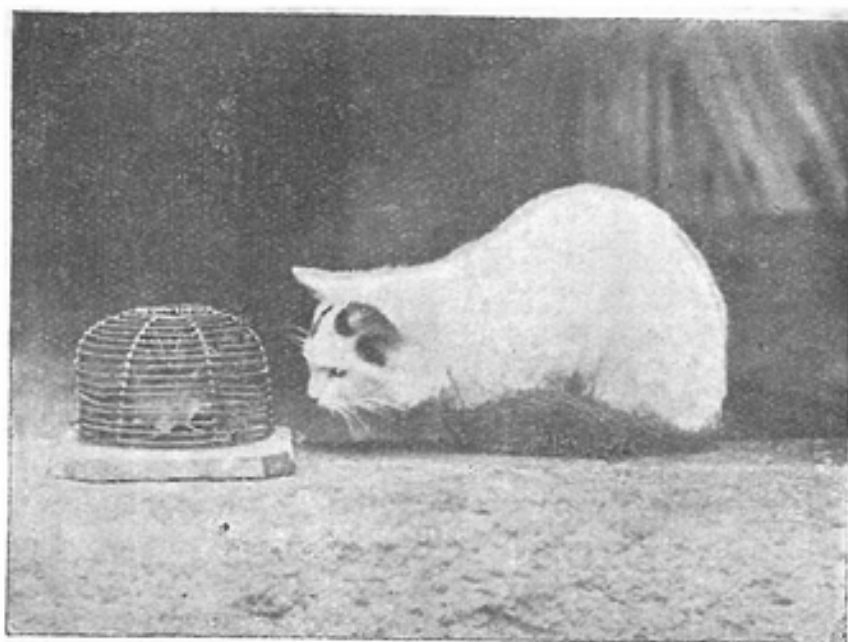
Moji páni se divili, že dnes ráno proso v mém korýtku zůstalo netknuto. Nevědí, že jsem se rozhodl, že umru.

Dnes v noci přijde zase měsíc na nebe, usměje se na svět svým zádušným úsměvem, okráší jej a zaplaví perleťovými odstíny. Znova mne rozteskní, zaspívám si, zaspívám z plné duše, celým svým steskem a celou svou touhou píseň na rozloučenou svým šťastným druhům; bude to loučení s prchajícím jarem, s mizícím životem: a zítra ráno najdou mne chladného a nehybného v nenáviděném vězení!“

Kosatce kývaly hlavičkami, jako by chtěly čermáčka přemlouvat, on však zůstal při svém pevném rozhodnutí.

Druhé ráno našly ho děti ztrnulého na dně klece. Nedovedly si představit, že by ptáček tak dovedl trpěti steskem, až by z toho zemřel.

Přeložil Otto F. Babler.

J. M. Sázkavský:

KOČKA A MYŠ.

*Cožpak to, děti, chrastí?
Teď zase, slyš, ó slyš!
Chytla se myška v pasti,
chytla se myška, myš!*

*Tralala, tralala,
myška pozor nedala,
tralala, tralala,
ztracena je již!*

*Kočička naše bílá
se krade blíž a blíž!
Pročpak si nechýtila
sama tu myšku, myš?*

*Tralala, tralala,
kočička to zaspala,
tralala, tralala,
teď je pozdě již!*

Jiří Sahula :

Síla a mrštnost.

Řekl chvastavý medvěd myši polní: „Jsi nejsmutnějším tvorečkem na světě. Nestojíš mi ani za to, abych tě svou mohutnou tlapou přimáchl. Zahubí tě každý, komu libo. Pohleď na mé mohutné plece, zuby a drápy! Přede mnou zděšeně prchají netoliko srnci a jeleni, nýbrž i kuny a dorážliví psi. Již mé mručení nahání plno strachu široké části lesa.“

Odpověděla myška: „Síla není všechno; také platí důvtip, ostražitost a pružnost. Některému tvorů právě skrovné tlíko je před nepřitelem nejlepší ochranou. O tobě se tvrdí, že jsi nemotorný.“

Rozhněval se medvěd, třikrát vztáhl mstivou tlapu po myšce, ale ta vždycky uskočila; kličkovala tak mrštně, že šelma vztekla bručela. V tom zahřměla rána z pušky. Medvěd se skácel se strašným řevem. Divoce sebou zmítaje zhynul. Přišli k bezvládnému jeho tělu dva střelci. Myš rychle vklouzla do díry, odkud zvědavě pozorovala, jak ti dva silní muži těžko vlekou toho, který býval v lese postrachem. Myšce však z jejího kožíšku nikdo ani chloupku nevyškubl.

A. Rumler :

Příhody malé myšky.

Byla jednou jedna myška, velmi nespokojená se svým osudem. V rodině ji neměli rádi a učinili si z ní posluhovačku. Musila se starati o příbytek, čistiti, utírat, zametati, choditi do sklepa i na půdu, ač byla maličká; tak maličká, že ji pojmenovali Kulička. Také ji pověřili obstaráváním kuchyně; chodila pro zásoby do špižírny, moučnice a sklepa na ovoce. To vše nebylo bez nebezpečí, neboť byl tam tlustý černý kocour, který vždy svýma nápadně čilýma a zelenýma očima pásl po myškách.

A pak, jaká byla odměna za její práci a námahu? Když sestry vrátily se z procházky, vystrojené, vyšňořené, a spatřily ubohou posluhující Kuličku, jejich první starostí bylo pomlouvati ji, bítí jí pro každou chybičku, anebo ji kousati.

Jednou večer, když nechala připáliti trochu pečení, nejstarší ze sester, která ji obyčejně obtěžovala, vystrčila ji za dveře: „Jdi, zlá Kuličko, někam jinam hledati si živobytí!“ pravila jí.

Bylo zima a tma a Kulička plakala. Tu právě šla kolem kuna. Kulička měla z ní velký strach; mylila se však. Kuna ji cslovila velice přívětivě:

„Copak tu děláš, venku, v této hodině, tak malá a uplakaná?“

Kdo si postěžuje, ulehčí se mu. Kulička tedy vypravovala své nehody.

„Ale“, pravila, „vidím, že není proč plakati. Nyní jsi ven ze špatného domu a jsi volná jako pták, můžeš si najíti dům podle své vlastní chuti, jaký se ti zamlouvá, a tak krásný, jak si přeješ.“

„Vždyť já neznám žádný jiný dům než náš,“ odvětila Kulička.

„Počkej,“ pravila kuna, „ukáži ti tři, které jsou nablízku.“

A tu se hned krajina podivně osvětlila a Kulička viděla tři domy. Jeden velký, krásný a nádherný: to byl dům královský. Jeden maličký, pokrytý až k zemi doškovou střechou, podobající se vedle prvního tlusté houbě: to byl domeček stařeny Kořínkové. A konečně tmavá a smutná hradní věž: to bylo vězení.

„Půjdu ke králi!“ rozhodla se Kulička.

Sotva to dořekla, kuna zmizela a místo ní zjevila se krásná osoba, skvostně oděná.

Byť byla krásná a nádherně oblečená, přece něco, co připomínalo kunu, bylo v jejích tazích a postavě. Pravila: „Jsem víla Kulička, obývám tamhle tu hradní věž u lesa, vzdálenou na den cesty. Budeš-li někdy v nesnázích, najdi mne. !“ A zmizela.

Kulička šla ke králi. Vstoupila do kuchyně a žasla. Za svého života nespatriła dohromady tolik rožňů, kotlů, hrnců, pekáčů a pánví.

Byl to nádherný pohled, neboť vše, co bylo z mědi, lesklo se jako zlato a vše, co bylo z ocele a plechu, lesklo se jako stříbro.

Král, který obýval tento dům, měl pověst velikého labužníka; zasloužil si jí. Armáda jeho kuchtíků byla nespočetná.

Před východem slunce nikdo nerušil klidu této kuchyně. Ale jakmile první paprsek prolétl oknem, vstoupila tato strašná armáda kuchařů,

J. M. Dědinsky:

MODLITBIČKA.

*Helka, Lida, Mikulášek
než zasednou k míse,
zdrávasek a otčenášek
pěkně pomodlí se.*

*„Otče náš, jenž na nebičku
zůstáváš,“ tak praví,
„požehnej nám polívčičku,
ať nám slouží k zdraví.*

*Požehnej nám také chleba
i tu prosnou kaši,
dej nám, Pane, čeho třeba
v té chaloupce naší.*

*Svatý mir a požehnání,
nežádáme ziata,
ať se nad chaloupkou sklání
ochrana Tvá svatá.*

*Zbav nás, Pane, zlého chtění,
žehnej práci, pili,
ať jsou s námi spokojeni
rodičové milí.“*

*Tak se modlí v plné víře,
křížek udělají,
potom teprv o talíře
lžičky zacinkají.*

cukrářů, opékačů, kuchtíků, strouhačů a cidičů s čepicí přes ucho a bílou zástěrou, opásanou kol břicha.

Všichni dali se do práce, každý ve svém oboru. Jedni zapalovali oheň, druzí oškubávali drůbež, třetí strouhali zeleninu, jiní zase míchali v hrncích nebo otáčeli rožněm.

Z tohoto pohybu a ruchu musila se zamotati hlava i silnější, než byla Kuliččina. Celá se třesouc, uchýlila se za trám na stropě.

Ale přece ji jeden kuchtík upozoroval, ten viděl vše. Kulička to postřehla a neztrácela ho též s očí.

A kuchtík, protože cítil na sebe upřené oko — oko svého svědomí — dopálil se na ni, poněvadž své činy nejraději by chtěl skrýti svému svědomí. Neboť nebylo většího dareby na tohoto kuchtíka.

Srkal víno, určené k dušeným pečením, olizoval smetanu, strkal prsty do omáček, utíral si nos do ubrousků. Cpal do huby ovoce

i s marcipánem a to mu ji rozšířilo od ucha k uchu, aniž by ho to zkrášlilo.

Pokaždé tedy, když toho dne lovil v mísách, spatřil oko Kuličky, jak na něj shora upřeně hledí, a proto jí tiše sliboval: „No, počkej až večer!“

Pasti na myši nebyly ještě vynalezeny v té době. Kuchtík však měl velký dar vynalézavosti. Sestavoval si tisíce zcela nenápadných léček, jen aby co nejspíše ukončil dny jemu nepohodlné myšky.

Pak, předstíraje nutný odchod, odběhl do sousední jizby, aby tam uskutečnil pomocí provázků, drátků a prkének výtvary svého výtečného mozku.

Ve dne ho už nikdo neuviděl. Zato v noci, když se vše v kuchyni utišilo, přišel nalíčiti nástrahy. Kulička ho pozorovala při svitu jeho lampy a jakmile odešel, zachránila se rychle z této nebezpečné kuchyně, dávajíc pozor, aby neupadla do některého z jeho četných osidel.

„Kam půjdu?“ pravila u dveří královského domu. „Ale, pod střechem stařenky Kořínkové! Nedůvěřujme pozlátkům: štěstí přebývá jen v chýšce.“

K této chaloupce přišla, když se již rozednívalo. Stařena rozhrnovala svou žilnatou a suchou rukou zelené a žlutě čtvercované záclony své světničky.

Vtom právě vstoupila Kulička.

„Dobře jsem se vyspala,“ pravila stařena zívajíc. Blahopřála si k tomu, neboť stárí je bohatší na bdění než na spánek. Zapálila oheň v krbu a jedla polévku, sedíc na rohu kamen s miskou na kolenou.

„Hle,“ myslila si Kulička, „stařena, která vypadá jako velmi hodná stařena!“

Aby jí dala za pravdu, matka Kořínková šla do temného kouta příbytku, nachýlila se nad starým košíkem, jehož víko zvedla a počala lichotiti hlasem, který vám rozradostní duši: „Dobrý den, dceruško! drahoušku!.. krasotinko! Jak se daří dnes této hlavičce a tomuto prstíčku? Ale jdi, to nebude nic! Přinesu ti ssedlého mléka, které máš ráda. Musíš se pro dnešek ještě s tím spokojiti, můj poklade!“

Matka Kořínková šla nabrati hned ssedlého mléka a vrátila se ke košíku.

Trpělivě krmila svou krasotinku, svého drahouška, svůj poklad, který Kulička nemohla viděti, ale soudila, že to musí býti něco roztočilého a seznámení s tím že bylo by jí příjemné.

Potom zavřela košík, vzala balík prádla, paličku a šla práti k potůčku.

V její nepřítomnosti Kulička, jež postila se po celý včerejšek uprostřed pečení, dortů a vybraných jídel, běžela rychle k šuplíku, aby se posilnila.

Našla tam však jen nepatrné zbytky jídla, zbytek ssedlého mléka, kousek suchého sýra a půl bochníku černého chleba.

Když se dosti nasýtila, jala se pobíhati po světnici, aby se obeznámila s novým příbytkem. Při své jednoduchosti se jí velice zamlouval.

7. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

„Budu tu aspoň v pokoji a pohodlí, pravila. „Avšak nyní se podívám na roztomilý poklad stařeny Kořínkové“.

Běžela ke košíku, ale jak se k němu přibližovala, něco začalo se v něm vrtět a dělati hluk, že se hned zastavila. Od přírody jsouc bázlivá a opatrná, rozhodla se přijíti ke košíku skrytou cestou. Tam, kde to bylo nejvýhodnější, vylezla po stěně až na víko koše a tu snažila se mezerami v příklopu spatřiti, jaký asi druh pokladu mohl by obsahovati.

Konečně vidí. Ztrácí málem veškeru odvahu.

Vidí hedvábného opeřence s odstíny pěkně do žluta, hněda a bíla, s kulatou hlavou, dvěma zelenýma, kulatýma očima, tak kulatýma, jak onen obávaný kocour

Vidí konečně, zmírajíc strachem, ochočenou sovu, kterou si stařenka vycvičila, aby jí sloužila na místo kočky. V tomto košíku byla nyní jako v posteli, na zotavenou pro rány, které dostala v souboji od sousedovy kočky.

V této chvíli, přes své zranění, vztyčila se a upřela na Kuličku své oči jako dvě svíčky. Jaké štěstí pro Kuličku, že košík byl pevně uzavřen! . O sovách je známo, že zbožňují myši až k sežrání.

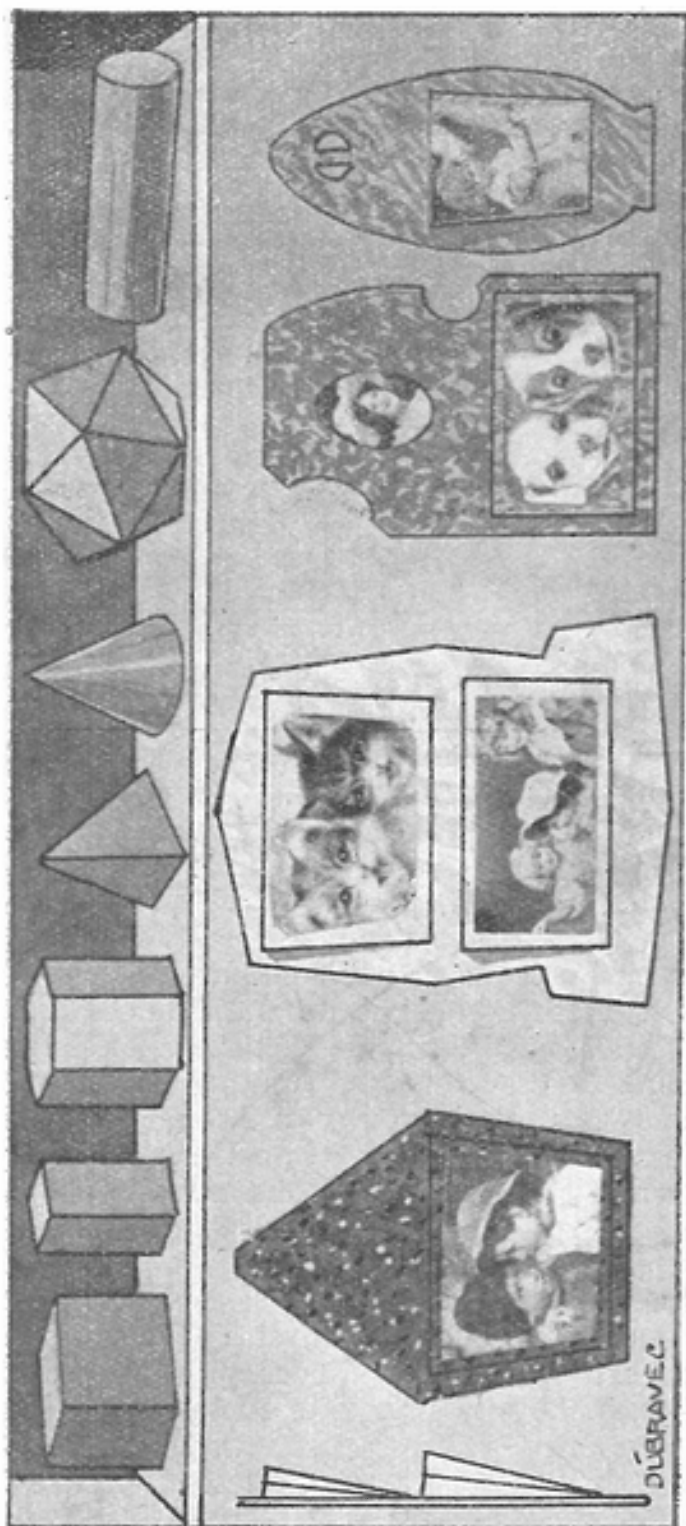
Po podobném odhalení nezbyvalo nic, jak pochopíte, než opustiti toto místo. S Bohem tedy, venkovský příbytku, suchý sýre a černý chlebe! . Kulička šla do hradní věže.

Ta byla vysoko. Na štěstí tlustý břechtán plazil se až k vrcholu. Kulička použila ho jako žebříku.

(Dokončení.)

Zábavný koutek.

Další ukázky rámečků na obrázky.

Dětské žertíky.

Boženčin nápad. Babička hubuje na dotěrné moučky, které nedají chvilku pokoje. Boženka má však hned dobrý nápad: „Babičko — pojďte, vyženeme je na půdu a odděláme jim žebřík, aby nemohly dolů!“

Líné slepice. Zdenka byla prvně návštěvou na tetině statku. Zrána byla poslána do dvora, aby hledala čerstvě snesená vajíčka. Za chvilinku se vrátila s prázdnýma rukama a bylo jí skoro do pláče. „Nemohla jsi žádných vajíček na jíti?“ ptá se teta. „Ani jedno,“ praví Zdenka, „a přece tolik slepic stojí na dvoře a nic nedělají!“

Proč tedy? „Maminko,“ ptal se Jarka, „jsem hodnější, co chodím do školy?“ „Ano, Jaroušku, jsi mnohem hodnější, než-li jsi byl dříve.“ „Proč tedy pořád ještě přede mnou zavíráš cukr a zavařeninu?“

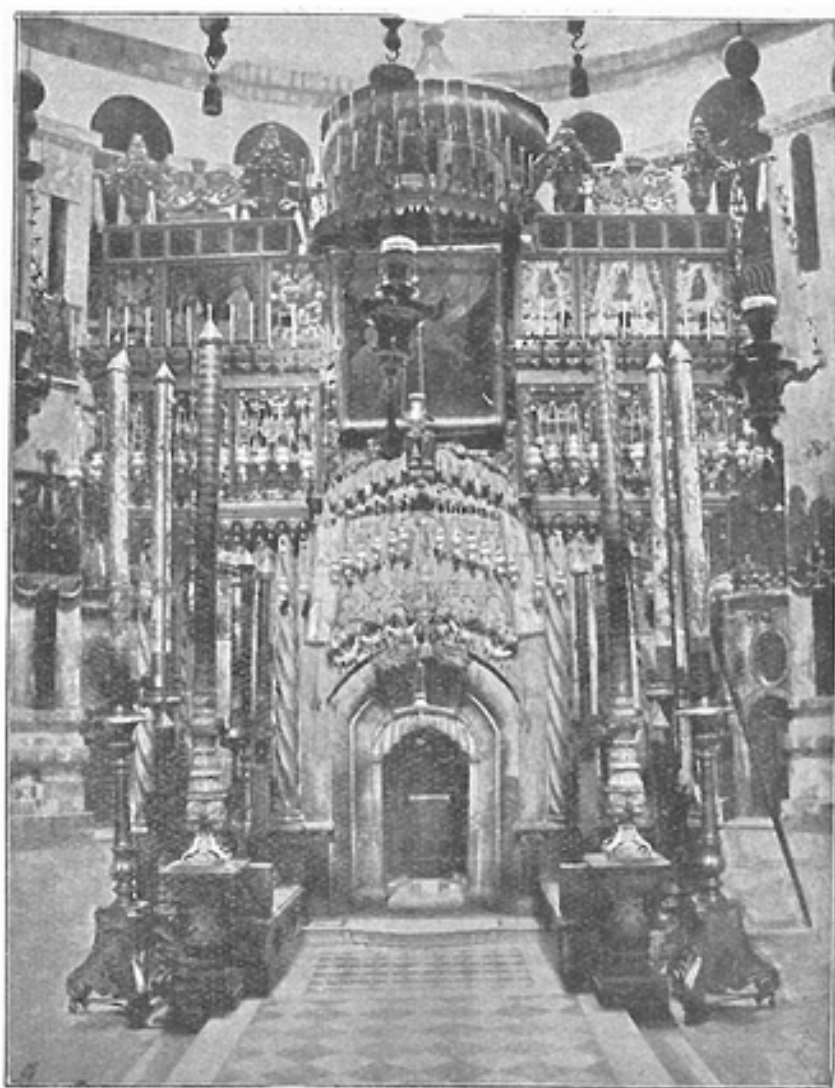
Jak chápou. Paní učitelka vykládala dětem o trpělivosti. Aby jim to znázornila, namalovala na tabuli řeku a u ní hocha sedícího s rybářskou udicí a lovícího ryby. „Pohledte, děti,“ pravila učitelka „tento hoch čeká, až uloví rybu. K tomu je potřebí trpělivosti.“ A začala dětem objasňovati, v čem záleží trpělivost a jak se v ní mají cvičiti. Aby se přesvědčila, jak děti pochopily její výklad, otázala se: „Co musíme mít, jdeme-li s udicí na ryby?“ A děti jednomyslně odpověděly: „Červy!“

ANDĚL STRÁŽNÝ

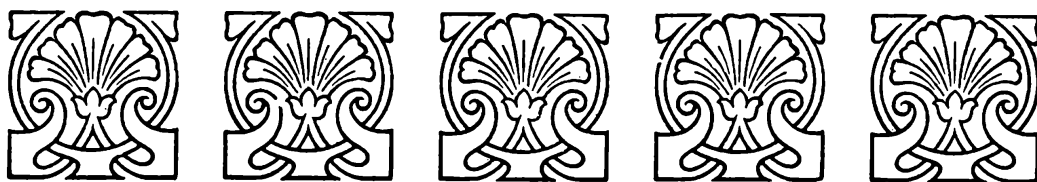
ROČNÍK 46.

Duben 1927.

ČÍSLO 8.

Kaple Božího hrobu v Jerusalemě.

Josef Vévoda:

Proč se osyka neustále třese?

Když Panna Maria s Ježíškem utíkala před králem Herodesem do Egypta, chtěla si na chvíli odpočinouti a sedla si pod strom osykový. Ale osyka se bála, že by ji Herodes mohl pak dát za to posekati, poněvadž poskytla pronásledovaným útulku, a volala: „Jděte pryč odtud, bojím se pomsty krále Herodesa, jděte se schovati jinam!“

A její halouzky třásly se strachem, lístky na nich pobledly a odstávaly, jako vlasy člověku na hlavě, trne-li strachem a hrůzou. Panně Marii s děťátkem nezbývalo, nežli vstáti zpod osyka a hledati úkrytu jinde.

Na blízku spatřila hustý lískový keř, i schovala se do něho.

„A ty se nebojíš krále Herodesa?“ tázala se šeptem lísky. Ta však místo odpovědi spustila halouzky ještě níž a svými lístečky zakryla prchající, že jich ani zblízka nebylo ve kři viděti. A ztišila se tak, že ani jeden lísteček se na ní nehnul.

Vojáci krále Herodesa jeli mimo a nezpozorovali ničeho. Tak byli zachráněni.

Za to stala se líska keřem požehnaným. Hrom do ní nikdy neuhodí a člověk za bouře může se pod ní beze strachu skrývati.

Osyka však zaslouženému trestu neušla. Musí se na věky trásti strachem a listím šelestiti, třeba by vzduch byl sebe tišší a nebe sebe jasnější.

A nebylo dosti na tom: zhanobil ji později Jidáš, oběsil se na ní, a tak za trest, že nechtěla ve svém stínu dopřáti odpočinku Pánu Ježíši a jeho matičce, musila nésti na své haľuzi největšího zrádce na světě a nejpodlejšího lotra, jenž prodal Syna Božího za třicet stříbrných jeho úhlavním nepřátelům.

Haličská koleda národní zná ještě jinou příčinu, proč se osyka neustále třese.

Panna Maria ubírala se jednou s božským svým synáčkem přes hory. Jsouc dlouhou chůzí unavena, chtěla si chvíli odpočinouti a děťátko převinouti.

I poklonilo se jí všeliké koření, kmení i větroví, i všecko stvoření, jen se neklaněla prokletá osyka, prokletá osyka i prokleté trní.

„Prokletá osyko, bohdejž by ses třásla do soudu soudného, do věku věčného! A prokleté trní, bohdejž bys píchalo do soudu soudného, do věku věčného!“

Ze srbské legendy dovidáme se ještě další příčiny, proč osyka se za trest stále třese.

Svatý Mikuláš a svatý Petr zpívali kdysi v jednom kostele, a dvě sestry, Maria a Andělina, jim odpěvovaly. Matka Boží je poslouchala.

Všechno tvorstvo i veškero stromoví umklo zbožně naslouchajíc, jenom štěbetavá osyka neumkla a pořád šeptala. I rozhorlila se Rodička Boží a proklela ji:

„Každý strom plod' plody svoje, jenom ty buď neúrodna, chvějíc se v zimě v letě, šeptajíc i v parném tichu, když se nehne ani vánek.“

Hroznějším trestem na štěbetalku bylo by ovšem bývalo, kdyby za trest musila na věky mlčeti!

Cyril Berka:

Z mých modliteb.

Dobrý úmysl.

Každým skutkem, myšlenkou,
každým slovem, řečí mou —
ctěn buď dobrotivý Bůh
Otec, Syn i svatý Duch!

Modlitba ranní.

Bože,
ráno zdrav když vstávám,
díky pokorné Ti vzdávám.
Celý den mi pomáhej
a též chlebička mi dej!

Poledne.

V poledne když zvony hrají,
v hloubi duše zapadají.
O sílu Tě prosím, Bože,
bys hojil můj bol a hoře!

Modlitba večerní.

Bože, večer spát než jdu,
ještě k Tobě pohlédnu.
Tvoje svatá, mocná dlaň
od zlého mě všeho chraň!

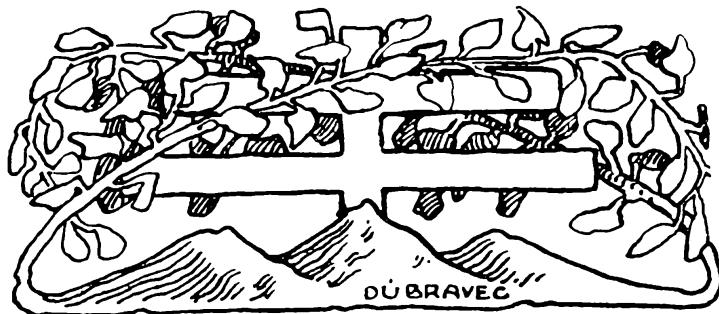
Lítost.

Odpusť, ó Ježíši tichý,
odpusť mi všechny mé hříchy!
Místo abych Tebe bránil,
Srdce Tvé jsem často ranil...

Pod křížem.

Syn Boží se člověkem stal,
by pravý život nám dal.
Co hřeby přibit byl na kříži,
zlá kletba již tolik netíží. —
Jak vroucně, Ježíši, Tebe ctím!
Kříž svatý líbám a Tě velebím!

E. Elpl:

O Smrtné neděli.

(Z Líšně.)

Na Smrtnou neděli chodila děvčátka se stromkem smrkovým nebo jedlovým, na němž visely kousky pentliček a skořápky z vajec, jež maminky jim přes dva měsíce i déle opatrně vyfukovaly. Chodily po dvou. Jedna nesla stromek, druhá pokladničku na darované peníze, s níž ščergala pěkně podle zpěvu. Zpívala:

Smrtná neděla,
gde se poděla?
U studýnky, u rybínky
ruce, nohy myla.

Čím se utírala?
Lístekem, plístečkem,
červeným vajíčkem.

Tamhle panna stojí,
v zlatých šatech chodí.
A vy, milá paničko,
přiděte nám vajíčko,
přiděte nám žičko másla,
aby se nám huba spásla.

Zatoč se, koši,
syp nám po groši,
roztrhni se, míško,
syp nám po penízko!

Fijala, jala,
co'o večeřala?
Polívečko s krópama,
hrách se slaninama.

Svatý Jiří vstává,
zem odmykává,
aby tráva rostla,
tráva zelená.

Fijala, růže,
kvěsti nemůže,
až jí sám Pán Bůh
s nebe pomůže.

Vyhořela fára
blízko pivovára,
nemůžem ji postavit
pro milého krále.

Královno milá,
král tebe volá,
abys k němu přišla,
nebyla tak pyšná,
sama jediná.

Ona nepřišla,
poslala posla,
a ty milý posle,
spravuj ty to dobře,
jako já sama.

Můj stromečku zelený,
přidrží se tebe,
kdyby nevím jak bylo,
nespustím se tebe.

Petr jede z Říma,
nese flašo vína,
abychom se napili,
Pána Boha chválili

J. Sázavský:

Zachráněn.

Črta ze světové války.

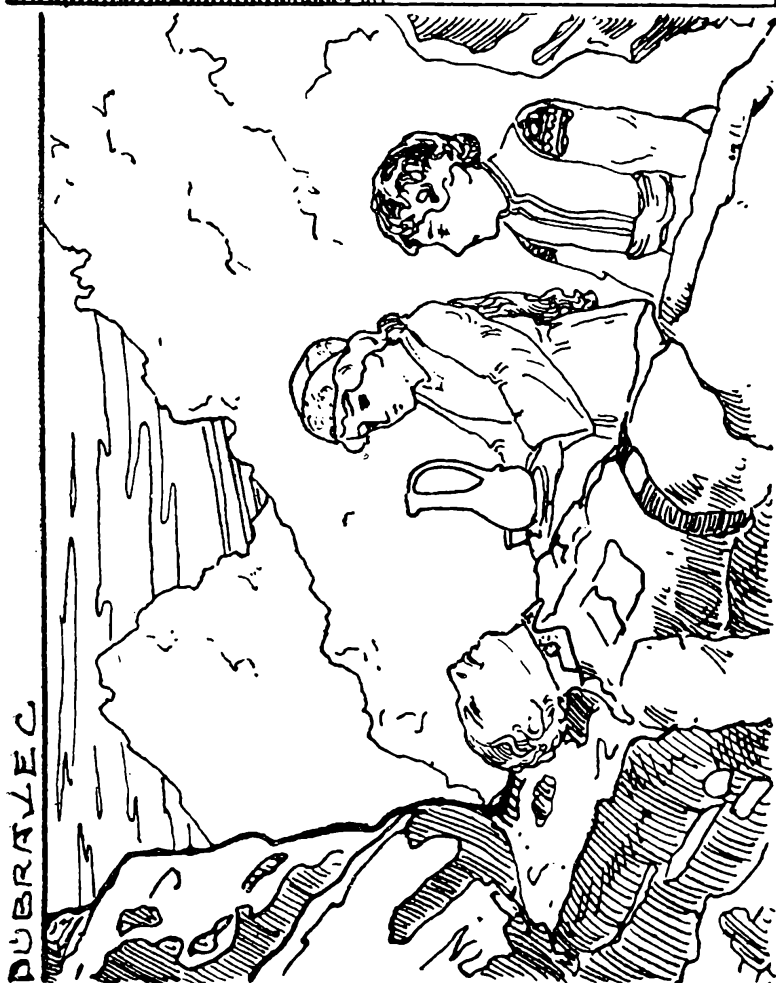
I.

Konečně utichly strašlivé rány dělové, jež skoro po celý den bez přestání jako dunění vzdáleného hromu hučely a daleko široko svým příšerným hukotem vše děsily.

Nic nerušilo již veliký klid horské krajiny a zimní noc pomalu se skláněla na zasněžené Karpatské vrchy. Nad černé lesy zvolna vystupoval zarudlý kotouč měsíční a poléval bledým světlem mrtvou krajinu.

Nikde nebylo živého tvora, jen na sněžném svahu pod příkrou skalou se cosi černalo.

Byl to ležící voják . . . Snad na útěku před nepřítelem spadl s příkré

skály, jež se zrovna nad ním hrozivě tyčila, či byl raněn a bolestí, únavou a vysílením klesl. Nehýbal se a jeho oči byly zavřeny.

Nejevil známek života, ale přece nebyl mrtev, ba necítil ani bolestí a unavená duše jeho zalétla daleko z těchto míst hrůzy a bolesti.

Zdálo se mu, že je doma, doma — ach, jak sladce zní toto slovo v dálné cizině, kde kolkolet běsní příšera války!

Zdálo se mu, že je doma a že leží na své posteli jako nemocný, a hle tu přináší jeho mladší sestřička Boženka snídani, konvici známou, a číšku, z níž tak rád píval svou kávu . .

S ní přichází i mladší bratříček Adolf a praví: „Neboj se, Karle, teď už tě nepustíme na vojnu, budeš doma a maminka už nebude plakati.“

Vojín chtěl by něco říci, ale marně se namáhá, ústa

nemůže otevřít a jazykem těžce jen vládne. Vyráží ze sebe pouze neurčité zvuky, těžké steny a — jeho sen náhle mizí. Vtom přicházejí vojáci s nosítky a odnášejí napolo ztuhlého vojína do blízké polní nemocnice.

II.

Štědrý večer! Jaká to radostná, posvátná chvíle! Jak se na ni těšívali staří i mladí! Venku je příroda mrtva, krajina sněhem pokryta, mrazivý vítr kvílí a řeže, sníh pod nohama křupe a skřípá, ale v teplé, ozářené světnici je shromážděna celá rodina kolem vánočního stromku. Všichni jsou šťastni a veseli... Ale to je pouze v době božího míru, kdy vládne na zemi „pokoj lidem dobré vůle“.

Jinak je tomu za války, pod jejímž krutým tlakem úpí nejvíce chudí a nevinní. Tu bývá Štědrý večer, tento tajemný svátek, dvojnásob smutný a nejsmutnější tam, kde chybí v rodině otec nebo syn.

Vdova Mrázková vzpomínala toho večera na svého nejstaršího syna Karla, jenž jako český voják byl té zimy na karpatské frontě, kde se právě v té době proti Rusům urputně bojovalo. Ubohá vdova již od delší doby nedostala od syna žádných zpráv, zato se doslechla, že tam zuří kruté boje a že ten neb onen tam již padl nebo byl raněn. Lze si tedy domyslet, jak strašlivá muka nejistoty a hrozného strachu svírala její mateřské srdce. O dnešním Štědrém večeru pak zvláště naň neustále vzpomínala a při každé takové vzpomínce se jí úzkostí tajil dech a srdce usedalo...

Ó, co by byla za to dala, kdyby aspoň byla věděla, že její milovaný syn, pracovitý hospodář, útěcha a naděje v její starosti, je aspoň zdraví!!

Co se již za něho namodlíla a co se pro něho naplakala, doufajíc pevně ve spravedlnost boží, která nedopustí, aby její syn zahynul...

A tak, když obě mladší děti, Adolf a Boženka, usnuly, vrhla se ubohá matka na kolena před obrazem Maticky Boží a s růžencem v ruce dlouho a dlouho se modlíla...

III.

Bylo jaro. Po sněhu již sotva památky, stromy se zelenaly, ptáci pěli a pestré květiny zdobily luka, stráně i háje. Obilíčko utěšeně se zelenalo a na polích již lidé pilně pracovali.

Po blátivé silnici od města kráčel pomalu voják v ošumělém plášti. Byl bledý jako po nemoci a trochu pokulhával. Patrně šel domů na dovolenou, aby se zotavil.

Když spatřil pod strání v údolí říčky zapadlou vesničku, uchýlil se od silnice a zamířil tam.

Byla to jeho rodná obec.

Brzy byl ve vsi, zamířil ke známému domku a vzal za kliku. Bylo zavřeno. Zaklepal několikrát, nahlížel do okna, ale marně. Nikdo nepřišel mu otevřít.

„Děti jsou ve škole,“ pomyslí si, „a matka na poli.“

Usedl tedy na práh, jsa odhodlán čekat, až se někdo vrátí. Ač seděl na prahu jako žebrák, bylo mu tak blaze a cítil se šťastným, vždyť byl zase doma! Nečekal ostatně dlouho. S pole přiběhla jeho matka, všechna upachtěna, ale šťastna.

„Vítám tě, Karlíčku!“ volala již zdaleka.

„Maminko!“ zvolal voják, spatřiv matku. Hned vyskočil, běžel jí vstříc a objal ji vroucně.

„Zahlédla jsem tě s pole,“ povídá matka, šťastně se usmívajíc, „a tak jsem honem běžela domů!“

„A že jste mne poznala?“ usmál se syn.

„Jak bych tě nepoznala,“ zvolala matka, honem otevírajíc dveře. „No tak jen pojď do světnice! Jsi beztoho unaven a hladov!“

„Toť víte,“ odvětil syn a šel za matkou dovnitř.

Po chvíli se i děti vrátily ze školy, matka zatím uvařila kávu a Boženka nesla ji Karlovi ve známé konvici s číškou, z níž tak rád píjával.

S ní přišel i Adolf a pravil: „Neboj se, Karle, teď už tě nepustíme na vojnu, budeš doma — —“

Tu si vzpomněl Karel na svůj sen a zvolal: „Ale tohle se mi zrovna tak zdálo!“

A všechno jim vypravoval, doloživ: „Jen Bohu mám co děkovat, že mne zachránil a že jsem nezmrzl —“

„Však jsem se za tebe, milý synu, celé noci modlila,“ pravila matka.

J. M. Sázavský:

BÍLÉ KVĚTY.

*Byl máj, jabloně košaté
jak bílé kytky kvetly,
na květy medem bohaté
se zlaté včelky slétly.*

*Sasanky bílé kvetou již
a v háji konvalinky,
a modré zvonky, neslyšíš?
ty zvoní cinky-linky.*

*Housátka pase pasačka,
má v ruce proutek slabý,
zdaleka volá kukačka
a do světa mě vábí.*

*Cos' táhne mě v ten dálný svět,
— jeť mláďa plno snění —
tam kvete mnohý rudý květ,
radosti pohár se pění*

*Tu vizte — bdím anebo sním?
v koberci luční trávy
pachole krásné v záři zřím,
a to mi vřídne praví:*

*„Ty květy rudé zmámi tě,
jsou zlé, ó dítě milé,
ty trhej jenom na světě
nevinné kvítky bílé!“*

A. Rumler :

Příhody malé myšky.

Výstup jí zabral mnoho času, protože cesta byla naplněna překážkami, které bylo třeba obcházeti a často si před nimi odpočívat. Konečně přišla k úzkému a dlouhému okénku. Vstrčila tam svůj špičatý nos.

Uvnitř spatřila jakousi komůrku, uprostřed níž seděla na stoličce krásná a uplakaná malá Anička s dlouhými vlásky.

Hlídač ji chytil, když nechala na pánově louce pásti své kozičky. Anička je nechala pásti bez špatných úmyslů, myslíc, že je to obecní louka.

Chtěla to vysvětliti hlídači, ale to byl špatný člověk. Využítkoval nepřítomnosti pánovy, který byl spravedlivý a dobrý a nenechal by ji a její zvířátka krutě uvězniti.

Anička byla zarmoucena ve světnici na vrchu věže a dole v úkrytu smutně bekotaly dvě kozičky.

Pohled na tuto uplakanou dívku silně dojal Kuličku; vstoupila. A Anička, tak smutná v této samotě, přijala s radostným pohnutím malou návštěvnici.

Kdo si postěžuje, uleví se mu. . Anička nemajíc, komu by se svěřila se svým trápením, vyprávěla je myšce.

„Nejvíce mne trápí,“ pravila, „když si vzpomenu na babičku. V této chvíli musí si mysliti, že jsme zahynuly, já i mé kozičky . .“

Kulička již chvíli hledala prostředek, aby jí Anička porozuměla a tím mohla ji potěšiti.

Chtěla mluvit. a tu náhle to mohla. Bezpochyby, že víla byla s ní spřátelena.

„Nermuťte se již, Aničko, drahá Aničko,“ prosila ji, „znám vílu, která mi jednoho dne nabídla služby. Půjdu ji k vůli vám vyhledati. Pro ni nebude to nesnadné vyvésti vás odtud.“

Anička děkovala z celého srdce a Kulička chopila se znovu žebříku z břechtánu, který jí sloužil k výstupu, aby sestoupila

Šla celý den a teprve večer ocitla se před palácem víly Kuničky. Zvenku neměl krásného vzhledu; podobal se vchodu do kunního doupěte. Ale uvnitř nic nechybělo k pohodlí a půvabu. Víla Kunička byla doma, odpočívajíc na pohovce ze sametu královské modře v prostém úboru kuny.

Jakmile spatřila Kuličku, cítila, že tento vzhled byl by nezdvořilý pro myš a přetvořila se v krásnou a půvabnou vílu.

„Co ode mne chceš, drahá Kuličko?“ pravila jí.

Tu Kulička jí vyprávěla o hradní věži, o Aničce a jejích kozičkách.

„Chci,“ pravila víla, „aby před zítřejším večerem, než zhasne svíčka, Anička otevřela závoru dveří své chaloupky a skočila ke krku své drahé babičce. . . Řekni jí, aby si udělala provaz ze svých vlasů pro sestup s věže.“

Nato víla zmizela a Kulička zvolna dala se na cestu k věži.

„Ustříhni své vlasy a učiň z nich provaz, abys unikla oknem,“ pravila Aničce, vstupujíc.

Anička sňala dětskou čepičku a nechala stékati až na zem proud svých světlých vlasů.

„Běda!“ pravila, „jsou tak krátké! . a věž tak vysoká!“

„To je jedno,“ odporovala Kulička, „tak to řekla víla a tak bych to udělala na tvém místě.“

Anička ustříhla své krásné vlasy. Na jednom konci je hřebíkem upevnila na zeď. Pak je počala splétati. Bylo jich tak mnoho, že jich měla plné ruce a zdálo se jí, — tak byly lesklé a zlaté — že splétá dohromady tři paprsky sluneční.

Tu stalo se, že, jak pletla, vlasy se prodlužovaly a pokud se prodlužovaly, pletla. Když přestaly růsti, Anička poznala, že pletenec je dosti dlouhý. Jeden konec pevně připevnila k oknu a druhý spustila až k patě věže.

„Půjdu napřed,“ řekla Kulička, „a počkám na tebe dole.“ Sestoupila po tomto zlatém provaze a za chvíli přidružila se k ní Anička.

Vzala myšku, políbila ji, aby jí poděkovala, a dala ji do kapsy své zástěrky.

„Zavedu tě k babičce,“ pravila, „budeš tam dobře ošetřována.“

Kulička chtěla odpovéděti na toto lichocení, ale nedostávalo se jí slov, poněvadž bezpochyby napříště jí nebyla potřebná.

Anička běžela otevřítí úkryt, kde byly zadrženy její kozičky — a dvě kozičky, dívka a myška daly se na cestu do vesnice.

Přišly k babičce dříve, než tato, lehajíc do postele, zhasla svíčku.

Anička otevřela závoru, vstoupila a běžela vrhnouti se do náručí stařenky, která myslila, že je to sen.

„To jsi ty, má drahá dcero?“ pravila.

„To jsem já, babičko, a také kozičky a ještě tato milá myška, kterou vám přivádím. Ona mne vysvobočila ze strastí. Zná vílu a také někdy mluví.“

„Budeme se o ni hodně starati,“ pravila babička. „Ať je vítáno toto malé stvořeníčko v tomto příbytku, kde není kočky. Dej jí moučku a oříšek a vlož ji do mé bačkory!“

Když se také myška občerstvila, Anička vlezla do postele a babička zhasla svíčku.

Fr. Všečetka:

Japonská pohádka o dvou žabách.

Dle misijního časopisu.

Byly jednou dvě žáby. Jedna zůstávala v příkopu u pobřežního města Csaka, druhá měla domov u Kioto, hlavního města. Jednoho dne napadlo oběma, aby se vypravily někam na cestu. Žába z Kioto si přála uzříti město Osaka. Žába z Csaka si umínila navštívit Kioto. Ve stejnou chvíli se vypravily na cestu, aniž by jedna o úmyslu druhé něco byla věděla. Cesty ubývalo pomalu, protože bylo nutno přeskočiti horu, jejíž vrchol tvořil právě polovinu cesty. Obě pocestné se vydrápaly namahavě nahoru. Když dospěly až navrch,

zahleděly se udiveně na sebe. Potom vyprávěla žába z Kioto, že putuje do Osaka, a žába z Osaka, že putuje do Kioto.

„Kdybychom byly jen o něco většími zvířaty,“ mínila žába z Kioto, „mohly bychom s tohoto místa uzříti obě města a usouditi, zda to stojí za to, abychom se dále namáhaly.“

„Ó, tomu se dá odpomoci,“ odpověděla žába z Osaka. „Postavíme-li se na zadní nožky, budeme dosti veliké, abychom si obě města prohlédly!“

Tento nápad se zalíbil žábě z Kioto. — Hop! — A již stály obě na zadních nožkách a předníma se objímaly, aby neupadly. Žába z Kioto obracela nyní nosík k Osaka a žába z Osaka ke Kioto. A tak tu stály tiše, jako ztrnulé, pohříženy v svoje pozorování. Při tom ale hloupé žáby zapomněly, že když mají hlavu tak vysoko, že jsou jejich vyvalené oči v týle. A tak viděla každá svoje vlastní město.

„Aj, co vidím?“ zvolala žába z Osaka. „Tvoje město se navlas, do posledního domečku, podobá mému. To si další cestu uspořím.“

A stejně mluvila žába z Kioto. Proto se pustily, uklonily se sobě vzájemně a hupkaly domů. Podnes pak věří obě, že město Kioto se podobá městu Osaka jako vejce vejci!

J. Milota :

DCERA OBUVNÍKA.

Já jsem dcera obuvníka,
dobře umím řemeslo,
jen aby mi, jak se říká,
také něco vyneslo.
Tuky-ľuk, klepy klep,
přibiju to, jak se patří,
ľuky-ľuk, klepy-klep,
spravím botku hned.

Floky, cvoky do podrážky,
floky, cvoky v podpatek
zatlučeme bez překážky
co bys jedna, dvě, tři řek'.
Floky flok, cvoky-cvok,
přibiju to, jak se patří,
floky flok, cvoky-cvok,
spravím botku hned.

Tatínek se směje tiše,
praví maměnce,
nového prý tovaryše
že má v divence.

Je to tak, je to tak,
přibiju to, jak se patří,
je to tak, je to tak,
spravím botku hned.

Jiří Sahula:

Chybný výpočet.

Kam jdeš?“ ptal se Vojtíšek Ruda Karlíka Haldova.
„Protože tě mám rád, povím ti; chci si natrhati švestek na Soudkově zahradě. Pojď se mnou, ať se máš také dobře!“

„Nemíním hodovati na cizí účet,“ odmítal Vojtíšek. „Nadto dobře vím, že Soudek je velice ostražitý. Chytne-li tě za límeček, bude s tebou zle.“

„Hm,“ vypíal se Karlík, „já se dovedu mrštně uchránit před pohromou. Dvěma hloupým hochům Soudek ovšem důkladně vykrákal, ale mé pružné tělo unikne mu snadno.“

„No — jen aby ses nešťastně nepřepočítal,“ pronesl Vojta výstražně.

„Žádný strach,“ mávl ručkou šibal. „Mám vyhlédnutý strom zrovna u plotu. Vlezu na větev, s níž přeskočím snadno plot a dopadnu na vyvýšené místo hned za tyčkami. Než Soudek doběhne a zahradu otevře, ocitnu se lehce v úkrytu. Již jsem to jednou zkusil.“

„Jen si nemysli, že se ti vždycky poštěstí,“ varoval spolužák. „Dejme tomu, že by tě hospodář nemohl zadržeti! Přece by se ti vedlo zle, kdyby tě jen poznal. Jistě by žaloval tvému tatínkovi — a ten by tě prutem vyléčil z žádosti po cizím ovoci. Já bych se styděl krást.“

„Dej mi pokoj s těmi svými úzkostlivými starostmi,“ odsekl hněvivě Karlík. „Nechceš-li mne doprovodit, poběžím sám. Brzy se ti pochlubím, že mé dobrodružství dopadlo dobře.“

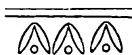
Vojta v duchu káral smělost spolužákovu; zvědavost ho však pudila, aby shlédl, jaký bude míti výsledek výprava na zakázané česání.

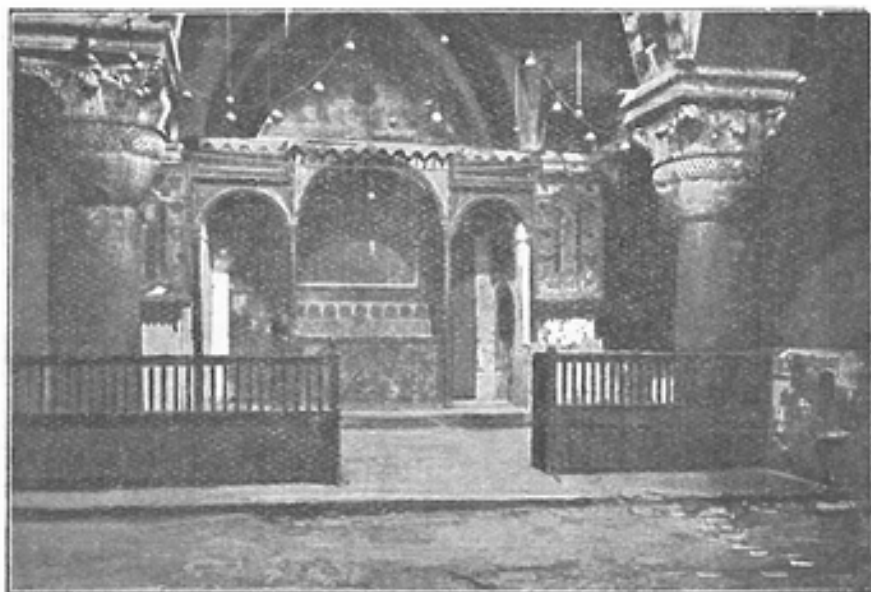
Karlík zmizel v koruně stromu. Začal trhati na větvi, kterou si již byl dříve vyhlédl. Ale jelikož na sousední větvi dozrávalo švestek ještě víc, přehoupl se na ni.

Pojednou v zahradě poplašný křik; mladý šibal skočil opravdu pružně nad tyčky — ale nedoskočil. Ocítl se v poloze velice směšné, která však jeho dušičce plodila velikou hrůzu. Jelikož větev zmíněná byla asi o dva decimetry od plotu dále než větev dříve vyhlédnutá, ani mištný skok nemohl chlapce přenést přes plot do bezpečí. Neúprosné, bezohledné tyčky podebraly vzadu Karlíkovi kabátek, podržaly jej na zádech velice nepříjemně — a zadržely provinilce velice pevně, takže rozčilený hospodář ani nemusil příliš spěchat.

Karlík zavěšený na plotu za kabátek sebou zmítal, křičel. Pozdě zatracoval svou odvahu. Soudek chlapcovi pomohl dolů, ale pak mu dal na pamětnou, až se ozývalo vřískání

Za hodinu nato mu řekl Vojta: „Pozoroval jsem tvé hrdinství nad plotem dobře. Ale nevstoupilo mi na mysl, že tvůj výlet skončí tolik žalostně. Ke všemu ještě děti v naší dědině se smějí, jak jsi na plotě visel. Tentokráte byl tvůj výpočet velice chybný. Kdo nestojí o cizí, neocitne se v nesnázi tak veliké!“

Kaple sv. Heleny ve chrámě Božího hrobu.

Leander S. Keyser:

Jak jsem objevil ptačí hnízdečko.

Přel. Otto F. Babler.

Bylo to na kterémsi návrší v Kansasu, ovívaném nejsvěžejšími větříky, jaké vanou nekonečnými prériemi. Bylo to opravdu velice příznivé místo pro hnízda ptáků, kteří milují odlehlá zákoutí. Na jedné ze svých toulek objevil jsem tento rozkošný pahorek a byl jsem lákán možnostmi, jaké poskytovalo pozorování ptáků. Teď objevil se tu malý zpěváček, sameček, s dvěma velkými červíky v zobáčku a já umínil jsem si, že objevím jeho hnízdečko, bude-li možno. Usedl jsem tedy do stínu stromů a bez pohnutí jsem čekal, co ptáček učiní. Teď si všimněte, jak obdivuhodně chytrý byl. Minutu anebo dvě poletoval mezi keři a švitořením projevoval nesouhlas s mou přítomností, pak spustil se do houštin pod sebou a zmizel. To se rozumí, že by si každý znalec ptactva pomyslel, že sletěl do svého hnízdečka, aby nakrmil svá mláďátka, a že je pouze třeba prohledati ono místo, aby člověk objevil jeho tajné bydliště. Srdce mi prudce bušilo, když jsem se dal do hledání hnízdečka právě na onom místě, kde ptáček zmizel v houštinách. A věříte, že i mé usilovné pátrání — a bylo

P o z n. p ř e k l.: Leander S. Keyser je dnes snad největší severoamerický ornitolog (znalec ptactva). Vydal už celou řadu knih o ptácích. Přítomný článek je úryvkem z jeho díla „Our Bird Comrades“ („Naši kamarádi ptáci“), které vyšlo v nakladatelství Rand McNally & Co v Chicagu. Ptáček, o němž tu vypráví, jmenuje se americky „Kentucky warbler“; jelikož se americké ptactvo značně odlišuje od našeho, nemáme pro tohoto ptáčka (nazývaného se latinsky „Dendroica aestiva“) českého jména, pročez ho budu prostě jmenovati „malý zpěváček“ (warbler = pták zpěvák). O. F. B.

opravdu usilovné, ač den byl velice horký — končilo jenom zklamáním? Hnízdo nedalo se najít ani v okruhu o poloměru pěti metrů kolem místa, kam zapadl lstivý ptáček. O několik dní později zašel jsem znova na návrší a víte, že mne ten chytráček zase tak obelstil? Zmizel v keřích přesně na témže místě jako dříve, a zase jsem tam hnízdečka neobjevil. Vracel jsem se domů už s pevným rozhodnutím, že už nebudu hledati hnízdeček těchto malých zpěváčků, neboť jsem po nich už několik roků bezvysledně pátral.

Po několika dnech zavedla mne však cesta opět na ono návrší, ovívané větříky. Ptáci vyráželi při mém příchodu varovné výkřiky a mohl jsem si býti jist, že můj malý zpěváček i jeho družka si dobře dají pozor. K mé největší radosti objevila se za několik minut samička na jednom stromě, v zobáčku držíc červíka. Na štěstí ona nebyla tak opatrná či lstivá, jako její sameček a kromě toho měla velice naspěch, aby nakrmila svá hladová mláďátka. Místo aby se spustila do oněch houštin, kde mne její druh tak chytrácky napálil, letěla asi o dvacet metrů dále podél stezky na habr, s něhož za chvíli sletěla dolů do travin. „Aha!“ pomyslí jsem si a usmál jsem se.

Zašel jsem po stezce až k onomu stromku, ale ani tam neobjevil jsem oněch milých zpěváčků. Usedl jsem tedy u stezky a čekal jsem, co bude dále. Trvalo to jen chvíli a už se samička znovu objevila, zase s chomáčkem červů v zobáčku. Za chvíli přiletěl také sameček a přinášel také červíčka. Věc se stávala zajímavou. Oba ptáčci švitořili a dlouho poletovali po stromku, bojíce se spustiti se dolů ke hnízdečku. Potichoučku a obezřele vzdálil jsem se trochu po pěšině, popřávaje jim lepší příležitosti, aby si pověděli svoje mínění. Mladá panička dodávala si pak odvahy, aby seskočila na nižší větvíčku stromku, pak zase na nižší, potom seskočila na vršek jednoho z keřů a konečně na zem do travin, kde mi zmizela.

Neztrácel jsem času. Za vteřinu už jsem rozhrnul podrost a hleděl jsem s obdivem do drobného hnízdečka, v němž byla čtyři malá poloopeřená stvořeníčka — první hnízdečko těchto malých zpěváčků, které jsem kdy spatřil. Na širokém základě suchého listí leželo vlastní hnízdečko, vystlané jemnou travičkou. Bylo dosti lehce k nalezení, když člověk přesně věděl, kde leží.

A teď si pomyslete, jak mne sameček obelstil při mé předešlé návštěvě! Spustil se do podrostu asi o dvacet metrů dále od hnízda; pak bezpochyby šel tajnou cestičkou keři a travinami až do hnízda, nakrmil mláďata a odletěl, aniž bych ho už spatřil.

Ptačím rodičům se to asi nelíbilo, že prohlížím jejich hnízdečko, neboť štěbetali a poletovali nade mnou v největším zmatku. Abych uchlácholil jejich hrůzu, vzdálil jsem se o kus cesty po stráni, usedl jsem do příjemného stínu habru a poznamenal jsem si svůj nález do zápisníčku. Ale běda! Ublížil jsem svým malým přátelům, aniž bych toho měl v úmyslu, neboť jejich štěbetání upozornilo na ně jednoho z jejich úhlavních nepřátel a přivedlo ho na jejich stopu. Otálel jsem tam asi deset minut, pak chtěl jsem se ještě jednou podívat na to hezounké hnízdečko, než opustím pahorek. Když jsem přišel blíže,

povšiml jsem si, že staří ptáci pištěli tiše, ale zoufale, jako v největší hrůze. Což se tak velice děsili, že se vracím k jejich hnízdu?

Zastavil jsem se opatrně a hleděl jsem dolů do hnízda. Nyní zděsil jsem se já, neboť zahlédl jsem tam toto: velký, černý had vinul se kolem hnízda, jeho šíje trhala sebou hrozivě sem a tam a jeho chřtán právě hltal jedno z mláďátek. Na štěstí měl jsem v ruce řád-nou sukovici a neztrácel jsem času, abych jí celou svou silou udeřil hada, dbaje při tom, abych ránu odvrátil od hnízda. Had mrskl sebou, ale druhá rána rozbila mu páteř, neučinila-li tak už rána první, a byl v mé moci. Pohltil jedno ptáčátko, ale tři ostatní tam zbyla a zdálo se, že vyvázla bez pohromy. Po mém návratu po několika dnech hnízdo bylo však prázdné a bojím se, že zbylí ptáčkové byli také sežráni, snad samičkou hada, od něhož jsem je vysvobodil.

F. Háji:

Kája Mařík v Praze.

II.

Vešli do šedivého průjezdu. Na smutném dvoře nebyl ani jeden stromeček, ani kousek travičky, ani slepička. Jen z tmavého kouta bylo slyšet silné rány.

„Tam je kovárna,“ řekla paní.

„Jéje, kovárna! V Lážově je jako klícka, kolem do kola zahrada, a večer v letě se tam scházejí sousedi a povídají si. Tady je to jako kanon.“

Šli po schodech do druhého poschodí. Paní stiskla cosi na dveřích, zadrnčelo to, až se děti lekly, a hned se otevřelo:

„Ruku líbám, pěkně vítám! To bude milostpaní koukat. A že nic nepsali? Tak jdou dál! Milostpaní zrovna mi povídá, co přinesu z tržnice.“

Ale už se otevřely druhé dveře a s výkřikem: „Emčo, Jindro!“ ležely si sestry v náručí. Potom se Jindra skláněla k Zdeně a udiveně se zadívala na Káju, který se ukláněl: „Pěkně vítám! Rač dát Pán Bůh zdraví, vzácná paní!“

A než mohla paní lesní vysvětlit, hned se sám představoval: „Já jsem, prosím, Kája Mařík, ze samoty od Lážova hajnejch.“

„A tys Kája, cos uzdravil Zdeňu, jak mi sestra psala? No, tys chlapík! A Zdeňa jako kvíteček. Máš, děvenko, tvářičky jako nama-lované, no, to jste hodní, že jste přijeli.“

Za chvíli seděli v pokoji. Anna přinesla kávu a ptala se, co má jít koupit. Ale paní lesní sama řekla: „Nic! Za chvíli přiveze posluha plný koš všelijakých věcí.“

„Co pak ty si vždycky zaplaíš u nás na půl roku a za dva dny ujedeš.“

Dětem vyhladlo. Sáhly po hrnečkách a podívaly se na sebe. Zdeňa zašeptala: „Ty jsou jako nic, vid’?“

„Taky koukám, že káva nepadne ani do žaludku, ale zůstane asi hned pod krčkem, jak je jí málo.“

„Děti,“ řekla pražská paní, „jděte za Annou do kuchyně! Máte-li málo, ať vám přidá!“

Děti chytly hrnečky a šly. Obě paní sdělovaly si všechno, co se stalo od doby posledního shledání. Zdeňka se hlásila v kuchyni: „Prosím vás, máte tu nějaké větší hrnečky? Tyhle jsou jako nic. A chleba nemáte?“

Anna se smála: „Chleba teprve koupím, ale rohlíky tu jsou a větší hrnečky taky.“ Nalila jim do trošičku větších, ale než se obrátila od plotny, vypily je děti naráz, protože měly žízeň, a teprve teď sáhly po rohlíkách.

„Tak nám, prosím vás, ještě dejte!“ řekl Kája. „Teď teprv jako budeme svačit. Tohle bylo jen proti žízni.“

Anna honem přistavila hrnek a řekla: „Hned to bude. Musím trochu přivařit.“

Za chvíli zabublala voda, Anna zavařila kávu, a když poslední rohlík zmizel s talíře, nesla jim „čerstvou várku“. „Tak vida,“ řekl Kája, „nejdřív jsme pili kávu bez rohlíků, potom jedli rohlíky bez kávy a teď zas máme kávu, a rohlíky došly. Ne a ne se to strefit!“

„Však já vám přinesu,“ řekla Anna s úsměvem.

„Inu, to byste musila čerstva, nebo zas vypijem kávu!“

Anna se jen kmitla ve dveřích. Než děti rozmíchaly cukr, už měly před sebou vrchovatý talíř rohlíků. Teď teprve se najedly.

Anna odhrnula náhodou policičku u kamen, kde bylo vyloženo mnoho párů bot. Tak mnoho, že Kája spráskl ruce a řekl: „Zdeňka říkala, že jejich strýček je doktorem a on je zatím ševcem.“

„Jak to?“ smála se Anna.

„No, tolika bot může býti jen u ševce. Znáte naši Týnu? Že ne? A to je škoda. Ona už není naše, je teď paní Týnová, ta si vzala truhláře pana Malinu, toho taky neznáte? Ten byl za ženicha. Ona si taky koupila necky a dnes u nás vaří s tou novou Týnou. Ne s tou, jak tam kradla stříbrné lžičky a prádlo. Tu s tím chlapem odvedli v noci četníci, ale s tou z Lážova.“

Anna z toho nebyla moudrá.

„Kolik těch Týn vlastně u vás bylo, Zdeničko?“

„No vlastně jedna, co měla u nás svatbu, a ta, co kradla, a ta nová, co tam dnes s Týnou vaří. Až půjdete pro ten chleba, vezmete vás s sebou?“

„To jsem jakživ neslyšel, kupovat chleba,“ řekl Kája. „Že si nepečete doma? Teta pekařka v Lážově taky peče, a to si tam takoví lenoši, kteří nechtějí doma péct, dají mouku a zaplatí jen pár krejcarů od pečení. Jak vám nesou slepice?“

Anna se smála na celé kolo. „Kde bychom je tu měli? Leda v kleci, nebo v saloně pod stolem, ne?“

„Tak to vy taky nemáte krávy? A jéje, to nic není. Kam chodíte válet sudy?“

„Nic takového tu nemáme,“ smála se Anna. „Pro děti je hřiště, také vás tam zavedu, a do kuchyně musíme všechno kupovat.“

Kaple bičování.

„A co dělají tady v domě děti, když nemohou do lesa?“ ptal se Kája.
 „Hned vám ukážu.“ Vzala tašku, peníze, a vyšli. Vedla je na ten tmavý, smutný dvorek. Dům byl poschoďový, dvorek do čtverce. Byty, které měly kuchyně do dvora, otvíraly se na malý balkónek, nic větší než co by děti mohly se volně pohybovat. Byly nad sebou ty balkónky se všech čtyř stran, tak že se zdálo, že to jsou jakési větší klece přivěšené k bytu zvenčí.

Anna tam ukázala rukou. Kája se Zdeňou se tam zadívaly. Všecky balkónky byly plné dětí. Železné mříže byly vysoké. Dvůr byl dlážděný. Sluníčko se tam dívalo snad jen do posledního patra, než šlo spát.

„Kdybych měl v takové kleci být se Zdeňou jen jeden den, já bych umřel,“ řekl Kája. „Naše maminka vždycky říká: „Nevíš, co máš, když můžeš být celý den v lese.“ A já myslel, že les je všude. Tak bych plakal, když si vzpomenu, že tyhle děti nevědí, co je to lézt po stromech, válet sudy a běhat do Lážova kolikrát za den.“

„Někdy jdou s rodiči na hřiště. Odpůldne tam s vámi půjdu. Tam je to krásné! A pojďte pro ten chléb.“

Šli průjezdem, ale před domem už stál posluha s ručním vozíkem, na němž trůnil velký, bílý proutěný koš. Posluha chytl jej na řemen a nesl na zádech. Anna s dětmi se vrátila. Pražská paní mu zaplatila. Mezitím co vzácná paní, jak řekla, si smyje ty pražské saze, začly v kuchyni vybalovat.

Za chvíli byl velký bílý stůl v kuchyni pokryt samými dobrými věcmi. Ležely tam dvě oškubané krůty, dvě husy, tři kachny, několik kuřat, zajíci hned tři, kýta srnčí, tři hroudy žlutého másla, notný sáček mouky, bochník tvarohu, dva bažanti ještě v peří, čtyři kořoptve, stály tam láhve svařené sladké smetany, v menším košíčku dvě kopy vajec, každé zabaleno v novinovém papíře a vložené do řezanky, dvě velké vánočky, pečlivě ovázané láhve se zavařeninami, potom jablka a hrušky, a na dně dva bochníky živného, sladkého chleba. Jak jeden pražská paní do ruky vzala, políbila jej a řekla: „Nejvzácnější boží dar! Do posledního drobtu si ho budem vážit.“

Když všechno uklidily a jen husu, která už na pekáč byla připravena, na stole nechaly, šla pražská paní do pokoje.

„To je, Emčo, trochu moc, co vezeš. Zaplať vám to Pán Bůh! Až tu bude Zdeňa, všechno jí láskou a péčí vynahradím. Muž má pěkné příjmy, je pravda, ale živobytí je hrozně drahé, děti také něco stojí. Věř mi, že někdy mám co dělat, abych do prvního vyšla. Teď máme na čas živobytí doma.“

„Jen to jsem přivezla, Jindro, co les dá. A už o tom nemluv, prosím tě! Kdy přijdou děti?“

„Otík k večeru, Lola hnedle.“

„Milostpaní,“ ozvala se Anna otvírajíc dveře, „doběhnu s dětmi do tržnice, ráčejí se podívat na tu husu! Drůbky už se budou vařit. Koupím jen zeleninu a řeknu Vašatovi, že to hovězí nebudeme brát.“

Cestou do tržnice nechala obezřetně Anna jít děti před sebou. Uvažovala v duchu: „Zaplať Pán Bůh, že přijela milostpaní z venku. Tenhle měsíc měla Lola nové botky, mladý pán šaty, pan doktor boty, milostpaní musila kupovat na košile — to bylo nějakého vydání!“ Děti teprve teď začaly si všimnout výkladů. Ale Anna je popoháněla. „Až odpůldne, teď na to není kdy!“

Vešli do tržnice. Sterá vůně je ovanula. Nač si člověk vzpomněl, všechno tam bylo. V kádích se mrskaly ryby, holoubata tam ležela, kuřata, všechna drůbež. Celé řeznické krámy tam byly. Celé hromady vajec, másla, tvarohu.

Jak Anna vyjednávala s Vašatou, neodolal Kája, aby se nezeptal prodavačky vajec: „Po čem, teta, prodáváte?“

„Po 80 haléřích, chlapečku, chtěl bys?“

„Ju, až bych bláznil! Naše maminka dává tři vejce za korunu.“

„Tak tu neočumuj, nekaž mi kšeft a jdi dál!“ rozkřikla se hokyně.

Kája ani nemrkl. Chyt' Zdeňu, a postavili se k zajícům.

„Tak po čem doslova?“ ptal se obchodníka.

„Podle váhy, chlapečku, kilo deset korun.“

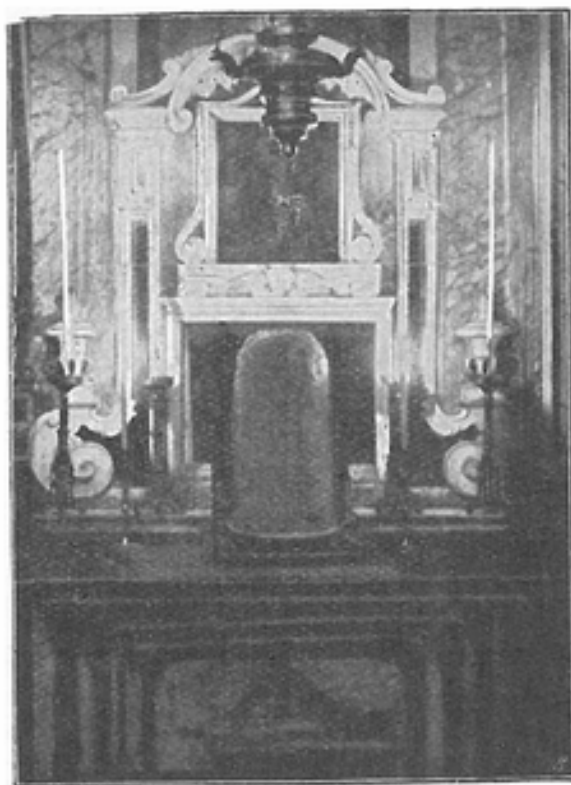
„Jéje, do lesovny chodí kupovat z Lážova kilo za šest korun.“

„Tak si je tam jdi koupit a nezdržuj mě!“ rozkřikl se i ten.

Anna se obrátila: „Kájo, Zdeňo, už jdeme. Jděte za mnou!“

V tom ji chytla za ruku Katy z Vltavské ulice od oficiálů: „Holka zlatá, to jsem ráda, že tě vidím. Jak jsem mluvila s tím pionýrem, víš, on je v civilu krejčí, tak mi včera psal. Za měsíc mám svatbu.“

Tohle slyšet Anna, zapomněla na všechno. Jen ještě než vyšly, hlavu do zadu obrátila, a když viděla, že jdou za nimi, zavolala: „Pořád

Oltář se sloupem bičování ve chrámě Božího hrobu.

za námi!“ A už byla v ukrutně důležité řeči s Katy. Zrovna otvírala dveře, aby vyšla z tržnice, když děti zadívaly se na hromádky zelených hrušek. Za Annou už dveře zapadly, když ptal se Kája:

„Zač ta hromádka?“

A prodavač řekl: „Za tři koruny.“

„Ju, za tři koruny! Vždyť jsou to padavčata! My takové dáváme naší Líze. To už musejí být ty nejlepší, vybrané solánky, když náš tatínek řekne: „Za korunu čtyři kila.“

„Tak se jich jdi domů najíst, balíku jeden, a koukej, ať zmizneš!“

„Balík já nejsem, prosím, já jsem Kája Mařík z hájovny u Lážova.“

„Taky si myslím,“ podotkla paní, která kupovala ty zelené hrušky, „že to máte moc drahé.“

Prodavač hodil závaží na váhu, až to břinklo, a osopil se na Kāju znovu: „Už ať jsi pryč!“

A Kája se Zdeňou vzali to místo za Annou ze dveří, zpátky do tržnice. „Tak už jsme se ztratili,“ řekl Kája zádumčivě. „Zpátky okolo toho hruškaře nepůjdem. Mohl by nás bacit něčím po hlavě, a Anna už je, kdož ví kde. Teď už nechybí nic jiného, než aby přišel pan strážník.“ A jen to dořekl, už ho viděl, jak prochází kolem. Nebyl to ten, který mu ráno tak pěkně poděkoval za pozdravení, byl to dočista jiný.

Anna mezitím došla s Katy k domu, a rozešly se. „Vida, Katy ji prosila, aby jí šla za družičku. Je to od ní hezké. Za mládence že poprosí Zimu, hodinářského pomocníka. To ona asi Katy ví, že Zima

se chce udělat „pro sebe“ a že už Anně vzkázal, jestli by si ho vzala. To aby si dala přešít ty světlé šaty. No, však jí milostpaní poradí.“ Zazvonila. Paní přišla otevřít.

„Tak co tomu řeknou, milostpaní, ten pionýr psal Katy, že si ji vezme.“

„A kde máš děti, Anna?“

„Rány boží, milostpaní, já na ně zapoměla!“

Taška letěla do kouta předsíně. Vyběhla ze dveří, práskla jimi za sebou a brala to po třech schodech dolů. Z tašky vykutálela se cibule, vybalil se karfiol tím úderem porouchaný, velký celer rozmýšlivě usadil se pod skříní. Jistě mu bylo divné, proč jej nepoložili na bílé kuchyňské prkénko, proč takovou prudkostí rozkutálely jej do tmy. Mrkve daleko nedoběhly. I ony jistě s karfiolem vzpomínaly, co jim říkal zahradník, když je ukládal: „Přijdou pro vás kuchařky v nazežených zástěrkách, položí vás na bílé prkénko, nadělají z vás hvězdiček a nudliček, budete bublat v hovězí polévce a vonět po celém domě.“ A zatím tu teď leží na zemi, a všechno je bolí, jak si natloukly.

Paní doktorové přešel po zádech mráz, po hlavě horko. Kdož ví, kam děti zaběhly. A, Pane na nebi, jestli je něco přejede! Vždyť jsou ze samoty a prvně v Praze! Chtěla vstát, ale nohy jí sklouzly po cibuli, ujely, a ona jen tak že se zachytla kufru, ale obě kolena byla na zemi.

Paní lesní slyšela bouchnutí, ránu a vešla do tmavé předsíně. Zhlédla na zemi Jindru: „Pro Boha, Jindro, snad jsi neomdlela?“

„Ba ne, já hledám celer. Někam se zakutálel,“ řekla tiše.

Paní lesní udělala krok, pod nohou jí zakřupal karfiol, zazpíval svou labutí píseň, a zbylo z něho jen pár bílých růžiček, které odpadly dál.

„Ošemetní, zlí lidé,“ dokončoval karfiol svůj zpěv, „řekli, tebe si zvlášť vážit budou. Kytíčky z tebe udělají, až změkneš, žemličkou tě posypají, žlutým máslem polijí, a jen se rozplyneš. A já se nerozplynul, já zhynul pod střevícem, sešlapaným, tvrdým, těžkým“ a paní lesní druhá noha ujela po mrkvi, a ona se složila na zem právě hlavou proti sestře, a vypadalo to, jako kdyby pásly beránky na pažitě.

„Prosím tě, Jindro, co to tu je rozházené po zemi?“

„To je cibule, mrkev a karfiol, a celer se někam zakutálel.“

„Počkej,“ vstávala paní lesní, dojdou pro sirky, ale jen abych zas neupadla. Musím se šoupat, a ty Julovy střevíce jsou jako hadi.“ Sem tam odletěla cibule, mrkev, jak opatrně šoupala nohy ku předu. Sáhla po sirkách a vracela se. Lehla na zem a škrtala sirky: „Támhle není, tam je rozšláplý karfiol, támhle taky ne. Prosím tě, kolik té cibule jste koupily? Asi pět kilo, ne?“

A paní doktorová bezbarvým hlasem a jako ze sna odpovídala: „Jestli byla pěkná a laciná, tak jí vzala Anna víc!“

„Vidíš, támhle je darebák pod skříní. Počkej, však jej vytáhnu.“

V tom cvakl zámek dvakrát rychle za sebou, pan doktor Jirsa odmykal svým klíčem a podle zvyku sáhl v pravo, otočil kličkou elektrického vedení. Jasně světlo zalilo tmavou předsíň, a on vykřikl: „Jindro,

Oliva v zahradě Getsemanské.

maminko, co se děje?“ Ale když viděl, že Jindra se sbírá se země, a švagrová Emča s vítězným úsměvem drží v ruce šťastně zachycený celer, když viděl rozšlapaný karfiol, rozházenou mrkev a cibuli, rozesmál se hlučně: „Pěkně vítám, Emčo! Že mi to nenapadlo, žes přijela! Z přízemku už cítím vůni husí pečinky, myslím si, kde pak asi ke konci měsíce mohli si koupit takového vzácného ptáka, a ona to teta Emča přijuchala s košíkem. Bůh tě pozdrav!“ tiskl jí upřímně ruku, „a co jste tu, holky, na zemi dělaly? Sirky škrtaly, jakoby neměly elektriku. A kde máš Zdeňu?“

Jindra, která si zatím sedla na kufr, mávla beznadějně rukou a řekla zlomeným hlasem: „Děti se ztratily!“

Paní lesní slyšíc tu Jobovu zvěst, opřela se o skříň, zalomila rukama a opakovala bezzvučně: „Děti se ztratily. Já jsem to věděla!“

„Kdo je ztratil? Které děti?“ ptal se pán.

„Káju a Zdeňu ztratila Anna,“ slyšel odpovídat.

„Husa!“ vykřikla v tom paní lesní a běžela do kuchyně, kde to v troubě zrádně syčelo.

„Ba věru, sám musím říci ‚husa‘. Škoda, že je tak rozvážná,“ myslil pán na Annu.

Paní lesní podlila žloutnoucí pečinku, paní doktorová ptala se zoufale: „Co teď?“

Pan doktor chytl znovu odložený klobouk: „Zůstaňte doma, nespalte husu! Děti nejsou špendlík, aby se hned tak ztratily. Kde byly?“

„V tržnici.“

„Dobrá! Doběhnu tam. Kolem tržnice nehrozí dětem nebezpečí.“ A vyběhl.

(Pokračování.)

Alois Dostál:

Pro čest rodu.

Dějepisná črta.

Mezi zámožné rodiny v městě Čáslavi, které i erbů a hodnosti zemanů si dobyly, náležely na počátku XVI. století též Nykláskové z Žitenic. Ti měli dvorec proti Hradecké bráně.

Čtyři junáci vycházeli z objemného stavení do ulic městských, všichni slušně odění, bez mečů, černovlasí. Nejstarší slul Václav a byl mladších bratrů jako vůdcem a ochráncem. Svedli totiž zemanovi synové mnohou šarvátku, nedali se, druh druhu bránil. Ovšem brzo se smířili se svými protivníky.

Později když povyrostli, každý měl nějaké zaměstnání a méně času jim zbylo k zábavám. Nejstarší byl určen k tomu, aby hospodařil s otcem na dvorci, mladší Jindřich docházel k ujci Mikulášovi, jenž neměl syna a také výpomoci na svém zboží potřeboval. Nejmladší Petr držel se knihy a poslouchal místního plebána, jenž ho připravoval do škol a v latině oblamoval ve volné chvíli. Měl takových jinochů na starosti více.

Pro Mikuláše dlouho nemohli rodiče vyhledati přiměřené zaměstnání, jež by se jinochovi také líbilo. I odvedl ho Oušovský z Oušova na dvůr pánů z Rosenberka za panoše. V Čáslavi navštěvoval svého bratra, jenž s Nykláskovými sousedil. Tomu se statný junák zalíbil, proto mu nabídl službu u předního českého pána. Mikuláš občas přijížděl do města, aby se potěšil v domě otcovském.

Radost byla se podívat na junáky, když vyšli ze dvorce. Máti za nimi pohlížela oknem, jsouc nemálo hrda na své syny. Však také si nezadali, jenom řádnou společnost volili. Co neděli brali se přes dlouhé náměstí do chrámu, odpoledne si vyšli za bránu. Mikuláš jako panoš už měl při boku meč. Šli řadou, nejmladšího a nejmenšího měli mezi sebou. Mikuláš, jenž dlel několik dnů doma, vypravoval, co viděl v cizině, jaký život panuje na Rosenberských hradech.

„U nás též pěkně, třeba ne tak rušno,“ odpovídal Václav. „Zemany jsme, zboží máme a erb zcela čistý.“

Bratří přisvědčovali k těm slovům, ale Mikuláš přece viděl u předního rytíře něco zvláštního.

„A zůstaneš u Rosenberka stále, jako soused Oušovský?“ bratří se tázali.

„Líbí se mně u něho a myslím, že by Rosenberk mohl kdysi platné služby prokázati našemu rodu. Oušovskému rozmnožil erb, že nyní u palečnického kola má ještě tři pštrosích per.“

Václav se zasmál.

„Nám stačí, co máme, a ničeho nebudeme vyhledávati.“

Nykláskové měli erb zcela jednoduchý, hvězdu modrou v černém poli a kolem sporé okrasy. Mimo dvorec v Čáslavi měli statek Chotouto, který od Sázavského kláštera odkoupili. Ten chystal zeman pro syna Jindřicha, až vyroste a sám jej bude moci spravovati.

Junáci tak byli zabráni do hovoru, že ani nepozorovali, jak proti

8. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

nim dva jezdci klusají. První byl také posud jinoch v sametovém šatě, s pérem za čapkou, druhý asi sluha prvního, v brnění a se zbraní.

„S cesty, potulní mládcové, s cesty!“ volal přední jezdec.

Junáci se rozestoupili a Václav jménem bratrů odpověděl: „Pomalů, mladíčku, spíše ty potulným jsi než my z Čáslavě.“

„Víš-li s kým mluvíš?“ ujal se svého pána zbrojnoš. „Rytíře Ludvíka z Řičan syn Adam,“ představoval svého chráněnce.

„A my synové zemana Jana Nykláska ze Žitenic,“ směle pronášel Václav.

Kdyby na obou stranách dobrá vůle panovala, mohly se obě strany v pokoji rozejítí nebo společně postupovati, ale pan Adam pohrdně podíval se s koně na pěší zemany.

(Dokončení.)

Z našeho mladého světa.

Na pokraji lesa.

Myslivec sem přišel dnes,
hledejte, kde jeho pes!

Jaro?

Jak krásně je venku! Sluníčko svým
vábným úsměvem, svou září nás ob-
veselilo. Svými paprsky bije nám v okna
světnice . . .

Klame nás? — Oh, zajisté! Vždyť
jsme v únoru. V měsíci ledu a sněhu.
V době, kdy jiná leta studený vítr fučí
a meluzina skučí a každou dírkou pro-
foukne.

Nyní vyjdeš ven, vidíš skotačící mládež
na návsi v hlučné zábavě, bavit se hrou,
třebas kuličkami . . . !

Jaro, ty pravé, neklamné jaro, přileť
k nám brzy se všemi krásami a radostmi
a usídli se u nás trvale . . .

A myslím, že laskavý Bůh nám ho
brzy dopřeje.

Pavel Žilka, Ponětovice.

Ticho večera.

V jasnou noc se oknem dívám,
do prázdna mé oči hledí;
na obloze, připadá mi,
že má hvězda tiše sedí.

K sluchu mi se nesou z dále
večerního zvonku zvuky —
kdesi v křoví slavičí se
ozývají milé tluky.

A hle, tam již luna vzhází,
na kraj vylévá svou září;
také ke mně zabloudila
a v mé pohrává si tváří.

Zahrádku svým svitem libá
a v ní keře vonných růží;
stádo hvězdiček pak za ní,
k nim se i ta moje druží.

*

Slední dozněly již trylky,
ptáček milý umkl hlas,
po nočním by odpočinku
srdce smutná těšit moh' zas.

V krajinu se klade všude
milé ticho, posvátný klid;
venku v tiché, hvězdné noci
stále, stále chtěl bych jen dlít!

K modlitbě své ruce spínám,
rty mé prosbu šepotají,
myšlenky mé vzhůru k nebi
jako mráčky zalétají.

Pána svého Nejvyššího
prosím v této noční chvíli,
by mě přes noc opatroval,
k práci nové mi dal síly . . .

A. V. Miláček, R. Svratka

Můj milý přítel pes.

Nejmilejším mým přítelem jest můj
kudrnatý psiček. Mám ho tak rád, že
bych ho nedal za nic.

Vždycky mu říkám: „Pejsku náš, co
to máš, žes tak vesel?“ Má také rád ko-
čičku. Rád s ní parádí.

Také je milý a krásný, každý by ho
chtěl, ale já ho žádnému nedám, protože
ho mám tak rád.

Je poslušný, když ho zavolám, hned
poslechne, za to ho také dobře krmím.

Žák V., Sazovice.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 46.

Květen 1927

ČÍSLO 9.

Cyril Berka:

MARIA A DĚTI V MÁJI.

*Konvalinky v háji vstaly,
kališky zem posypaly.*

*Něha jejich vábí děti,
že se srdce musí chvěti.*

*„Vínek z kvítků uvijeme,
svatě Panně darujeme.*

*Bj se za nás přimluvila,
Krista Pána usmířila.*

*Bychom přišli též v ty kraje,
kde máj věčný píseň hraje*

Ignát Zháněl:

Ošizený loupežník.

Byl jednou jeden žebrák, říkalo se mu Mandiša. Byl zlý, zlomyslný, kradl, loupežil, kde se dalo. Nosil ovázané koleno, hrozně belhal, lidem namluvil, že má na koleně velký vřed. Sedával u silnice a žebрал. V noci však vloupal se do domů, kradl, sebral vše, co se dalo a zanesl do blízkého lesa, kde bydlil v jeskyni, které nikdo neznal.

Měl sestru, mladou dívku, bydlila s ním a nebyla o nic lepší, než loupežník, její bratr. Pomáhala mu, což činila takto:

Uprostřed jeskyně byla hluboká studně. Někdy přišli s loupežníkem lidé, jež si najal, aby mu pomohli nésti ukradené zboží. Slíbil jim velkou odměnu. Když dovedl takového pomocníka do sluje, pozvala jej sestra, aby usedl na židli, že mu umyje nohy, což je v Indii zvykem a důkazem laskavého pohostinství.

Židli, která neměla v zadu opěradla, postavila nedaleko studně. Když cizinec na její pozvání usedl na židli, přiklekla dívka k němu s mísou vody, jakoby mu chtěla umýti nohy. Chytla jej však za ně a shodila nic netušícího hosta do studně, kde bídne zahynul.

Dost dlouho hospodařil takto loupežník. Protože několik lidí z města a okolí záhadně, beze stopy zmizelo, byl všechen lid velmi znepokojen. Vojáci, četníci, policisté hledali, pátrali po zmizelých, ale nikoho nenašli. Hledali zloděje, ale též ho nechytli; nikdo netušil, že by žebrák Mandiša mohl býti tímto dlouho bezvýsledně hledaným zlosynem.

V té době stal se tam králem muž jménem Mulaveda. Lid přišel k němu a prosil o pomoc. Vořal: „Dlouhou dobu přepadá nás loupežník, více lidí zmizelo beze stopy, nikdo nechytí loupežníka, nikdo nenašel zmizelých. Králi, smiluj se nad námi!“

Král vyslechl žaloby svých poddaných a umínil si, že se sám pokusí vyhledati loupežníka. Přestrojil se za kupce a chodil v noci okolo lesa. Když umdlel, šel do blízké noclehárny a lehl si na lavici. Sotva počal dřímati, když ho někdo chytí za rameno a vořal: „Vstávej, pomoz mi!“

Král se probudil a vidí, že stojí u něho Mandiša; žebrák prosí, aby mu cizinec pomohl, že jej za to bohatě odmění.

Král vstal a šel s Mandišou ven na silnici. Tam leželo mnoho ukradených věcí. Žebrák požádal neznámého, který mu řekl, že je rovněž žebrákem jako Mandiša, aby mu pomohl zanést tyto předměty do jeho obydlí. Mulaveda šel napřed, Mandiša šel za ním s napráženou puškou. Došli do jeskyně.

„Tento muž je mým hostem,“ pravil k sestře, „umyj mu nohy.“

Poprosil Mulavedu, aby usedl na židli. Sestra donesla mísu s vodou, přiklekla a vzala do ruky nohu cizincovu, aby ji, jak bratr poručil, zdánlivě umyla, ve skutečnosti však jej shodila do hluboké jámy.

Tu vidí s úžasem, jaké má cizinec jemné, čisté nohy; není chudšas, jest jistě boháč, pomyslí si. Podívala se mu do tváře a viděla, že má jemnoučkou pleť. Dívka byla hluboce dojata a šeptala cizinci: „Utec, sice tu zemřeš!“

Mulaveda vyskočil a utekl. Teprve po chvíli křičela dívka a volala: „Rychle! Utekl!“

Mandiša chytl meč a utíkal ven. Král běžel přímo k silnici a ukryl se za obětním kamenem, který tam byl. Když sem doběhl Mandiša, domníval se, že je to jeho utečenec. Ťal mečem po něm a myslel, že cizince usmrtí. Vrátil se do jeskyně a ulehl.

Ráno ovázal si opět koleno a belhal do města, kde usedl na obvyklém místě. Po chvíli přišli vojáci a žebráka odvedli ke králi.

Sotva se přiblížili ke královskému paláci, rozpoznal žebrák, co se stalo. „Muž, který u mne v jeskyni byl a jejž jsem pronásledoval, je král, nezabil jsem ho,“ pravil sám k sobě.

Předvedli ho ke králi, ale jak se podivil žebrák, když král při jeho příchodě uctivě povstal, nabídl mu židli vedle sebe a požádal ho, aby se posadil. Bavil se s ním velmi laskavě. Konečně pravil:

„Máš sestru, dej mi ji za ženu. Děkuji jí za život.“

Žebrák velmi rád svolil. Král pojal dívku za ženu. Ještě více se podivil Mandiša, když jej vybídl král, aby zůstal na jeho dvoře. Dal mu mnoho peněz a nabídl mu čestný úřad.

Uplynulo několik měsíců. Tu jednoho dne pravil král k Mandišovi: „Mandišo, nemám peněz, půjč mi něco!“

„Velmi rád ti, králi, zaopatřím peníze!“ odvětil Mandiša. Vrátil se do své jeskyně, o níž nikdo nevěděl a poznenáhlu odnesl králi vše, co měl. Král mu vždycky děkoval vřelými slovy a dával mu na jevo svou přízeň i lásku. Aby zvěděl, zda Mandiša donesl již všechny své poklady, ptal se královny, zda zbylo ještě něco v jeskyni?

„Donesl všechno, již není nic v jeskyni,“ prohlásila královna.

Tu poručil král, aby vojáci odvedli Mandišu do vězení. Vše, co ukradl, navrátil král dřívějším majitelům, z čehož se všichni velice radovali. Loupežníka Mandišu oběsili.

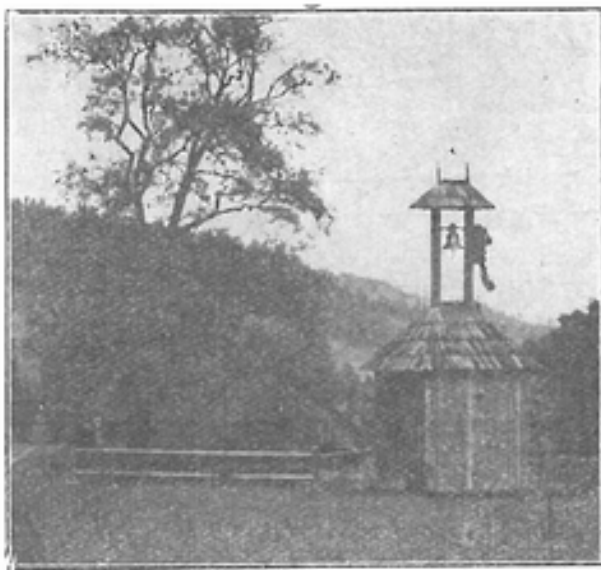

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Zvonice v Tisnavách u Malých Karlovic.

Alois Dostál:

Pro čest rodu.

Dějepisná črta.

„Nikdy jste jistě ani na koni neseseděli, pravil posměšně.

„Znáš pana Rosenberka?“ hlásil se Mikuláš. „Toho já jsem panošem.“

„Poslouchal jsi učené mistry v Praze?“ hned se připojoval Petr. „Ty já poslouchám.“

„A já mohu odpovědět, že můj otec seděním na Řičanech samého krále služebníkem,“ chlubil se panic.

Ani nyní Nykláskové se nezalekli a Mikuláš směle řekl: „Jenom hled, abys ty se ke dvoru dostal a tam slávu svého rodu šířil.“

„K tomu mne nemusíš povzbuzovati,“ nadhodil uraženě Adam a koně na vyzvání společníka svého popohnal. Toužil zbrojnoš po korbelíku vína, které se v Čáslavi dobré prodávalo.

Nykláskové se brali svojí cestou a jezdci brzo ocitli se ve bráně městské. Namířili ke krčmě s velikým hroznem nade dveřmi na znamení, že se tu víno čepuje.

Když se hosté z Řičan v městě pobavili, vraceli se opět domů. Adam měl radost, že si měšťany dobral a zvláště na místní zemany dorážel. Bylo jich tu několik: Hamerník z Božejova, jenž dříve o mincích na Kutných Horách pracoval, Rezek z Veselé, Kašpárek z Nebovid, majitel dvorce. Tito už chtěli smělému rytíři patřičnou dáti odpověď na jeho narážky, ale zadržel je Oušovský, jenž bratra měl ve službách Rosemberkových.

„Panic se nám posmívá, že, ač zemané, prací rukou svých se zabýváme? U nás, v Čáslavi a jinde u řádných lidí platí, že práce člověka šlechtí, ale lenoch, třeba rytířem byl, hanobí.“

„To snad míníš, pane, mne?“ prudce vyrazil Adam z Řičan.

„Kdo se cítí, ten se vtípí,“ ozvalo se z kouta, kde několik měšťanů sedělo. Ostatní propukli ve smích.

„Nejste hodni, aby našinec mezi vás vešel,“ durdil se junák.

„Myslím, že jsme pro tebe posla do Řičan nevypravili, a nevíme ani, co tu chceš. Jestliže jsi na výzvědy přijel, věz, že máme pevné hradby a dobré brány. Jednou pak rychle se vzdal, dokud most je spuštěn,“ radil Oušovský.

„Nebylo by mně valnou ctí v tomto městě přespati, řekl Adam ve dveřích.

Už se chtěli někteří za ním pustiti, ale rozvážnější je zdrželi.

„Mladík nerozumný, nestojí za nějaké spory s rytířem, kdybychom mu na cestu dali, čeho zasluhuje. Lety zmoudří a pýcha ho opustí.“

V krčmě o příhodě oné ještě hodnou chvíli rozmlouváno s nevolí.

Když se jezdci dostali hodný kus cesty za město, zbrojnoš popojel až k svému pánovi a řekl úlisně: „Rád bych ti pověděl, co tě bude zajímati.“

„Tedy mluv!“ rychle vyzýval Adam.

„Zvěděl jsem něco o těch junácích, které jsme potkali a kteří si tak útočně počínali. Hlásili se jako zemanského rodu —“

„A což nejsou?“

„Nevím, jak se k hodnosti té dostali, ale vyzvěděl jsem, že předkové jejich byli havěři na Kutných Horách a otec jejich v mládí svém také ještě do hor pro kovystoupal.“

Mladý rytíř radostně louskl prsty. Tato zpráva přišla mu vhod a právě nyní byla na jeho mlýn. Rytíři žárlili na zemany, jichž bylo plno v městech i na venkovských dvorcích, kteří bohatstvím, pílí, dovedností, statečností vynikli, erbů se domohli a rytířům rovnati se, ano předčiti je chtěli.

„Podobně strýc jejich Mikuláš si pomohl,“ dále vyličoval zbrojnoš, „jeden ze synovců, s nimiž jsme se utkali, jeho nástupcem bude.“

„A co ten nejstarší, nejprudčí a nejsmělejší?“ tázal se Adam.

„Jmenuje se Václav a hospodaří při otci. Ten jest v Čáslavi mladých zemanů jako vůdcem, navádí je, cvičí ve zbrani, s nimi vyjíždí, na lovy je vodí.“

„Panským zvykům přiučiti je chce,“ ušklíbl se pan Adam a hned ho napadlo, že by právě toho měl pohaněti, aby ztratil úctu v městě a vliv na své druhy, kteří mu slepě věří a za ním jdou. Však se mu to dříve nebo později podaří a příležitost se naskytne.

„Musí jsem vínem počastovati městské zbrojnoše od brány, kteří mně tyto zprávy podali,“ ohlašoval průvodce.

Adam z Řičan porozuměl a hned sluhu několika grošíky odměnil. Co zvěděl, stojí za peníz sebe větší a už nyní působilo mu uklidnění po rozčilení v Čáslavi.

Zřídka setkali se synové Nykláskovi z Čáslavě s Adamem z Řičan, nemajíce příčiny k bližším stykům. Petr prospíval na školách, bratr

FOTO MR. F. A. FUSZKARER.

Zvonička v Malé Lhotě.

jeho Mikuláš zůstal u Rosenberka, Jindřich posud zastupoval ujce a nejstarší vedl rodný dvorec u brány. Rodiče už ochabovali, po odpočinku toužili, Václav je vydatně zastupoval. Občas přicházel mezi známé, navštěvoval ten onen dům, nejvíce Oušovských, odkud mínil si přivésti pomocníci a mladou choť, zemanovu dceř Žofii. Rodiče s obou stran proti tomu ničeho nenamítali. Žofie byla hodná dívka a mohla do dvorce přinésti pěkný peníz.

Ted' málo kdy se stalo, aby se všichni čtyři junáci sešli pojednou v Čáslavi. Každý měl svoje zaměstnání, všichni byli zaneprázdněni. Ale přece se stalo, že aspoň o nějaké slavnosti byli pohromadě.

Když i Jindřich i Mikuláš měl volno, když Petr doma na prázdninách trávil, smluvili se, že společně pojedou do Hor Kutén, odkud vlastně pocházeli a kde se narodili. Jindřich měl zánovní povoz, bystré koně, dva bratří sedli vpředu a dva vzadu. Do Hor přijel král Ludvík, bylo tu rušno, za panovníkem sjeli se rytíři a vyslanci ze sousedních měst. Mladým lidem pěkně se jelo, pohoda přála, cesta byla tvrdá. Žertovali, smáli se, byli veselí. Nadáli se, že něco pěkného uvidí a příjemně letní den ztráví.

Hlučno bylo v městě, Nykláskové sotva zde dostali místo pro koně. Mikuláš byl potěšen, uslyšev, že mezi hosty je též pan Rosenberk, jeho pán, i s Oušovským a jinými průvodci. Také Petr doufal zde nalézt mistry i žáky, s nimiž se v Praze stýkal. Už dříve sem odjeli Čáslavští, kteří chtěli žádati o nový trh pro město.

Posud nikoho Ludvík nepřijímal, ale chystal se ve slavném průvodu jíti z mincovny, kde bydlil, do chrámu sv. Barbory. Ulice na obou stranách byla obsazena diváky, mezi něž se také vmísili Nykláskové.

Dlouho nečekali, průvod se hnul, mnoho komonstva, rytířů i služebnictva doprovázelo panovníka.

„Rosenberk!“ poznamenal Mikuláš a hned dodával: „Oušovský, náš rodák!“

Přední pán z českého jihu měl při sobě četnou posádku, muže vyzbrojené na bujných koních.

„Moravané!“ ukazoval Jindřich na výpravu v pestrém kroji národním.

Ale pojednou se Václav přímo odvrátil. Spatřil rytíře z Řičan se synem Adamem. Vzpomněl si, jak se s tímto střetl, jak si pověděli ostrá slova. I bratří viděli hance a hned mu projevíli nelibost. Adam je zpozořoval, zvedl pyšně hlavu a potupně se uškliboval, jakoby říci chtěl: „Kde jsem já, není pro vás místa, třeba se nazýváte zeman!“

Jiní následovali, všechny prostory chrámu byly naplněny, jezdci stáli kolem. Nykláskové se dostali do vnitř.

Král vrátil se opět ve slavném průvodu, jehož se nyní i čtyři synové zemana Nykláska z Čáslavě zúčastnili, do mincovny, aby přijímal deputace a uděloval slyšení. Hosté rozcházeli se po městě, vyhledávali známé, navštěvovali krčmy, tvořili skupiny na ulicích a náměstí.

Oušovský z Oušova přihlásil se k Mikuláši, nevěděl, že Rosenberk

*Milíř na pálení
uhlí v Dinoticích
u Halenkova.*

Foto Mr. Ph. K. Puszkaller.

pojede do Hor Kuten, jinak by podržel panoše a nedával mu dovolenou na návštěvu rodičů v Čáslavi. Ptal se spolu, co nového v městě.

Junáci pravili, že tu jest z Čáslavě deputace a ta přeje si mluvit s panovníkem.

„Nejdříve přijímá rytíře a zemany, později měštěniný a jiné. Snad se Čáslavským podaří ještě dnes k audienci se dostat. Ne-li, budou nuceni počkati na den zítřejší.“

Jak tak hovořili, bral se kolem Adam z Říčan s několika jinochy. Zastavil se jako náhodou, mávl rukou a prohodil ke svým druhům: „To jsou zemané, jejichž předkové ve zdejších horách rudu kopali.“

Jinoši se posměšně podívali na rodinu Nykláskovu a dělali poznámky.

„A jaký erb mají?“ prohodil jeden.

„Budou o něj žádati,“ sděloval Adam, „dostanou havěřský tesák s kahancem.“

Nykláskové byli touto řečí tak překvapeni, že hned ani neodpovídali. Posléze ozval se Václav: „A myslíš, že se za to stydíme? Bůh uchovej! Prací rukou svých jsme si dobyli, co máme.“

„Tedy proč se mezi zemany tlačíte? Budte havíři, hlase se k zaměstnání, v němž jste vyrostli,“ dorážel dále Adam.

„A co tobě do nás?“ odpovídal Václav. „Chovej se, jak se na rytíře sluší!“

„Ty mne budeš kárati? Ty lotře, jenž bereš lidi po cestách, kterého mohu vzíti jako jiného lotra.“

Na ta smělá a hanlivá slova panoš Mikuláš hned tasil meč.

„Za tohle budeš pykati. Na náš rod uvalil jsi velikou pohanu.“

Junáci by se hned do sebe dali, kdyby se do nich nevložil Cušovský, který všeho byl svědkem.

„Za pobytu králova v městě všechny půtky jsou přísně zakázány a každý přestupník by byl trestán; vám dostane se očisty a dosti učinění, ty,“ obrátil se k Adamovi, „se nevzdálíš, dokud nebude všechno vyřízeno. Doufám, že neujedeš, ale rytířsky se zachováš.“

Adamovi druhové vidouce, že je zle, rychle se vzdálili. Mladý rytíř také hodně ochladl, ale dalek byl toho, aby odvolal a za odpuštění prosil.

„Co jsem řekl, na tom stojím,“ odvětil Adam a hlavou pyšně pohodil.
„Dobře, jiní rozhodnou, kdo jest vinen. Pojdte!“ vyzval Oušovský junáky, kteří by byli hanobitele svého hned potrestali, ale dali se přemluvit a na protivníka pouze vrhli opovržlivý pohled.

Nykláskové chtěli ještě téhož dne odjetí domů, ale musili se zdržeti, až bude projednána jejich pře s Adamem z Řičan. Radil jim tak příznivec jejich pan Oušovský z Oušova, jehož neteř Žofii Václav za manželku si vzít chtěl. Tento říkal: „Škoda, že bratr nemá čtyři dcery, aby každému z vás jednu dal. Nemohl by hodnějšího zetě voliti.“

Veselo bylo na Horách dlouho do noci, ale ustanovení k tomu strážcové pilně dávali pozor, aby klid za přítomnosti vzácného hosta nebyl ničím porušen. Junáci seděli s čáslavskými sousedy v krčmě, neboť tito byli ke slyšení odkázáni na příští den. Panici byli zaraženi a mysleli na urovnání, které za úkol si vzal Oušovský a celou záležitost přednesl Rosenberkovi. Ten bděl nad rytíři, aby se nedali do pútky a neporušili klid ve městě. Mocný jihočeský pán obeslal obě strany k sobě do radního domu, aby porovnání mezi nimi učinil.

Oušovský sám junákům přinesl předvolání a je utěšoval, že jim bude dáno náležité dostiučinění.

„Měli jsme doma zůstat a nedošlo by k takovému výstupu,“ mínil Jindřich.

„Jednou musí být Adam poučen, jak se má chovati, aby konečně dal pokoj,“ odpověděl Oušovský. „Víc a více by si troufal a vás tupil.“

Téhož mínění byli Mikuláš a Petr.

V určenou hodinu stáli synové Nykláskovi z Čáslavě s Adamem z Řičan na rathouze na Horách Kutných. Tento si přibral několik junáků, v jejichž společnosti jinochy potkal, tyto doprovázel Oušovský z Oušova. Na rychle svolanému soudu, jenž měl všechny spory odklízeti za přítomnosti panovníkovy, předsedal rytíř Rosenberk.

Václav mluvil za bratry, vzpomněl, jak už v Čáslavi s Adamem se potkal, tento se mu vysmíval, zde pak havěřský původ mu předhazoval a lotrem ho nazval.

Adam se obhajoval, že s ním v Čáslavi nejspíše na popud mladých zemanů bylo špatně nakládáno, že i jeho rytířská čest byla pohaněna a jeden z Nyklásků div se s ním nebral na veřejné ulici. Jeho druzí k slovům těm přisvědčovali, nic bližšího nemohše podati.

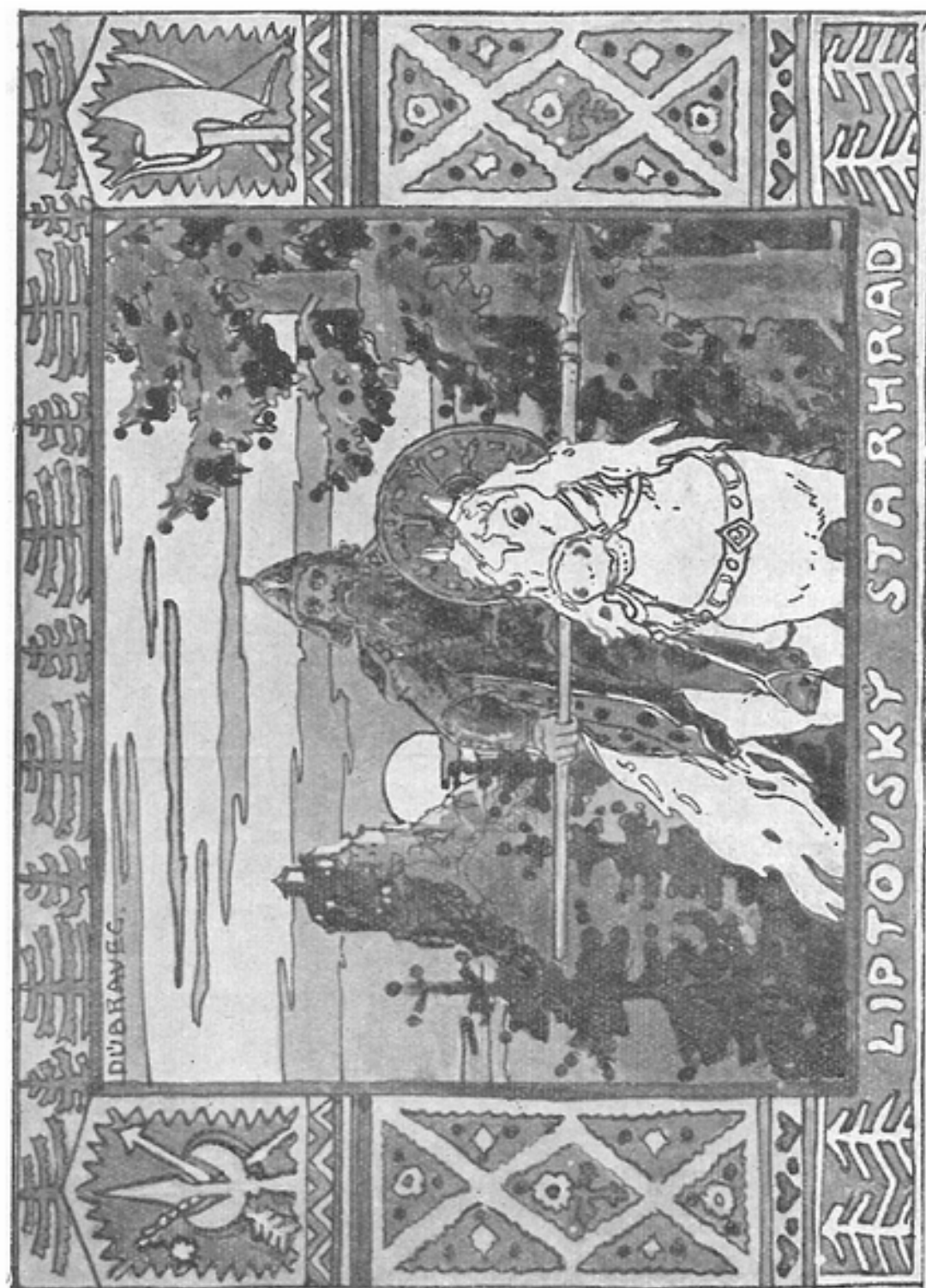
Promluvil Oušovský a celou událost dle pravdy vyličil.

„Mohl by se Václav zeman u soudu dovolávati dostiučinění, ale spokojí se, když se tak stane na Horách.“

Rosenberk napomenul Adama, aby se nectně nedotýkal rodinných záležitostí, že i havěř má svoji čest a tu musí obhajovati.

Konec konců Adam z Řičan zemany z Čáslavě odprosil a ti mu rádi odpustili.

Ještě téhož dne odjížděli Nykláskové domů a setkali se opět po čase, když Václav slavil svatbu s Žofií a bratří byli mu družby. Hlučno bylo v Čáslavi a přítomní zemané ukázali se v lesku i se svými erby.

J. Sázavský:

Liptovský rytíř.

„Okolo lesa pole lán,
hoj, jede, jede z lesa pán;
na vraném, bujném koni,
vesele podkověnky zvoní —
hoj, jede, jede pán.
Z Erbenovy „Kytice“.

1.

Na liptovském hradě vládl v patnáctém století zpupný a ukrutný pán, který těžce sužoval a utiskoval poddaný lid a jehož zvůle a rozmary byly jediným zákonem, kterým se řídil a spravoval, nemaje srdce ani svědomí.

Se svojí zlotřilou čeládkou přepadal kupce a jiné lidi pocestné, takže byl postrachem celého okolí. Jinak jeho nejmilejší zábavou bylo hýření a honba po vůkolních lesích.

Při jedné takové divoké štvanici přihnal se se svojí družinou k milířům na pasece, kde starý uhlíř páčil uhlí.

„Hoj, starochu,“ zvolal rytíř, „dej mi rychle něco k pití, neboť mám hrdlo žízni vyprahlé!“

Uhlíř se hluboce poklonil rytíři, ježž dobře znal a pravil: „Promiň, urozený pane, nemám ve své chudobné chatě ničeho, čím bych mohl tak vzácného hosta uctíti —“

„Tož přines vody od pramene,“ zvolal rytíř netrpělivě, „ale pospěš si!“

„Hned to bude,“ pravil uhlíř a pospíšil do chaty. Po chvílce vyšel a s ním sličná dívka, nesouc ve džbáně vodu, kterou s úklonou podala rytíři.

Ten zahleděl se se zalíbením na urostlou pannu, přijal džbán, napiš se po chuti, a dívka odcházela.

„To je tvá dcera?“ ptal se uhlíř.

„Ano, urozený pane, Jelenka,“ odpověděl uhlíř.

„Na shledanou, Jelenko!“ volal rytíř za odcházející dívkou a zachectav se odporně, pustil se se svou družinou dále do lesů.

2.

„Pán Bůh s námi a zlé pryč!“ šeptal ustrašený uhlíř, hledě za divokým rytířem, až mu zmizel v hustém lese. „Tuhle návštěvu nám byl sám zloduch dlužen. Nepojde z toho nic dobrého!“

Od té doby slova rytířova: „Na shledanou, Jelenko,“ nešla starci z hlavy. Děsil se při pomýšlení, co by mohla znamenati. Byloť po celém kraji známo, že zpupný rytíř unáší mladé dívky do svého hradu, odkud se prý žádná více nevrátí.

Proto starý uhlíř neměl od té chvíle pokoje ani ve dne, ani v noci, ustavičně maje na mysli nebezpečí, jež jeho jedinému dítěti hrozilo. Nejraději byl by dceru někam odvezl a ukryl, nebo sám s ní uprchl, ale nevěděl, kam se obrátiti.

Také rytíř myslil často na Jelenku a její obraz nešel mu z mysli. Již při prvním spatření pomyslí si, že ji unese do svého hradu a tento plán čím dále tím více uzrával, až se rytíř rozhodl, že svůj nešlechtný úmysl provede.

Nedalo mu to velké namáhání. Vyčíhal pomocí svých lidí dobu, kdy uhlíř odvážel do nedalekého města své uhlí, přepadl se svými lidmi osamělou dívku, vzal ji k sobě na koně a přes její zoufalý nářek unesl ji na svůj hrad.

3.

Starý uhlíř, vrátiv se z města a nenaleznuv své Jelenky, div si nezoufal. Běhal po vůkolních lesích volal a plakal, ale marně — po dívce nebylo nikde ani stopy. Pochopil brzy, co se stalo, a byl v tom domnění i utvrzen lidmi, kteří únos jeho dcery zpozorovali. Ale co měl dělati? Co mohl ubohý chudás proti mocnému rytíři podniknouti?

Ač předem věděl, že je všechno marno, vypravil se bez váhání na hrad, doufaje, že snad přece svými prosbami pohne rytíře, aby mu jeho jedinou dceru navrátil. Ale zklamal se — nebyl do hradu ani vpuštěn. Opakoval svůj pokus ještě několikrát, ale vždy nadarmo. I bloudil zoufalý stařec kolem hradu, svolávaje na bezbožného rytíře trest boží.

Atento trest se brzy také dostavil!

O řádění loupežného rytíře dověděl se konečně i král a vyslal proti němu vojsko.

Rytíř byl vyzván jménem královým, aby hrad vydal a králi se vzdal na milost i nemilost. Ale pustý výsměch rytířův byl hlasateli jedinou odpovědí, nehledě k několika šípům, jež po něm z hradu byly vystřeleny.

Tu vojsko královské oblehlo hrad a sevřelo jej se všech stran tak, že by ani myš nemohla proklouznout. Na hradě, kde byli nenadálým příchodem vojska překvapeni, takže neměli času, se zásobiti dostatečně potravinami, nastal brzy hlad a posádka velmi nespokojená reptala a čekala jen na příležitost ke vzpouře.

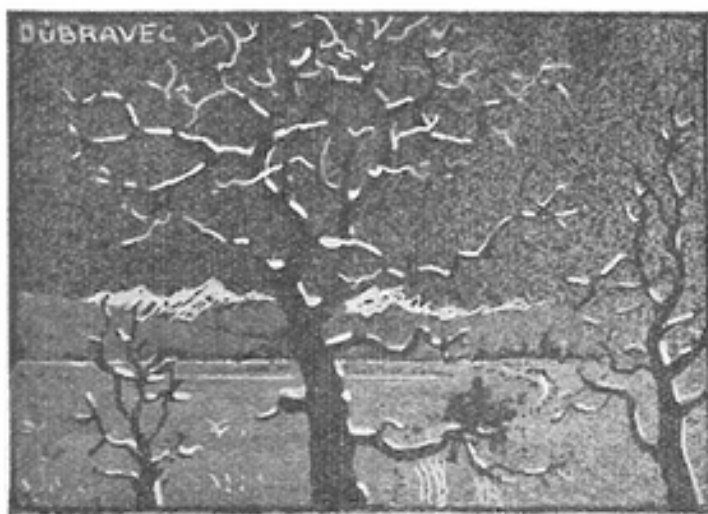
Rytíř však, spoléhaje se na nedobytnost svého hradu, oddával se dle svého zvyku pustému hýření a nedbal ani nutné opatrnosti.

Když pak jedné tmavé noci po hlučné pitce rytíř i jeho kumpáni tvrdě usnuli, vyšla Jlenka tiše a opatrně na nádvoří a ve srozumění s nespokojenou čeládkou nechala otevřítí bránu hradu. Vojsko vtrhlo do nádvoří bez odporu, neboť posádka se vzdala.

Rytíř, ještě včas se hlukem probudiv, opustil zbaběle své druhy a prchl tajnou podzemní chodbou z hradu. Venku pak, opatřiv si koně, odjel do světa a dal se najmouti do vojska.

Jlenka shledala se opět se svým otcem, ale rytíř později kdesi v Uhrách v bitvě bídne zahynul.

Jeho hrad po čase spustl a obrátil se v rozvaliny.

F. Háj:

Kája Mařík v Praze.

III.

Kája zatím se Zdeňou probrali se ze smutku.

„Však ona Týna pro nás přijde,“ těšil Kája sebe i Zdeňu, „heleď, tuhle mají holoubata jako buchtičky, zrovínka jako jsou naše. Pane holubář, zač párek?“

„Párek dostaneš u uzenáře za korunu, beztoho víc nemáš. Pár těchle holubů stojí 15 korun.“

Kája si chytl hubičku do hrsti: „Ju, patnáct korun, a smál se. „Naše maminka prodává dva za osm korun. Vy to tu umíte natahovat.“

„Spratku, jedeš mi od krámu!“ dupal vztekle nohama prodavač. „Já ti dám za osm korun! Zavolám na tebe policajta“

Dál už Kája neposlouchal, Jak slyšel slovo „policajt“, chyt' Zdeňu za ruku a uháněli dál.

„Tady umějí nadávat, když jim člověk řekne pravdu,“ stěžoval ji. A heleď, támhle mají letní jabka!“

A už byli před stánkem: „Pane sadař, po čem ty hromádky?“

„Po třech korunách.“

„A vy jste taškář! Vzácná paní jich dá klín za „Zaplať Pán Bůh!“

Ale tenhle pan sadař byl horší než ti ostatní. Vyběhl do chodbičky, a děti měly co dělat, aby utekly. Kdyby tak byly věděly, že se u stánku s ovocem zastavil strážník a řekl s úsměvem prodavači:

„Mně se zdá, že tyhle dvě děti udávají dnes v tržnici cenu. A proč se na ně rozbíháte? Jsou jistě z venku. Tam mají ovšem jiné ceny.“ A pátravě se zadíval za dětmi, uvažuje v duchu: „Že ty děti se tu ztratily! Že je tu někdo zapomněl!“

Děti se zastavily na samém konci uličky a co tu viděly? Druhý východ „Heleď, Zdeňo, tuhleťady bychom mohli ven. Obejdeme to a půjdeme za Týnou. Okolo toho hruškáře tam na druhém konci bych nešel za nic. Ten by nás jistě bacil něčím po hlavě. A co vůbec ty nemluvíš?“

„Ty toho, Kájo, sám namluvíš dost.“

„Tak o čem pak se, dětičky, radíte?“ ozval se za nimi vlídný hlas. Kája se honem obrátil, ale jak viděl strážníka, zalily se mu oči slzami úzkosti. Polykal je čerstva a honem odpovídal:

„Pane strážníku, pro Boha vás prosím, nesbírejte nás! Týna nás tu zapomněla, ona si pro nás přijde.“

Strážník se usmál: „Co bych vás sbíral? Ničeho jste neprovedli, ale kdyby dlouho nešla, jen mi řekněte, já vás dovedu.“

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Zvonice v Senince u Polanky.

V tom se strhl na druhém konci nějaký křik. Strážník tam honem pospíchal, a Kája řekl ulehčeně: „Ju, dovede nás!! Dá nám želízka, a naše maminka z toho umře. Zdeňo, pojd' ven! Týna jistě už nás hledá, půjdem jí naproti.“

A ovšem neobešli tržnici, aby se dostali z venčí k druhému východu. Jak vyšli, zlákala je cesta k „Národnímu domu“, a oni si jí vykračovali.

„To mě pálí patičky,“ naříkala Zdeňa.

„A mě celé podešvičky. Víš co? Zujme se!“

Zdeňa byla hned při tom. Sedli na okraj chodníku, zuli botičky i punčochy. Ty nastrkal Kája do kapes, oboje botičky svázal dohromady a hodil si je přes rameno.

„Ale pálí to, vid' Po mechu se to jinak šlape a jinak běhá.

Ale Zdeňa řekla: „Přece je to lepší než v botkách.“

Šli sem tam, až se stočili na Jakubské náměstí. Tam seděly babky květinářky. Dětem se tam náramně líbilo.

„To je aspoň trochu jako u nás v zahradě,“ řekla Zdeňa. „Zeptej se, po čem prodávají ty bílé růže a po čem tamhle to modré; to u nás neroste!“

„Víš co, Zdeňo? Teď se zas můžeš zeptat ty! Já už se ptal kolikrát a vždycky jsem dostal.“

„Tak já to nemusím vědět,“ chrnula rtíky Zdeňa.

„To nemusíš, byla bys brzo stará. A že nejde Týna?“ řekl Kája starostlivě

Kteří je potkávali, usmívali se a obraceli se za nimi. Jaký div, viděti dvě roztomilé děti vedoucí se za ruce v pěkných, městských šatečkách, ale bosé. Kája a Zdeňa si toho nevšíмали.

Jak vešli na hlavní třídu a prohlédli pár výkladů, zůstali stát. Před nimi objevila se basilika sv. Václava. Jako hrad jim to připadalo. Že je to kostel, nevěděli.

Zdeňa řekla: „To bude asi zámek. A lidi tam chodějí, pojdme tam!“

„Ju, pojdme tam,“ namítal Kája. „Třeba se tam něco platí, my ničeho nemáme, a vyhodili by nás. Heleď, támhle ten pán zrovínka teď tam šel a už zas jde zpátky. To on asi neměl peníze a upaluje zpátky. Ale jako hrad to vypadá.“

V Kájově podvědomí vybavila se matná vzpomínka na slova pana řídícího, která jim pověděl, když byl konec školního roku: „Dá-li nám Pán Bůh dočkat, příštím rokem s vámi pojedu na hrad Karlův Týn.“

Třeba je to tenhle. Pan řídící jim ukázal jednou obrázek s věžemi a řekl: „To je hrad.“ Proto Kája hned prvního pána, který z baziliky vycházel, se zeptal: „Prosím vás, pane, jsme tu dobře, kde je Karlův Týn?“

Ale ten pán se zasmál: „Co by tě napadlo, hošíku! Tohle je smíchovský kostel sv. Václava.“ A pospíchal dál.

Kája se zlobil: „Tady lidi nejsou nic od řeči. To když tetka kovářka se s někým ráno zastaví, stojí s ním ještě v poledne, a tady každý jen uhání. Ale jen když víme, že je to kostel. Zdeňo, to jsme jako doma. Tam se neztratíme, pojdme tam!“

*Salaš v Novém
Hrozenkově*

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Jak do chrámu vešli, ztajil se jim dech. Teprve po chvíli řekl Kája potichu: „Zdeňo, ten je, vid’?“

A Zdeňa si mohla hlavičku vykroutit, jak se dívala po barevných oknech a svědčila mu: „Ten je, pane!“

„Támhle k mřížkám se půjdem pomodlit, aby nás Týna brzo našla, řekl Kája.

Klekli k mřížkám. Dvoje dětské dlaně se sepialy, dvoje dětské rtíky šeptaly modlitbu, dvoje dětské oči dívaly se důvěryplně k oltáři. dvě dětské dušičky spolehly se na to, že tady v kostele je Týna jistě najde.

* * *

Mezitím Anna letěla jako divá po schodech. V průjezdu srazila se s domovnicí, div jí smeták z ruky nevyrazila.

„Třeštidlo!“ křikla za ní paní Šestáková, „to tu někde chodí Zima, a ona letí jako blázen, div člověka neporazí. Jo, to je ten svět! Pro stáří to úcty nemá.“

Anna už byla na ulici. Hokyně za ní volala: „Kam tak čerstva?“

Anna nezastavujíc se, zavolala za sebe: „Ztratily se děti!“

„Prokope,“ křikla hokyně do kuchyňky, „pojd’ do krámu! Poběžím s Annou od doktorů, ztratily se jim děti.“ A kalupem to vzala za Annou.

Na rohu ulice byla trafika. Stará Mráčková tam prodávala. Viděla mihnout se kolem Annu, za chvíli za ní Prokopku: „Co se děje?“

„Zabili někde děti,“ přidala si hokyně a plavným krokem spěchala dál. Mráčková čerstva zavřela krámek, přes to že bylo horko, hodila přes sebe salup a za nimi.

V druhé ulici stáli dva ševcovští učedníci s naježenými vlasy. Každý držel pár bot, a radili se, jestli mají jít v neděli do biografu nebo na kopanou, když viděli tři za sebou utíkající ženštiny. Poskokem byli u Mráčkové: „Co se stalo?“

„Zabili tu někde děti.“

Ten jeden utíkal hned s ní, ten druhý několika skoky byl u krámu. Otevřel dveře a vzkřikl dovnitř: „Paní mistrová, někde tady zabili děti.“ A vylít z krámu za ostatními.

Paní mistrová Hacaperková válela nudle. Jak to slyšela, s válečkem v ruce vyběhla na ulici. Viděla běžícího učedníka Ferdu a pustila se za ním.

Lidé se stavěli, ptali se jeden druhého, když tu pekařský učedník s prázdným košem na hlavě vykřikl: „Chyťte ji, zlodějku!“

Hned několik ochotných lidí dalo se do běhu i s ním.

Bylo slyšeti výkřiky: „Zabila děti a utekla!“

„Ba ne, ukradla peníze a utekla!“

„Která?“

„Ta první.“

„Ba ne, to ten kluk.“

„Ba ne, ten ji honí.“

Odkudsi přispěchal strážník. V rychlosti přeběhl očima běžící dav, před nímž první pořád byla Anna. Nadběhnuv si, zarazil ji v běhu: „Ve jménu zákona,“ ale protože učedníci, aby mohli lépe běžet, byli poněkud sehnuti, neviděli, že Anna se zastavuje, vrazil jí jeden do zad hlavou, a jen tak tak, že ji strážník zachytl. „Ve jménu zákona,“ opakoval, „na strážnici!“

„Panno Maria, já jsem ničeho neprovedla! Jenom jsem zapomněla v tržnici dvě děti. Pane strážník, já s vámi nepůjdu, radši se dám tady na tom místě zastřelit.“

„Tak půjdem do tržnice. Ale jestli tam ty děti nejsou, rovnou na strážnici. Mohla by to být jen výmluva.“

Protože tržnice byla nedaleko, rozběhla se k ní Anna, za ní policajt, aby mu neutekla. Ostatní přidali do kroku a volali: „Zavřít ji měl hned.“ „Vymlouvá se.“ „Chce mu utéci druhou stranou.“ „Co asi za to dostane?“ „Provaz, to je jisté.“ „A kolik těch dětí zabila?“ „Vyvraždila celou rodinu.“

„Ba ne!“ křikl do toho kdosi, „to je Anna od doktorů Jirsů, ta by toho neudělala.“

„Mlčte, nezastávejte se jí! Jste nejspíš taky taková.“

„Cože? Jáže? Snad jsem taky zabila děti, ne?“

„Mlčte, ať slyšíme, co se děje!“

„Jsou to teď holky! Samá vražda!“

Anna se zastavila v tržnici hned u vchodu. Jak strážník zavřel, aby z venku nikdo nemohl sem vběhnout, se slzami v očích mu všechno pověděla. A protože všichni trhovníci, kterých se strážník ptal, dosvědčili, že je to Anna od doktorů Jirsů, že už sem chodí několik let, že přišla s dvěma dětmi, které tu zůstaly, a ještě před chvílí tu byly, uvěřil, a začali hledat a vyptávat se dál. Anna v úzkosti u známých trhovkyň i ošatky s ovocem zdvihala, jestli nejsou děti pod nimi, ale ty jako když se zem po nich slehne.

„Vy tu počkáte,“ řekl strážník, „půjdu se zeptat k panu doktorovi Jirsovi, co a jak. Víím, kde bydlí. Třeba už se děti vrátily. Ven nechodte! Neručím za to, že by vás lidé nezabili. Povídají si, že jste zabila nějaké děti.“

Anna jen němě zalomila rukama a sedla si na prázdnou nůši. Slzy se jí koulely po tvářích. Tolik let je na místě, ničeho neprovedla, a teď tohle! Husa v troubě se jistě spálí, Anna se dala do houkavého, hlasitého pláče. Nic nedbala těšení ostatních.

Mezitím Hacaperková s válečkem v ruce vedla slovo: „To mají z těch biografů. Samý mord tam je, a tam se tomu naučí.“ Mávala bojovně válečkem nad hlavou: „Bejt to moje dcera, rozflákám jí hlavu!“

Váleček se jí vysmekl z ruky a dopadl na hlavu pekařského učně, který seděl na obráceném koši. Vyskočil: „Co vy, bábo, máte mě co otloukat! Tlučte si svoje!“ A rýpl ji pod žebro, až se zapotácela.

Začala ječet, když jiný strážník přišel a nařídil, aby se hned rozešli. Protože jich bylo moc, a on sám, nevšimli si jeho výzvy. Hacaperková zapomněla na váleček a vykřikla: „Ani mě to nenapadne, abych se rozcházela. Musím vědět, jak to dopadne.“

Ale za chvíli přivedl ten jeden několik strážníků, a za chvíli se rozejít musili. Nešli daleko. Postávali v malých hloučcích kolem tržnice.

Pan doktor také spěchal k tržnici, ale druhou stranou. Usuzoval: „Děti pravděpodobně vyšly druhou stranou, když jim Anna zmizela. Mohl bych je potkat. Jistě nepůjdou postranními uličkami, ale hlavními.“

Kde viděl stát člověka, o kterém si myslel, že tam stojí déle a mohl děti vidět, ptal se: „Prosím vás, nešly tu kolem dvě venkovské děti? Hoch a děvče; děvče asi sedmileté, hoch starší.“

Doposud se ptal marně. Až u „Národního domu“ chytl první stopu. Stál tam přívětivý vrátný, který pana doktora dobře znal. Když doktor opakoval mu svou otázku, vrátný kývl hlavou: „Před chvílí tu šly dvě roztomilé děti. Vedly se za ruce, a já jsem slyšel, jak ten hošík povídal: „Třeba Týnu potkáme.“ Ale byly bosy.“

„Že bosy?“ podivil se pan doktor.

„Ten hošík nesl dvoje botičky přes rameno, a opálení byli, a zdraví z nich zrovna vonělo.“

Pan doktor se usmál: „Ovšem, jsou ze samoty, nejspíš zvyklí běhat boso, to ony se asi zuly. Tak děkuju. S Bohem!“

Ptal se ještě sem tam, až u „Barhoně“ potkal známého svého lékaře Chadimu: „Prosím tě, nepotkal's tu někde dvě děti, hošíka a děvče, slyšel jsem, že byly bosy, asi se tu někde zuly.“

„Potkal, hochu, potkal. Zašel jsem do baziliky na „Otčenášek“, mám dnes těžkou operaci a zrovna jsem vycházel, když takový roztomilý, bosý klučina se mě ptal, ukazuje na chrám, není-li to hrad Karlův Týn. Šlo s ním děvčátko neméně roztomilé, a vím docela určitě, že tam vešli. Takový páreček tady v Praze se neuvidí. Byli osmahlí, a tváře jim jen kvetly.“

Pan doktor si oddechl: „To jsou jistě oni. Přijela švagrová s dcerkou ze samoty, z myslivny, vzala s sebou Káju, chlapce hajných, kterého znám z dopisů. Anna, služka naše, vzala je do tržnice, a —“

„Oni se jí ztratili,“ dodal doktor Chadima. „Tož pospěš do baziliky, jistě je tam najdeš!“

Rozešli se s pozdravem, a pan doktor Jirsa spěchal do kostela. Rozhlížel se po lavicích. Všude posedali nebo klekali samí dospělí. Až u mřížky viděl klečet dvě děti. Došel k nim. Zdeňu poznal podle foto-

gratie, že ten vedle je Kája, se domyslí. Sklonil se k nim: „Zdeňo, Kájo, přece jsem vás našel. Pojdte domů!“

Zdeňo strýčka sice neznala, ale vytušila hned, že je to on, a ochotně vstávala. Jak vyšli z baziliky, řekl Kája:

„Ani jsme nepozdravili vzácného pána, a já jsem si hned myslil, jak se k Pánu Bohu pomodlíme, že jistě pošle našeho anděla strážného pro někoho, kdo by nás našel. Jen že jsme čekali Týnu.“

„Kterou Týnu, Kájo?“

„Tu vaši, vzácný pane, co nás ztratila,

„Tak tuhle si sedněte,“ řekl pan doktor, „a obujte se! Co pak by si lidé pomysleli, že chodím po Smíchově s bosými dětmi?“

„Ju, vzácný pane, to teď asi nepůjde. Nožičky se nám udělaly větší, a to botky nenatáhnu dřív, dokud se ve studené vodě neošpláchnu. Jestli je tu blízko potok, tak třeba bysme tam doběhli.“

Pan doktor už se jen usmál a chtě nechtě vedl si hlavní třídou bosaté děti. Potkával známé, kteří se na děti usmívali. Jak do domu vešli, měla vzácná paní i pražská paní velikou radost, a že budou mít moc dobrý oběd. Husička že se krásně upekla, knedlíky už jsou hotovy, zelí se dodělává, a v polévce už jsou nudle žluté jako pomoranč.

„To z těch lesních vajec,“ podotkla pražská paní.

„A kde pak je Anna?“ vzpomněla si paní lesní.

„Ták,“ vypadla pražské paní z ruky vidlička, „na tu jsme zapomněli.“

„Tak abych teď šel hledat Annu, ne?“ ptal se pan doktor. „To mne ani nenapadne! Ta snad trefí domů.“

Ale byl tu strážník a ptal se na všechno a řekl, že Anna sedí v tržnici a pláče, a že ji nemůže pustit domů, protože by jí lidé natloukli, že zabila dvě děti.

„Pro pána krále, zlobil se pan doktor, „co jedna ženská dovede za chvíli nadělat nesnází! Víš co, maminko, pro Annu si dojdí ty. Za chvíli by se mi lidé po Smíchově smáli, že chodím sbírat ztracené lidi. Jen jdi! Mohla jsi říct strážníkovi, aby chvíli počkal, než se vrátím, a bylo by to!“

Paní se vzdycháním se oblekla a vyšla. Ale jak viděla plačící Annu, která ruce spínala, jen aby se milostpaní nezlobila, toho že je vinna Katy s tím pionýrem, a že dá po druhé pozor — zjihlo jí srdce a řekla: „Děti už jsou šťastně doma. Musíme však jít čerstva druhým východem. V předu, u prvního vchodu, čekají ještě lidé.“

Postranními ulicemi pospíchaly obě domů, kde právě paní lesní nesla polévku na stůl.

Zavládl tam dokonalý klid a mír. Byla doma už i Lola, která měla upřímnou radost z obou dětí. Po chvíli i Otík přišel. Vysoký „jako bříza“, řekla paní lesní. Když chtěla pražská paní Lole a dětem upravit stůl, podotkla paní lesní:

„Jen je nech jíst s námi! Jsou z lesa, ale dobře vedené. A děti skutečně jedly tak slušně, že pan doktor podotkl:

„To by naše Lola mohla k nim chodit do školy. Nechá si rozkrájet jídlo a tuze ráda jí lžičkou. A což, Emčo,“ obrátil se k paní lesní, „kdy nám sem dáte Zdeňu?“

Kája stříhl ušima: „A to by bylo pěkné, aby pánovic dali Zdeňu do Prahy už teď!“ Ale protože věděl, že mají děti mluvit jen tenkrát, když jsou tázány, mlčel, a paní lesní řekla: „To se musíš zeptat Káji!“

Pan doktor se tedy obrátil na Káju: „Co myslíš, Kájo, snad aby Zdeň chodila do obecné školy už tady, ne?“

Kája čerstva polkl poslední lžici polévky: „Vzácný pane, z toho asi nebude nic. Zdeň musí chodit do školy do Lážova. Já už budu druhák a dám na ni pozor. A jak vyjde, musí se u naší maminky učit vyžínat trávu a dělat rozpíčky. Až bude Zdeň veliká, bude u nás. Kdybych přinesl v sobotu málo peněz, tak by doběhla k pánovům, aby nám přidali.“

Pan doktor se zajíkal tlumeným smíchem: „A čím vlastně se budeš učit?“

„To až co řekne Zdeň. Buď panem Štulcem, který může jíst celý den hrozinky, anebo panem Fichtlem, který má pár koní a jezdí po vejdlkách. Já jsem se chtěl učit tím filajovým muzikantem na Svaté Hoře, že by Zdeň mohla táhnout ten vozíček, ale náš vzácný pán řekl: Toto, muzikant! Z toho nic nekouká. Ten má pořád žízeň! To já bych k vám Zdeňu nedal.“

Paní doktorová stála mezi dveřmi s Annou, která už zapomněla předchozích trampot, a smály se obě, až jim oči slzely. Pan doktor násilím přemáhaje smích, se ptal: „A co by chudinka Zdeň dělala pořád sama doma, kdybys se učil povozníkem?“

„Ju, vzácný pane, u nás je pořád práce dost. A sama by nebyla. V hajnovně je naše maminka a tatínek. A když odejdou do lesa, já bych řek' tetě Dvořákovici, ona by doběhla do dubčí, zahvízdala by, a hned by přiběhl nějaký malý chlapeček — holku bych nechtěl — a ona by ho přinesla Zdeň, aby jí nebylo smutno.“

Za paní doktorovou a Annou zaklaply dveře, a hlučný smích bylo slyšet z kuchyně. Pan doktor ve výtečném rozmaru se smál, až se mu všechny bílé zuby ukázaly, a Kája podotkl: „Vzácný pan doktor nemá ještě bříško jako vzácný pán lesní. Nic se mu při smíchu netřese, jen bílé zuby je vidět zrovínka jako naší mamince.“

Paní lesní se zabrala do novin. Když pan doktor se na ni obrátil s otázkou: „To Kája vždycky vás takhle vyráží při obědě?“ — řekla: „Co pak Kája! Ten dohazoval tetu Dvořákovici i panu inspektorovi. Tatínek se někdy pro smích ani najíst nemůže.“

Anna donesla drůbky s rýží, ale Zdeň řekla: „Děkuju pěkně. Náš tatínek říká: Drůbky, to je zrovna jen tak pro štrych jako hovězí, aby člověk nesnědl moc toho ostatního. A mně se zdá, že tetička má v troubě náryp. To já počkám.“

Kája by to byl také rád řekl, ale přece se ostýchal. Vzal si křídélko a vzdychl nad ním: „Je to pravda, jak vzácný pán říká: Je toho plný talíř, a nic na tom. To nesjede ani do žaludku, a přece by to patřilo do ledvin.“

(Dokončení.)

J. Milota:

KRUPIČKA.

*Šel jest Kuba uličkou,
trousil drobnou krupičkou,
posypal ji, kudy kráčel
celičkou.*

*Strýček na něj křičí: „Hej!
Jen se, Kubo, podívej!
Abys přines’ něco domů,
taký dbej!“*

*Kuba vzad se podíval,
potom strýci povídal:
„Kdo pak by se toho smeti
uhlídal!“*

*„Inu, Kubo, Kubičku,
když ty neseš krupičku,
musíš trochu pozor dát,
hošičku!“*

Josef Vévoda:

Jak pšenice zázrakem uzrála.

Maloruská koleda vypravuje, jak na prosbu Panny Marie pšenice sotva zasetá zázračně hned také vyrostla a uzrála, když tudy Matička Boží prchala před židovskými slidiči krále Herodesa.

Oral chudý sedláček pole, od jednoho konce oral, od druhého zasíval.

Vedle pole vedla úzká cestička,

po cestičce kráčí Boží rodička,

nese syna, nese na rukou sokola:

„Pomáhej ti Pán Bůh, chudý sedláčku!“

„Dejž to milý Pán Bůh, Boží matičko!“

„Až tadyhle půjdou židé a židovky,

nepovídej na mne, že jsem nyní přešla,

ale jenom řekni, že jsem tudy přešla,

když jsi pole oral, pšeničku zasíval.“

Sotva Máti Boží přes kopeček přešla,

jali se ji, jali židé doháněti . .

„Nešla tudy jakás žena bělohlová,

co na rukou nesla syna sokolíka?“

„I šla tudy, přešla, když jsem já tu oral,

když jsem já tu oral, pšeničku zasíval;

a teď jsem už právě svou pšeničku požal.“

Židé slyšíce tu odpověď, s nepořízenou se vrátili.

E. Elpl

J. M. Dědinský:

NA SUDĚ.

*Na sudě, na sudě,
tam se nám to pěkně sedí,
na sudě, na sudě,
tam je dobře být.*

*Sedíme jak na koničku,
zpíváme si svou písničku —
na sudě, na sudě,
tam je blahobyť.*

*Jedeme, jedeme
přes hory a přes doliny,
jedeme, jedeme
v ten daleký svět.*

*Houpá se to jak na lodi,
voda však nám neuškodí —
jedeme, jedeme
jako rychlík vpřed.*

*Na sudě, na sudě
pojedeme až do Prahy,
na sudě, na sudě
pojedeme v dál.*

*Pojedeme do Moravy
a z Moravy do Trnavy —
na sudě, na sudě
dáme my se v cval.*

O netopýru.

Byl krásný májový večer. Stromy v zahradách rozkvetly jako mléko a líbeznou vůni plnily čistý večerní vzduch. Na nebi jakoby věčný strážce rozžal plno krásných světél, které žlutavě zářily jako zlaté pampelišky na zelené lučině. U sochy sv. Jana zpíval zástup lidí písně, které třeba rok od roku stejně zaznívaly, vždy naplňovaly duši radostí a milými vzpomínkami. Pod zelenými lipkami uprostřed náměstí stála socha světcova již od dávných let. V předvečer svátku ozdobily dívky zahrádku zeleným chvojím, na okraj podstavce položily malované džbánky se šerákem a ranými tulipány a místo před sochou posypali občané den před tím červeným pískem. Scházelo se tu v týden svatojanský hodně lidí. Ale i drobotina, která jindy již dlela na lůžku, pobíhala venku, čekajíc na rodiče nebo starší sourozence, kteří v zástupu vykonávali pobožnost. Nejživěji bylo na náměstí. Chlapci pobíhali tu, házeli čepicemi po létajících chroustech a sráželi je k zemi. Nebyla to práce těžká, vždyť toho roku vyrojilo se jich tolik, že naráželi v letu sami na chodce, jakoby oni byli pány květnového večera a člověk jim tu překážel.

Pojednou přiběhl Toník a naváděl druhé, aby se šli podívat do zá-

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Mladí lyžaři na Valašsku.

v temném zákoutí, zavěšení dolů hlavou. Nedávno byli jsme zvonit na věži. A tu vám v tmavém koutě visel za drápky hlavou dolů netopýr. Zprvu jsme se ho báli, ale pantáta kostelník se nám hodně vysmál. „Čeho pak se bojíte, vy nerozumní kloučci! Vždyť je to nevinné zvířátko, které nejenom že je neškodné, ale naopak jest člověku k užitku. Různý noční hmyz, který by se jinak příliš rozmnožil, je huben netopýry, a proto bylo by velmi neroзумno, kdybychom je pronásledovali. Byl by to hřích, kdybyste netopýru ublížili.“ Nechali jsme zvířátko viseti a dlouho jsme na příhodu tu vzpomínali. Vše nám v paměti oživilo, když nám potom pan učitel o netopýru ve škole vyprávěl. Posadme se na schodek u sv. Trojice a povím vám, co jsem si z toho pamatoval. “

Chlapci se rozběhli, posedali si vedle sebe a Toník jal se vypravovati: „Pan učitel přinesl nám vycpaného netopýra. Předně vám musím říci, že netopýr není pták, nýbrž ssavec jako myška, krtek, ježek a podobně. Přední nohy mají prodloužené prsty, mezi nimiž je rozpjatá tenounká pevná blána. Ta umožňuje, že může netopýr létat. Tělíčkem svým podobá se polní myši. Hlava zúžuje se vpředu v krátkou tlamu, která dá se ze široka rozevřítí a jest opatřena zoubky. Oči má malinké. v nich nemá příliš valného zraku, neboť netopýr řídí se hlavně sluchem a hmatem v létací bláně. Ušní boltce má veliké a proto sluch jeho je velmi jemný. Slyší vám i slabé bzucení nočního hmyzu, za nímž netopýr pouští se na svém výletu. Ale musím vám říci něco zajímavého. Třebas netopýr létá, se země jako pták vzlétnouti nemůže. Musí pomocí drápkatého palce na předních nožkách vylézt na vyvýšený předmět a odtud teprve pouští se v let.“

„A na zadních nožkách nemá létací blány?“ otázal se kupcův Frantík. „Zadní nožky jsou slabé, mají prsty volné a jsou opatřeny drápky. Za ně zavěšuje se netopýr ve dne a visí hlavou dolů, jak už jsem vám vypravoval. Bývá to nejčastěji na věži, na hůře, v tmavé komoře nebo

mecké ulice, která byla plna košatých lip. Proto bylo tu tmavěji a chrousti poletovali zde více, než jinde. Hoši byli šťastni a nevšimli si ani, že zpěv u sochy již umklk a lidé zvolna k chaloupkám se rozcházeli.

Tu pojednou jeden z hochů upozornil na podivného ptáka, který nevysoko plul směrem od kostela do temného zákoutí stromů.

„Chlapci, to byl netopýr, ozval se Toník. „Často zde létají a již několikrát jsem je viděl. Ale létají vždy jen večer, neboť ve dne odpočívají někde

9. Obrázek k soutěži.

Kdo jest to?

~~~~~

ve stodole. V zimě dovede tak viseti po celou dobu, co mrzne. Létadla přitlačí k tělu, takže vyhlíží, jakoby se zabalil do pláště.“

„A co jí v zimě?“ otázal se mladší kamarád Toníkův.

„V zimě potravy nepožívá, neboť upadá ve spánek a probouzí se až na jaře. Jako mnoho jiných zvířat tráví z tuku, který si za léta v těle nastrádal.“

„A kde mívá netopýr mláďata?“ ozvala se otázka jednoho z vděčných posluchačů.

„Samička netopýří mívá jenom jedno mláďe, které s sebou stále nosí přissáté na prsou,“ pokračoval malý přírodopisec Toník, který si z výkladu pana učitele hodně zapamatoval. „Je netopýr ssavcem a živí se mlékem své matky, jako ostatní jiní ssavci, které v domácnosti vidíte.“

„A je to pravda, že netopýři rádi si pochutnávají na slanině, kterou si udí lidé v komíně?“ tázal se znovu Frantík, jenž slyšel povídačku tuto od čeledína otcova.

„To je pouhá smyšlenka,“ poznamenal Toník. „Netopýr se živí výhradně hmyzem a proto máme ho všichni před nepřáteli hájiti. Má sice mezi zvířaty dosti nepřátel, ale k těm nesmí též náležeti rozumný člověk.“

„A která zvířata jsou to?“ tázali se hoši.

„Sovy, kuny, lasice a kočky pronásledují netopýra a hledí ho usmrtiti, jakmile jej spatří.“

Hoši byli by dlouho ještě poslouchali, kdyby se nebyl ozval hlas Toníkovy matky, která volala synka, aby šel spát. I trousili se hoši jeden po druhém k domovu, a vyprávěli rodičům, jak viděli netopýra a co jim Toník o něm pověděl. Ještě ve spánku viděli divného letouna, který plul jim nad hlavou ztemnělou ulicí ke kostelní věži.

Okénka do světa i do života.

Statečná řeholnice. V Novém Yorku zemřel nedávno velkopřůmyslník Minford, který odkázal čtvrtinu svého milionového jmění své dceři Grace, ale s podmínkou, že se vrátí k protestantské víře a vystoupí z kláštera dominikánek. Dcera totiž poznala před několika lety pravost církve katolické, stala se přes odpor rodičů katoličkou a vstoupila do kláštera. Nyní čekalo ji velké dědictví, které v našich penězích šíní asi 9 milionů Kč. Ale statečná řeholnice nenechala se odvésti od pravé víry penězi tak jako spíše odolala prosbám: odmítla dědictví a prohlásila, že zůstane dále v klášteře. Jak zahanbuje tato dívka tak mnohého, který se nechá strhnouti k odpadlictví posměchem druhých nebo nějakou časnou výhodou!

V čem jsem se narodil, v tom zůstanu
Tak říkají mnozí lidé, když jsou sváděni k odpadu od víry a chtějí odůvodnit, proč setrvávají ve své víře. Ale stačí takový důvod? Nikoliv! Musíme znáti jiný důvod, proč jsme členy církve katolické, nežli jest jenom ten, že jejími členy byli otec a matka, dědeček a pradědeček. Což kdyby i pohané řekli: V čem jsme se zrodili, v tom zůstaneme? Pak by vlastně byla marna veškerá práce našich misionářů. Neukazujme tedy jen na své předky, ale spíše říkejme: jsem členem církve katolické a také jím vždycky zůstanu, neboť tuto církev založil Ježíš Kristus, tato církev jest Jeho církví a tedy církví pravou, v ní nalézám světlo života, sílu a útěchu v utrpení a jistotu nadějí života věčného. Takovou odpověď schválí jistě Bůh i rozumní lidé.

Apoštol Eskymáků. Ani lidé, kteří jsou usazeni nejdále na severu, v kraji věčného ledu a sněhu, nejsou opuštěni od katolické církve. Tak v poslední stanici obydlené lidmi, v Matys Iglov, působí již 10 let kněz Bernard: plní všechny povinnosti duchovního pastýře mezi Eskymáky, projížděje sta kilometrů na saních tažených dvanácti psy. Na své severní cestě navštívil jej také známý cestovatel Amudsen. Letos přijede misionář Bernard do Evropy a bude mít několik přednášek o své činnosti mezi Eskymáky.

Jak dlouho má člověk spát. Dle lékařských úsudků má dítě do jednoho roku

spáti denně 23 hodin, po roce 20 hodin denně, dvouleté dítě 18 hodin, tříleté 16, čtyřleté 15, pětileté 14, šestileté 13 a osmileté 12 hodin. Sedmnáctiletí mají spáti denně 10½ hodiny, kdežto dospělým stačí 7—8 hodin.

První brambory na hostině v Čechách. Obecně se soudí, že brambory byly v Evropě známy poměrně pozdě, u nás prý až v 18. století, ale ve skutečnosti jsou zá-
znamy o prvních bramborových hosti-
nách už z první polovice století šest-
náctého. Jedna z nejstarších takových
zmínek mluví o bramborové hostině v Če-
chách a zaznamenává ji nyní profesor dr.
Stoklasa ve „Věstníku čes. akademie ze-
mědělské“. Bylo to r. 1528, kdy hejtman
Jindřich Könneritz pořádal v Jáchymově
hostinu na oslavu opevnění města a na
této hostině byly poprvé vynikajícím hos-
tům podány brambory v nejrůznější
úpravě. Říkali jim tehdy „zemská jablka“
a pokládali je za vzácnou lahůdku. Že se
jejich pěstování v Čechách již tehdy ne-
ujalo a nerozšířilo, zavinila tehdejší ne-
klidná doba a zvláště válka třicetiletá.

Nejhlubší doly na světě. Čím dále jdeme do hloubky země, tím je tepleji. Nejhlubším dolem světa jest nyní důl Red Jacket na Hořejším Jezeru ve Spojených Státech severoamerických. Má 1620 metrů hloubky. V Evropě jest největší důl u nás v čs. republice — jest to důl na stříbro v Březových Horách u Příbrami, který nese jméno Anna a má 1311 m hloubky. Doly Vojtěch a Maria tamtéž mají 1190 a 1126 m. Nejhlubším uhelným dolem v ostravsko-karvinském revíru jest jáma Terezie, která má 785 m. Teplota je zde 26—27 stupňů Celsia. Dále do země než kopáním možno dospěti vrtáním, zejména tam, kde se vrtají studny petrolejové. V Kalifornii bylo dosud vrtáním dosaženo hloubky 2440 m. Ve hloubce nad 2000 m jest již taková teplota, že při ní voda vře.

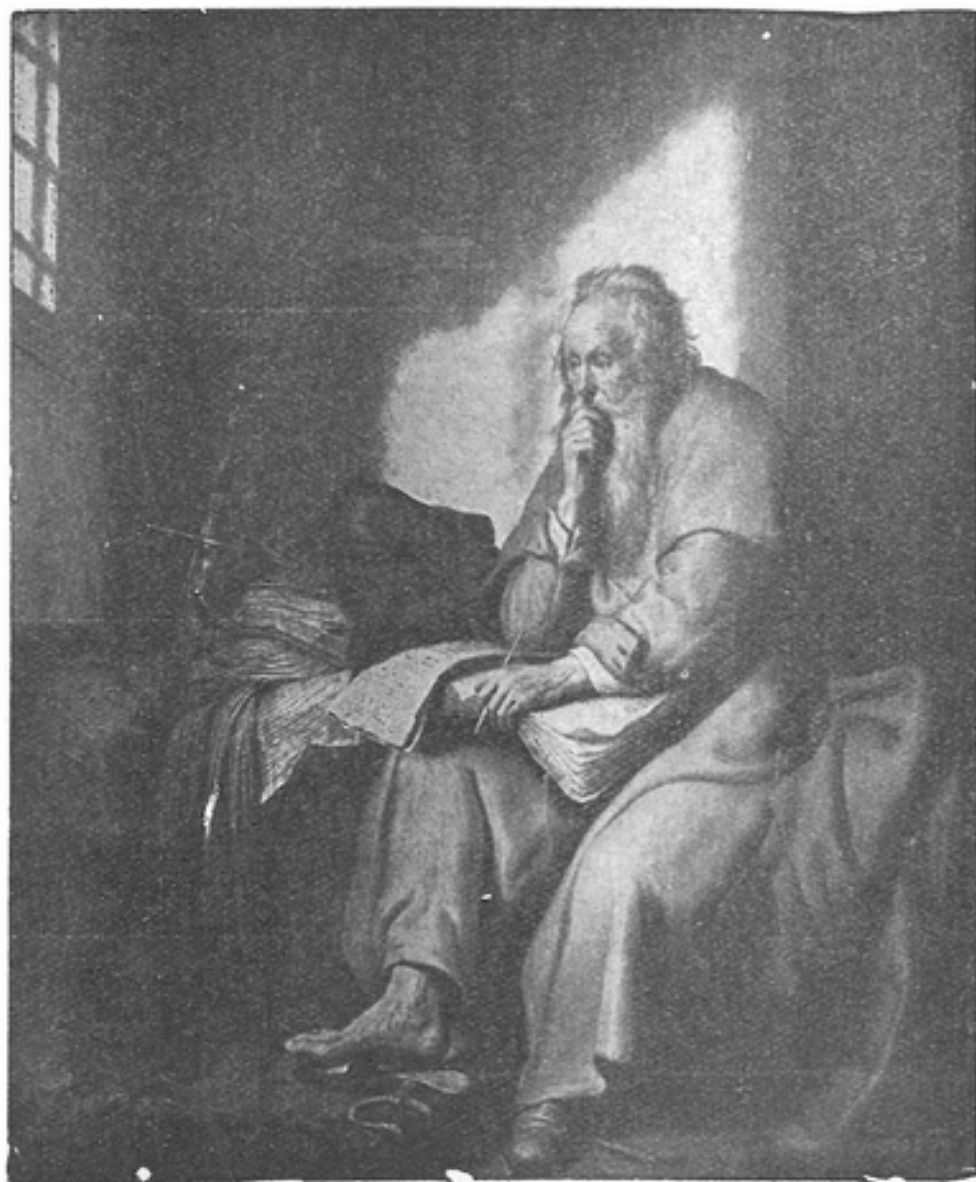
Prof. Josef Vévoda, horlivý spolupracovník „Anděla Strážného“, zasloužilý zakladatel a redaktor obrázkového měsíčníku „Náš Dcmov“ i pilný spisovatel, zemřel na Boží hod velikonoční ve věku 63 let. Fůh oplát mu štědrě všechno, co vykonal dobrého pro velké i malé čtenáře!

ANDĚLSTŘÁŽNÝ

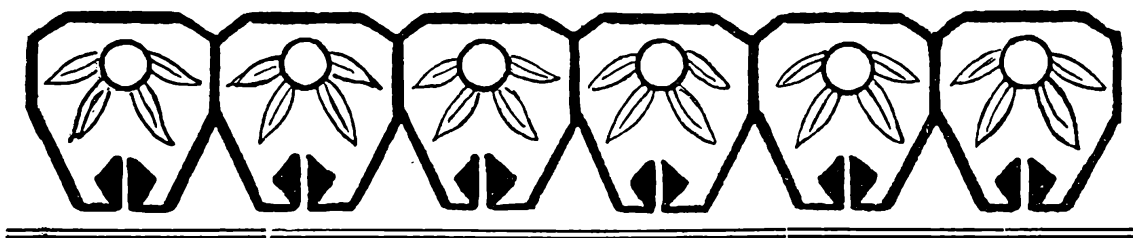
ROČNÍK 46.

Červen 1927

ČÍSLO 10.

Sv. Pavel v žaláři.

F. Háji:

Kája Mařík v Praze.

IV

Tak — kam odpoledne?“ uvažoval pan doktor „Abych děti vzal do musea, tomu ještě nerozumějí právě tak jako překrásným výhledům z Petřína nebo odjinud. Myslil bych, abychom s nimi dnes šli na dětské představení do bia a zítra odpoledne do Národního divadla. Zrovna je tam hra pro děti. Za chvíli je seberu a půjdem trochu po Praze. U Nováka mají krásný výklad, zrovna čerstvý. U „Myšáka“ se podívají na ty dobroty a mlsnou si. Bude-li doma kolega Pechar, jistě nám půjčí na hodinu auto i se šoférem, a povezu je po Praze.

Jak jsem děti poznal, nebojím se, že by mi udělaly hanbu jako tenkrát Olenka bratrova, žába asi pětiletá. Švagrová s bratrem vzali ji prvně do Prahy. Šli jsme Václavským náměstím. Žába byla pořád jako ve vyjevení a ani nemukla. Ale najednou se zatřpytily ve výloze dechové hudební nástroje. Olenka ukázala na ten největší nástroj. Snad to byl trombón, nevím už. Ukázala prstíkem a řekla důrazně: „Chci tu toubu!“

Marně jsme jí vysvětlovali, že by ji ani neunesla, marně vyšel i majitel závodu a řekl, že není na prodej, Olenka sebou sekla na chodník, kopala nožkami, mrskala ručkama a stále opakovala svoje: „Chci tu troubu!“ Kolem už se zastavovali lidé, a ona tak strašlivě křičela, že jsme měli strach, aby se jí něco nestalo. Zdvihnout se nedala, až napadlo bratrovi doběhnout do hračkářského krámu a koupit malou trumpetu. Ale jak ji žábě podal, sekla s ní o zem, šlapala po ní, ukazovala stále do výkladu a křičela: „Tu chci, tu chci!“

Až kdosi moudrý ze zástupu řekl: „Dovolte, prosím, já bych to děvčátko utišil.“

„Jakž by ne?“

On chytl plakající Olenku do náruče a vešel s ní do průjezdu. Za chvilku se ozval tamodtud náramný řev, který však trval zcela krátce. V druhé chvíli vyvedl cizí pán Olenku za ruku a řekl: „Už je to v pořádku.“

Víte, co jí udělal? Pár jich jí naložil na zádička, a ona zkrotla. To mi tyhle děti neudělají. Kájo, ty víš jistě, co je to výprask?“

„Vzácný pane, když se naše maminka po mně ožene, to nic není. Od maminky to nebolí. Ale, panečku, když něco provedu a zasloužím, přijde tatínek, podívá se na almaru a řekne: „Mně se zdá, že rákoska

Foto Mr. Pa. K. Puszkanet.

Starovačský kostelík u Karlovic.

má hlad, že chce maso.“ A to je horší. To se pořád hladím vzadu na kalhotkách, a přece to pálí.“

Pan doktor se smál a Zdeni se zeptal: „Ty taky někdy dostaneš?“
 „Až teprve od té doby, co Kája k nám chodí, strýčku! Dřív jsem nikdy nedostala, teď někdy. Jako posledně, když jsem lezla na jabloň a vlezla na tenkou větev, která se pode mnou zlomila, a já spadla i s ní, a tatínek řek': „Proč lezeš na takovou tenkou větev? Škoda jí je.“ A taky mně potom vzadu páliło.“

„Ale ne, aby vás napadlo někde se chtít zouvat, to bych vás tam nechal,“ smál se pan doktor.

Děti si pochutnávaly na nákypu a Kája podotkl uznale: „To nám to prošlo, že jsme se ztratili.“

„To asi proto,“ mínila Zdeňka, „že se Anna taky ztratila.“

Asi o půl druhé vyšly děti s panem doktorem rovnou k mostu, kde je naložil do elektriky. U Nováka bylo na co se dívat. Kája jen si opakoval: „Kdyby tohle viděla Marjánka nebo naše maminka, jéje, ty by koukaly.“

Když je pan doktor zavedl k výkladní skříni cukrářského závodu Myšákova, nechtěl věřit, že to všechno, co tam je vystaveno, je k snědku. Co tu bylo všelijakých věcí!

„Já bych se ani do toho nepustil,“ řekl Kája. „Věčná škoda to dávat do ledvin.“

Když vešli dovnitř, a on viděl u mramorových stolků sedět pány a dámy a slečny, ulevil si poznámkou: „Jsou tady mlůsouti! A nic jim hanba není, že už jsou jako náš tatínek a maminka. Cukrovíčko moc jim chutná.“

„Ne tak hlasitě, Kájo, mohli by nám říct, abychom šli, odkud jsme přišli.“

„Ju, vzácný pane, to oni by neřekli! Jsou rádi, že jim sem neseš peníze.“

Za chvíli seděli také u takového, jak řekl Kája, „studeného stolku“ a hned tu byla nastrojená slečna a ptala se zdvořile, co pán poručí.

Pan doktor řekl jako nic: „Třikrát zmrzlinu, prosím.“

A slečna vytrhla lístek, něco na něj naškrábala, položila jej na stůl, a za chvíli přišla jiná a přinesla zmrzlinu. Marně Kája přemýšlel, co by to bylo. Jakživ toho slova neslyšel. Na talířku byl kousek něčeho červeného a něčeho žlutého, u toho lžička jako stříbrná, a pan doktor sáhl po kulaté, duté, křupavé oplatce, které byly vyrovnány na míse uprostřed stolu a řekl:

„Jezte děti, ale opatrně! Naberte lžičkou a rovnou za zoubky na jazyk. Ne, abyste kousaly!“

Děti poslechly, a jak první lžičku zmrzliny na jazyk položily a polkly, usmál se Kája: „Ju, tohle moje ledvinky ještě nikdy nepolykaly“

„Vezměte si oplatku!“ pobídl pan doktor.

„To jako myslí vzácný pán, abysme si vzali, ale aby to ta slečna neviděla?“

„To ne, Kájo,“ smál se pan doktor, „kolik oplatek sníme, tolik ohlásíme. Ostatně u Myšáka by si ani nevšimli, kdyby hlásili šest oplatek a snědli jich deset,“ pokoušel Káju.

„To ne, vzácný pane! Naše maminka říká: „Jak peřina stačí.“ To radši si vezmem každý jen jednu, abyste to mohl zaplatit.“

„E jdi, bloudku, snad nemyslíš, že bych někoho chtěl ošidit? Chtěl jsem jen vědět, co řekneš. Ale dnes je tu tolik lidí, že bychom se mohli dosyta najíst a odejít bez zaplacení,“ pokoušel pan doktor Káju dál. Přivolał slečnu a dal přinést třikrát čokoládový dort se šlehanou smetanou. Ten byl tak dobrý, že Kája zapomněl, co pan doktor říkal. Teprve když slečna přinesla do třetice objednané krémové řezy a jen tak jako dřív na papírek něco načmárala, zeptal se:

„Vzácný pane, to bude peněz!“

Pan doktor, když s chutí i řezy dojedli, řekl: „Však nemusíme platit.“ Vstal, jen tak jako nic vzal do ruky papírek a řekl: „Tak pojďme!“

V Kájovi tuhla krev. Šli, a pan doktor neplatil. „Jéje, to v Lážově cukrář Syrovátka, když tam jednou šel mamince pro certle za korunu, hned řekl: Vyval dřív peníze, pak ti navážím!“ S úzkostí díval se po ostatních stolech, a pan doktor pořád ke vchodu mířil. Vtom se mu namanula do cesty slečna, která jim ty dobroty nosila. Zatahal ji za zástěru: „Slečno, támhle vzácný pán neplatil.“

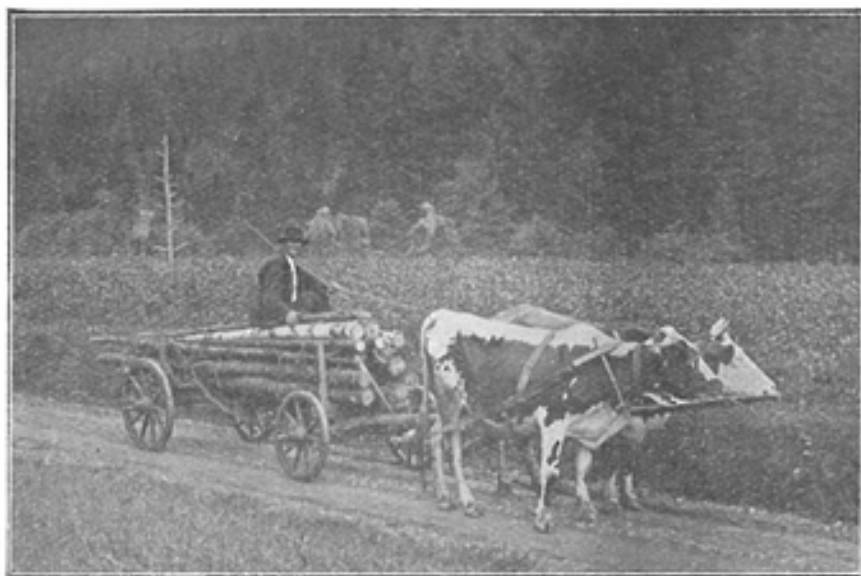

Foto Mr. Ph. K. Puszsailer.

Valašský potah.

Ale ona se jen usmála a řekla: „Však zaplatí u pokladny. Ale za to, že jsi tak poctivý, tu máš, vezmi!“ A podala mu kus čokolády.

Pan doktor skutečně u pokladny platil, a Káju začala čokoláda pálit v ruce. Jak vyšli, hned se přiznal: „Vzácný pane, já na vás pověděl, že jste u stolu neplatil, a dostal jsem čokoládu, ale já ji nechci.“

Pan doktor se rozesmál: „Tak já ho vedu k Myšákovi, a on tam na mě žaluje!“

„Prosím vás, vzácný pane, nezlobte se na mě. Já měl strach, aby nás potom nevyved’ policajt.“

„I nezlobím se. Vidím, že co o tobě z myslivny psávají, je vskutku pravda. Kluk ochotný, dobrák „od kosti a maso všecko“, jak se říká, ale na vlastního tátu by pověděl, kdyby nechtěl u Myšáka zaplatit. Teď půjdeme do Lazaretské ulice. Možná, že se svezete autem.“

„Autem,“ opakoval si Kája. „To snad si ani nezasloužíme. Já auta znám z Lážova; panečku, tam jich v neděli od časného rána frnčívá. Teta kovářka říkala dřív: „Zas už jedou ti lucipeři. Však oni někde zlámou vaz!“ Jezdí na Malou sv. Horu a na Skalku jeden za druhým anebo jen do Lážova. Pan Janza na „Velké hospodě“ umí moc dobře vařit. Stává tam v neděli několik aut za sebou. A pan Koníček, který prodává benzin, říká: „Jen aby jim došla pára, také si rád vydělám. A jak že řekl vzácný pán ta ulice? Lazarská? A jéje, naše maminka nám povídala o Lazarovi, a to nám bylo se Zdeňou moc smutno, co on chudáček zkusil. A vida, tak my půjdeme do té ulice, kde on ležel. To musím povědět mamince.“

V té řeči došli na místo. Pan doktor vzal je až do průjezdu a tam řekl: „Vyběhnu nahoru sám. Vy se tu odtud ani nehněte!“

Děti stály dívající se na přecházející lidi, ale s místa se nehnuly.

Po chvíli sešel pan doktor a smál se : „Pojedeme. Čekejte!“ Zašel do jiných dveří a za chvíli odtud vycházel s mladým, svižným pánem v šoféřském šatě. Ten zaběhl kamsi do dvora, a za chvíli vyjelo průjezdem krásné auto a zastavilo se před domem. Pan doktor otevřel dvířka. Nejdřív tam posadil Zdeňku, za ní Káju, sedl si k nim, šofér se obrátil, pan doktor přirazil dvířka, šofér na něco sáhl, co zahoukalo, a auto se rozjelo.

Kája chvíli i dech zadržoval a teprv potom podíval se na pana doktora: „Vzácný pane, já bych tak plakal radostí, kdybych se nemusil pořád usmívat. Naše maminka to jistě opláče, až jí budu povídat.“

Projížděli hlavními ulicemi. Tvářičky dětí hořely nadšením, očka jim radostí svítila. Jakživ snad šofér nevezl šťastnějších osob, než tyhle dvě děti byly. Kája ani nemluvil. Jen do dušičky sbíral dojmy, aby mohl doma všechno povídat.

Asi po hodině zastavil šofér na pokyn pana doktora před biografem. Když první seskočil a dvířka otevřel, vyskočil Kája. Než se šofér nadál, chytl ho Kája za ruku a uctivě ji políbil: „Tuze moc krásně umíte jezdit. Mockrát vám děkujeme, že jste nás povozil. Zaplať vám to Pán Bůh!“

Šofér se smál, a pan doktor také. Auto už zase se rozjízďelo, a oni šli po několika schodech do chodby, v níž elektrickými žárovkami bylo zřetelně vyznačeno: „Biograf“

Pan doktor koupil lístky a vedl je vpravo. Stál tam pán, ukláněl se, pan doktor mu podal lístky, on od každého kousek utrhl, a než mohl Kája říci: „Vzácný pane, teď nám lístky roztrhli a nepustí nás tam“ — už otevřel pan doktor jakési dveře, a byli v biu, plného již dětí i dospělých. Světla byla ještě tlumená, a tam u jeviště kdoš ladil housle, jiný rukou přeběhl přes klávesy piana.

Pan doktor jen se rozhlédl kolem a řekl: „Tady jsou naše místa. Zůstali docela vzadu, on v prostředku, každý po jedné straně.“

„Strýčku, já jsem byla jednou s maminkou v Lážově v divadle, ale to jsme seděly na prvním místě.“

„To jsem čekal,“ řekl pan doktor. „Tenkrát jsi byla v divadle; tam je první místo v předu, ale v biu je první místo v zadu poslední, zrovna co sedíme my. Čím dál se sedí, tím je lepší vidět.“

Najednou se rozsvětlo tak silně, že si Kája řekl: „Zrovna jako když sluníčko z mraků nad „Babou“ se vybalí.“

Hudba začala hrát, a za chvíli byla v hledišti tma, až se děti lekly.

„Nejspíš jim došel petrolej,“ řekl Kája, „to asi nebudou hrát. Kdyby to bylo v Lážově, doběhnou si k panu Štulcovi nebo ke Koníčkům, ale tady mají asi všude daleko.“

Odněkud to zazvonilo zrovna tak jemně, jako když Kája se Zdeňkou poslouchávali v zimě rolničky na saních, které svázely dříví z lesa. A už se před nimi na plátně filmu objevil veliký klučina v bílých šatech s velkou bílou čepicí na hlavě. Nesl na obou rukou mísu s velikánskou bábovkou, a pod ním byla samá písmena. Hned zase zmizel, a za ním vyběhl pán v krásných šatech, a zas tam byla písmena.

Foto Mr. A. Puszaner.

Ze života na venkově.

Pan doktor zívá a řekl: „To je jen reklama. Legrace teprve přijde.“

Děti ho neslyšely. Pro ně už tohle bylo něco nevídaného. Šeptaly si: „Kájo, jak se tak udržel nad těmi písmenkami? Že nespadnou?“

„Vid! A jako nic přijde a jako nic odejde.“

Jak bylo po reklamním úvodu, začalo teprve to pravé. Na plátně ukázali se dva chlapci. Šibalství se jim dívalo z očí. Byli bosí, a „ten jeden“, prohlásil Kája, zrovínka jako Vojta Brabencovic. Ale oni nestáli, oni utíkali kupředu, a Kájovi a Zdeně se zdálo, že už už budou u nich, že poběží přes ně. Za rohem seděla babka u ošatky ovoce. Oni jí neviděli, protože vrazili do ošatky i babky. Všecko se to svalilo na zem. Jablka i hrušky se válely po zemi, babka se zdvihala, hrozila oběma rukama, nechala ošatku ošatkou a rozběhla se za kluky, kteří zrovna vrazili do pekařského uředníka, jenž nesl na hlavě koš s pečivem. Protože měl moc sešpulenou pusou, jistě si hvízdal. Zapotácel se, koš mu spadl s hlavy, pečivo se rozházelo, a on se obrátil na patách a uháněl za kluky. Ti už zase vběhli někam do statku a chtěli se asi schovat v kurníku. Ale za chvíli odtud vyrazili. Měli plné čepice vajec, rozplašili drůbež. Slepice zděšeně se rozlítaly, kohout vylétl na plot, mával křídly, husy se rozbíhaly po dvoře. Ve dveřích statku ukázal se hospodář. Chytl hůl, rozběhl se za nimi. Ale klopýtl o schod a upadl. Než se zdvihl, kluci byli už ze statku na cestě. Jednoho však chytil pes za kalhotu. Ten honem zahodil čepici i s vejci. Druhý se po něm ohlédl, klopýtl, čepice mu vylítla z ruky, a vejce byla na „maděru“. Uháněli dál a pořád se smáli. Kterí běželi za nimi, se mračili a klopýtali a ne a ne je chytit.

Hlediště hlučelo smíchem, a Kája se Zdeňou byli doslovně u vytržení. Smáli se tak upřímně, až se zajíkali. Jak se v hledišti rozsvětlo, oddechly si děti zhluboka.

„Jéje, to je krása! Vzácný pane, jak to tak může být? Ale konec snad ještě není? Jen abysme se dověděli, jak to s těmi kluky dopadne. Panečku, frnčet umějí, jakoby si řekli vo co?“

Kájovy sympatie rozhodně se skláněly k chlapcům. Zdeniny patrně také, protože teprve teď se probrala ze zasnění a přála si: „Jen aby ty kluky nechytli!“

„Nemáte hlad, děti?“ ptal se pan doktor.

„Ju, hlad, vzácný pane, kdopak by si při takové kráse vzpomněl na jídlo!“

Ale přece oba s velikou chutí snědli po žemli, v níž byla nakrájena šunka.

Dopadlo to dobře. Tak dobře, že Kája podotkl: „Tady asi vědí, jak chtějí malí kluci, aby to dopadlo. Já bych byl plakal, kdyby je chytli.“

Dojem z bia na děti byl nesmírný. Nic se nezajímaly o výklady obchodů. Držely se rukou pana doktora a v dušičkách horečně přemítaly o tom, jak jen tohle všechno může být. *)

J. M. Dědinský

Martin bohatýr.

1.

Za panování krále Václava I. vytáhl Kublaj, veliký chán tatarský, s nespočetným vojskem svým s vysočin mongolských na západ do Evropy. Divoké hordy asijské, překročivše Urál, vtrhly do Ruska a v krátké době opanovaly nekonečné stepi jihoruské i ukrajinské, vtrhly do Polska a do Slezska a nemohouce do Čech, obrátily se do Moravy, kdež byly u Hostýna poraženy a vhrkly do Uher. Tu začíná naše povídka.

Parný letní den schýlil se ke konci. Zlaté slunko sklonilo již dávno hlavu do oblakových, zlatem lemovaných polštářů a červánkové závěsy dávno vybledly, ale rudá záplava na západním nebi nad Karpátami nepohasínala, ba zdálo se, že s přibývajícím tmou ještě více se rozmáhala a rostla.

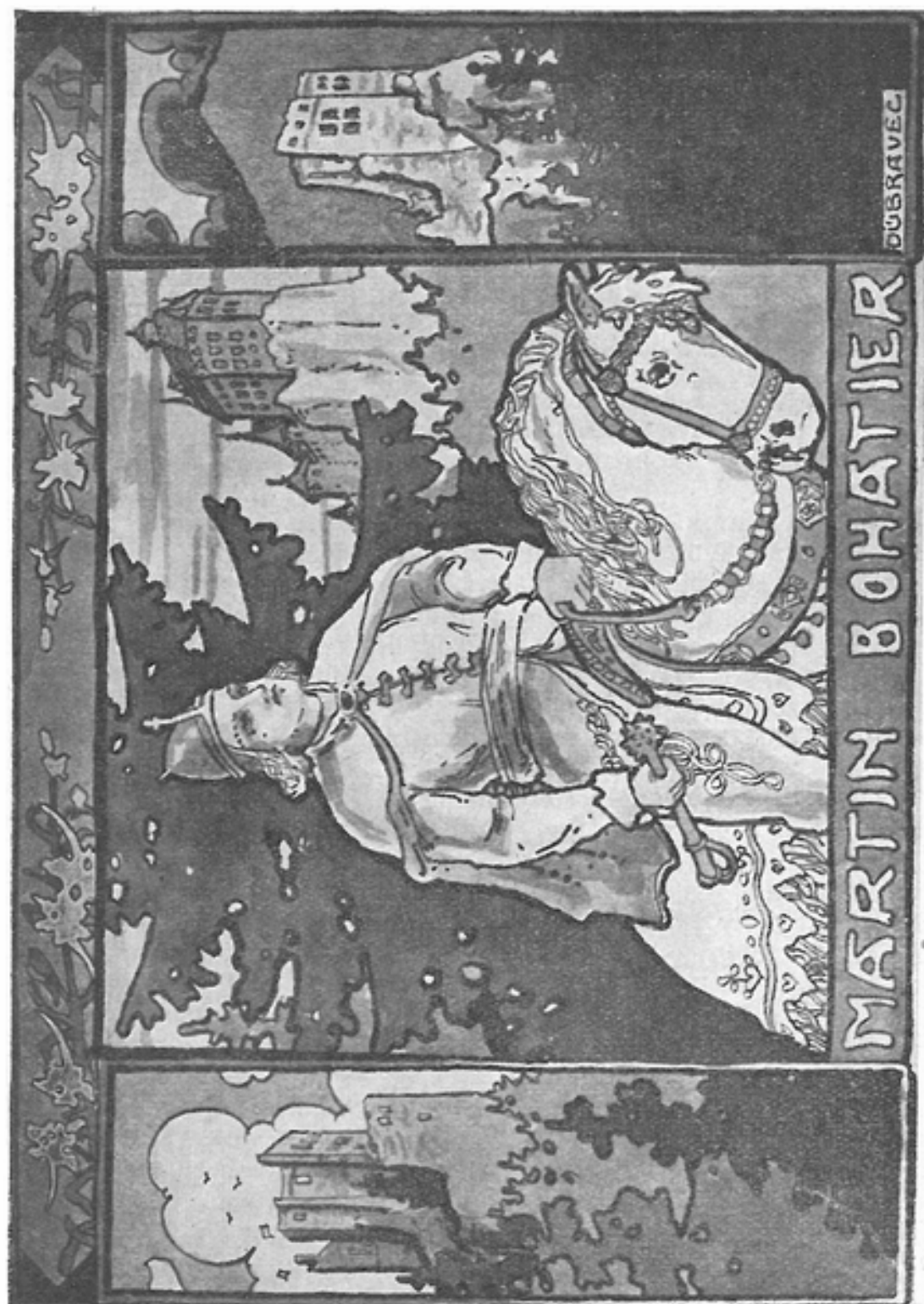
Pod hradem liptovským, mezi dřevěnými slamou krytými chaloupkami, stál hlouček lidí. Všichni pozorovali nevídaný a příšerný ten úkaz, vykládající si jej jako znamení hněvu božího a modlíce se v duchu k Bohu za odvrácení vši pohromy a neštěstí.

Co tak stáli ve zmatku a zděšení nad zlověstnou září, objevil se náhle na návrší jezdec a tryskem hnal se cestou necestou přímo ke hradu. Lidé ustupovali mu s cesty a jezdec, žena se kolem nich na uříceném koni, vykřikl jediné slovo: „Tataři!“ a hnal se dále ke hradu.

„Bůh nám buď milostiv!“ zvolal bělovlasý stařec. „Lidé, honem jděte domů, seberte, co můžete a s dětmi se zacheňte na hrad!“

Na ta slova lidé křižující se a vzývající pomoc boží, rychle se rozběhli na vše strany.

*) O dalších zajímavých osudech našeho malého hrdiny dovíte se z II. dílu knihy „Školák Kája Mařík“, který vyjde s pěknými obrázky po prázdninách.

Zatím jezdec dorazil do hradu, kamž byl ihned vpuštěn a zvěstoval svoji zlou novinu: „Tataři,“ vykládal, „utrpěli u Hostýna velkou porážku od Čechů a Moravanů, vtrhli do naší země a všude pálí dědiny, vraždí a drancují ukrutně. Zítra mohou býti tady, neobrátlí-li se jiným směrem.“

Zvěstovav to, sotva koni popřál trochu oddechu, a vypil na posilněnou nabídnutou číši vína, sedl znova na koně, aby nesl zlou zprávu dále. S ním vyjelo z hradu několik jezdců, kteří se rozjeli do okolních osad a hradů, aby liptovským přivolali pomoc.

Liptovský pán kázal otevřítí bránu, aby lid mohl se uchýliti do hradu, ozbrojil svůj lid i ostatní mladé statečné muže z podhradí a po celou noc dal pilně střežiti hrad.

Sotva nastalo jitro, již bylo z hradu viděti nové a nové požáry. Tataři se blížili a nežli slunce dostoupilo poledne, přihnali se jako velká voda a s divokým rykem zaplavili údolí pod hradem. Podhradí brzy vydrancovali a zapálili, ale na pevný hrad si netroufali útočiti. Položili se dole tábořem a rozeslali do okolí hlídky, aby snad nebyli přepadeni.

Tak minulo odpoledne a nastala noc.

Bylo ticho a jen v táboře nepřátelském plály ohně. I ty konečně pohasly. Tataři odpočívali. Když pak ani druhého dne nepodnikali na hrad žádných útoků, bylo patrné, že chtějí jej obléhati a vyhladověti, což by se bylo v krátké době stalo, neboť na hradě bylo množství ildí a málo potravy.

2.

Bůh však bděl nad svým lidem a poslal mu ještě téhož dne pomoc. V blízké tvrzi sídlil nezámožný, ale pro svoji zbožnost a statečnost velmi oblíbený zeman Martin. Ten obdržev zprávu o tatarském nebezpečí, nemeškal a sebral ve svém okolí co nejvíce mladých statečných junáků, a přiblíživ se s nimi opatrně k táboru tatarskému, vrhl se z nenadání prudce a neohroženě na nepřítele.

Tataři náhlým útokem překvapeni, ve zmatku dávali se na útěk, ale vidouce tak malou hrstku bojovníků, brzy se vzpamatovali a začali křesťany zle tísniti, snažíce se je se všech stran obklíčiti.

Tu otevřela se brána hradu liptovského a z ní vyhrnuly se proti Tatarům nové houfy bojovníků. Nastal krutý boj mezi křesťany a pohany. Křesťané bojovali jako lvové, zvláště statečný Martin zle potíral

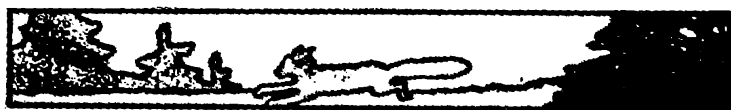
nepřátele, a kam se se svými junáky vrhl, tam Tataři klesali jako požaté klasy a již již jejich zmatené houfy dávaly se na útěk.

Na to nemohl se klidně dívati vůdce Tatarů a vyřítil se divoce se svou družinou do vřavy bitevní, žena se přímo na statečného Martina, jež pokládal za vůdce.

Srazili se prudce. Jako blesk míhala se vzduchem křivá šavle Tatarova, ale pádným ranám Martinovým nemohla odolati. Po krátkém boji byl vůdce Tatarů mečem Martinovým sražen s koně. Tataři se dali na útěk a obrátili se k jihu za hlavním vojskem chánovým.

Tak statečný zeman Martin zachránil Liptov i okolní krajinu, začož byl nazván Martinem bohatýrem.

Ale ještě dlouho zůstaly po Tatarech vypálené osady a zpuštěné krajiny, kde potom rozmnožili se vlci měrou nebývalou. To byla také památka po sveřepých Tatarech.

J. M. Sázavský

NA KONI.

*Já mám koně vraného,
sednu já si na něho,
donese mě v dálné země
a do pole širého.*

*Na konička vyskočím,
čepičkou si zatočím,
vzhůru! koni malovaný,
lesem, polem, úbočím.*

*Jedu, jedu do světa,
tam, kde růže rozkvétá,
budu bojovati s drakem,
kde je princezka zakletá.*

*Za horou a za řekou
jedu v zem tu dalekou,
všickni draci, jako raci,
před námi hned utekou.*

*Neplač nad svým osudem,
my tě, princezko, dobudem,
ale věru v cizí zemi
přece dlouho nebudem.*

*Neplač, neplač, maticko,
přijedeme brzičko,
potom zase můžeš zlíbat
svoje zlaté srdíčko.*

Fr. Všečka:

Jak to vypadá při zemětřesení.

Dle zpráv misionářů.

U nás jest zemětřesení, díky Bohu, věci téměř neznámou, ač žádný kraj není před ním naprosto bezpečný. Jinak jest tomu v mnohých krajinách, kde působí misionáři, hlavně v těch, kde jsou sopky. Podávám tuto čtenářům „Anděla Strážného“ krátkou zprávu z Nové Guineje, velmi rozlehlého ostrova, ležícího nedaleko Austrálie, aby si o této metle lidstva mohli učiniti aspoň malou představu.

V jednom misijním časopise¹⁾ píše jedna milosrdná sestra, působící v misijní stanici Sv. Michael Doilon, následovně:

„Bylo to asi po desáté hodině večerní, když jsme pocítily silný otřes a kolébání. Současně se ozval ohlušující třeskot a v témže okamžiku spadl celý náš dům (dřevěný). Spočíval totiž jako všechny domy zdejší vůbec na sloupech asi 1½ m vysokých a tyto se zlámaly. Celý dům klesl za hrozného hluku a dunění asi dva metry dopředu. Eternitové plošiny,²⁾ jimiž byly stěny z venku a částečně i uvnitř vyloženy, vypadly a jejich střepiny se rozlétaly okolo. Ve světnicích spadly stojany a lampy se roztrhly na kusy. My sestry jsme hleděly — pokud ve tmě a zmatku bylo vůbec možno — dostati se co nejrychleji ven, ač bylo velmi těžko naléztí dveře a schody. Ctihodná sestra představená se dostala s hořící lampou v ruce ještě ke dveřím svého pokoje, v tom však spadla skříň a vyrazila jí lampu z ruky. Přece jsme se však dostaly všechny šťastně a bez úrazu ven. Také kaple poskytovala obraz zmatku a nepořádku. Věčná lampa se houkala sem a tam, ale světlo v ní nezhaslo. Sochy, které byly z opatrnosti na svých místech přivázány, se obrátily jiným směrem. Do kuchyně se nebylo lze dostati, neboť tam zatarasily spadlé skříňové dveře. Kuchyňské nářadí, porcelánové střepy a zásoby potravin ležely pomíseny na hromadě.

Také dům obývaný dětmi míšenců³⁾ velmi utrpěl. Jedno dítě leželo pod skříní, na štěstí však neutrpělo většího úrazu. Všichni obyvatelé stanice, malí i velcí, byli velmi rozčileni. Naše školní budova byla již po delší dobu značně chatrnou; myslila jsem tudíž, že z ní bude hromada trosek. Spalo v ní v poschodí asi 100 hochů a misionář, který na ně dožíral. Chtěla jsem se s jednou spolusestrou přesvědčiti, jak to tam vyhlíží. Vtom mi však přicházeli hoši již naproti a vyprávěli, že nikdy nebyli z budovy tak rychle venku, jako dnes. Misionář chlácholil ustrašené dítky slovy: „Nebojte se, andělé strážní nás opatrují!“

V misijním kostele a v příbytku misionářů se jevily následky zemětřesení podobně jako ve stanici sester. Také více domů Kanaků⁴⁾ bylo

¹⁾ Časopis misijních sester šteylských r. 1927 č. 2.

²⁾ Hmota z břidlice a cementu.

³⁾ Na př. otec domorodec a matka běloška aneb obráceně.

⁴⁾ Domorodci plemene australského č. Papuáni.

shozeno s kolů. I oba přístavní můstky¹⁾ byly shozeny. Všechny hodiny se zastavily a ukazovaly 10 minut po desáté. Jenom budíček šel dále a ukazoval, když jsme se poněkud uklidnily, dvanáctou hodinu. Ježto však se bylo obávati nových otřesů a nebyl pobyt ani v podloubí bezpečným, uchýlili jsme se do zahradní besídky; usnouti jsme ovšem nemohly.

Nikdy jsem nepozorovala v noci tak bedlivě hvězd, jako tentokráte. Zdálo se mi, že i mezi nimi jest dnes jakýsi nepořádek. Nikdy jsem neviděla totiž tolik padání hvězd²⁾ jako tentokráte.

Byli jsme rádi, když nastal den a slunce osvítilo celý ten obraz zpuštění.

Ráno se dostavil s několika kněžími a bratry řeholními i p. biskup Wolf, jenž mínil, že musíme mluvit o zvláštní ochraně Boží, ana si pohroma nevyžádala obětí na lidských životech.

Dům se musí nyní opravit, aby nám poskytl ochrany a bezpečného útulku.

Po tři dny se opakovaly další otřesy, nikoliv však již tak silné. Se strachem jsme očekávali každou noc, zvláště když se blýskalo a bylo tak dusno, jako v předvečer prvního otřesu. Vzduch byl pln zvláštního protivného zápachu a dva na blízkou se nalézající rybníky byly značně rozbouřeny a vydávaly otravné plyny.

Sta ryb bylo vrháno do výše, načež ležely mrtvé na vodě. Děti Kanaků si nosily ráno ony ryby domů, avšak ani tito domorodci jich nemohli brzy požívatí.“

Zemětřesení bylo v noci ze 7 na 8. září 1926.

Marja Dynowská:

HUSOPÁSEK.

Přel. Otto F. Babler.

*Já jsem malý husopásek,
něčím být se musí;
pasu z rána do večera
na pastvině husy.*

*Ač mi boty dvě dal otec,
raděj běhám bosý —
lehce stádo doženu, když
někam zaběhlo si.*

*Bičisko mám velké v hrsti,
vyřezbané, pěkné;
když jím prásknu na pastvině,
houser sám se lekne.*

*Když jím prásknu na pastvině,
ozvěna to nese,
až si lidé ve vsi myslí,
že se střílí v lese.*

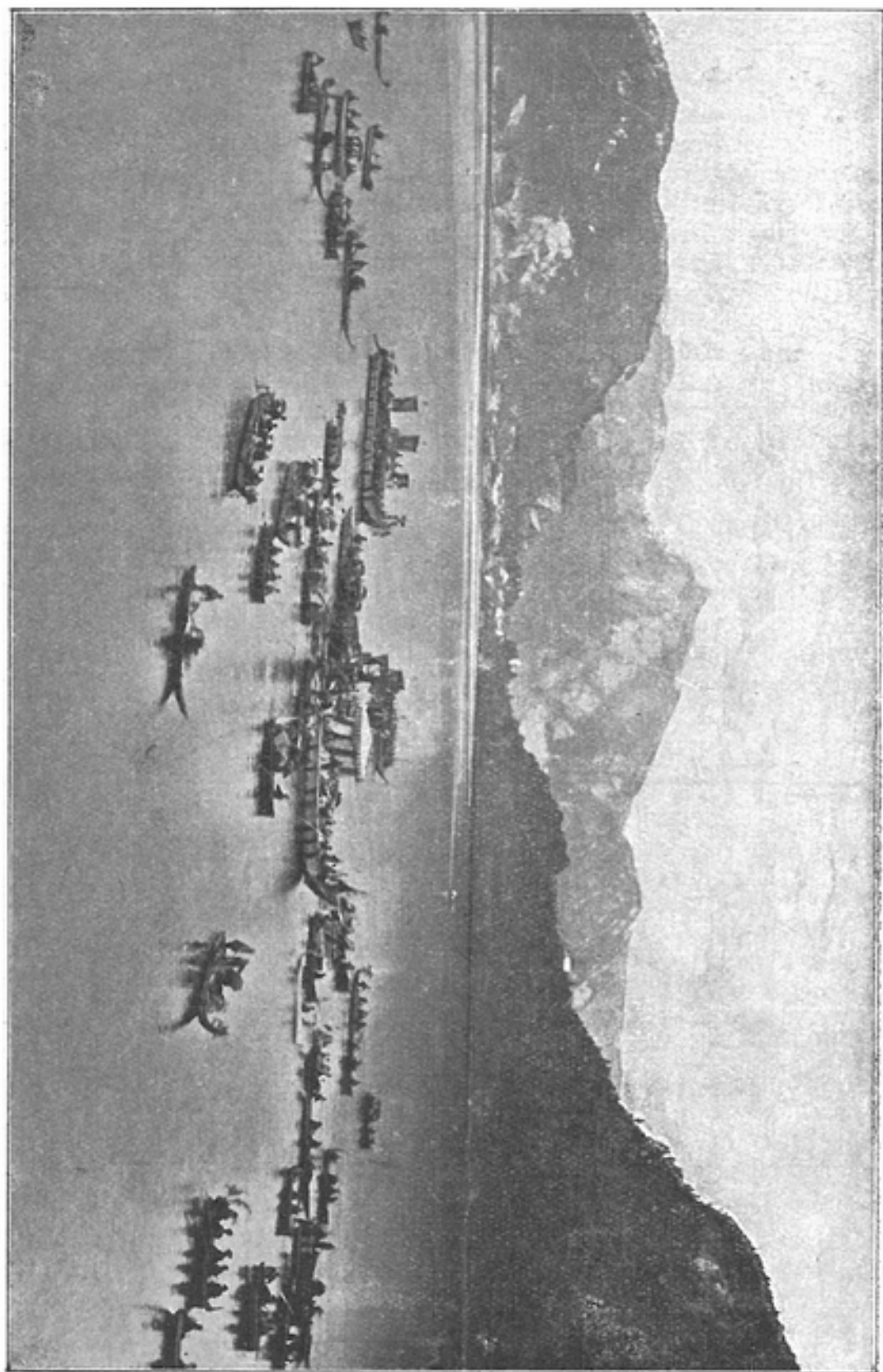
*Pěkně žije husopásek,
nic ho nezabolí:
jasné nebe nad sebou má,
vůkol ticho polí.*

*Pták mu zpívá na větvičce,
klasy se mu klaní,
a to slunko usmívá se
na nebeské pláni.*

¹⁾ Sloužící k nastupování s břehu na loď.

²⁾ Tak zvané čištění hvězd.

Slavnost Božího Těla na jezeře Travenenském,

Cyril Berka:

DÍTĚ PŘED SVÁTOSTÍ OLTÁŘNÍ.

*Pán Ježíš se lady skrývá,
na mou chudobu se dívá.*

*Vždy mě bude dobře vodit,
když s ním budu zbožně chodit*

Ignát Zháněl:

Voda života.

Byl jednou jeden král, jménem Sulejman. Byl panovníkem všech živých bytostí, lidí i zvířat. Jednou přišel k němu mudrc z říše nadhvězdné. Donesl mu pohár naplněný vodou života a pravil mu:

„Bohem bylo mi zjeveno, že, velký sultáne, budeš brzy povolán z tohoto světa, jestli nevypiješ tohoto poháru. Vypiješ-li ho, budeš žít ještě dlouho. Proto jsem naplnil tento pohár vodou života a osobně jsem ti ho donesl. Líbí-li se ti, vypij celý pohár, pak žiješ až do dne všeobecného vzkříšení. Libo-li ti, nepij nic, pak se však chystej k odchodu z tohoto světa. Tak ustanovil pán nadhvězdné říše.“

„Dříve než se rozhodnu, poradím se s mudrci,“ pravil sultán ve svém srdci.

Rozkázal, aby se dostavili k němu všichni mudrci z celé jeho říše, lidé i zvířata. Přišli a předstoupili před něho. Zjevil jim tajemství a prosil o radu. Všichni mu radili, aby zvolil dlouhý život a nevolil předčasnou smrti. Pravili:

„Život je jistina; kdo jí dobře použije, přinese mu mnoho úroků, jichž lze použít k četným dobrým skutkům, čímž se získá přízeň Boha. Proto, mocný králi, vyprázdni do dna číši vody života! Tak zní rada nás všech!“

Králi se zalíbila tato rada. Ale přece se pozorně rozhlížel po všech přítomných a tázal se:

„Sešli se všichni mudrcové z celé mé říše, anebo se přece někdo nedostavil?“

Přítomní se na sebe dívali. Když se porozhlédli, zvolali jednomyslně: „Čáp tu není!“

Sultán Sulejman poručil koni, aby šel pro čápa. Žil tiše, o samotě, v odlehlém koutě u rybníka a o nic se nestaral. Neměl však chuti plést se do věcí, po kterých mu nic nebylo, nedbal na rozkaz krále, který mu kůň vyřídil a nikam nešel.

Kůň, nic nevyřídív, navrátil se ke králi. Král se velice podivil, že

čáp nechtěl poslechnouti, ale chtěl se pokusiti ještě jednou, proto poslal psa, aby šel pro čápa. Podivno, tentokráte se čáp dostavil ke králi.

Král oslovil čápa následovně: „Pozval jsem tě ke schůzi. Dříve než ti oznámím, co si přeji od tebe, pověz mi, proč jsi neposlechl koně a poslechl psa? Kůň přináležel k nejvyššímu živému bytostem, kdežto psem opovrhne kdekdo.“

Čáp odvětil: „Mocný králi! Kůň přináležel beze sporu svou krásnou postavou k ušlechtilým tvorům, ale nepásl se na louce věrnosti a nepil z pramene vděčnosti. Mudrcové všech věků prohlašují, že nemají

žádné věrnosti tři bytosti: žena, meč a kůň. Pes je věrný i vděčný, ač ho považují za opovržením hodnou bytost. Živí se chlebem věrnosti a vyvolil vděčnost za svou nejmilejší vlastnost. Protože jsem odešel následkem neštěstí, které mne stihlo, do zákoutí, kde mne nikdo nehledá, opovrhují nevďečným a nevěrným koněm; když se dostavil opovržený, ale věrný a vděčný pes, byl jsem přesvědčen, že mluvím pravdu a uposlechl jsem, králi, tvého vyzvání.“

Sultánovi líbila se tato řeč; nyní předložil čápu otázku, má-li vypít číši vody života nebo ne?

Čáp chvíli přemýšlel, pak řekl: „Dovol, vzácný a mocný sultáne, abych ti napřed předložil tuto otázku: vypiješ číši vody života sám, či podělíš ji také své přátely?“

„Donesli ji toliko k mé potřebě,“ odvětil král, „není mi dovoleno, podělit ji jiné bytosti. Proč bych se měl dělit?“

„Pane světa,“ odvětil čáp, „měl by svět nějakou cenu pro tebe, kdybys se musil rozloučiti se svými přáteli? Ustanovil tě sice Bůh pánem světa, ale nebudeš šťasten bez svých věrných přátel. Radím ti, abys z lásky ke svým přátelům odmítl vypít číši vody života.“

Král zvážněl. Porozuměl slovům pravého mudrce, pochválil ho, že tak výborně radil, a vrátil číši vody života. Nepil z ní.

Foto Mr. Ph. K. Puszkaller.

Starovaalaská kovárna v Lázně.

J. M. Orebský:

NEMOCNÁ PANENKA.

*Nemocná je naše Lili,
panenka,
lékařku jí zavořala
Mařenka.*

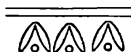
*Lékařkou je naše Lidka,
panečku,
přinesla jí medicinu
v džbáněčku.*

*Mařka drží panenku si
na klině.
„Nic se neboj, uzdraví se
v hodině.*

*Ale musí medicinu
užívat,
cť je hořká, netřeba se
ošívat.*

*Co je hořké, to je zdravé,
vytráví,
porouchaný žaloudeček
napraví.“*

*Lili potom položili
v postýlku,
panenka se uzdravila
za chvíli.*

Jiří S a h u l a :

Motýl a mûra.

O takárek fenyklový domlouval mûre: „Proč se tolik štítíš světla denního? Hleď, jaké ozdoby zlaté slunce na mých křídlech vykouzlilo! Paprsky sluneční odhalují všechny krásy přírodní, takže pestrobarevní motyli radostně poletují a ptactvo jásavě zpívá. V noci však temnoty, mátohy, bolné stesky, vzdechy a zákeřné úklady!“

„Ani nejvýmluvnější chvalořeč na světlo denní,“ odpověděla mûra, „nezláká mne ke změně mého obyčeje. Žár sluneční je příliš žhavý, mému zraku odporný. Patření na modrou oblohu, krásné květy a pestře zbarvená křídla různých letounů by mne nenaplnilo pražádnou slastí.“

V noci hned nato následující mûra s velikou zvědavostí obletovala začazenou svítílnu, v níž blikalo světélko na knotku nelibě páchnoucím. Vrazila otvorem dovnitř svítilny, vlétla do plaménku a hned nato se třepotala v palčivých bolestech na dně.

Podobně v životě lidském. Duše, milující temnoty a stíny, prchá před jasným sluncem pravdy Boží; zato však plíží se zvědavě k čadivému plaménku potměšilých dohadů lidských, což jí přivodí chvíle hořké.

L. Grossmannová-Brodská :

Včela a její význam u rozličných národů.

Již za starověku byla známa užitečnost včely a prastarý jest obyčej stavěti včelám obydlí poblíže příbytků lidských. Však nikoli pouze obyvatelé Evropy, než i tak zvaní divoši v Africe, v Australii a ve mnohých ještě zemích uměli využítkovat včel. Arci chyběla jim znalost moderního evropského včelaře. Ostatně i dnešní pokrok včelaření není tak starým. Ještě po dnešní dobu možno spatřiti jednoduché špalkové úly, vydlabané ze stromových kmenů, ačkoli ví každý včelař, jak výhodnými jsou náležitě zařízené úly proti takovým špalkům.

Vzdělancům není neznámo, že národové cizích zemí žijí svým rozmanitým způsobem, někteří jako lovci (v Africe), jiní vedou potulný život kočujících pastevců, opět jiní bývají výhradně rolníky, jiní svádějí války, aby plněním a loupením lehce nabyli prostředků k životu. Takového hospodářství, zabývajícího se chovem dobytka a rolnictvím, polodivocí národové neznají a následkem toho ani včelařením

zabývati se nemohou. Tak dělo se toliko u starých Egyptanů již v dávnověku, že rolníčili velmi všestranně, zařizující i zvěři ochranné obory a také bylo v Egyptě známo včelaření. Ve starých záznamech Egyptanů nalezájí se zápisky, svědčící o tom, že právě v říši středu tehdejší lidé spotřebovali značné zásoby medu včelího snad proto, že jej používali také k výrobě různých léků. Také u nich med zastupoval cukr a pokud se zachovala vyobrazení tehdejších úlů, podobaly se podlouhlým hliněným džbánům, na sebe navrstveným. Za to

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Pohled na Hostýn.

nynější nové úly v Egyptě podobají se přeloženým hliněným rourám, v jejichž vnitřku včely staví své dílo. Za starodávna tam též připravoval med voňavkami napuštěný a vyráběli malé voskové figurky, které se dávaly mumii do hrobu. Na starém papyrusu v museu uchovaném je uvedeno, že Ramses III. daroval hlavnímu chrámu v Egyptě značnou zásobu medu. Také se zmiňuje egyptské písemnictví dosti často o včelách a bývají tam i vyobrazeny. Podobají se zadní částí spíše vosám a mají dlouhá tykadla či sosáky, vůbec jsou dosti rozdílny od našich včelek. V Dolním Egyptě obrázek včely mnohdy označoval panovníka, z čehož patrně, jaké úctě se těšily včely u starých Egyptanů.

Různí národové nazývají včelu „medová moucha“, jak to bylo obyčejně u Koptů. V Nubii, hlavně v horách (v Africe), nazývají jednotlivou včelu „včelka dítě“, čímž označují její maličkost. V Sudanu nazývají včelu: „to, co leze“, což odvozováno od toho, jak divoké včely lezou do svého hnízda v dutém stromě. V Africe pak většina kmenů ztotožňuje pojmenování med a včela v jeden pojem. Peršané pak mají stejné pojmenování pro včelu, sršně a vosu. Ve Štyrsku a Dolních Korutanech nazývána jest včela „medový ptáček“. V Africe nazývají včelí vosk „gumou“ nebo „včelím kaučukem“, také tam mluví o „včelím tuku“, „včelím másle“ nebo oleji a medové plásty jmenují „medové tkanivo“; z toho patrně, že černoši v Africe nejsou tuze zatemnělé mysli, když mají pro přírodní věci tak vhodná pojmenování. Ostatně včelu nepovažují za zvíře domácí, nýbrž za divokou zvěř, kterou však není dovoleno usmrtiti při odebírání medu.

Jistý cestovatel po Australii vypisuje zajímavý způsob, kterak tam vybírají med a vosk. Lovce polapí včelu, na kterou přilepí kousek prachového peří, takže může jen zvolna letěti ku předu a lze ji lehko sledovat až k úlu. Také tam žije jistý druh ptáka, zvaného „medová kukačka“, který slídí po včelách i jejich medu a svým hlasem na jejich přítomnost upozorňuje. Jakmile umlkne ptačí volání, je to zna-

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Pohled se Vsackých hor na údolí Jezerné a Javorníky.

mením, že našel kýžený úl. Potom domorodci zmocní se medu a plásty s mladým plodem zanechávají ptákům. Také bylo pozorováno najmě v Jižní Africe, že včely s oblibou se usazují v opuštěných hnízdech mravenců termitů. Tehdy domorodci afričtí včely vykuřují a mraveniště rozmetají, aby se zmocnili medu. Píše o tom E. Holub ve svém díle „Sedm let v Jižní Africe“.

Za časů Homérových asi včely nebyly chovány u kmenů polodivokých, neboť v druhé knize Iliady psáno, že se Achajci shromažďovali jako když včely vylétají ze své skalní sluje. Za to v Řecku již bylo včelařství v počátcích, a možno míti za to, že chov včel byl z Persie do Řecka přenesen. Jakmile se počalo včelařství rozšiřovati, lidé si počínali bedlivěji všimati včelek a je ochraňovali.

U národů méně vzdělaných, které se sice včelami zabývaly, ale neznaly pravého při tom způsobu, panovala pověra, jak tomu bylo na př. u Tatarů, že může nedobří člověk jejich včelám zle ublížiti, je očarovat a pevně věřili, že možno „křivým pohledem“ včely uhra-nout. Ve Francii, ve výše položených krajinách Burgundska se věří, že se nesmí na včely ostře a nelaskavě pohlednouti, sice že zahynou. V Estonsku zase panuje jiná pověra, kterou tamější vzdělanci nadarmo se snaží vykořenit. Tam totiž prostý lid věří, že podívá-li se kdo, jenž nemá vlastního úlu, závistivým pohledem na včely jiného majitele,

tyto snášejí pak do úlu samé odporné věci na místě medu, na př. račí klepeta, slepičí nohy, anebo zalétají rojem na zcela jiná místa. Ostákové pak, aby zmařili zlá kouzla, poblíže úlů včelích pokládají koňskou lebku, která má brániti včely před očarováním a škodou.

Tím není vyčerpáno všechno, co jest známo o včelách a jejich chovu, ale dokazuje to, jak velikou úlohu hraje drobná včelička u různých národů světa.

Med není pouhým mlskem, jest potravou nemálo důležitou, a bylo by záhodno, aby včelařství bylo všemožně podporováno.

J. Milota :

PEJSCI.

*My jsme pejsci kudrnatí,
my jsme pejsci střapatí,
po dvoře se procházíme,
nemáme co dělati,
my jsme páni domácí,
nemáme nic na práci.*

*Kouříme si z dlouhé chvíle,
ty máš lulku pěknější,
ale já mám cigaretu,
to je ještě noblejší.
Kouříme jak domácí,
nemáme nic na práci.*

*Běda, běda! Co se děje?
Nebude nám z toho nic?
Mně už, brachu, tuze zle je,
nechci kouřit nikdy víc!
Oba dva pan domácí
ještě k tomu vyplácí.*

E. Elpl:

Pohádka o třech synech.

Byl starý myslivec a měl tři syny. Protože sloužil celý život poctivě, nedodělal se jmění a neměl ve stáří více, než jako když vstoupil do služby. Jednoho rána našli synové starého otce mrtvého na lavičce před myslivnou. Poplakali si a myslivce pochovali. Potom přemýšleli, co činiti. Rozdělili se o chudé dědictví po otci, vzal si každý psa a pušku a vydali se do světa. Šli dlouho, až přišli do velikého a hustého lesa. Široká cesta, po níž kráčeli, počala se zúžovati, až stanuli u velikého dubu na rozcestí. Tři pěšinky vedly vzhůru, každá jiným směrem.

„Zde se rozdělíme,“ řekl nejstarší z bratrů, „a půjdeme dále každý sám. Než se rozejdeme, zarazme do dubu nůž. Za rok a den se opět sejdeme. Čí nůž bude rezavý, toho nebude více na živu, čí bude čistý, ten bude živ a zdráv.“

A tak vydal se každý jinou cestou, sám s puškou a psem.

Nejstarší dal se napravo, prostřední vlevo a syn nejmladší volil pěšinku střední. Nejstarší bratr šel stále lesem, až přišel na mýtinu. „Zde si odpočinu,“ pomyslnil si a lehl si do husté trávy. „Večer tlačí se do kraje, a bude nejlépe, když tu přenocuju.“

Potom rozdělal si oheň a vzpomínal na bratry. Pojednou slyší z koruny lípy sípavý hlas: „Synečku, dovol mi, abych se ohřála! Hu, jak je mi zima!“ Podívá se vzhůru a vidí mezi větvemi stařenu. Mládenčovi bylo babky líto a proto jí dovolil, aby slezla a u ohně se ohřála. Ale měl čeho litovati! Babice byla ošklivá jako noc, a synek hned věděl, že pochybil. Měla v ruce proutek a než se nejstarší bratr nadál, švihla psíka i jej. Vtom okamžiku oba zkameněli. Oheň zvolna uhasínal a na mýtině rozhostilo se mrtvé ticho.

Neuplynul celý rok a prostřední bratr vracel se k dubu, u něhož se bratři rozešli. Když uviděl nůž nejstaršího bratra rezavý, zarazil se a umínil si, že se vydá na cestu, kudy bratr před rokem se ubíral. Snad se aspoň doví, jak zahynul. I bral se touže cestou do stráně, až přišel na mýtinu pod lípu, kde bratr jeho upadl do neštěstí. Protože se stmívalo, rozdělal si oheň, aby zastrašil dravou zvěř a usedl si na zem.

Když tak chvíli seděl, slyší pojednou sípavý hlas z koruny košaté lípy. „Bud' tak dobrý, mládenče, a dovol se mi ohřáti; jsem stará a je mi zima.“

Milý synek se nerozmýšlel a maje dobré srdce, dovolil babce, aby se ohřála. Ale se zlou se potázal jako jeho bratr. Ošklivá bába náhle se otočila a proutkem švihla mládence i psa. Tak potkal prostředního bratra týž osud jako nejstaršího syna myslivcova.

Nepotěšil se nejmladší bratr, když přišel k dubu a uviděl muže bratrů úplně rezavé. „Je to divná věc,“ pomyslnil si a když si odpočinul, vydal se touže cestou, kudy kráčeli nešťastní bratři.

Bylo již hodně tma, když dorazil ke košaté lípě, která svojí korunou mohla dobře chrániti před deštěm. Hodně unavený usedl do měkké trávy. Potom nasbíral suchých větví a rozdělal si oheň.

Když tak sedí a bratrů vzpomíná, slyší z koruny ohydný hlas staré babice: „Dovol, krásný mládenče, abych se ohřála,“ a již slézala se stromu. Nejmladší synek myslivcův byl opatrnějším než jeho bratří, a když čarodějnice chtěla ho švihnouti, uhnul a prut z ruky jí vytrhl. Teď se ale na babici dopálil. Rychle sundal pušku a namířil.

„Nestřílej, mládenče, udělám ti vše, čeho si budeš žádati.“

„Dobře, odsekl mládenec, daruji ti život, ale jen pod tou podmínkou, když mi povíš, co se stalo s mými bratry.“

A tu vypravovala stařena, jak sem bratří přišli, jak si rozdělali oheň, jak dovolili, aby se u něho ohřála a jak je proutkem v kámen proměnila. Potom ukázala na zkamenělé osoby a psy, kterých si při večerním přitnutí synek doposud nepovšiml.

Mládenec vše vyslechl, ale potom pohrozil čarodějnici, že ji dá psem roztrhati, jestli bratry opět k životu nepřivede. Babka všelijak se vymlouvala, ale když viděla, že s mladým myslivcem nejsou žerty, přinesla v hrnečku mast, kterou zkamenělé bratry i jejich psy potřela.

Podivili se oba bratří nemálo, když nejmladšího z nich mezi sebou uviděli. „Probudil jsi nás z těžkého spánku,“ řekli a mile se na nejmladšího sourozence podívali. „Nevíme, jak dlouho spíme, ale zdá se nám to nějak dlouho.“

„Myslím, že byste spali na věky, kdybych sem byl nebyl přišel,“ řekl a ukázal na bábu, která stála opodál.

Tu teprve bratří na vše se upamatovali a chtěli babici potrestati. Ta sepjala ruce a prosila, aby jí ušetřili. „Jsem princezka krále, již zaklel zlý soused, který vyznal se v kouzlech, ve škaredou bábu. Vezmi prut, který v ruce držíš a švihni mne; nabudu tak dřívější podoby.“

Když to nejmladší bratr učinil, proměnila se bába v překrásnou pannu, která bratrům za vysvobození srdečně děkovala. Ti vzali ji s sebou a přivedli k jejímu otci, mocnému králi. To vám bylo radosti na dvoře královském! Král byl šťasten, že ztracenou dceru opět našel a protože jiných dítek neměl, prohlásil ji za královnu a nejmladšího syna myslivcova svým nástupcem. Svatba trvala po celý

Foto Mr. Ph. K. Puszkailer.

Na Vranči v Nov. Hrozenkově.

měsíc. Radovánky stíhaly radovánky, muziky hrály a každý se těšil, že králem stal se chudý myslivcův synek. A měli se také proč těšiti! Mladý král rozuměl potřebám chudých lidí, vždyť i on neměl nedávno více než pušku a věrného psa. Pomáhal všem, jak mohl a lid byl by býval dal život za dobrého krále, který panoval s královnou dlouhá a dlouhá leta. Bratři zůstali u svého bratra a často vzpomínali na dobrého otce, jenž jistě těšil se na onom světě ze štěstí svých synů, kteří měli se rádi až do smrti. Nejmladší bratr, třeba byl králem, nebyl pyšnějším, ale zůstal takovým, jako když před časem vydal se do světa zkusit štěstí.

Rozluštění celoroční soutěže „Anděla Strážného“.

V prvním čísle byl:

Jan Kollár (1793—1852), evangelický kazatel a později profesor na universitě vídeňské; byl rodem Slovák z Mošovců u sv. Martina. Ponořil se do minulosti slovanských národů, což ho vedlo k napsání knihy znělek „Slávy dcera“. Kollár vydal též sbírku slovenských písní (Narodnie zpievanky). Ke konci života se zabýval hlavně pracemi starožitnickými neboli archeologickými.

V druhém čísle byl:

Mikuláš Aleš (nar. r. 1852) v Miroticích u Písku a zemřel r. 1913 v Praze. Ilustroval četné pohádky, říkadla a obrázky ze současného života lidu našeho. Nejkrásnějšími jeho obrazy vyzdoben jest foyer Národního divadla v Praze. Ale také do minulosti se zabral Aleš a představil z ní v řadě obrazů doby největší slávy i nejhlubšího ponížení národa všem věrným Čechům k povzbuzení i k výstraze.

V třetím čísle byl:

Svatopluk Čech, narodil se r. 1846 v Ostředku u Benešova, zemřel r. 1909 v Praze. Zabýval se výhradně spisovatelstvím. Zvláště rád se obíral dějinami naší vlasti. Jeho hlavní spisy jsou: „Ve stínu lípy“, „Václav z Michalovic“, „Dagmar“, „Lešetínský kovář“, „Jitřní písně“, „Nové písně“, „Písně otroka“ atd. Čech se osvědčil také jako výborný humorista. Svědčí o tom jeho Povídky, arabesky a humoresky atd.

Ve čtvrtém čísle byl:

František Sušil, narodil se r. 1804 a zemřel r. 1868, rodák z Nového Rousínova, byl profesorem bohosloví v Brně, vydal velkou sbírku moravských písní.

V pátém čísle byl:

František Palacký (1798—1876), rodem z Hodslavic pod Radhoštěm, dějepisec a politik český, napsal Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě, které dovedl do r. 1526, t. j. do nastoupení rodu Habsburského.

V šestém čísle byl:

Václav Kosmák (1843—1898), katolický farář na Moravě, napsal kromě větších povídek několik svazků drobných črt vzpomínkových, cestopisných a časových, kterým dal společný název „Kukátko“.

V sedmém čísle byl:

Josef Dobrovský (1753—1829), kněz a později vychovatel ve šlechtických rodinách, náleží k nejznamenitějším učencům českým a slovanským. Jeho spisy jsou: Mluvnice staroslovenská, Zevrubná učebnice řeči české a Slovník německo-český. Dobrovský psal hlavně německy a latinsky. Teprve ke koni svého života počínal věřit ve vzkříšení jazyka českého a jal se psáti česky.

V osmém čísle byl:

Pavel Křížkovský, narodil se dne 9. ledna r. 1820 v Holasiciích ve Slezsku a zemřel v Brně r. 1888. Byl vysvěcen na kněze a stal se z něho dokonalý hudební umělec. Upravoval z našich národních písní krásné čtvero zpěvy. Na příklad: „Převozníček“, „Dívča“, „Prosba odvedeného“, „Zahrada Boží“, „Pastýř a poutníci“ a j.

V devátém čísle byl:

František Ladislav Čelakovský (1799—1852), rodem ze Strakonice, universitní profesor ve Vratislavi a v Praze. Složil v duchu lidového básnictví českého a ruského znamenité „Ohlasy“.

Antonín Hobza, žák II. třídy měšťanské školy v Lukách u Jihlavy.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čis. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis **Anděl Strážný**.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.

Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Krásný barevný obraz nemohl býti z technických příčin přiložen k 1. číslu „Anděla Strážného“. Stane se tak ve 2. čísle.

Deset uměleckých pohlednic ze života sv. Aloisa podle obrazů starého českého malíře Ign. Raaba vydal časopis „Věstník mariánských družin čs.“ (Praha II, Ječná 2) k oslavě jubilea svatořečení patrona mládeže. Pohlednice v nádherném čtyřbarvotisku tvoří pěkné album a hodí se i za dárek dětem. Stojí jen 5 Kč. Doporučujeme je všem i přátelům umění.

Výsledek prázdninové soutěže.

Cenou bylo poctěno deset prací, jež zaslali: 1. Jos. Pasch, Starý Šaldorf. 2. Hanička Sekerková, Světí. 3. Jan Hájek, Geblov. 4. Ant. Machaurek, Hranice. 5. Fráňa Zezulová, Jevíčko. 6. Fr. Karber, Židlochovice. 7. Jindř. Kalena, Brno-Židenice. 8. Marie Ryšavá, Ořechov. 9. Fr. Matějček, Zhoř. 10. Jindřich Zigáček, Prušánky.

Pěkné práce dále zaslali: 11. Jos. Bednařík, Břestek. 12. Vilma Brunerová, Brno. 13. Václ. Cířany Něm. Brod. 14. Alžb. Drybčáková, Brno-Židenice. 15. Aug. Gec, Hlušovice. 16. Anna Hlaváčová, Šaratice. 17. Fr. Jančík, Brno-Julianov. 18. Kar. Klusák, Jindřichov. 19. Jos. Krný, Hovorany. 20. Otuška Kulendová, Kroměříž. 21. Ant. Kunetka, Bernatice. 22. Fr. Lačňák, Hovorany. 23. Květ. Lhotský, Hlavne. 24. Kar. Polák, Suchdol. 25. Štěp. Svačinová, Rychvald. 26. Evžen Škňouřil, Přestavky. 27. Jos. Teuchner, Drnovice. 28. Drah. Vaňková, Brno-Julianov. 29. Rob. Votoček, Brno-Židenice. 30. Anna Vrzalová, Topol. 31. Fr. Kynclová, Jaroměř.

Celoroční soutěž „Anděla Strážného“.

Znáte naše české spisovatele a umělce? Chceme se o tom letos přesvědčiti. Proto přineseme v 9 číslech „Anděla Strážného“ řadu podobizen bez udání jména. Po 9. čísle napište nám souborně, které z nich jste poznali, a poznamenejte zcela stručně, čím který zvláště vynikl. V 10. čísle uveřejníme výsledek soutěže. Nejúplnější a nejsprávnější odpovědi budou odměněny knihami. Pamatujte tedy: neposílají odpovědi po každém čísle zvláště, nýbrž až společně, nejdéle do 10. května 1927.

Listárna hádanek.

Milí přátelé! Na četné žádosti mladých hádankářů, kteří tvoří většinu odběratel našeho listu, zavádíme dnešním číslem v hádankářském koutku dva oddíly: I. pro začátečníky, slabší hádankáře, II. pro pokročilejší. Každý má právo luštit hádanky z kteréhokoliv, resp. z obou oddílů. — V příštím čísle přineseme začátek „Návodu ke tvoření a luštění hádanek.“

Kolářik: Pramen Vašich tajemek vyschl, obnovte, prosím.

„Nosislavský Pokušitel“ vzkazuje: Markýzi d' Abel, Ben Akibovi, Černému rytíři. Dobrodruhovi, Raráškovi, Orlu S., —ečk-ovi, jhl-ovi, J. P. Lovský-mu a ostatním, na které si nemůže právě vzpomenout, aby mu napsali, zda by souhlasili s utvořením zvláštního kroužku „Pseudo“, který by poskytoval členům „právní ochrany“, pomoci atd. Bližší zašle! Zatím Vás pěkně pozdravuje! Adr.: „Nosislavský Pokušitel.“ Nosislav, Morava.

Značka: Jhl. Některé použiji. Volte jiné, známější themata. Orel S.: Návrh Tvůj je dobrý. Použiji. — Mnoho zdaru v novém školním roce přeje pořadatel.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně č. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anděl Strážný.

*Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1-30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Nové dobré knihy.

Pro dospělé čtenáře vydalo nakladatelství V. Kotrby v Praze - II., Pštrossova ul. 198, několik nových knih, na něž je upozorňujeme. Jest to především pěkná povídka oblíbeného lidového spisovatele Aloise Dostála „Těžká volba“. Líčí zajímavě životní osudy snaživého zahradnického pomocníka, který se stane správcem knížecí zahrady i šťastným manželem. Knížka o 216 str. vyšla ve známé sbírce „Ludmila“. V jiné oblíbené sbírce „Zábavy večerní“ vyšla delší dějepisná povídka „Královna světice“, již napsal biskup Vladislav Bandurský a přeložil V. Kronus. Hrdinkou je tu slavná a celým národem milovaná polská královna Hedvika, jež se tolik zasloužila o pokřesťanění pohanské Litvy a vytrpěla za to mnoho příkoří od německých křižáků, až došla slavného vítězství. Poutavá a povznášející povídka má 368 str. a stojí 15 Kč. V téže sbírce byly vydány ještě dvě pěkné a cenné povídky: „Mladá Sibiřanka“ od staršího francouzského spisovatele X. de Maistra vypravuje skutečný příběh mladého děvčete, které se vydalo ze Sibíře na dalekou cestu, aby vyprosilo u cara milost svému otci; druhá „Hortensie“ líčí život mladičké dcery římského patricia, jež se stane i s matkou křesťankou a za pronásledování vytrpí mučednickou smrt. Knížka o 40 str. stojí 5 Kč. — Jen zcela vospělým a vážným čtenářům jest určen román známé italské spisovatelky Anne Vivanti „Vaevictis!“ („Běda přemoženým!“), který líčí jímavým a uměleckým způsobem hrůzy a násilnosti páchané německými vojiny za vpádu Němců do Belgie na počátku světové války. Má 296 stran.

Obrázky k Desateru. Pod tímto názvem vyšel nákladem Občanské tiskárny v Brně nový, již X. svazek spisů Frant. K. Křena. Jsou to povídky, které na zajímavých příbězích ze života znázorňují jednotlivá boží přikázání. Dospělí čtenáři naleznou tu v zábavné formě mnoho poučného pro vlastní život. Kniha má 371 stran a stojí jen 13 Kč.

Z našeho mladého světa.

Na podzim.

Vítr fouká studeněji,
po polích a stráních vane —
u ohně se děti hřejí,
ve tvářích jim radost plane.

Ohýnek plá, hřeje mile,
k nebi se dým z něho vine —
dítěm všem je tato chvíle
milejší nad všechny jiné.

Po lukách se mlhy vlekou,
slunečko již jen mdle září —
děti brambory si pekou,
pěkně se jim při tom daří.

S večerem pak stáda shání,
ještě sobě zazpívají —
na polích a pode strání
jejich ohně doplávají...

A. V. Miláček, Rad. Svratka.

Doporučujeme

rozkošné povídky VÁCLAVA KOSMÁKA pro mládež: „Co tattněk činí, dobře činí.“ — „Mučenky.“ — „Zavinila krádež“ a j. — Ilustrováno. —

Cena Kč 3.—.

Nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská 19-21.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně č. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anděl Strážný.

*Přidplatné za Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Z našeho mladého světa.

Dopis z Valašska.

Spolužáci! Jako odběratele téhož časopisu považujeme Vás za své přátele. A jako neznámí se Vám předně představujeme: Jsme žáky měšťanské školy smíšené v Liptále na Moravě. Škola je ve zdejším sirotčinci, který je domovem 85 sirotek. K sirotčinci patří také filiální dům, kde bydlí chovanci, které vydržují rodiče. I tito navštěvují naši školu. Při sirotčinci i filiálce jsou květinové a zelinářské zahrady, ve kterých občas pracujeme v hodinách ruční práce a výchovné práce. Teď se právě zabýváme sbíráním semen.

Letos jsme měli 11 druhů jirín, hojnost zahradních kopretin až 170 cm vysokých, řeřichový plot, astry podél cestiček, zvonky (kampanule), vraní očka, hledíky, mečíky, margaritky, macešky a jiné.

Těchto květin bylo používáno ke zdobení oltářů ve farním kostele a v ústavní kapli. Většina květin však dožila a vydala hojnost semen. Sbíráme je, čistíme, sušíme a ukládáme do sáčků, majíce v úmyslu podarovati jimi své známé a také Vás, mil spolužáci, pokud pěstujete nebo míníte pěstovati květiny buď v zahrádce nebo na hrobech.

My sejeme květiny i na cizí opuštěné hroby; každá dívka pečuje o jeden. Jako máme radost, když cestou do kostela vidíme své květiny na nás vděčně se usmívat. Je to dostatečná odměna za nepatrnou námahu, vždyť stačilo vložit z jara semínko do země. Která udělala na hrobě více, má ještě větší radost.

Máte-li chut k této radostné práci, napište nám na pohlednici Vašeho kraje (děláme si sbírku), která z následujících semen Vám máme poslati: řeřichy, kopretiny, hledíku, vraních očí, kampanulí, margaritek a iberisu.

Máte-li jiné pěkné květiny, přijmeme vděčně špetku semen výměnou. Zásilku žádaných semen Vám přinese sv. Mikuláš.

Jakmile budeme mít semena v pořádku, začneme připravovat vánoční nadílku pro chovance zdejšího sirotčince. Letos chceme sehnat chlapcům kružidla, dívkám kapesníky a těm maličkým zhotovíme hračky. Také jim sháníme obnošený oděv.

Kdo by z milých čtenářů chtěl se s námi spojit k této dobročinnosti, necht pošle svůj příspěvek na adresu: Žáci III. třídy měšťanské školy v Liptále na Mor. Napište nám též něco o sobě. Budeme se těšit.

Pozdravují Vás oddaní spolužáci. Září 1926.

K naší soutěži. Vysvětlení k obrázkům neposílejte již nyní, nýbrž až společně na konci ročníku.

Proste Ježíška,

aby Vám nadělil o Stědrém dnu rozkošnou povídku z dětského života „ŠKOLÁK KÁJA MAŘÍK“, jejíž začátek počali jste číst v loňském „And. Stráž.“ a již chystá k vydání nakladatelství Občanské tiskárny v Brně. Kniha bude pěkně vypravena a hojně ilustr.

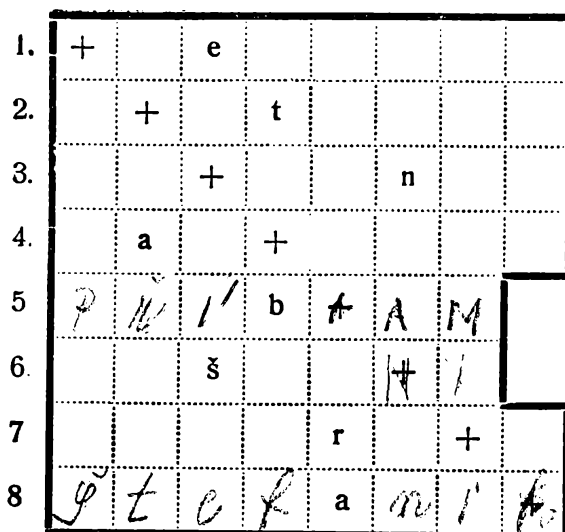
Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Die výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis AnĎel Strážný.

49. Doplnovačka s tajenkou.

Rich. Menšík, Král. Vinohrady.

1. Město na Slovensku.
2. Slovinská jeskyně.
3. Druh prádla.
4. Řeka v Čechách.
5. Dolý v Čechách.
6. Lázeňské město na Slovensku.
7. Hora v Čechách.
8. Slovenský učenec a vojevůdce.

Písmena křížky označená, čtena s vrchu dolů dají jméno slavného polského učence.

50. Rebusy.

Ant. Votava, Krhov.

1.

2.

bs ze sopky
se valí

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 10. února 1927 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu:

Redakce „Anděla Strážného“ v Brně, Starobrněnská ul. 19-21.

O B S A H

Jan Valoušek: O sv. Mikuláši. — Jan Milota: Léto v lá. — Marion F. Lansing: Červená slepička a pšeničné zrnko. — Obrázek sv. František zpívá před smrtí Píseň slunce. — J. M. Sázavský: Pozor na kozu. — Jiří Sahula: Ušlechtilost vítězí. — J. M. Orebský: Ballada o Janošíkovi. — F. Háj: Rozplakaná Málčinka. — Metropolitní chrám sv. Václava v Olomouci. — Josef Vévoda: Proč má křivonoska křivý zobák? — L. Grossmannová Brodská: Špendlíky. — Při setkání. — B. Ponětovský: Podzim. — 4. Obrázek k soutěži. — Duchovní pout slovanských dětí k hrobům svatých — Vázy z hlíny. — Zábavný koutek.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošty a telegrafů v Brně čis. 80.064/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis AnĎel strážný.

*Předplatně na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1-30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Listárna hádanek:

J. F. Rozstanský: Udej celou přesnou adresu. Pozdrav! — **Fr. Prudilová, Vel. Bílovice.** Neposílej po druhé doporučeně dopis. Stojí to velké peníze. Obyčejný dopis i s adresou „?“ Nosislav mi přišel! — **Lyd. a Ferd. Píro N. B.:** Myslil jsem, že jste na nás zapomněli. Děkuji! Vy jediná luštíte na 100%. — **J. Mezihorák, Vracov:** Jsi členem Klubu čes. hád.? Odepiš hned! — **A. Macholová:** Srdečně vítám! — „Chevalier-ovi“: Nepodepiš-li se jménem, jde dopis, ač mi velice milý — do koše. Hádanky pěkné, používám. Pozdrav! — **Markvarec:** Hádanky se píší na zvláštní lístky a řešení se napíše na druhou stranu. Oněch 5 Kč vyúčtoval jsem za trestné porto, které jsem k vůli Vám platil. Obnáší dokonce i více! Dával jste jako ze žertu na dopisy 50hal. známky, ač jsem na to několikrát upozorňoval. Hádanky zašlete. — **Všem:** Kdo chceš jakou odpověď v listárně, podotkni to při dopisu. — **Přizasílání rozluštění napíš každý, zdá souhlasíš stím, aby se luštění zasílalo vždy jednotlivě, tedy z každého čísla. Nezapomeňte!!** — Mnoho Božího požehnání a šťastné a veselé Vánoce přeje všem ze srdce **Předatel.**

Archlebov. Fr. Žďánský* (29). **Baldov Hor.** Marta Zalabová (20). **Blansko.** Al. Šmehlík (5). **Bohumín Nový.** Lyd. a Ferd. Píro* (39). **Bohuňovice.** Vl. Čtvrtlík (29), Vl. Vlášil (22). **Bradelné:** Fr. Júra (13). **Brno:** M. Gartnerova (17), Jar. Kolouch (23), Václ. Toman (26), Vil. Šíbl* (32), R. Muzikář (12), Fr. Rybář (31), G. Kosík (22), M. Suchánková (10). **Crhov:** B. Jančová (19). **Čechy pod Kos.** Ad. Šťastný (27). **Čepí Hory:** J. Kotlán* (31), J. Opatřil (26). **Černčín:** Boh. Cigánková (27). **Český Herálec:** Bož. Musilová (17). **Doubravník:** Jos. Pezlar* (31). **Drnovice:** Fr. Teuchner (27). **Frantův Zhořec:** L. Chaloupka (27). **Frenštát p.-R.:** Vl. Šmířák (24). **Heršpice Hor.:** Vil. Doležal* (30). **Hodějice:** Bl. Kučerová (17). **Hodonín:** Fr. Jordán (35). **Hrabství:** E. Richter (32), Fr. Jestřibek (27). **Hranice:** R. Heider (23), M. Hapalová* (26). **Hulín:** Ant. Kliment (9). **Chlébské:** R. Šikula (28), M. Krytinář* (29). **Ivančice:** St. Zdražil (22). **Ivanovice n.-H.:** Fr. Kára (16). **Jednov:** St. Vašek (21). **Juliánov:** Fr. Jančák* (28). **Kelčany:** N. Zemek (25). **Kotkovice:** J. Jirgl (20). **Kláster u Mil.:** J. Janča (28). **Klobuky v Č.:** H. Kollmanová (1). **Kobylnice:** M. Poláčková (28). **Kochanov:** B. Pešek (29). **Koryčany:** A. Smetanová (19), M. Toužimská (19). **Kovářová:** A. Nedoma (29), J. Kincová (23). **Král. Pole:** Ž. Domanská (26), S. Dostálová (30), M. Jirmanová* (33). **Krásná Hora:** B. Vácha (21). **Kroměříž:** J. Sedláček (14), Fr. Kučera* (33). **Kyselovice:** M. Indráková (27). **Lanštorf:** Fr. Čapka (35). **Letovice:** B. Josífková (19), M. Dvorská (20), A. Strnišková* (24). **Lhotka u Lysic:** A. Pokorný (25), Fr. Šarář. (26). **Lichnov:** V. Pustějovský (31). **Lipina:** R. Pospíchal (23). **Lískovec St. Vl. Klimeš** (24). **Lišeň:** J. Jedlička* (26), M. Butorová (30). **Loděnice:** R. Soběhart (21). **Lukov:** H. Seilernova (22). **Malenovice:** J. Pálka* (11). **Maloměřice:** V. Mikulášek (34). **Marefy:** T. Stuchlík (30). **Markvarec:** J. Ille (22). **Mladkov:** M. Alexová (25). **Mor. Ostrava:** E. Raabová (25), G. Srokova (14), Št. Silberová* (27), R. Opálka (20). **Mor. Žižkov:** Ol. Lebloch (20). **Mouřínov:** L. Burianová (26). **Nedvědice:** M. Uher (20), B. Vrbka* (31). **Nové Město n.-M.:** J. Kocián (24). **Opatovice v Č.:** V. Kaska (14). **Orlice:** P. Majvald (27). **Pelhřimov:** Vl. Řiháček (24), V. Šmíd* (26). **Petrov:** M. Stránský (35), A. Zúbková* (37). **Pedbrežice:** Fr. Konupka (24). **Polichnov:** Fr. Žižka (9). **Podolí u B.:** A. Drlik (29). **Podolí u P.:** J. Mikeš (28). **Prokopov:** Fr. Nezveda* (33). **Předklášteří:** J. Šmarda (28). **Příštpo:** A. Kružík (28). **Přivoz:** A. Havránek (18). **Radeš. Svatka:** Fr. Chroust (27). **Radotín:** M. Hušová-Sedláčková (9), J. Šmídl (23), J. Wittner* (35). **Řícmanice:** Fr. Rybář (22). **Sivice:** A. Valihrachová (13). **Strážnice:** J. Tellmann (30), J. Krša* (34), A. Ospalík (16), M. Čajková (15). **Strážovice:** Fr. Osička (18). **Suchdol:** J. Vilím (24), K. Polák (26). **Šternov:** J. Eliášová (8). **Tišnov:** Dr. Fr. Borkovec (26)*, A. Nejezová (19), A. Humpolíček* (32). **Trusovice:** V. Šiška (29), O. Spáčilová (11). **Třebčín:** A. Unzeitigová (28). **Tvrdonice:** Jos. Darmovzal (28). **Tuřany:** L. Střechová* (37), J. Bárta (23). **Újezd u S. L. Šteigrie** (29), J. Viktorin (20). **Vel. Bílovice:** Fr. Prudíková (7). **Vel. Bytěš:** A. Valoch (20), Fr. Večera (22). **Vracov:** J. Mezihorák* (28), Sečka (28). **Vranovice:** A. Václavík (25). **Vsetín:** Vl. Seidlova (18). **Želetava:** J. Houzar (20). **Žďánice:** J. Štěpánek (17), F. Kellner (26), K. Schönsgibl (30), H. Vincentova (28), A. Jungová* (29). **Žerůtky:** Fr. Hanzl (24). **Židenice:** A. Žatecký (15), J. T. Rozstanský* (33), J. Jindra (5). **Židlochovice:** Ola Karbrová* (35), M. Koláčková (2), B. Orsáček (32). **Zhoř:** V. Paul* (27), P. Rosa (20), B. Jelínek (20). **Brno:** Chevalier* (39), Fr. Tumová (8), V. Maňoušek (25). **Jančí:** H. Sommerová (29). **Praha-Smíchov:** J. Fischer (19). **Přerov:** A. Machalova (28). **Strážnice:** A. Stancová (13). **Žďánice:** Kv. Nováčková (28). --

Rozluštění hádanek z č. 1.—3.

1. Anděl Strážný, 2. Žížka, šiška. 3. Anděl Strážný, 4. Š kopce, skopce. 5. Amundsen. 6. O—p—a—v—a. 7. s—t. 8. Vrána vráně oči nevyklube. 9. Kra—kov. 10. Řím, rýmu. 11. Karolina Světlá. 12. Sok-ra-tes. 13. Madam. 14. Kostel — postel. 15. Kometá. 16. Bar-bor-ka. 17. K-ob-lih. 18. Zimu -- mízu. 19. Volha, osel, les, hl. a. 20. Jednatel. 21. Švéd, švec. 22. Boty, noty. 23. Ječmen, Ječmínek. 24. Kvíčala, skřivánek, pěnkava, konipásek, kačena, krocan, kráva, králík, slepice, pstruh. 25. Jaký pán, takový křám (s malou chybou). 26. S poctivostí nejdál dojdeš. 27. Strach, hrach, mrak, prak. 28. Česká republika. 29. Kovář, kozák, řemen, kámen. 30. Poznaň město, podkovář. 31. K. J. Erben, B. Němcová, K. V. Rais, F. Palacký, J. V. Sládek. 32. Může býti několik způsobů. 33. Morava, Lipsko, Kolín. 34. Petrklíč. 35. Znojmo. 36. Aš, Hostýn, Břevnov, Rajhrad. 37. Ninive, Nazaret. 38. Je štěrka a — Ještěrka. 39. Sláva, sláma, láva, hlava.

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi č. 188.

51. Doplnovačka s tajem.

Fr. Teuchnerovi — Fr. Jordán.

a	a	při kouření voní,
a	y	ve válce vždy duni,
u	k	k umyvadlu patří,
l	a	poslanec je bratří,
r	d	naši horu tají,
. m . .	e	jméno děvy tají,
. r .	a	architekti znají.

52. Skrývačka.

K čís. 33. věnuje — Fr. Jordán.

Parné léto již tu není
krátí se nám den víc a víc.
Stodolička u stavení,
prostínek svou schovává líc.
Přilítne snad zas to jaro,
blaze nám pak bude v háji,
jen že teď se tulí Káro,
v boudě ocas svůj si hájí.

53. Rebus popisný.

Všem přeje Chevalier

——> námořník potřebuje.
——> ženské jméno takto sluje.
——> část dne zase.
——> k notám počítá se.

54. Roháček.

Markýzu D'Abelu — Fr. Jordán.

Štěstí nechť všem vždy přináší,
Nosí jej též bratři Laši,
Spisovatel Bulharska je,
Rostlina tvou nemoc ssaje,
Život bez ní nelze býti,
Sta v lesy znáš připravití,
Má to jistě každé kvítí.

55. Záměnka.

Fr. Čapkovi — Fr. Jordán.

S „a“ zřiš u kolednička,
když obdrží dárek,
u s „e“, že dlouho v kostele
stal maličký Marek.

56. Rebus popisný.

Dp. Fr. Řehákovi — Fr. Jordán.

→ osobní zajméno,
← zbraň, nosí ji chlapec,
→ město Čech ztajeno,
→ zná dobře sportovec,
→ Rus to vyslovuje,
→ karbaníci znají,
→ cenný papír tu je,
→ celek radost tají.

57. Záhadný nápis.

Pokušíte-li — Chevalier.

Co, navykli v. chane??
sedí — sedí!**58. Protivka!**

Všem přeje — pořadatel.

Smutné Velikonoce.

59. Lištovka.

Všem přeje Chevalier.

K	P	N	Ě
A	Ý	R	D
O	E	D	K
Ž	J	Í	E
A	Š	I	K

60. Záhadná čísla.

Chevaller(ovi?) — pořadatel.

2 : 2
1 2
8 2
6 2
1,000.000 3
10 2
12 : 2
11 6
13 4
100 3
20 4
9 : 2

61. Záhadný nápis.

V. Charvatová, Hradec Král.

ZUMAR — TYN — NAP
IL — EMKON
IJ — ES — DI

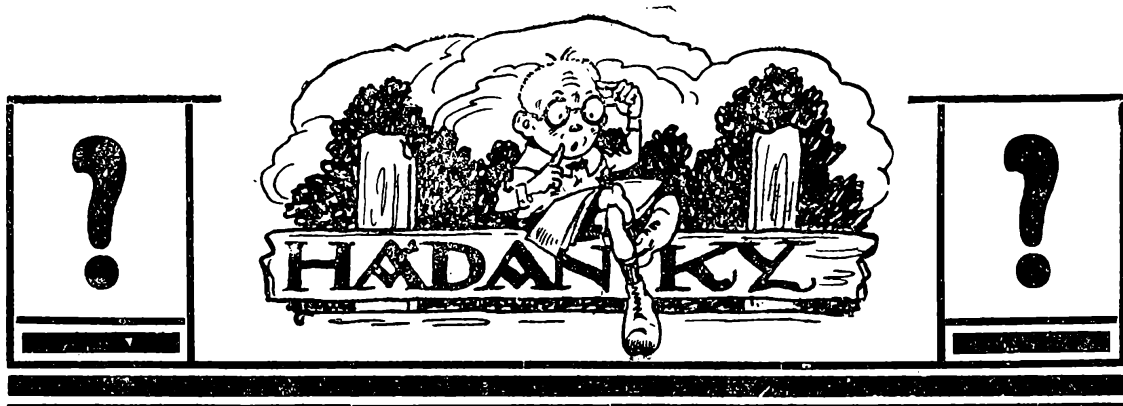

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 15. února 1927 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

J. M. Dědinský: Vánoční stromek. — L. Grossmannová-Brodská: Světlé památce Elišky Krásnohorské. — Eliška Krásnohorská: Mládeži české. — J. M. Sázavský: Pod ochranou kříže. — L. Grossmannová-Brodská: Pohádka o Hvězdince. — Obrázek (z knihy) „Já jsem, prosím, Kája Mařík“. — E. Elpl: Vánoce. — A. Rumler: Čtyři slepičky. — J. Milota: Babiččin svátek. — Josef Vévoda: Proč vrabec nechodí, ale skáče? — F. Háj: Rozplakaná Málčinka. — Obrázek: Dva nepřátelé na lovu. — 5. Obrázek k soutěži. — Koutek pro ruční práce.

40. Roháček.

Hádankářům farnosti březovské.

a	a	á	á	r	drahokam
r	p	p	o		turecký sultán
ø	ø	s			pták
t	v				míra
m					souhláska

41. Záměnka.

Hynek J. Osvald. Král. Vinohrady.

S „r“ muž ze starého zákona,
s „b“ v hudbě dobrou službu
koná,
s „d“ místo své má v roční době.

42. Výpustky.

Multuš z Myslibořic.

a)

S „r“, jí se voda plouží,
bez „r“ ku ozdobě slouží.

b)

S „p“ na sobě nosíme každý,
bez „p“ rolník potřebuje vždy.

43. Rebus.

Hádankářům farnosti březovské.

$\frac{Z}{ro}$ n sluhu má ě

44. Číselka.

Lud. Dohnal, Topolná.

Mojí bratři 12345 a 62745 chy-
tali 3218.

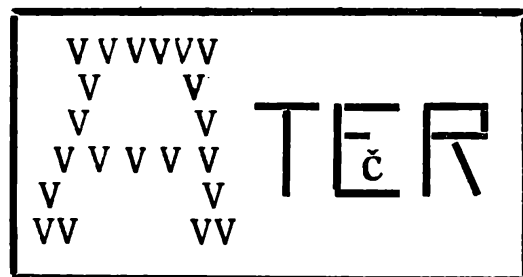
45. Skrývačka.

Ant. Votava, Krhov.

Večer makový odvar.
Pytlák Sláma nesl srnce.
Hostinský uschoval velké láhve
do skříně. (Zpětná.)

46. Rebus.

Ant. Votava, Krhov.

47. Záměnka.

Lud. Dohnal, Topolná.

—š— má rád mnohý hádankář.
—p— u děvčat je v oblibě.

48. Královská procházka.

Fr. Vlček, Opava.

tě						krá	
ješ	lás	Ni	vyš	lov	ji		
ky	kdo	r	nej	ší	nou		
ne	nou,	stih	sám	á	nil	l	u
rov	vy	Bůh	nul	a	l	či	o
ča	hu	na	po	svě	K		
a	du	va	trůn	nul	ta		
vlá						zdvih	

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1 30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Z našeho mladého světa.

Příhoda.

Spadla mladá veveřice
s vršku jedle do mechu,
pcranila nožku mladou
zajíčkoví v pelechu.

„Nevídáno, neslycháno —
vždyť to není k poslechu,
veveřice bez obrany
s jedle letí do mechu.“

Táta, máma hned sem spěli,
foukali mu na nožku,
lednou vodu ze studánky
přikládali na kožku.

„Nedivte se, staří páni,
synáčkově úrazu.
komediant mladý sletí
také někdy s provazu!“

„Nedávno jsem vyšla z hnízda,
v skákání jsem nováček —
než mu vousy povyroستou,
zdráv bude váš synáček!“

Josef Soldán, žák IV. třídy II. od. obecné školy v Brodku u Nezamyslic.

Vhodný dárek k sv. Mikuláši nebo k Ježíšku!

Právě vyšlo!

Školák Kája Mařík,

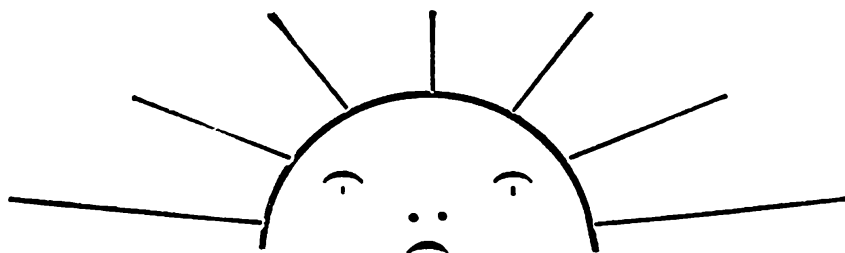
snůška rozkošných příhod a nevinných
čtveráctví malého, vtipného školáčka.

Napsal F. Háj. — Illustroval A. Kováčik.

Cena brož. 12 K, v poloplátěné vazbě se
zlatým tiskem 18.50 K, v celoplátěné
vazbě 21 K.

Objednávky přijímá a vyřizuje

Nakladatelství Občanské tiskárny v Brně,
Starobrněnská 19-21.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

29. Čtvercová hádanka.

Herm. Sommerová, Jančl.

1	á	á	á	e	e	3
	e				k	
	k				m	
	m				n	
2	o	o	ř	v	z	4

- 1—2 řemeslník.
1—3 ruský vojak.
2—4 výrobek z kůže.
3—4 nerost.

30. Rebusy.

Fr. Viček, Opava.

a) $\frac{\text{Z}}{\text{Opava}}$ ň
b) $\frac{\text{K}}{\text{o}}$ Á
ř

31. Skládačka.

Hynek J. Osvald, stud. Král. Vinohady.

a, a, a, á, á, b, B, c, c,
d, e, e, ě, E, F, i, J, J,
k, k, K, K, l, l, m, n, N,
o, P, r, R, s, S, v, V, V, y.

Z těchto hlásek utvořte jména
5 českých spisovatelů.

32. Hádanka početní.

Kinc Josef, Kov. řov

	I.	II.	III.			
	1	2	3			
IV.	4	5	6	7	8	IV.
V.	9	10	11	12	13	V.
VI.	14	15	16	17	18	VI.
	19	20	21			
	I	II	III.			

Čísla v obrazci sestavte tak, aby
v řadách I., II., III., IV., V. a VI.
dala vždy součet 55.

33. Skrývačky.

Fr. Sic, stud. v Jevíčku.

1.

Mor a válka nepřispívají státu.

2.

Váša u lip skotačí.

3.

Mařko, lin je malý.

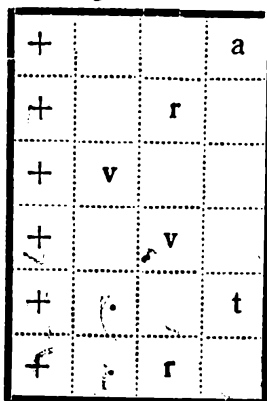
34. Dělenka.

Zahradník Vlad., Břilovice.

„První“ světec, jehož každý zná,
„druhý“ pro zloděje cenu má;
„celek“ jistě oko tvoje baví,
když se z jara ledy plaví.

35. Doplnovačka s tajenkou.

Josef Horák z Běhařovic.

roční doba

řím. císař.

obilí

strom

město v Čechách

řeka

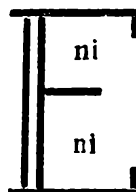
Písmena křížkem označená, čtená
svrchu dolů, dají známé město
na Moravě.

37. Rebusy (místopisné).

Heider R. Hranice.

1.

2.

38. Číselka.

Hynek J. Osvald, stud., Král. Vinohrady.

Na silnici 12 34256 7 písek,
na něm často vyhřívá se 12342567.

36. Skrývačky (dvojitě).

Multuš, Myslibořice.

1.

Máš rád hosty? Ne?

2.

Jdu dobře v nový kraj hradu?

39. Záměnka.

Mašek Adolf, Lomnice.

S „v“ se vítězi provolává,
s „m“ se pod dobytek dává,
bez „s“ velké škody dělá,
s „h“ zas každý tvor má.

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 10 listopadu 1926
a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů
budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte
jen na adresu pořadatele hádanek:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

Ed. Elpl: Na dušičky. — Jiří Sahula: Mrzutá koupel. — Jan Milota: Přelud.
— J. M. Orebský: Pohádka o Jarmilce. — Javorina. — J. Jelenský: Malá
zahradnice. — Ed. Elpl: O užovce. — Karlíkův „chytrý“ napad. — J. M.
Dědinský: Ještě včera. — F. Háj: Prohlaný Slávek. — 3. Obrázek k soutěži.
— Josef Vévoda: Proč má hrdlička na krku černý pásek? — Okénka do
světa i do života. — Jak strýček Přinosil místo trávy uzeniny kosil —
Skrývačka.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

17. Vsuvka.

Fr. Řehák — Mahovskýmu.
Do lepidla vpadla řeka,
mladý svět se smál,
že si na tě směsi hutné
kde kdo pochutnal.

18. Číselka.

Josef Kopeček z Lipníka.

1234 dobu roční známe,
v březnu 3214 v stromě máme.

19. Roháček.

Jan Krša, Petrov.

a	a	e	e	h	Řeka
h	l	l	l		jedno- kopytník
l	o	o			?
s	s				označení
v					nota

20. Vsuvka.

Fr. Vičkovi — Stránský M

Do rostliny nemoc vniká,
tvoříc jméno činovníka.

21. Záměnka.

Člen národa patu změni,
řemeslníka máš k zření.

22. Záměnka.

Sobotka Jaroslav, Dobetice.

Vodou může jít, kdo má dobré -b-
Na housle zahrát může, kdo zná
-n-

23. Zdrobnělka.

Fr. Kolaříkovi — Jan Krša, Petrov.

„Velký“ známý druh obilí, to stačí,
„malý“ osobu z pověstí morav-
ských značí.

24. Přesmyčky (přírododop.) jhb.

A. Č. Kalvín.
Křik v sena
Vak — pěna
Páni E. K. Kos
Ne čáka
Noc — rak
A vrká
Kilo — ar (o = k)
Cíp — sele
P. T. Rus H

25. Přesmyčka (jhb.)

Janek Kamaryt pyká

27. Záměnky.

„Nos. po' ušitelí“ — „Dobrodruh“.

S „s“ strašpytel mívá,

s „h“ na poli bývá.

S „m“ na obloze ukáže se,

s „p“ natáhneš jej, až se třese.

26. Královská procházka.

Všem věnuje — Stránský M.

S	í	o	s	t	v
n	p	t	c	o	i
e	š	d	d	l	o
S	j	e	á	j	d

28. Doplnovačka s tajenkou

(jhb.)

á	pták
r	bůzek
o	zvíře
o	budova
n	záporka
a	je v řekách
v	bibl. jméno

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 10 listopadu 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

Vhodným dárkem

trvalé ceny naší mládeži jest sbírka dětských povídek Marie Alfonsy: „NA BESEDE“.

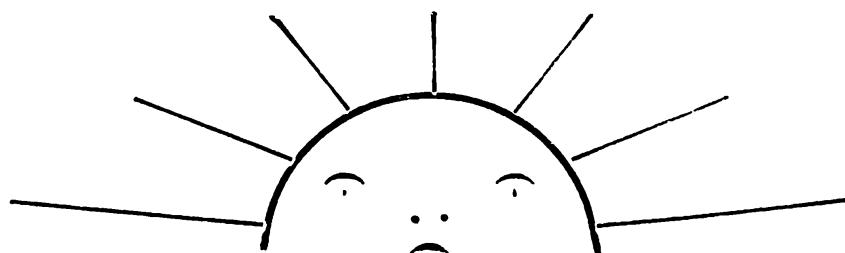
Hojně ilustrováno. Stran 214. Cena 10 Kč.

Objednávky přijímá a vyřizuje

Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská 19-21.

O B S A H

J. M. Orebský: Už se blíží... — Josef Vévoda: Sobotní slunko. — Ignát Zháněl: Bohatství. — Kůň a almužna. — Jiří Sahula: Světlo a čadivá louč. — J. M. Orebský: Na přístavní hrázi. — Jan Milota: O králi spáči. — J. M. Sázavský: Snídaničko. — Jan Valoušek: O Kašpárkově a jeho společnicích. — J. M. Dědinský: U zrcadla. — Hliněné květy. — F. H. Prohlhaný Slávek. — 2. Obrázek k soutěži. — Okénka do světa. — J. M. Sázavský: Houpačka- Foukačka. — Barevná příloha.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

1. Doplnovačka s tajem.

J. M. Podolí.

×			l
A	×		
		×	a
k			×
		×	o
o	×		
×			a
o	×		
		×	ch
s			×
		×	o
l	×		

bibl. osoba,
křest. jméno
ženské.

kapalina.

nádoba.

část vozu.

?

váha.

pták.

luštěnina.

houba.

pícnina.

?

3. Přesmyčka

Jenička Drlíková z Olomouce.

Něžný strádal.

4. Číselka.

Všem hádankářům „Anděla Strážného“
Fr Zajíček, Ludeřov.

Řezník jde 1 23456 a
vede za sebou 123456.

5. Přesmyčka.

„Dobrodruhovi“ — pořadatel.

N. nese dámu

6. Obložka.

Fr. Vlčkoví — Stránský M.

		+			nota
	+	+	+		pták
+	+	+	+	+	město

7. Hádanka.

Perníčka Václ., Os'rov u Macochy č. 12.

Čím počíná svět,
čím smrt
a čím obě končí?

2. Záměnka.

„Černý rytíř“.

S dvěma „ž“ — hrdina český,
s dvěma „š“ — plod ne těžký.

8. Rebus.

E. Beranovi — A. Kružík, Příštpo.

9. Dělenka.

Fr. Teuchner.

Prvá po řece vždy z jara pluje,
druhou kovář k práci potřebuje,
celek — cizí město takto sluje.

10. Háčkovka. (Fonet.)

Fr. Jordánovi k č. 21. — Fr. Vlček,
Opava.

Když městu čepičku sundáte,
častokrát i Vy ji máte.

11. Přesmyčka.

Markýz d'Abel.

Sklárna v Olatě.

J.

12. Rebus popisný.

Janovskému —ečk—.

← pták — zpěvák tu letí,
← míra známa je Ti,
← bůh z egyptské báje.
Celek — mudrc starý
z řeckého byl kraje.

13. Souzvučka.

K č. 20. Jordánovi — Fr. Řehák.

Čti to správně
aneb zpětně,
ohrne na tě
nos pěkně.

14. Záměnka.

P. Jordánovi - Nosislavský Pokušitel.

S „k“ útěchu v něm hledáváme,
s „p“ v domácnosti každé máme.

15. Sloučenka.

Dp. Fr. Řehákovi — Fr. Jordán.

Hlas slepice s náměstkami
po spolu když stojí,
celek metlou lidem bývá —
každý se jí bojí.

16. Vsuvka.

V. Charvátové Fr. Jordán.

V dopravní prostředek
zasad si stromeček,
rostlinu z lučiny,
nese Ti stařeček.

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 10. listopadu 1926
a budou vylosování, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů,
budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte
jen na adresu pořadatele hádanek:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

K. V. Raš; Bělohradské zvony. Karel Václav Raš. — B. Janov: Z ma-
lého vojína velký světec. — Frant. S řížovský: Ó svatý Lojzíčku! — ošef
Vévoda: Babí léto. — J. M. Dědinský: Veverička. — F. Háj: Kajův popelec.
— E. M.: Mohyla míru. — Jan Valoušek: O Kašpárkovi a jeho společnících.
— J. M. Sázavský: Skluzavka. — Jan Milota: O králi spači. — 1 Obrázek
k soutěži. — Ed. Elpl. Mra enec a včelka. — Z našeho mladého světa. —
Okénka do světa i do života. — Zábavný koutek.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anděl Strážný.

*Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Nové dobré knihy.

Frank Wenig: „**Francek**“. Vydalo knihkupectví a nakladatelství Národní knihtiskárny v Mor. Krumlově. Str. 142 za 9 Kč. Tato velmi pěkná kniha vypravuje osudy nadaného hochy ze Šumavy, jenž z touhy po studiích dopustí se unáhleného činu: opustí rodiče a vydá se na cestu do Prahy. Je za to dost potrestán různými útrapami, uzná svou vinu a dojde pak svého cíle. Zajímavé vypravování a při tom i poučný příběh můžeme dobře doporučit svým čtenářům i dospělejší mládeži.

„**Slunce, voda, pohyb, vzduch, v zdravém těle zdravý duch!**“ Obrázky a úprava M. Fischerové-Kvěchové. Vydala Masarykova liga proti tuberkulose v Praze. Znamá umělkyně znázornila tu řadou jasných barevných obrazů hlavní pravidla denní péče o zdravé tělo. K obrázkům jsou připojeny případné veršiky.

L. Kulhánek: „**Květiny u Ježíška**“. Vánoční hra. Vydalo nakladatelství V. Kotrby v Praze. Str. 22. V této nové dětské hře oslavují různé květiny narození Páně. Do snadných veršů jest vpleten i jednohlasý sborový zpěv. Hodí se zvláště ke slavnostem vánoční nadílky. — Totéž nakladatelství vydalo pro dospělé členáře překlad obsáhlého dvojdílného románu slavného anglického spisovatele Ch. Dickense „Nikolas Nickleby“. Dvě knihy o 1476 str. stojí jen 30 Kč.

Z našeho mladého světa.

Zima.

Přišla zima, milé děti,
přišla asi zdaleka...
Nemohu však povědět,
zda mamičky neleká.

Chumelice — jen to stříká —
a již zase přestala...
Na kopečku tlupa lítá
„pánů kluků“ veselá.

Brusle, sáňky — dohromady,
všecko je v zimě venku.
Vrabečkové někdy hladý
přilétají k okénku.

Vojtěch Bureš, žák I. měšť.
šk. v Brodku u Nezam.

Dva poklady.

Když se ti věc nějaká někdy ztratí,
neb ztratíš něco, co ti bylo milé
tu nezoufej! Jen hledej, nemař chvíle!
Jen ten muž' nalézt, který něco ztratí.

I štěstí přehne: Věčné není žádné!
I neštěstí a bol ti sám vždy mine.
Tak štěstí vzkvete zas, jak poupě jiné
jež vzroste na keři, když růže zvadne.

Však onen jen, jenž rodiče své ztratí
a který v Boha svého ztratí víru —
ten marně hledá v světě širém míru,
neb tomu se už štěstí nenavrátil!...

J. Z. Uhde, stud. gymn. v Brně.

Otázka.

Ó pravda, skřivane, ty malý ptáčku,
jenž ve azuru zpíváš svoje písně,
jež jako bystrina ti ze zobáčku
se řinou! Pravda, že jsi prost tam tísně?

To zlaté slunce, hvězdy stříbrovité.
ta oblaka tam labutě to bílé
Ó věřím, skřivani, že rádi dlíte
tam v blankytu, že tam jsou krásné
chvilé!

Jak mohl bys jen ve vzdušné té říši
tak jásavě si zpívat svoje písně?
Či stačí k radosti, že v této výši
jsi vzdálen světa, pozemské vši tísně?

Já ptám se však: Proč nahoře jen štěstí
a dole zde se bolest pouze klidí?
Vždyť lidem musí také radost kvéstí.
Či žal jen, bolest údelem je lidí?...

J. Z. Uhde.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Die výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anděl Strážný.

*Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Nové dobré knihy.

Občanská tiskárna v Brně vydala v poslední době dva nové svazky spisů oblíbeného hanáckého spisovatele Frant. K. Křena: „Obrázky ze života“ a „Rozmysli si, Mařenko, rozmysli...“ První má 340 str. a stojí jen 12.50 Kč, druhý 13.50 Kč. Obě knihy zalíbí se zvláště dospělým čtenářům.

Školní podnik semenářský. V třetím čísle tohoto časopisu nabídli jsme semena ze škol. zahrady. Do Vánoc nám došlo 21 žádostí. Všechny lístky i dopisy se žádostmi zapisovali jsme do třídní kroničky, kterou píšeme již šestý rok a uschovávali do alba, ve kterém máme již 104 pohlednic z různých škol celé republiky a z Ameriky. Ve výchovných pracích jsme vypravili balíčky semen a 4. prosince odeslali jako mikulášský dárek svým milým přátelům. Všem žadatelům jsme zaslali balíček semen, kromě jednoho, jehož lístek s adresou se nám ztratil. Prosíme ho za prominutí, jakmile nám adresu sdělí, ihned mu semena pošleme. Mnozí z obdarovaných poděkovali a zároveň nám blahopřáli k Novému roku. Ludvík Jüthner poslal nám svá semena. Někteří přispěli peněžitým darem na vánoční nadílku: 3 nejmenované dívky měšť. šk. v Koryčanech, Marie Novotná a Frant. Starý. Zadovští žáci nám slíbili překvapení, těšíme se na ně. Od Jos. Bambase ohlášený dárek nedošel. Nejzajímavější žádost o semena nám poslal otec odběratelky tohoto časopisu p. Jindřich Mašín. Dopis jeho zaujímá plochu 20½ čtv. dm. Nabídl v něm mnoho věcí a také nám je poslal: 10 kaktusů a cibulkatých květin, 22 cizokrajných pohlednic, sbírku brouků a motýlů, dětské počítadlo, obrázkový časopis z Nového Yorku a pěkné kusy láť a prádla. Nabídl nám zapůjčení promítacího přístroje i s přednáškami a slíbil nám i rysovacího. Vybídl nás k výměně poštovních známek, za něž nám předplatí časopis „Mezinárodní pošta“ pro výměnu pohlednic z celého světa. Obdivovali jsme jeho všestrannou činnost a upřímné přátelství k dětem. Za všechny dárky děkujeme jménem obdarovaných; též za blahopřání srdečně děkujeme. Pozdrav od spolužáků z Liptále.

Z našeho mladého světa.

Potrestaný zloděj.

(Pověst z Hostíma. — Zaznamenal Karel Nezveda.)

Asi šest nebo sedm minut na východ od Hostíma leží hřbitov. Cesta k němu odbočuje ze silnice vedoucí z Hostíma do Kozkoše a je vroubena dvěma řadami vysokých, štíhlých topolů. Hřbitov je neveliký. Uprostřed něho stojí kaple, v níž je hrobka někdejších majitelů panství hostímského. Veliký kámen kryje hrobku a je puklý. O příčině jeho puknutí se vypravuje v okolí Hostíma následující pověst:

„Asi před 110 lety zemřel hostímský pan hrabě a byl pochován v rodinné hrobce k věčnému odpočinku. Jeho pozůstalí dali mu do rakve také skvosty a šperky. Snad to bylo tehdy zvykem. Hrobař, který ho se zedníky pochovával, věděl, že v rakvi jsou šperky. Jednou zmínil se o nich svému bratrovi, když si jemu tento stěžoval na velikou bídu. Bratr hrobařův byl veliký lakomec. Jak uslyšel o pokladě, hned měl plán hotový; totiž, obrátí nebožtíka o skvosty a šperky a tím způsobí se i lehce zbohatnouti. Přemluvil i samotného hrobaře, který ho s počátku zrazoval a poukazoval na některé obtíže a překážky, z nichž největší byl veliký kámen, kryjící hrobku. Ale nejen že nehodný a lakomý bratr přemluvil hrobaře, že žádnému o tom neřekl, nýbrž získal ho i za svého pomocníka. A tak jednou, za tmavé noci, odebrali se na hřbitov, otevřeli si kapli, od níž klíč měl hrobař a s nadlidskou téměř námahou pomocí sochorů zdvihli těžký kámen, který uzavíral vchod do hrobky. Bratr hrobařův, zatím co hrobař chvějící se strachem a rozčilením, držel pomocí sochoru těžký kámen, chystal se slézt do hrobky. Právě když do ní slezl, sjel hrobařovi železný sochor po hladkém kameni. Kámen se svalil zpět, zabil hrobařova bratra a nárazem přelomil na dvě nestejně polovice. Zoufalý hrobař, nevěda si jiné rady, zval pomocí sochoru lehčí část kamene, ztáhl mrtvé tělo bratrovo, přivalil opět kámen a smazal všechny stopy krve. A pak mrtvé tělo bratrovo tajně pochoval. Zavřel kapli a šel domů. Po celý život nezmínil se o tom nikomu. Teprve na smrtelném loži se ze všeho vyznal. Teď teprve si lidé vyvětlili přeražení kamene a záhadné zmizení lakomého bratra.“

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Je výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání

*Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

Rozluštění hádanek ze 4.—6. čísla zaslali

Archlebov. R. Janka 25. K. Konečný 26. **Babice.** A. Suchý* 5. **Bilovice.** M. Vašátková —. **Blazice.** M. Badura. — Em. Zapletalová 14. **Brničko.** B. Špunda* 28. **Brno:** Dvořák 27, „Chevalier“ 30, —. Kosík 27, J. Kolouch 18. St. Mazura 1, J. Ondra* 24, L. Petrželka 24, J. Rosický 23. Fr. Rybář* 29. Fr. Schöffler 24, V. Šíbl 27, Mir. Hos 26. **Brodek.** „Dobrodruh“ 27, V. Kovařík* 27. **Crhov.** B. Jančová* 19. **Čechy pod K.** A. Šťastná 25. **Frenštát p. R.** V. Smírák* 22. **Hluk.** A. Truhlář 9. **Hodějice.** Fr. Máca* 27. **Hranice.** R. Heider 20, M. Hapalová 30. **Hýsle.** N. Zemek 29, J. Černý 29. **Juliánov.** M. Král 23, L. Ipserová* 27. **Jindřichov.** K. Klusák 25. **Komárov.** A. Ambrožová 26. **Konice.** Fr. Vychodil* 30, Fr. Mačkal 30. **Kopidlo.** M. Pekárková 1. **Kr. Pole.** Ž. Domanská 28, St. Dostálová 29, A. Křenek 1. **Koryčany.** B. Stromská 20. **Kovářová.** A. Nedoma 23. **Kroměříž.** J. Bezděk 10, Fr. Kučera 28, J. Sedláček 24. **Kunčice.** J. Kaňa 24, J. Jurek*, A. Horáček po 30. **Lanštorf.** Fr. Čapka* 23. **Lanžhot.** J. Čekal 9. **Lichnov.** V. Pustějovský 25. — **Lipník.** M. Nováčeková* 22. **Lískovec.** B. Černožská* 25, K. Chatrná 10. **Líšeň.** J. Jedlička 25, M. Butorová 23. **Lukov.** H. Seilernová 21. **Malenovice.** J. Pálka 11. **Malešovice.** A. Neubauer 2. **Maloměřice.** V. Mikulášek 25. **Marefi.** T. Stuchlík* 30. **Mladkov.** M. Alexová 18. **Mor. Krumlov.** A. Hladík 1. **Mouřinov.** P. Burianová* 28. **N. Bohumín.** L. a F. Píro 30. **Nosislav.** J. Jínek 22, V. Hotový* 20, „N. P.“ 30. **Olomouc.** J. Drlíková* 29. **Ostrava M.** Fr. Kožušník 23. **Pelhřimov.** J. Souček, V. Šmíd po 24. **Petrov.** A. Zúbková 30. **Pisarov.** Fr. Sedláčková 22. **Podbřežice.** Fr. Konůpka* 29, J. Kučera 23, V. Štercl 14. **Podolí u Př.** J. Mikeš 21. **Přerov.** St. Truncálek 12. **Radeš.** Svratka. Fr. Chroust* 25. **Radostín.** J. Wittner 24. **Rostání.** Fr. Zámečník* 22. **Rozsochy.** J. Viška 15. **Rousinov.** B. Pašek 8. **Sivice.** J. Červený 10. **Slaný.** V. Peřt 1. **Smíchov.** P. Fischer 16. **Sokolnice.** K. Štefl* 21. **Sovadina.** R. Hermanová, M. Kociánová, J. Matyáš, J. Soustal po 14. **Stařeč.** C. Chňoupek 1. — **Strážnice.** J. Čajka 25, M. Čájková 23, J. Příkazký* 25, J. Možnar 22, J. Fellmann 23. **Svatoslav.** Fr. Roth* 26. **Tišnov.** V. Borkovcová 30, J. Kropáček 20. **Troubsko.** M. Doležal* 20. **Trusovice.** O. Spáčilová 12. **Třebomyslice.** J. Poláček 19. **Újezdec.** J. Jurča* 27. **Uhřetice.** Fr. Zvejska 27. **Vel. Bystřice.** J. Brhel 2. **Vel. Bytěš.** Fr. Večeřa* 21. V. Klusák 25. **Vnorovy.** J. Buršík 25. **Vracov.** J. Mezihorák 18. **Vsetín.** Vl. Seidlová 11. **Záhlinice.** A. Kovaříková 20. **Zhorec.** Fr. L. Chaloupka 20. **Zhoř.** B. Jelínek 18, V. Paul* 22. **Ždánice.** A. Jungová 29, J. Fiala 24, K. Koš 24, Fr. Kellner* 24, Zd. Pospíšil 21, Zd. Rybka 24, H. Vincentová 29. **Židenice.** Al. Kameník* 30, J. Fr. Rozstanský 26. **Židlochovice.** Anda 23, Józsa 20, Šťastná B,* 29. — **Hodonín.** Fr. Jordán 30. **Petrov.** M. Stránský 29. **Staré Město-Uh.** Hradiště. M. Kročová 8. **Kyšperk.** L. Vrána 9.

Listárna hádanek. Pustějovský: Otevřený dopis s psaným písmem se zasílá nesmí, je to trestné. Pouze tiskopisy se posílají pod 20-h. známkou. — **Mazura, Brno:** Poznámka, že „je dovoleno zasílati pod nov. známkou“ platí pro administraci, luštění se zasílá tak nemůže. — **Mikeš, Podolí:** Záménka dobrá, rebusy nejdou vysázet! Zašli více! — **Jurek, Kunčice:** O scházející číslo dopiš si do administrace (Starobrněnská 19-21). — **Konůpka, Podbřežice:** Příspěvky nedošly! — **Všem:** Čtete také listárnu, kde je mnohdy pro každého něco! Mnozí na výzvu v čísle 5. nehlasovali. Zatímni výsledek: Pro zasílání lušt. ze 3 čísel došlo hlasů 15 a pro jednotlivé 12 hlasů. — V příštím čísle přineseme několik zajímavých dopisů našich malých luštitelů. Kdo sbíráte známky, napište pořadatel! — Šťastné svátky velikonoční přeje našim malým čtenářům pořadatel.

Poznámka: Ukázkové 1. číslo nejstaršího českého hádankářského listu „Český hádankář“ zašlo každému na požádání bezplatně pořadatel.

NA BESEDĚ.

Sbírka dětských povídek od Marie
Alfonsy. Hojně ilustr. Cena 10 Kč.

DÍTĚ STÁTU.

Povídka od M. R. Haltové. Illu-
strováno. Cena 2 Kč.

Doporučuje

Nakladatelství Občanské tiskárny, Brno, Starobrněnská 19-21.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anděl Strážný.

*Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.*

V 9 číslech letošního ročníku našli jste 9 podobizen našich českých spisovatelů a umělců bez udání jména. Napište nám nyní, které z nich jste poznali, a poznamenejte při každém zcela stručně, čím který zvláště vynikl. Odpovědi zašlete nejdéle do 10. května redakci „Anděla Strážného“ (Brno, Starobrněnská ul. číslo 19—21). V 10. čísle uveřejníme výsledek soutěže. Nejúplnější a nejpravější odpovědi budou odměněny cennými knihami.

Ve sbírce „RANÁ SETBA“, kterou vydává nakladatelství Československé akc. tiskárny v Praze za redakce prof. J. F. Hrušky, vyšly v poslední době tyto pěkné a laciné knížky: Jan Bareš: PRVNÍ KVĚTY. Mladý básník podává tu sbírku svých prvních veršů pro děti, veselých i vážných. Knížka stojí 2 Kč. — V. Svatohor: NOVÁ KRÁLOVNA KVĚTIN — EUCHARISTIE. Je to vážná, ve verších psaná duchovní květinová hra pro děti o 1 dějství. Stojí 1.50 Kč. — Karel J. Zákoucký: PATERO POVÍDEK. Knížka přináší sbírku povídek zesnulého spisovatele pro mládež, který dlouhá leta přispíval pilně také do našeho časopisu.

Výborné spisy pro mládež!

Výbor ze spisů V. Kosmáka.

Vydáno 7 knih, pěkně ilustrovaných, v ceně od 1.50 do 6.— Kč. Každý svazek samostatný celek! Doporučuje a obšírným seznamem zájemcům na požádání poslouží

**OBČANSKÁ TISKÁRNA V BRNĚ,
Starobrněnská čis. 19-21.**

za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskarna
sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Pro výnosy křesťanství, pošt a telegrafů v Brně č. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používat
značek sovětských pro časopis Anděl Strážný.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1.30.
Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Z našeho mladého světa.

Na pastvě.

Paste se, ovečky,
paste se z vesela,
když je v té zahradě
travička nasetá.

Až pak vám zahyne
travička zelená,
rády pak, ovečky,
kousnete do sena.

J i n d ř i š k a V a n ě ě k o v á,
žák. 2. tř. ob. šk. v Bosonohách.

Pohádka o skákacím pytlu.

Neďaleko velkého jezera žil zlý obr.
Měl zázračnou věc. Ta věc byla skákací
pytel. Skákací pytel byl velmi potřebný.
Ušel za jednu vteřinu sto mil.

V jednom městě bydlel velmi chytrý
člověk. Když se ten člověk dověděl o zá-

zračném pytlu, hned se vydal na cestu.
Šel dlouho. I uviděl obrovo stavení.
Zaradoval se. I vlezl obrov do světnice
potají. V noci sebral obrov pytel a
utekl. Šel dlouho, až přišel do jednoho
města. Šel přímo k hradu.

Když přišel k hradu, uviděl na černém
plátně vytištěno: „Králi vždy v noci
černý had princeznu sebere a nemůže
ho žádný chytit. Kdo hada chytne, do-
stane hrad a princeznu.“ Když to ten
člověk přečetl, myslil si, že hada chytne.
Šel ke králi a řekl: „Toho hada zabiju!“
Král mu dovolil.

V noci přišel had a uchopil princeznu
a utíkal pryč. Ten člověk nečekal déle
a vlezl do pytle. A hned hada chytil.
Hada zabil a princeznu odevzdal králi.
Ihned na druhý den se oženil. A byla
sláva a hostina, ale byl také konec. Už
je i té pohádky konec.

Jan Z a m y k a l, Olomouc.

Úloha na prázdniny. Každý ať získá alespoň 1 odběratele, pomůže tím sám sobě.
Pro pilné pracovníky mám pěkné serie známek. Mnoho zdaru o prázdninách a na shle-
nanou v příštím ročníku!
Pořadatel hádanek.

Nové dobré knihy.

„Nová legenda zlatá“, sbírka prostonárodních i umělých legend, domácích i cizích,
začala vycházeti v nakladatelství V. Kotrby v Praze péčí čtyř dobrých odborníků: dra
Ant. Dolenského, prof. dra V. Zelinky, Gust. Pallase a Fr. Šimka. Bude to opravdu
veliké a bohaté obrazové dílo, které obsáhne všechny legendy ze života Kristova, jeho
Matky i svatých a světic božích, jak je vytvořily za všechna staletí zbožné duše křes-
ťanské a svými obrazy znázornili nejznamenitější umělci všech dob a národů. „Nová
legenda zlatá“ vychází ve velkých sešitech (25×35 cm) čtrnáctidenně. Každý sešit
obsahuje řadu obrazů, i celostranných a barevných a stojí jen 4.80 Kč.

V nakladatelství V. Kotrby v Praze vyšly dále tyto spisy, vhodné zvláště pro dō-
spělé čtenáře: Dr. J. K. V y s k o ě i l: S v. F r a n t i š e k. K 700. výročí jeho blažené
smrti. Str. 35 za 1.50 Kč. — Dr. K. V r á t n ý: Č e t b a. Vzdělávací knihovna ka-
tolická. Cena 7 Kč. — Spis podává správné zásady o četbě, ukazuje následky četby
špatné a poskytuje i praktické pokyny, jak máme čísti s užitkem. — V. Š p a ě k:
N e v l a s t n í b r a t ř i. Z t r a c e n o a n a l e z e n o. Ludmila. Str. 256. Obsahuje
dvě poutavé povídky z venkovského života, napsané zkušeným a oblíbeným našim po-
vídkařem. — Dr. K a r. K e t t n e r: V ě ě n ý ž i d. Historický román. Zábavy ve-
černí. Str. 173 za 8.80 Kč. Román o Ahasverovi, který prochází hlavními dobami svě-
tových dějin, předpokládá již zralejšího čtenáře. — M a n e t e i n d i l e c t i o n e
m e a. Dle italského 3. vydání. Str. 48 za 2 Kč. Knížka pěkných úvah pro kněze.

Výsledek celoroční soutěže „Anděla Strážného“.

Všech 9 podobizen správně rozpoznali a odměnu obdrželi: Antonín Hobza z Luk u Jihlavy, Albín Jašek, stud. gymn. v Kroměříži, Oldřich Ječmínek, žák měst. školy z Praze, Drahom. Vaňková, žákyně měst. školy v Juliánově, Zitka Vondrová z Mor. Budějovic, Alois Bubeník z Prahy.

Osm podobizen správně poznali: Anna Čechová, žákyně měst. školy v Michli, Bož. Dvorníková, žák. měst. šk. v Holešově, Václav Šmíd z Pelhřimova, Mir. Hos z Brna, Vlad. Řiháček, žák měst. šk. v Pelhřimově, Fr. Rybář z Řícmanic, J. Jedlička z Líšně, Hilda Šlesingrová z Lipníka, Eugen Kytner z Kuřima, Žofie Hegrová z Jevíčka. Z nich první čtyři dostanou odměnu za velmi pěkné vyličení činnosti spisovatelů.

Sedm podobizen správně poznali: Jos. Darmovzal, stud., Tvrdonice, Jan Fellmann, stud., Strážnice, Jan Kantůrek, stud. v Biskupicích u Luhačovic, Fr. Gavlas, Biskupice u Luhačovic, Jan Čajka, Strážnice, Marie Poláčková, Kobylnice, Frant. Veltner, Jaroměřice n. R., Alois Šob, Brno-Juliánov.

Šest: Alfred Kostka, stud. v Hlučíně, Jar. Moravec, stud. ve Stvolové, M. Staňková, Přestavlký.

Pět: Filip František, Šumvald.

Čtyři: Boh. Zelený, Brusná u Tišnova.

Tři: Jos. Krajíček, Klečůvka u Zlína, Jan Filla, Tišnov.

Rozluštění hádanek z čís. 7.—9.

Č. 70. Václav Kosmák, 71. křížová cesta, 72. Malát, Aleš, lev, Aš, t, 73. kos — a, 74. Sůl nad zlato, 75. Bulharsko, 76. Tomáš Masaryk, 77. Válek — války, 78. granát, 79. Božena Němcová, 80. rano, rano, ano, no, o, 82. Šťastné a veselé Velikonoce, 83. Pálení Jidáše, 84. Veselé Velikonoce, 85. Velí kanon, Velikánoc, 86. Velikonoce, 87. Jarní čas, 88. šlaháčka, šla Kačka, 89. Velikonoce, Bílá sobota, 90. Malované vajíčko, 91. Radostné Velikonoce, 92. Kristus na Kalvarii, 93. Československo, 94. květen, květel, 95. komor — ník, 96. Sám, český kníže, 97. rys, 98. Hátu, Utah, 99. Polívka, 100. Vesmír, 101. Studený máj, ve stodole ráj, 102. Jaro, amor, rosa, oráč, 103. Pravda vítězí, 104. Devatero řemesel, desátá žebrota.

V některé hádanky během tisku dostaly se menší chyby, přes to však byly hádanky luštěny. I nerozlušt. hád. chybně otištěnou jsem obdaroval.

Rozluštění hádanek z čís. 7., 8. a 9.

Bučovice: V. Jenkot 18, Fr. Geršl* 18, **Čechy pod Kos.:** Ad. Šťastný 22, **Droždín:** R. Bláha 17, **Hodonín:** Fr. Jordán 30, **Hranice:** M. Hapalová* 29, **Jablonec:** Fr. Sobotka 13, **Jaroměř:** Fr. Kynclová 4, **Jednov:** B. Vašek 3, **Jevíčko:** Ž. Hegrová* 17, **Klobouky:** A. Samcová 5, **Krásná Hora:** V. Pinc 12, **Kroměříž:** F. Kučera* 24, **Křižanovice:** St. Přerovský 18, J. Ceněk* 18, **Kunčice p. O.:** J. Jurek a A. Horáček po 30, **Lhota u Ol.:** J. Šimon 7, **Líšeň:** M. Butorová* 19, **Malenovice:** J. Pálka 11, **Maloměřice:** V. Mikulášek* 28, **Marefy:** Fr. Kuchta 13, F. Stuchlík 30, **Mastník:** K. Böhm 18*, **Němčice u Iv.:** A. Šnedarová 14, **Něm. Lutyně:** K. Pojek 20, **Nový Bohumín:** Fr. Pločica 12, **Paskov:** V. Marák 12, **Pelhřimov:** K. Šmíd* 18, **Petrov:** J. Kra 34, M. Stránský 34, J. Zezula* 34, **Podbřežice:** J. Kučera 25, **Polichnov:** A. Masařová 2, **Radeš. Svatka:** Fr. Chroust 25, **Rychmanov:** L. Havelka 12, **Rychvald:** Fr. Petr 11, **Řícmanice:** Fr. Rybář* 20, **Sívce:** J. Krček 10, Vl. Brtník 12, **Slatinice:** Vl. Dlabal 4, **Sokolnice:** K. Štefl 24, **Stareč:** M. Lapeš* 20, **Strážnice:** J. Čajka* 31, J. Fellmann 25, A. Ospalík 31, **Stvolová:** J. Moravec* 28, **Tišnov:** V. Borkovcová 31, J. Filla 12, **Trusovice:** O. Spáčilová 6, **Vel. Újezdec:** V. Štejgrle* 27, **Zhorec:** L. Strnad 12, **Zhoř:** V. Paul 26, **Židenice:** Fr. J. Rozstanský 19, **Židlochovice:** M. Kolářková 4, **Oslavany:** K. Tondl* 27, **Nosislav:** Jinek 20, Hotový 15, „N. P.“ 33, Rézl* 21. — Součet všech hádanek je 35.

Listárna hádanek: Pokud jsou dotazy naléhavé, zodpovím písemně. — V příštím ročníku bude od 1. čísla otiskován dávno již slíbený „Návod“ ke tvoření a luštění hádanek.

Za dobré vysvědčení

jistě budou starostliví rodičové sháněti svým miláčkům různé odměny.
Nejlepším dárkem je vhodná kniha, která bude po dobu prázdnin
nejlepším společníkem.

Nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská 19-21

doporučuje tyto spisy pro mládež:

- Koudelka A., **Z jiných krajů.** Cena K 4.—.
Jablonský Bol., **Moudrost otcovská.** Str. 134. Cena K 4.—.
Mamim Sibirjak D., **Helenčiny pohádky.** Cena K 5.—.
Marneková M., **V tiché vesničce.** Cena K 3.—.
Milota J., **Děti křížáci.** Cena K 4.—.
Milota J., **Nové květy.** Cena K 3.30.
Mittelhuberová Anuše, **Povídky pro mládež.** Cena K 3.—.
Pittnerová Vlasta, **Miláčkům.** Cena K 3.—.
Pressensé E. de, **Roza.** Cena K 3.—.
Seilern-Aspang Jos. hr., **Na Spicberky a norské pobřeží.** Cena K 3.—
— **Z výletu na daleký východ.** Cena K 3.—.
Stín A. G., **Z ruských pohádek.** Cena K 1.50.
Svoboda A., **Vánoční deklamace pro děti.** Cena K 1.—.
Vojenský J., **Ze života malých hrdin.** Cena K 2.10.
Zákoucký J. Karel, **Mezi víry a úskalími.** III. Cena K 3.—.

J. H Á J:

Školák Kája Mařík.

Snůška rozkošných příhod a čtveráctví malého školáka. — Díl I.,
pěkně illustrováno. Cena K 12.—.

Po prázdninách vyjde II. díl:

Kája Mařík v Praze.

Rovněž hojně illustrováno.

OBSAH: F. Haj: Kája Mařík v Praze. — J. M. Dědinský: Martin bohatýr. — J. M. Sázavský: Na koni. — Fr. Vsetečka: Jak to vypadá při zemětřesení. — Marja Dynowská: Husopásek. — Cyril Berka: Dítě před Svátostí oltární. — Ignát Zháněl: Voda života. — J. M. Orebský: Nemocná panenka. — Jiří Sahula: Motýl a mûra. — L. Grossmannová-Brodská: Včela a její význam u rozličných národů. — J. Milota: Pejsci. — E. Elpl: Pohádka o třech synech. — Rozluštění celoroční soutěže „And. Strážného“. — Obrázky: Sv. Pavel v žaláři. — Staro- valašský kostelík u Karlovic. — Valašský potah. — Ze života na venkově. — Slavnost Božího Těla na jezeře Travenském. — Staro- valašská kovárna v Lažné. — Pohled na Hostýn. — Pohled se Vsackých hor na údolí Jezerné a Javorníky. — Na Vrančí v Nov. Hrozenkově.

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi č. 188.

93. Přesmyčka (zeměp.).

F. Stuchlík, Marefy.

Véno skoč s kolem.

$m = s$

94. Záměnka.

Mikeš, Podolí.

Byl měsíc s „n“,
když kvetl s „l“.

95. Vsuvka.

M. Stránskému — Fr. Jordán.

V oře zhoubná nemoc vniká,
tvoří jméno služebníka.

96. Rebus.

Pokušiteli — Chevalier.

Č

e kyk

97. Souzvučka.

„Nos. Pokušiteli“ — Dobrodruh.

Tvrdý dosti papír,
dále zvíře cizí,
— v souzvučce čti,
rozdíl mizí.

98. Ráček.

Strážnickým hádankářům věnuje
Frant. Jordán, Hodonín.

Zkoušel jsem jedenkrát 1234,
by mně řekla, kde je stát 4321.

99. Souzvučka.

J. Bárta.

Často k obědu se připravuje,
v souzvučce tak spisovatel sluje.

100. Protivka.

Černý rytíř.

Město — válka.

101. Záhadný nápis.

Nosisl. Pokušiteli — V. Charvátová,
Hradec Kr.

Studenti mají vesty od Olera
J.

102. Čtvercovka.

F. Škrdlíkovi — J. Střecha.

Ono milé bývá,
v něm se láska skrývá,
z rána na trávě se třpytí,
na poli on zas se potí.

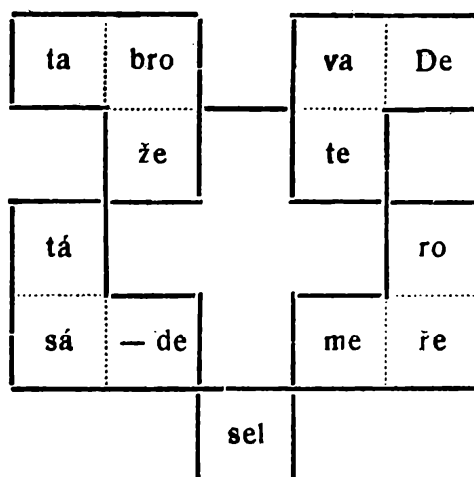
103. Záhadná tajenka.

Panu pořadateli — J. Krša.

RÝPAR
ŠRÁMEK
BAYER
JANOVSKÝ
SEDLÁCEK
JANALÍK
SVĚTLÍK
ŠAMALÍK
STANISLAV
DANĚK
BEZDĚK
ČUŘÍK

104. Královská procházka.

Josef Mikeš.

PILNÍ LUŠTITELÉ hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.—9. čísla do 15. května 1927 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

OBSAH: Cyríl Berka: Maria a děti v máji. — Ignát Zháněl: Ošizený loupežník. — Alois Dostál: Pro čest rodu. — J. M. Sázavský: Liptovský rytíř. — F. Háj: Kája Matík v Praze. — J. Milota: Krupička. — J. Vévoda: Jak pšenice zázrakem uzrála. — J. M. Dědinský: Na sudě. — E. Elpl: O Netopýru. — 9. Obrázek k soutěži. — Okénka do světa i do života. — Obrázky: Zvonička v Tisnavách u Malých Karlovic. Zvonička v Malé Lhotě. — Miliř na pálení uhlí v Dinoticích u Halenkova. — Zvonička v Senince u Polanky. — Salaš v Novém Hrozenkově. Mladí lyžaři na Valašsku.

Mládeži vřele doporučujeme:

DÍTĚ STÁTU od Haltové M. Robert. Cena 2 K.

Z DÁVNÉ DOBY. Hist. povídka od A. Dostála.
Cena 3 K.

HELENČINY POHÁDKY od D. Mamin Sibirjaka.
Cena 5 K.

Objednávky řiďte na

OBČANSKOU TISKÁRNU V BRNĚ,
Starobrněnská čis. 19-21.

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi č. 188.

82. Záhada

Žactvu Orla v Brodku u Nez. „Dobrodruh“.

Š	s	t	a	v	e	l	e	l	o	n	e
t	a	n	é			é	v	i	k	o	c

83. Přesmyčka.

Dp. Fr Řehákovi Fr Jordán.

Když jsem z kanceláře domů
přišel,
zřel jsem, jak JAN I EDA PÍŠE I..
Veliká mě radost z očí plála,
neboť se jim malá Lidka smála.

84. Tajenka v přesmyčkách.

Všem hádank. řúm Fr. Jordán.

o	s	e	
S	e	l	o
š	a	l	e
k	r	e	v.
k	i	l	o
o	k	u	l
k	o	n	t
o	t	e	c

85. Záměnka.

Jos. Darmovzalovi — Fr. Jordán.

Jednou ve světové váice, brachu,
zažil jsem já velmi mnoho strachu.
Plukovník nám rychle s „n“ skryt.
Právě byla s „c“, pro nás nebyl
klid!

86. Skládanka s tajenkou.

L. Šteigrl, V. Újezd Hádankářkám
z Medlic.

v	d	e	e	tekutina
e	ď	f	e	černé dřevo
k	v	o	o	po moři plují
n	t	o	y	přípona
e	n	E	i	z rud se těží
e	a	m	l	při studni bývá
o	y	m		hudebníci
o	y	k	-v	potřebují
o	e	č	k	?
o	a	b	ŋ	u zboží bývá udáno
				mužské jméno

87. Rebus popisný.

Dr. Fr. Borkovci — Fr. Jordán.

< ——— sídlo dávné doby,
< ——— rekovný nás zdobí,
————> muzikant to hraje,
celek vábí nás do háje.

88 Záměnka

Chevalierovi — Fr Jordán.

Když nastala s „h“,
do komůrky s „k“.

89. Doplnovačka s dvěma tajenkami.

Jenička Drlíková z Olomouc.

×	r	×
×	m	×
×	o	×
×	v	×
×	o	×
×	t	×
×	e	×
×	k	×
×	i	×
×	m	×

strom
mužské jméno
ženské jméno
mužské jméno
hospodářské
náčiní
bolest působí
sídlo andělů
hrad v Čechách
děti chovají k
rodičům
mužské jméno

91. Doplnovačka s tajenkou.

jh.

×	×	c	
×	×		a
×	×	á	
×	×		o
×	×	t	
×	×		é
×	×	z	
×	×		a
×	×	v	

jsou v potocích
trvá nějaký čas
hospodář má
římský císař
zákaz
jsou na zemi
zvíře
část těla
je v těle

90. Čísanka.

V. Zahradníkovi — Fr. Jordán

Že dnes vítr 1234 5267 1268904
dám ti zato 12345267 528904.

92. Záhadný nápis.

M. Stránskému — Jan Krša, Petrov.

„K.“ — Říš tu znač! —
Al. vaří i.

PILNÍ LUŠTITELÉ hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.—9. čísla do 15. května 1927 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

OBSAH: J. Vévoda: Proč se osyka neustále třese? — Cyril Berka: Z mých modliteb. — E. Elp: O Smrtné neděli. — J. M. Sázavský: Zachráněn. — J. M. Sázavský: Bílé květy. — A. Rumler: Příhody malé myšky. — Fr. Všečka: Japonská pohádka o dvou žabách. — J. Milota: Dcera obuvníková. — Jiří Sahula: Chybný výpočet. — Leander S. Keyser: Jak jsem objevil ptačí hnízdečko. — F. Háj: Kája Mařík v Praze. — Alois Dostál: Pro čest rodu. — 8. Obrázek k soutěži. — Z našeho mladého světa.

VAZBY KNIH

od jednoduchého do nejnádhernějšího provedení jakož i jiné práce do oboru tohoto spadající provádí v době nejkratší, trvanlivě a pokud možno levně

**knihařství Občanské tiskárny
v Brně, Starobrněnská č. 19-21.**

V prvním však jednotném
v kuchyni bývá, je toho třeba.

78. Obložka.

Jordanovi — Markýz d'Abel.

Byla velká
Když vybuchl

80. Roháček.

Voda Karel.

1	2	3	4	5	město
2	3	4	5		část dne
3	4	5			souhlas značí
4	5				slabika
5					souhláska

79. Doplnovačka s tajem.

Aug Kožešník — Horní Kostelec.

k	á	=	část oděvu
d	f	=	muž. kř. jméno
p	i	=	louka
p	a	=	divadelní hra
k	á	=	pták
h	a	=	část těla
h	e	=	lovec zvěře
n	r	=	řeka v Urále
k	á	=	létací hmyz
a	k	=	vodní pták
b	k	=	náboj
o	ř	=	řemeslník
t	v	=	potrava pro dob

81. Král procházka.

(S 2 skoky koníčka.)

J. D. dobrodinci. — Složil Voj. Maňoušek,
stud. gym., Brno

	d		c	e		y	
N	e	v	n	s	M	k	t
k	a	č	ě	r	z	á	s
l	d	t	í	o	d	m	c
i	i	t	s	c	d	o	o
	j	i	á	k	e	p	

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.—9. čísla do 15. května 1927
a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů
budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte
jen na adresu:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava

O B S A H

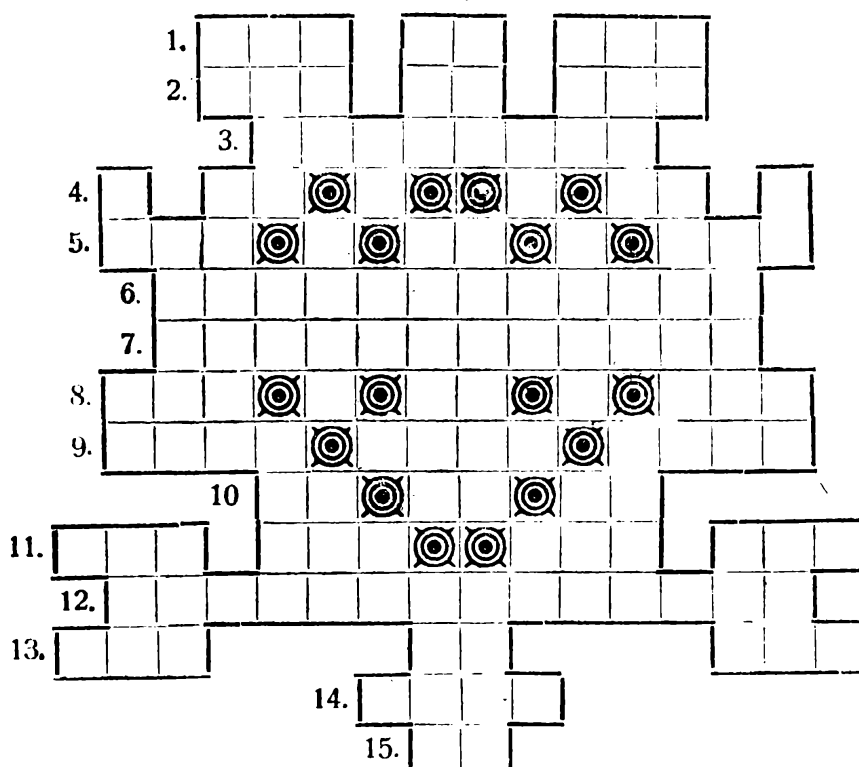
J. Milota: Věj, větríčku! — Jubilejní rok sv. Cyrila. — L. Grossmannová-
Brodská: O princezně Žabikuňce. — Oravský zámek. — J. Vévoda: Slzičky
Panny Marie. — F. Háj: Kája Mařík v Praze. — J. M. Jelenský: Pozor, pejsku!
Elsa Morisani: Stesk uvězněného čermáčka. — J. M. Sázavský: Kočka a myš.
Jiří Sahula: Síla a mrštnost. — A. Rumler: Příhody malé myšky. —
J. M. Dědinský: Modlitbička. — 7. Obrázek k soutěži. — Další ukázky rámečků
na obrázky. — Dětské žertíky.

Dořádá Václav Mahovský v Nosislavi č. 188.

62. Americká křížovka.

Vepsaným věnuje —ečk—.

A B C D E F G H Ch I J K L M

V ý z n a m s l o v

1. plaz, spojka, část hlavy — 2. řeka, předložka, zájmeno —
3. známé místo na Moravě — 4. slov. zájmeno, římský peníz —
5. řeka v Č., zkratka při podpisu, zvířata — 6. redaktor — 7. časopis
— 8. slov. předložka, pozdrav, žena — 9. zájmeno, pták, část domu
— 10. předložka, karty, 2 předložky = 11. nosí Mikuláš, zájmeno,
poplatek, nářadí — 12. pořadatel — 13. okraj, člen národa, Asiat —
14. město moravské — 15. lat. dvojhláska.

A. zpětný útulek včel, zkratka na adrese, pozdrav — B. polární
badatel, kraj obrazu — C. výraz smíchu, starý obyvatel Italie —
D. ženské jméno, lat. předložka, ústní voda — E. část nádoby, část
stromu, zájmeno — F. zájmeno zvrtné, útulek včel, ruská koncovka
— G. příslovce, příslovce místa, měřítko — H. doba, řeka česká,
mužské jméno — Ch. nota, zkratka při podpisu lékárníka, písmeno
— I. část vozu, spisovatel český, opak dobře — J. nápoj, ?, nádoba
— K. fyzikální výraz, odpočinek — L. kus chleba, lyže — M. tázací
částice, zpětný pozdrav, řeka evropská.

63. Hádanky.

Hynek Osvald, Král. Vinohrad<.

- Který — obr má čtyři nohy?
Který — ráček létá?
Který — oř se nezapřahá?
Který — rak je postrachem lidí?
Která — očka se nejí?
Která — očka létá?

64. Královská procházka.

Mašek A., Lomnice.

	ř	D	
í	v	n	u
e	n	č	i
e	ž	o	t
l	i	o	u
c	i	s	v
z	i	m	e
n	u	e	j
p	o	z	n

65. Výpustka.

Zahradník V Bilovice.

S „s“ staven k boží chvále,
bez „s“ v něm to bouří stále.

66. Záměnka.

K. Semerádové — Fr. Jordán.

S „u“ v Americe stát,
s „m“ v Rusku město snad.

67. Skrývačky zeměp.

Zahradník V. Bilovice.

Dokud je zima, sněž každý den
snižku!

Já rád Hoštice navštěvuji.

Z plevele hradby děláš?

Měl už darů plné kapsy kalhot
a štedrý strýček mu ještě dal!

68. Přesmyčka (divad.).

„Nosislavskému pokuš.“, M. Stránský

Rak a myš.

69. Rebus.

Hádankářům farnosti březovské.

Zmrzlá voda n

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 20. února 1927
a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů
budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte
jen na adresu:

Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava

O B S A H

J. Milota: Ptáci v zimě. — J. Vévoda: Dvě legendy o kukačce. — E. Elpl: O třech
továryších. — M. Orebský: Běsná skála. — Staré slovenské hrady. — P. A. E.
Oosterhoff: O chlapci, který chtěl mít slunko. Jíři Sahula: Nevčasná
kuráž. — J. M. Sázavský: Hrdinové. — F. Háj: Rozplákaná Málčinka. —
Bohumil Šťastný: Klekání. — J. Milota: Dřevěná miska. — 6. Obrázek
k soutěži. — Okénka do světa i do života. — Koutek pro ruční práce.